ANTIRRESIS PROS NEILON TON THESSALONIKES PERI TES...

Ioannes Matthaios Caryophyllos, ...

Digitized by Google

BIBLIOTECA VITT. EMANUELE
FONDO EBORENSE
37
14 A
34

Digitized by Google

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ
ΠΡΟΣ ΝΕΙΛΟΝ ΤΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ πάπα.

CONFVTATIO
NILI THESSALONICENSIS
de primatu Papæ.

AVCTORE IO. MATTHÆO CARYOPHYLLO Archiepiscopo Iconiensi.

PARISIIS,
Apud ADRIANVM TAVPINART, via Iacobæa
sub signo Sphæræ.

M. DC. XXVI.

APPROBATIO.

Nos subsignati sacræ facultatis Theologiæ Parisiensis Doctores legimus hanc Nili Thessalonicensis schismatici de Primatu Papæ scribentis confutationem, Auctore Ioanne Caryophyllo Archiepiscopo Iconiensi, testamúrque nihil continere quod aduersetur fidei Ecclesiæ Catholicæ Apostolicæ & Romanæ. Datum Lutetiæ Parisiorum die 8. Aprilis, Anno Christi 1626.

DE SAINCT PERE.

FRIZON.

ΤΩ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΩ ΠΑΤΡΙ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚῼ ἀρχιποιμένι Οὐρβανῷ τῷ ὀγδόῳ.

Τῆς ἀποστολικῆς ἀκροπόλεως τὸ ἄμαχον κράτος πάτερ μακαριώτατε, τρισὶ μάλιστα προσβολαῖς ὥρμησε διακλονεῖν ἡ πολύτροπος φιλαρχία. πρῶτα μὲν γὰρ ἔδοξε τιμᾶν πόλει πόλιν ἁμιλλωμένην, παλαιᾷ νέαν· καὶ ἡ τῆς μιᾶς τιμὴ ταῖς πολλαῖς περιγέγονεν εἰς ἀτιμίαν, καὶ ἡ πρόσφατος τάξις τὴν ἀρχαίαν διέ-

BEATISSIMO PATRI

VRBANO VIII.

VNIVERSALIS ECCLESIÆ SVMMO Pontifici.

INexpugnabilem Apostolicæ summitatis arcem, Pater Beatissime, tribus potissimum machinamentis labefactare conata est ambitiosa elatio. Primò enim vrbē vrbis æmulam antiquæ nouã, nouis placuit honoribus augeri, ex quo factum, vt vnius honor multarũ esset

λυσε, Δαμάσου τοῦ πάνυ κοσμοῦντος
τὸν Πέτρου θρόνον τῇ τε ἱεροπρεπεστάτῃ
τοῦ βίου σεμνότητι, καὶ τῇ πανευσεβεῖ φι-
λομουσίᾳ. Εἶτα ἐπαρθείσης τῆς νεω-
τέρας, κατὰ τὸν ἀμφικέφαλον τῆς
βασιλείας ἀετὸν, δύο σκηπτούχοις
ἀνηγόρευσαν πόλεις, ἰσοτίμοις τε καὶ
ἰσοδυνάμοις τὰ θεῖα, Λέοντος τοῦ γυ-
ναιολάτου ἱεραρχοῦντος, δι' ὃν ἡ πρε-
σβῦτις Ῥώμη καὶ πολέμοις ἔθραυσε
ψυχῶν καὶ πολέμοις τὸν βαρβάρων·
τέλος κορυφωθεῖσα ἡ τόλμα τὴν
διχόνοιαν ἤνεγκε, πολλὰ κατὰ τῆς
ἀποστολικῆς ἀκρότητος ῥαψῳδήσα-
σα, Νικολάου πηδαλιουχοῦντος τὴν
Πέτρου ὁλκάδα, καὶ πολλοὺς κατα-
-βαλομένου ἀγῶνας, ἐφ' ᾧ κατα-

imminutio, & recens inuectus ordo antiquum euerteret ordinem, quo tempore Damasus sedem ornabat, & innocentis vitæ sanctimonia, & sacrarum studio Musarum. Inde ornatam priuilegiis nouam vrbem eo vsque prouehere libuit, vt instar bicipitis Imperatorũ Aquilæ, duæ quoque viderentur vrbes pari in rebus diuinis potestate conspicuæ. Leo cùm primus excelsi vir animi sedi Apostolicæ præerat: cuius opera æterna vrbs, & animarũ bella sustulit, & Barbarorum impetus cõpressit. Demum increbescente in cumulum audaciæ consecutum dissidium, multisque impetita scriptis fuit sublimitas Apostolica, summo Pontifice Nicolao I. qui tantam vt reprimeret impudentiam multos

σταλῆναι τὸ τοῦ τολμήματος· Τίς νοῦν ἔχων οὐκ ἂν εἴποι, τοὺς ὑπὲρ τοῦ Πέτρου, καὶ τῆς ἀρχεγόνου Ῥώμης ἱδρῶτας ὀφείλεσθαι τῷ φιλομουσοτάτῳ ἀρχιερεῖ, τῷ καταδυναστῇ τῶν πολέμων, τῷ φυγαδευτῇ τοῦ σχίσματος Ουρβανῷ τῷ ὀγδόῳ; Δέχου πάτερ μακαριώτατε τὰ σοὶ κομιζόμενα καὶ νομιζόμενα δῶρα, Νεῖλον τὸν δὲ θριαμβευόμενον, καὶ ὑπὲρ ἀναιδῶς καὶ αὐτῷ κατὰ σοῦ συμπλασθέντων ἐκκηρυττόμενον· Καὶ χρύσιο τοῖς ἐν Θράκῃ βαρβάροις δαμάζων Δάμασος τοῖς φιλοπολέμοις Λέων, λεοντείῳ ἐκπλήττων βρυχήματι· Τοῖς ἀποσχιζομένοις Νικόλαος, νικητὴς ἄκρος καὶ τῷ φιλανθρώπῳ τῆς

sanè excepit labores. Quis adeo vecors, vt vni tibi debitas neget lucubrationes pro sede Petri, & singulari Urbis Imperio? (ille sis Pontifex, qui & sacrarum carmine Musarum præcellis, & bellorum tumultus sedas, & fugas perniciem schismatis. Accipe Pater Beatissime munus, quod sponte offertur, & iure defertur, Nilum hunc triumpho edomitum, proque confictis maiorum suorum exemplo in tuam sedem mendaciis iure explosum. Sic tu Barbaris Thraciam occupātibus fies domitor Damasus: & bellorum amantibus leo rugitu tuo leoniano conterritis, & iis qui schisma sequuntur. Nicolaus, victor fortissimus, tum illa tua placi-

ψυχῆς, καὶ τῶν μεγαλοψύχων τῶν πρά-
ξεων.

Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος δοῦλος
ὁ ταπεινὸς Ἰκονίου ἀρχιεπίσκοπος.

Εἶς πέλεν αἰγύπτῳ Νεῖλος· δύο πάρθετο Νείλου,
Σοῖς ΟΥΡΒΑΝΕ ποσὶν γραικογλώσσης σοφίη,
Νεῖλον ἐϋῤῥείτην, καὶ δύσπλοον ἀκλεᾶ Νεῖλον.
Τὸν μὲν ψυχοβόρον, τὸν δ' ἄρα θρεψιβόρον.
Καὶ σὺ γὰρ Νεῖλος ἔφυς σοφίης ἱερῶν τε ῥεέθρων·
Νεῖλε πάτερ Νείλων αἰτίδος εὐλογίην.

dissima lenitate animi, tum magnanimi pectoris numquam interituris operibus.

S. V. humillimus seruus,
Io. MATTHÆVS CARYOPHYLLVS Archiep. Iconiensis.

VNicus Ægypto Nilus, tibi Græcia Nilos
Vrbane oppositos obtulit vna duos.
Vnum mellifluis animũ qui perluit vndis,
Quique fluenta animis perniciosa dedit.
Tu Nilus sophiæ, & sacrarum effusor aquarum
Da sacra pro Nilis flumina Nile Pater.

ΤΟΙΣ ΑΠΡΟΣΠΑΘΩΣ ΕΝτευξομένοις καὶ σπουδασταῖς τῆς ἀμω-μήτου ὀρθοδοξίας.

Μετὰ τὴν ἱερὰν τοῦ μεγάλου πατρὸς Νείλου ἱστορίαν δέχου φίλε τὴν ἀρτίως ποιηθεῖσαν πρὸς Νεῖλον τὸν Θεσσαλονίκης ἀντίρρησιν, ἵν' ἔχῃς ἐν ταυτῷ ὁρᾶν οὐ μιᾶς ξυνωρίδος ὡραίαν ἀντιπαράθεσιν, ἀλλ' ἀνδρῶν τοῖς ὅλοις διεστηκότων ἀντίθετον σύγκρισιν. Ἔγραφε δὲ ὁ Νεῖλος οὗτος, εἰ δεῖ λαβεῖν ἐξ ὧν αὐτὸς ἐκεῖνος λέγει τεκμήριον, ἐπὶ Ἀνδρονίκου καὶ Ἰωάννου τῶν Παλαιολόγων ὡς μήπω τὸ τετρακοσιοστὸν συμπληρῶσθαι ἔτος· ἡνίκα παρὰ Γραικοῖς τὸ περὶ τοῦ παναγίου πνεύματος πολυθρύλλητον ζήτημα, καὶ τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα ἀντιλεγόμενον, κατὰ τὴν παραδοθεῖσαν αὐτοῖς ἐκ τῶν Φωτίου χρόνων καινοτομίαν, ἀφορμὰς τοῦ πολλὰ ῥαψῳδεῖν ἐδίδου τοῖς θερμοτέροις· τῆς ἀκριβοῦς δηλαδὴ τῶν πατέρων θεολογίας κατὰ μι-

CANDIDO, ET VERITATIS Orthodoxæ studioso Lectori.

POST magni Patris Nili plenam sanctimoniæ historiam, accipe Lector Nili Thessalonicensis nuper elaboratam confutationem: vt simul videre possis non par hominum pulchra similitudine comparandorum, sed omni dissimilitudine inter se dissidentium. Scribebat autem Nilus iste, si ex ipsiusmet scriptis ducenda coniectura est, sub Andronico iuniore & Ioanne eius filio Palæologis, vt planè trecentesimum non attingat annum. Quo tempore apud Græcos vulgatissima illa de Spiritu sancto & ad oppugnandum Papæ primatum disputatio: nimirum nouitates illæ quas imbiberant ex ipsis Photij temporibus: ansas dabat feruentioribus ad plurima scriptitãdum. Cùm enim germana Patrũ Theo-

κρὸν διαρρυείσης, τῆς δὲ περὶ τὰ ἐγκύκλια τῶν μα-
θημάτων ἀκμαζούσης τότε σπουδῆς· ἴδοις μὲν
γὰρ ἐν αὐτοῖς ἔντεχνον συνθήκην ἑλληνισμοῦ καὶ
κομψότητα, καὶ περίεργον φράσιν, οὐδαμῶς δὲ
τοῖς δόγμασιν ἐμβαθύνοντας, καὶ τὴν ὄντως ἰθεῖαν
αὔλακα τέμνοντας, ὥστε διευκρινῆσαι τὸ ἀλη-
θὲς, καὶ διελέγξαι τὸ ψεῦδος· ἀλλὰ τὸ πλεῖστον ὁ-
μωνυμίαις καὶ διαστρόφοις περιπλοκαῖς χαί-
ροντας, καὶ προφέροντας κατὰ λατίνων τὰ νόθα καὶ
παρέγγραπτα ὡς δῆλα καὶ ἀναντίρρητα ἅπερ οἱ
Κωνσταντινουπόλεως κατὰ καιροὺς ἄρξαντες βα-
σιλεῖς καὶ πατριάρχαι κατὰ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώ-
μης ποικιλοτρόπως ἐμηχανήσαντο, μὴ φέρον-
τες ὑποκεῖσθαι τῷ Πέτρου θρόνῳ, ἀλλὰ κο-
ρυφὴν ἄλλην ἑαυτοῖς ἱεραρχικὴν περιποιούμε-
νοι, καὶ τὸ ἁπλοῦν τῆς ἐκκλησίας σῶμα πολυκέ-
φαλον ἐργαζόμενοι. τοῦτο γὰρ ἦν αὐτοῖς τὸ πολυ-
τὶ σθένει, πάσῃ μηχανῇ σπουδαζόμενον, κατε-
δαφίσαι τὴν θεοπρόβλητον κορυφαίαν ἀρχὴν
τοῦ πάπα, καὶ πεντακέφαλον ὕδραν καταστῆσαι τὴν
ἐκκλησίαν, καὶ τὴν πολυύμνητον τοῦ ἀποστολικοῦ
θρόνου ἀκρότητα καταγαγεῖν εἰς ψιλὸν ὄνομα

logia iam defeciſſet, paulatimq; euanuiſſet, ſola humaniorum litterarum ſtudia vigebant: vt ſanè in illis Græci ſermonis elegantiam, & dictionis curioſæ floſculos videas, profundæ verò mentis aciem deſideres in dogmatibus explicandis, & eruendo abdito ſenſu, & mendacio à veritate diſcernendo. Nam æquiuocis plurimum gaudent, tortuoſiſque ambagibus, & contra Latinos ſpuria proferunt, & aſcriptitia pro certis & indubitatis, quæ vel Imperatores, vel Patriarchæ Conſtantinopolitani pro varietate temporum multa calliditate machinati ſunt, cùm ſe Petri ſedi ſubiectos eſſe non paterentur, ſed comparare ſibi vellent nouum Hierarchiæ apicem, & vnum corpus Eccleſiæ multis capitibus adornaret. Hoc enim erat, in quod omni ſtudio, omni conatu incumbebant, vt coryphæam Papæ poteſtatem, licet à Deo inſtitutam, proſternerent; & quinque prominentibus capitibus Hydram Eccleſiam efficerent: quò præcellentiſſima ſedis Apoſtolicæ ſummitas eo redigeretur, vt ſolum per illos habeat ius

περὶ προκαθεδρίας, καὶ γυμνὸν προτιμήσεως ἀ-
ποσκίασμα. Τοῦτο τῆς διχονοίας τὸ αἴτιον· ἐντεῦ-
θεν αἱ περὶ δογμάτων ἀμφισβητήσεις, καὶ ἡ σκῆ-
ψις διὰ τὴν ἐν τῷ συμβόλῳ προσθήκην· καὶ
οὐκ ἠδιάθησαν τῇ σφῶν αὐτῶν εὐσεβείᾳ προ-
φανὲς οὕτω ψεῦδος θεμέλιον ὑποστησάμενοι
ἄνδρες ἱστοριῶν ἐμπειρότατοι, καὶ πολλῶν ἱστοριῶν
αὐτοὶ πατέρες γενόμενοι. Εἰ γὰρ λατίνοις τὴν προσ-
θήκην πρῶτος ἀντεπεξήγαγε Φώτιος, δῆλον
ὅτι παρὰ Ρωμαίοις τότε τὸ σύμβολον μετὰ τῆς
καλουμένης προσθήκης ἐλέγετο. Εἰ δὲ κατέ-
βαλε μὲν Φώτιος τὰ σπέρματα τοῦ σχίσματος, οὔ-
πω δὲ πειθομένους εἶχε τοὺς πλείστους, ἀλλ' ἐφύ-
λαττεν τέως ἡ ἀνατολικὴ ἐκκλησία τὴν πρὸς τὸν
πάπαν εὐλάβειαν καὶ ὁμόνοιαν, ὡς μαρτυρεῖ τὰ
πρακτικὰ τῆς οἰκουμενικῆς ἐν Κωνσταντίνου
πόλει ὀγδόης συνόδου, πῶς ἐκκαταφανὲς καὶ
προδηλότατον ἑτερόν τι γεγονέναι τοῦ σχίσματος
τὸ αἴτιον, ἀλλ' οὐχὶ τὴν καλουμένην προσθήκην·
ὁποῖον δ' ἂν εἴη τὸ ἀληθὲς αἴτιον, διδάσκουσι τοῦ
σχίσματος οἱ πραγματισταὶ, πρὸς ἐκεῖνο μᾶλ-
λον ἀποτεινόμενοι, ὃ πλέον καθικνεῖτο μέσης
αὐτῶν

præſidentiæ, & nudam amplioris vmbram honoris. Hæc fuit diſſidij cauſa; Hinc ortæ Dogmatum Quæſtiones, & prætextus ob additamentum Symbolo factum. Nec puduit homines peritiſſimos hiſtoriarum, & multarum ipſos hiſtoriarum ſcriptores, fundamentum ſuæ religionis ponere adeo falſum. Nam ſi primus Photius additamentum Latinis obiecit, certè ſymbolum id temporis cum additamento quod vocant, à Latinis recitabatur, ſi Photius iecit quidem ſemina ſchiſmatis, ſed habebat plurimos ſibi non audientes, exhibente adhuc Orientali Eccleſiæ conſuetam reuerentiam Papæ, & vnionem ſeruante; vt octauæ generalis Synodi, Conſtantinopolitanæ. Acta teſtantur; manifeſtiſſimum plane eſt, aliam extitiſſe cauſam ſchiſmatis, non quod ipſi vocant additamentum. Veram porro cauſam propugnatores ſchiſmatis declarant. Illud enim eſſe innuunt, in quod acrius inuehuntur, quo vehementius animi angebantur, & cuius cauſa diſcrepantiam in Dogmatibus commi-

αὐτῶν τῆς καρδίας, καὶ οὐ χάριν τῆς εὑρεσιλογίας περὶ τὰ δόγματα ἠρανίζοντο· τῶν γὰρ μάλιστα ἀμφισβητουμένων, περὶ μὲν τῆς ἐκπορεύσεως πολλὴ παρ' αὐτοῖς ἡ διαφωνία, τῶν μὲν διαρχίαν παρεισάγεσθαι νομιζόντων, καὶ βλάσφημον τὸ δόγμα ὀνειροπολούντων· τῶν δὲ μὴ τοσοῦτον κατατολμώντων αἰδοῖ τοῦ περιφανοῦς δεῖσθαι βεβαιουμένων· Εἰσὶ δὲ οἳ καὶ ἐπέχουσι περὶ τοῦ δόγματος, αἴτιον φάσκοντες εἶναι τοῦ σχίσματος, τὸ μὴ βούλεσθαι τὸν πάπαν ἐπιτρέψαι τὴν διάγνωσιν τοῦ δόγματος οἰκουμενικῇ συνόδῳ· Εἶτα γενομένων τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων προφάσεις καὶ φυγοδικίας προϊσχόμενοι, ὅτι λατῖνοι κατεδυνάστευσαν, ἢ δωρεαῖς καὶ ἐπαγγελίαις τὸ φανῆναι κρείττους ὠνήσαντο· τὴν δὲ ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν τοῦ πάπα μιᾷ πάντες γνώμῃ, μιᾷ γλώσσῃ, μιᾷ φωνῇ περιγράφουσιν, πενταρχίᾳ λέγοντες ὑποκεῖσθαι τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν· ταύτης δὲ τῆς πεντάδος πρῶτον εἶναι μὲν τὸν πάπαν μόνῃ τῇ τάξει, ἐν ταῖς ἀναφοραῖς δηλαδὴ τῶν ὀνομάτων, ἐν ταῖς καθέδραις ὅτε συνέλθοιεν, ἐν ταῖς ὑπογραφαῖς ὅταν δέῃ· κατὰ δὲ τὴν ἐξουσίαν ὁμο-

niſcebantur. Si quidem ex duobus, quæ præcipua fuere quæſita, de Proceſſione Spiritu ſancti non eodem modo omnes ambigebant. Quidam binarium principiorum induci opinantes, blaſphemum eſſe dogma ſomniabant. Alij aperta Doctorum teſtimonia reueriti non adeo procaces fuere, ſed factum audacter ſymbolo additamentum affirmabant. Nonnulli etiam certam ſententiam nullam proferebant; ſed cauſam ſchiſmatis eſſe dicebant, eo quod Papa nollet diſquiſitiones Dogmatis permittere ſynodo æcumenicæ. Deinde celebratis generalibus ſynodis refugia deuitationeſque obtendebant, quod vi præualuiſſent Latini, aut donis promiſiſque emiſſent victoriam. At fuero primatum Papæ vno ſenſu omnes, vna lingua, vna noce circumſcribunt. Quinque ſtatuentes Eccleſiæ vniuerſalis capita, & quinarij huius primas obtinere quidem Papam, ſed ſolo ordine: Nimirum quando eius mentio facienda eſſet, quando conſidere illos contingeret, in ſubſcriptionibus cùm opus ſit, aut aliquid æquales: idque quando, aiunt, orthoſ

παγεῖς εἶναι πάντας καὶ ἰσοδυνάμους· Εἶναι δὲ καὶ ταῦτα ὀρθοδοξοῦντος τοῦ πάπα, νῦν δὲ κατ' αὐτοὺς παραδογματίζοντος ἐκείνου ἀργεῖ καὶ ἡ τάξις· Τοιαύταις ματαιολογίαις ἐπιστηρίζονται, ἵνα μὴ δοκῶσιν σχίζεσθαι παραλόγως, ἐκ τῶν προσγενεστέρων τὰς ἀρχὰς λαβόντες, προσεξειργασάμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ ὅσα οἴκοθεν τὸ φιλεριστικὸν ἐπεχορήγησεν· Τούτων εἷς καὶ Νεῖλος ἐστὶν ὁ Θεσσαλονίκης, γράψας περὶ τῶν αἰτίων τῆς διαστάσεως τῶν ἐκκλησιῶν μάλα σοφιστικῶς καὶ ὑπούλως· περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ πάπα, αὐτὸ δὴ τοῦτο τὸ διακωδωνισθὲν ἡμῖν συγγραμμάτιον· καὶ ἄλλ' ἄττα κατὰ λατίνων, ὑπὸ τῷ λατίνων ὀνόματι, διὰ τὸ κατὰ λατίνων μῖσος κυκῶν τὴν εὐαγγελικὴν θεσμοθεσίαν, τὴν ἀρχαιοπαράδοτον ὀρθοδοξίαν· ἐκεῖνα καταλύων, ἐν οἷς ἅπαντες οἱ τῆς αὐτῆς συμμορίας ταυτολογοῦσιν· ἃ τοῖς μὲν ἀφελεστέροις ἐμποιεῖ σοφίας δόκησιν, τοῖς δὲ ξυνετοῖς ἔκπληξιν φέρει, λογιζομένοις ἐξ οἵων εἰς οἷα τὸ σοφὸν ἐκεῖνο γένος μεταπέπτωκεν. Σκοπὸς δὲ ἡμῖν πρὸς ἄνδρα τοιοῦτον διαλεγομένοις περὶ τῆς τοῦ πάπα ἀρχῆς· φίλον δὲ αὐτοῖς ἐγκαυ-

doxus Papa est; Nunc autem illo, inquiunt peruersa defendente Dogma ordo etiam cessat.

Huiusmodi vaniloquentia innituntur, ne temere schismatici esse videantur, ex antiquioribus quidem accepta, sed per ipsos etiam aucta ob insitum animo studium contentionis, ex eorum numero Nilus quoque Thessalonicensis præsul scripsit de causis Dissidij Ecclesiarum, sophismatis, & fraudibus plenum libellum: scripsit de primatu Papæ alterum libellum, quem, & alij doctissimi viri, & nos examinauimus: & quædam opuscula contra Latinos, sub eorum nomine propter odium in Latinos Euangelicam turbans sanctionem, & orthodoxiæ ab antiquissimis temporibus traditæ veritatem: illa consarcinans & ipse, quæ eiusdem faminæ homines alter ex altero repetit; per quæ apud simpliciores aucupantur sapientię opinionem, prudentibus admirationem mouent, dum considerant, ex quibus ad quæ erudita Gręcorum natio deuenit.

Ceterum propositum nostrum est, quo-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

χᾶσθαι, ὅτι συνοδικαῖς ἀποφάσεσιν, οὐκ ἀνθρώπων ἐπινοίαις ἀκολουθοῦσι· μὴ πάντα συνείρειν, μηδ' ὅσα περὶ τηλικαύτης ὑποθέσεως εἰπεῖν δυνατὸν, πανταχόθεν ἐπισωρεῦσαι· ἢ γὰρ ἂν πολύστιχον ἐγένετο τεῦχος ὅπερ ἤδη πολλοῖς καὶ σοφοῖς ἀνδράσι σπουδαίως πεφιλοπόνηται· ἀλλ' ἐκεῖνα ἀντεπάγειν, ἐξ ὧν ὁ Νεῖλος ἐπιχειρεῖ· καὶ οἷς βιάζεται τὴν ἀλήθειαν, αὐτόθεν ἀναμοχλεῦσαι τὰς συσκευάς· Καὶ συντόμῳ ἀντιλογίᾳ σύντομον ἀντιτάξαι ἀπολογίαν· καὶ ὅλως συνοδικαῖς κατὰ τὸ φαινόμενον ῥήσεσι συνοδικὰς τῷ ὄντι φωνὰς ἀντιθεῖναι· ἵν' ᾖ τοῖς πᾶσι κατάδηλοι, ὅτι γυμνὴ ἡ ἀλήθεια· καὶ εἰ τὸ ψεῦδος βραχυλογίᾳ σοφίζεται, πολλῷ μᾶλλον ἡ ἀλήθεια τῇ βραχυλογίᾳ διαλάμπει.

ΕΙΣ ΝΕΙΛΟΝ ΤΟΝ Θεσσαλονίκης.

Εἰ Νεῖλος ἰσόψηφος ἦν ἔτους κύκλῳ,
Καλῆς ἀγνισμῷ τετραγωνοψυχίας.
Ὁμωνύμῳ σὺ Νεῖλος ἰσοψηφίᾳ·
Ἄκραν ἐκεῖνος εἶχεν ὀρθοδοξίαν,
Ἄκραν ἔχεις σὺ Νεῖλε φαυλοδοξίαν.

niam cum Græco homine disputamus, & familiare illis est iacere se se, quod non humanas ratiocinationes, sed synodicas sequatur sententias: non omnia congerere, quæ de tam vasta materia coaceruari possent ex auctoribus: Præstitit hoc egregie multorum decorumque industria: sed ea tantum proferre, ex quibus argumenta sua Nilus desumit, & per quæ ille vim veritati infert, per ea dissoluere machinas: & compendiariæ oppugnationi compendiariam opponere defensionem. Denique fictitiis Synodorum obiicere voces, vt palam fiat omnibus, nudam esse veritatem, & si mendacium breuiloquentia decipit, multo magis veritatem elucere breuiloquentia.

ΠΡΟΣ ΝΕΙΛΟΝ ΤΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ πάπα ἀντίρρησις.

NILI THESSALONICENSIS DE PRIMATV PAPÆ CONFVTATIO.

Digitized by Google

ΝΕΙΛΟΣ.

Φασὶν οἱ Λατῖνοι διάδοχον ὄντα τοῦ Πέτρου τὸν πάπαν, καὶ τὴν ἐκείνου πᾶσαν ἀρχὴν παρ' αὐτοῦ ἐκείνου εἰληφέναι. Ἐγὼ δὲ λέγω, ὡς ὁ πάπας τὸ πρωτεῖον οὐκ εἴληφε παρὰ τοῦ Πέτρου, δύο γὰρ ἐν τῷ πάπᾳ θεωροῦμεν, τὸ εἶναι Ῥώμης ἐπίσκοπον, καὶ πρῶτον τῶν ἄλλων ἐπισκόπων, τὸ πρῶτον ἔχει παρὰ τοῦ Πέτρου, τὸ δεύτερον παρὰ τῶν μακαρίων πατέρων, καὶ τῶν εὐσεβῶν βασιλέων πολλοῖς χρόνοις ὕστερον. καὶ ὅτι ταῦτα ἀληθῆ, ἀνάγνωθι τὸν κη'. κανόνα τῆς οἰκουμενικῆς δ' συνόδου.

Πανταχοῦ τοῖς τῶν ἁγίων πατέρων ὅροις ἑπόμενος, καὶ τὰ ἑξῆς. Ὅθεν δῆλον, ὅτι οὐ παρὰ τῶν ἀποστόλων, ἀλλὰ παρὰ τῶν πατέρων ἔχει τὸ πρωτεῖον ὁ πάπας διὰ τὸ εἶναι τὴν Ῥώμην τῶν πόλεων βασιλεύουσαν.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Εἰ τὸ προφέρειν ὦ θαυμάσιε κανόνας

NILVS Cap. I.

ASserunt latini, Papam cum sit Petri successor, ab illo ipso quoque, omnem eius potestatem accepisse. Ego vero dico Papam non accepisse primatum à Petro. Cum enim duo considerentur in Papa, quod scilicet Episcopus Romæ sit, & cæterorum episcoporum primus, illud quidem à Petro habet; alterum vero multis post annis à beatis Patribus, & piis Imperatoribus. Quod autem hæc vera sint, legatur vigesimus octauus quarti generalis Concilij can.

Sanctorũ Patrum constitutiones vbique sequentes &c. ex quo patet Papam non ab Apostolis, sed à Patribus habere primatum, eo quod Roma sit Regina vrbium.

CONFVTATIO.

Si proferre Canones spurios &

ἀκύρους καὶ ὑποβολιμαίους, καὶ καθάπαξ ἀποδο-
κιμασθέντας, ἐξεταζομένης οὕτω λαμπρᾶς
ὑποθέσεως, καὶ πρὸς ψυχικὴν σωτηρίαν ἀνη-
κούσης, δοκεῖ σοι πρὸς τὸ ἀποφήνασθαι αὐταρ-
κες, οἴχεταί σου πρὸς τὸ μηδὲν ἡ προσχηματισθεῖ-
σα μαρτυρία, καὶ ὡς ἀράχνης ἱστὸς τὸ ῥητὸν αὐ-
τοῦ διασκεδάζεται. ὄφελες καὶ σὺ ἀναγνῶναι, τίσι
μηχαναῖς, καὶ πῶς, καὶ ὑπὸ τίνων συῤῥαφεὶς ὁ
προσχηματισθεὶς ἔσχατος κανὼν, πρῶτον μὲν ἀντι-
λέγοντας ἔχει τοὺς πρέσβεις τοῦ πάπα, εἶτα
τοὺς ἀνατολικοὺς ἐπισκόπους οὐ πάντας συμ-
φερομένους, καὶ τὸν πάπαν αὐτὸν σφοδρῶς ἀπο-
δοκιμάζοντα· Ἑξακόσιοι τριάκοντα πατέρες
ἦσαν τῆς συνόδου, οἱ δὲ τῷ κανόνι αὐθαιρέτως
ὑπογράψαι δοκοῦντες οὐ πολλῷ πλείους εἰσὶ
τῶν διακοσίων· πῶς οὖν ἔσχατος κανὼν τῆς τετάρτης
ἂν εἴη συνόδου; Ἐγὼ δέ σοι τοὺς προαχθέντας
ὑπὸ σοῦ μάρτυρας προσβαλλόμενος ἀπο-
δείξω σαφέστατα, κοινὴν καὶ σύμφωνον ὁμολογίαν
τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα πατέρων, καὶ διὰ τοῦ-
το τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας φρόνημα γενέσθαι
καὶ κήρυγμα, μόνον τὸν πάπαν ἔχειν τὴν

ſuppoſititios & omnino improbatos, ſatis tibi videtur egregie vir ad ſerendam ſententiam in re tam graui, & ſpectante ad ſalutem animæ; teſtimonium quod attuliſti euanuit, dictumque tuum inſtar tale aranearũ diſſipatum eſt. Debebas tu quoque legere, quibus machinis, qua arte, & à quibus canon à te prolatus conſutus eſt: primo quidem contradicentibus Papæ legatis, deinde Orientalibus Epiſcopis non conſentientibus vniuerſis, & Papa ipſo vehementer illum improbante. Sexcenti, & triginta Patres erant Synodi. Qui vero ſponte ſubſcripſiſſe videntur non multi ſupra ducentos numerantur. Quomodo ergo quartæ Synodi ſit iſte Canon? Ego vero per teſtes à te prolatos probabo apertiſſime; communem, & vnanimem confeſſionem ſexcentorũ triginta Patrum, ac proinde totius Orientalis Eccleſiæ ſenſum & dogma fuiſſe; ſolum Papam

οἰκουμενικὴν ἐξουσίαν ὡς τοῦ Πέτρου διάδοχον, καὶ τοῦτο οὐ παρὰ τῶν πατέρων, οὐ παρὰ βασιλέων, ἀλλὰ παρ' αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ. Γράφουσα τοίνυν ἡ ἁγία τετάρτη σύνοδος πρὸς Λέοντα τὸν πάπαν, καὶ τὴν ἀναφορὰν ποιουμένη τῶν ἐνθέσμως πεπραγμένων περὶ τὸ δόγμα τῆς πίστεως, φησὶ περὶ Διοσκόρου.

Καὶ τοὺς μὲν τὰ ποιμένων φρονοῦντας ἀπέτεμε, τοὺς δὲ λύκους ἀποδεδειγμένους τοῖς προβάτοις ἐπέστησε· καὶ πρὸς τούτοις ἅπασιν ἔτι καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ τῆς ἀμπέλου τὴν φυλακὴν παρὰ τοῦ σωτῆρος ἐπιτετραμμένης τὴν μανίαν ἐξέτεινε, λέγομεν δὴ τῆς σῆς ὁσιότητος. καὶ ἀκοινωνησίαν κατὰ τοῦ τὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας ἑνοῦν σπουδάσαντος ἐμελέτησεν.

Σὺ μὲν οὖν Νεῖλε τὸν πάπαν λέγεις εἰληφέναι τὸ πρωτεῖον οὐ παρὰ τοῦ Πέτρου, ἀλλὰ παρὰ τῶν μακαρίων πατέρων, καὶ τῶν εὐσεβῶν βασιλέων· ἡ δὲ ἁγία σύνοδος τὸν πάπαν ἐπιτετράφθαι φησὶ τὴν φυλακὴν τῆς ἀμπέλου παρὰ τοῦ σωτῆρος.

tanquam Petri ſucceſſorem habere poteſtatem œcumenicam non à Patribus, non ab Imperatoribus, ſed ab ipſo Christo.

Scribens ad Leonem Papam ſancta Synodus quarta de iis quæ circa dogma fidei legitime geſta erant, ſubiungit de Dioſcoro. Par.3.c.2

Et eos quidem qui Paſtorum propria ſapiebant, præcidit; eos vero, qui ſe lupos oſtenderant, ouibus præfecit, & ad hæc omnia etiam in ipſum, cui vineæ cuſtodia demandata eſt à Saluatore, furorem extendit; videlicet contra tuam ſanctitatem, & excommunicationem tulit in eum, qui ſtuduit vnire corpus Eccleſiæ.

Tu Papam dicis non à Petro, ſed à ſanctis Patribus, & piis Imperatoribus habuiſſe primatum ſancta vero Synodus demandatam; ait Papæ vineæ cuſtodiam à Saluatore.

Σὺ λέγεις, τὸν πάπαν εἶναι ἢ Ῥώμης ἐπίσκοπον παρὰ τοῦ Πέτρου, καὶ πρῶτον τῶν ἐπισκόπων παρὰ τῶν πατέρων καὶ βασιλέων. ἡ δὲ ἁγία σύνοδος ἐν τῷ μακαριωτάτῳ τῶν Ῥωμαίων ἀρχιεπισκόπῳ Λέοντι ἐπιστέλλουσα, τὸν αὐτὸν καὶ Ῥώμης οἶδεν ἐπίσκοπον, καὶ ἀμπελουργὸν διὰ Πέτρου παρὰ τοῦ σωτῆρος καταστάντα.

Σὺ λέγεις, ὅτι πρῶτος ὁ πάπας κατὰ τὸν ψευδώνυμον ἐκεῖνον κανόνα, διὰ τὸ εἶναι τὴν Ῥώμην τῶν πόλεων βασιλεύουσαν. ἡ δὲ ἁγία σύνοδος διὰ τὴν ἐπιτροπὴν τῆς ἀμπέλου προσαγορεύει ἐν τῇ ἐπιστολῇ τὸν πάπαν καὶ κορυφὴν καὶ κεφαλὴν τῶν μελῶν ἡγεμονεύουσαν. Ὥστε τοῦ μὲν κανόνος ἀκύρου ὄντος, ὡς ψευδολογίας καὶ καινοτομίας μεστοῦ, καὶ μηδὲ πρὸς τὰς ὁπωσοῦν δεήσεις τῆς συνόδου ἐπικυρωθέντος παρὰ τοῦ πάπα, μᾶλλον δὲ ἀποβληθέντος τε καὶ ἀποσκορακισθέντος; τῆς ἐπιστολῆς δὲ εἰλικρινῆ καὶ καθαρὰν ὅλης τῆς ἁγίας συνόδου ἀποκαλυπτούσης τὴν ἔννοιαν; πῶς σὺ τὰ δῆλα ἐάσας καὶ προφανῆ, ἐκ διδασκαλίας σκολιοῦ ἐπιφέρεις ἃ σοὶ δοκεῖ.

Digitized by Google

Tu Papam dicis esse Episcopum Romæ à Petro, sed primum Episcoporũ à Patribus, & Imperatoribus; sancta vero Synodus scribere se ait Leoni beatissimo Romæ Archiepiscopo, eumdemque nouit Romæ Episcopum, & per Petrum vineæ custodem à Saluatore.

Tu iuxta Pseudocanonis sensum asseris Papæ primatum ex eo esse quod Roma sit Regina Vrbium. At sancta Synodus in epistola vocat Papã verticẽ, & caput mẽbrorum ducẽ propter custodiã vineæ.

Itaque cum Canon irritus sit, vt pote falsitatis, & nouitatis plenus, nec etiam adnitentibus vtcumque Synodi Patribus à Papa approbatus; immouero reiectus atque dãnatus; Epistola vero puram, & sinceram vniuersi sacri Concilij detegat mẽtem: cur tu posthabitis manifestis & claris, è spuria doctrina infers quælibet?

Digitized by Google

Εἰ δὲ ὅλως ἐφρόνει ἡ ἁγία σύνοδος, παρὰ
τῶν πατέρων εἶναι τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα, διατὶ
μὴ πατέρες καὶ αὐτοὶ ὄντες, καὶ οἰκουμενικὴν
σύνοδον συγκροτοῦντες· ὅπερ οὐκ εἶχον οἱ ἡμέ-
τερες κατὰ σὲ ἐν τῷ πρωτείῳ τῶν παπῶν, ὅς καὶ περὶ
τοῦ ἐν Νικαίᾳ πρώτης συνόδου πάντοτε ἔχε
τὰ πρωτεῖα, ὥς φησιν αὐτὴ ἡ πρώτη σύνοδος
ἐν τῷ ϛ΄ αὐτῆς κανόνι. Διατὶ μὴ τῇ οἰκείᾳ ἐξου-
σίᾳ χρησάμενος τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ αὐ-
τοὶ ἐτίμησαν, ὥσπερ οἱ πάλαι κατὰ σὲ τῆς Ῥώμης,
ἀλλ' ἐδέοντο τοῦ πάπα κυρωθῆναι αὖθις τὸν κα-
νόνα; Σὺ μὲν οὖν Νεῖλε φὴς ἠρτῆσθαι τὸ πρω-
τεῖον τοῦ πάπα τῆς αὐθεντίας τῶν πατέρων. ἡ δὲ
ἁγία σύνοδος διὰ τῆς ἐπιστολῆς βοᾷ, ὅτι τὰ
πρεσβεῖα Κωνσταντινουπόλεως ἤρτηται τῆς
ἐξουσίας τοῦ πάπα· ὥστε ἀνατρέπεις τὴν τάξιν, καὶ
βάσιν καταβάλλεις τῇ σῇ πραγματείᾳ
κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ πάπα σεσοφισμένην, καὶ πολ-
λῶν καὶ μεγάλων ἀτοπημάτων ὑπόθεσιν· καὶ
καταψεύδῃ τῶν ἁγίων πατέρων, ὡς κανόνα ἐξε-
νεγκόντων διαγορεύοντα, παρὰ τῶν πατέρων
ἀποδεδόσθαι τὰ πρεσβεῖα ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ πρεσβυ-

Nam si sancta Synodus ita sentiebat, nimirum Papæ primatum esse à Patribus; cur ipsa quæ Patribus constabat, & œcumenica erat: qua certe conditione carebant illi, qui per te detulerunt Papæ primatum, cum Papa etiam ante Nicænam primam Synodum habuerit semper primatũ, vt ipsa prima Synodus fatetur sexto suo Canone. Cur inquam sua vtens auctoritate Constantinopolitanum nõ honorauit, sicut antiquiores per te Papam; sed rogabat Papam vt eius Canonem approbaret? Et tu quidem dicis primatum Papæ pendere à Patribus; sancta vero Synodus per epistolã clamat, honorem Constantinopolitani pendere ab auctoritate Papæ. Itaque ordinem subuertis, tuoq; de primatu Papæ tractatui sophisticũ fundamentũ iacis, ex quo multa, & magna sequantur absurda: & sanctos Patres calumniaris, quod Canonẽ ediderint asserentẽ à Patribus concessũ senioris

Digitized by Google

Romæ ſedi primatum. Si enim hoc eſſet, ſecum ipſi pugnarentur, ſed quia impoſſibile hoc,eſt omnino aut Canon falſus eſt, aut epiſtola, ſed epiſtolam non eſſe falſam,indicat cõſenſio Synodi,quæ Canonem ſuſcepiſſet ſi approbatus à Papa fuiſſet:Canonem vero non eſſe ratum declarat diſſenſio. Deprehenderis igitur falſo Canone fultus inualidum ieciſſe ſtructuræ tuæ fundamentum.

Neque dicas, demandatam eſſe vineæ cuſtodiam à Saluatore, commune quid eſſe Epiſcopis iuxta Pauli dictum: Attendite vobis, & vniuerſo gregi,in quo vos Spiritus ſanctus poſuit Epiſcopos.Nam ſancta Synodus vbi in epiſtola narraſſet multa perperã à Dioſcoro facta,quod depoſito Flauiano S.mem.Epiſcopo,præciſiſq; ijs qui rectè ſentiebãt,lupos præpoſuiſſet ouibus:Vbi hęc de ceteris Epiſcopis dixiſſet,intulit quæ ſpectãt ad Papã: Nec illũ nominatim exprimit,ſed

Digitized by Google

ἀλλ' ὑπογραφῇ χρησάμενον· καὶ πρὸς τούτοις ἅπασι, φησὶν, ἔτι καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ τῆς ἀμπέλου τὴν φυλακὴν παρὰ τοῦ σωτῆρος ἐπιτετραμμένου τὴν μανίαν ἐξέτεινεν· καὶ ἐπαύξει διὰ τῆς ὑπογραφῆς ἐμφατικώτερον τὴν τόλμαν τοῦ Διοσκόρου, καὶ ἐκπλήττεται τὸ ἀνοσιούργημα· οὕτω δὲ τὸ πρὸς αὐτὴν παρὰ τοῦ ἀποστόλου ῥηθὲν οὐ δύναται κοινὸν εἶναι τοῖς ἐπισκόποις, οὓς κοινῇ προνοίᾳ τίθησιν ἐπισκόπους τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὁ δὲ πάπας κατὰ τὴν ἁγίαν σύνοδον ἐξ ἰδικῆς τῆς χριστοῦ νομοθεσίας φύλαξ ἐτέθη τῆς οἰκουμενικῆς ἐκκλησίας· ἢ γὰρ ἂν καὶ ὅτε Φλαβιανὸν καθεῖλε Διόσκορος, τὸ αὐτὸ πλημμελήσας ἐφαίνετο· νῦν δὲ ἡ ἁγία σύνοδος τὸ μὲν κατὰ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων ἐγχείρημα τυραννίδος εἶναι ψῆφους φησὶν, τὸ δὲ κατὰ τοῦ πάπα φοβερὸν τόλμημα παρανομίαν εἶναι κατὰ τῆς θεσμοθεσίας τοῦ σωτῆρος βοᾷ. Εἰ γοῦν καὶ τὸ μικρὸν παραβῆναι τῆς ἀληθείας κατὰ τῶν ἀρχῶν, γὰρ πόρρω μυριοπλάσιον, ἡ τοσαύτη τῆς ἀληθείας παρατροπὴ καὶ αὐτὴν σου τῶν ἀρχῶν ὦ Νεῖλε, πόσων ἔσται ῥίζα παραλογι-

circumſcriptione vſa ait: Et ad hæc omnia in ipſum etiam, cui demandata eſt à Saluatore cuſtodia vineæ, furorem extendit. Et circumſcribendo amplificat, expreſſiúſque deſignat audaciam Dioſcori, & obſtupeſcit facinus. Itaque quod diſtinctionis ergo dictum eſt, non poteſt eſſe commune Epiſcopis, quos prouidentia communi ponit Spiritus ſanctus; At vero Papa ſanctæ Synodi teſtimonio, cuſtos vniuerſalis Eccleſię poſitus eſt ſpeciali Chriſti lege.

Alioquin depoſito etiam Flauiano idem flagitium admiſiſſe videretur Dioſcorus: Nunc vero ſancta Synodus, quæ ille in alios ſcelera edidit, decreta tyrannidis vocat; Ingens vero crimen contra Papam, eſſe parricidium clamat contra ſanctionem Chriſti. Si ergo vel minimum principio aberrare à veritate, creſcit deinde in immenſum: tantum initio à veritate declinaſſe, quot paralogiſ-

Digitized by Google

σμῶν, πόσων καταβολὴ σοφισμάτων.

Καὶ δὴ ἐπιφέρεις.

ΝΕΙΛΟΣ.

Ἀνάγνωθι καὶ νεαρὰν ρλα Ἰουστινιανοῦ, ἵν' εἰδῇς τὴν ἀλήθειαν· θεσπίζομεν, φησὶ, κατὰ τοὺς τῶν ἁγίων συνόδων ὅρους, τὸν ἁγιώτατον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐπίσκοπον πρῶτον εἶναι πάντων τῶν ἱερέων· ἀκούεις; ὃ πρῶτον εἶναι τὸν πάπαν, ὅρους εἶναι φησὶ τῶν συνόδων. Εἰ δὲ ὅρος τῶν συνόδων, πῶς παρὰ τοῦ πέτρου ὃ πρωτεῖον εἴληφεν ὁ πάπας.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Ὥσπερ ὃ παρὰ τῶν μακαρίων πατέρων εἶναι τὸν πάπαν ὃ πρωτεῖον ἀποδεῖξαι προθέμενος οὐκ ἀπέδειξας, οὕτω καὶ παρὰ θεσπίσματος βασιλικοῦ αὐτὸ τοῦτο ὃ πρωτεῖον κατασκευάσαι βουλόμενος οὐδὲν συμπεραίνεις, μᾶλλον δὲ δύο καὶ μεγάλα ἁμαρτάνεις· ἐν μὲν, ὅτι ὁμωνύμῳ χρώμενος φωνῇ, ὡς ἁπλῆς οὔσης ἐπιφέρεις ὃ συμπέρασμα· ἕτερον δὲ, ὅτι προσκομίζων τὴν Ἰουστινιανοῦ νεαράν, ἵν' ὅπερ ἔφης αἰωνίῳ, ὃ πολλοῖς ὕστερον χρόνοις

morũ radix erit, quot fundamentum ſophiſmatum? Itaque infers.

NILVS. CAP. II.

LEgito, & Nouellam Iuſtiniani CXXXI. vt veritatem addiſcas. Statuimus, inquit, iuxta conſtitutiones ſanctarũ Synodorũ ſanctiſſimum ſenioris Romæ Epiſcopum eſſe primum omnium ſacerdotum. audis? vt ſit primus Papa, ſtatutum eſt, inquit Synodorũ. Si ergo ſtatutum, ſeu Decretũ eſt Synodorũ, quomodo Papa primatum habet à Petro?

CONFVTATIO.

Sicut à ſanctis patribus primatum papæ probare volens non probaſti, ita è ſanctione Imperatoria conatus illum oſtendere, nihil concludis, ſed potius duo peccas, & magna. Primum quidem quia poſita voce æquiuoca concludis trahendo illam ad vnum ſignificatum: Deindè prolata Iuſtiniani Nouella, ad probandum quod dixiſti, nimirum multis poſt

δεδόσθαι τὴν ἀρχὴν τῆς πάσης διδάξης, ἀ-
σύστατα καὶ κακεντρεχῆ καὶ ἀνάρμοστα λέγεις. Ἐ-
γράφεν ὁ ἀοίδιμος Κύριλλος ἐπιστέλλων Ἰω-
άννῃ τῷ Ἀντιοχείας ἐν τῇ τρίτῃ συνόδῳ· Καὶ
οὐδένα τρόπον σαλεύεσθαι πρός τινων ἀνεχό-
μεθα τὴν ὁρισθεῖσαν πίστιν, ἤτοι τὸ τῆς πίστεως
σύμβολον, παρὰ τῶν ἁγίων ἡμῶν πατέρων τῶν
ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων κατὰ καιροὺς μεμνη-
μένος τοῦ λέγοντος· μὴ μέταιρε ὅρια αἰώνια, ἃ
ἔθεντο οἱ πατέρες σου. Καὶ τὴν πίστιν καὶ τὸ σύμ-
βολον τῆς πίστεως καλεῖ ὁ θεῖος πατὴρ, ὅρια αἰ-
ώνια, εἴτουν ὅρους αἰωνίους· Συλλογιζέσθω οὖν
ὦ Νεῖλε ὁ βουλόμενος οὑτωσίπως· ὅρος ἐπὶ
τῶν ἁγίων πατέρων, εἶναι τὸν υἱὸν τῷ πατρὶ ὁ-
μοούσιον· καὶ ὅρος ἐπὶ τῶν ἁγίων πατέρων, πάν-
τα τῶν ἱερέων εἶναι πρῶτον τὸν πάπαν, ἀλλὰ
μὴν κατὰ σὲ, μὴ ἔχοντι τὸ πρωτεῖον τῷ πάπᾳ
δεδώκασιν οἱ πατέρες, ἄρα καὶ τῷ υἱῷ μὴ ἔχοντι
τὸ ὁμοούσιον δεδώκασιν οἱ πατέρες· ὁρᾷς, οἷα
φιλοσοφεῖς διὰ τὴν ὁμωνυμίαν τῆς λέξεως·
ὅρος ὦ θαυμάσιε ἐν ταῖς ἱεραῖς συνόδοις οὐ μόνον
τὴν πρόσφατον νομοθεσίαν καὶ πρὸς εὐταξίαν

temporibus datum fuisse primatum Papæ non cohærentia; non conuenientia, non congruentia dicis. Scribebat B. Cyrillus ad Ioannem Antiochenum: Nullomodo patimur à quibusdam conuelli definitam fidem, siue fidei Symbolum à sanctis nostris Patribus, qui olim Nicææ conuenerunt; Memores eius qui dixit; Ne trásferas terminos antiquos, quos posuerunt Patres tui. Vbi sanctus Pater nomine termini, statuti, decreti appellat fidem, & fidei Symbolũ. Arguat ergo per te hoc pacto qui vult. Decretũ est SS. Patrũ, filiũ esse consubstantialẽ Patri: est etiã Decretũ SS. Patrũ Papã esse omniũ Sacerdotum primũ: Sed per te Patres primatũ dederunt Papæ nõ habenti illũ; ergo & filio nõ habenti cõsubstantialitatẽ dederũt Patres. Vides quę tua sit argumẽtatio propter ęquiuocã vocem? Vox ista apud sãctas Synodos non solum significat nouam cõstitutionem de re aliqua spectante Conci. Ephes. 3. cap. 34.

συντείνουσαν δηλοῖ, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὴν σαφήνειαν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν περὶ τὰ κυριώτατα τῆς πίστεως συμβαλλομένων. Καὶ τοῦτο ἄνω καὶ κάτω ἴδοις ἂν ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν συνόδων. Οὔσης οὖν τῆς φωνῆς ὁμωνύμου, καὶ σημαινούσης πολλῷ μᾶλλον τὰ ἀρχαῖα καὶ θεοπαράδοτα ἢ τὰ πρόσφατα καὶ ἀνθρώπινα, διατί σὺ τὸν ὅρον τῶν πατέρων περὶ τοῦ πρωτείου τοῦ πάπα καθέλκεις ἐπὶ τὸ ἀσθενέστερον τῶν σημαινομένων, καὶ ψιλῇ τῇ φωνῇ χρώμενος ἐκ τῶν δύο συναρπάζεις εἰς θάτερον τὴν διάνοιαν; Κατὰ τοὺς ὅρους τῶν πατέρων πρῶτος ὁ πάπας, φησὶν Ἰουστινιανὸς, ὁ κατὰ τὴν νεαρὰν ἐκείνην τὰ δόγματα τῶν ἁγίων τεσσάρων συνόδων ὡς θείαν γραφὴν ἀποδεχόμενος· ἀλλὰ μὴν καὶ Κύριλλος ἐν τῇ τρίτῃ ὡς εἰ ῥησεται κατωτέρω, καὶ οἱ πατέρες τῆς τετάρτης συνόδου τὸν πάπαν ὁμολογοῦσι κριτὴν τῆς ἐκκλησίας, καὶ φύλακα τῆς ἀμπέλου παρὰ τοῦ σωτῆρος. Ὁ τοίνυν ὅρος αὐτῶν περὶ τοῦ πάπα οὐκ ἔχει προσφάτου νομοθεσίας δύναμιν, ἀλλὰ δόγματος εἰς πίστιν ἀνήκοντος ἀνάπτυξιν καὶ σα-

ad mores, ſed multo magis explanationem, declarationemq; eorũ, quę ad ſummã fidei pertinent: idq; paſſim videre eſt in Actis Synodorũ. Cum ergo æquiuoca ſit, & frequentius vſurpetur ad ſignandum antiqua, & diuinitus tradita, quã recentia, & ea quæ iuris humani ſunt, cur tu Decretum Patrum de primatu Papæ trahis ad imbecilliorem ſignificatum, & nudam aſſumens vocem detorques lectorẽ ad alterã partem? Secundũ Decreta Patrũ primus eſt Papa, inquit Iuſtinian⁹: qui in illa Nouella ſuſcipit SS. quatuor Synodorum Decreta, vt ſanctam ſcripturã. Atqui, & Cyrillus in tertia Synodo, vt planũ fiet, & quartæ Synodi Patres fatentur Papã eſſe Eccleſiæ iudicem, & cuſtodem vineæ à Saluatore conſtitutum. Ergo Decretum eorum de Papa non habet vim nouæ conſtitutionis, ſed dogmatis ad fidem ſpectãtis explicationem, & dilucidationem. Secundum, quod peccas,

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

φήνειαι. Δεύτερον ἁμαρτάνεις, ὅτι τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα μὴ ἀπ' ἀρχῆς ὂν δεῖξαι βουλόμενος θεσπίσμασι βασιλικοῖς κυρωθὲν, κατέφυγες ἐπὶ Ἰουστινιανὸν, κακοήθως μάλα καὶ φιλονείκως· Καίτοιγε ὁ σὸς Φώτιος, ὁ τοῦ σχίσματος προστάτης ἐπὶ Αὐρηλιανὸν τοῦτο ἀνέφερε, καὶ τοσοῦτον γλίσχρος οὐκ ἦν πρὸς τὸν πάπαν· ἕτεροι δὲ τῶν σοὶ ὁμοφρόνων Κωνσταντίνῳ τῷ μεγάλῳ τοῦτο ἀποδιδόασι, πάντες μὲν τὴν ἀλήθειαν ἀποσκιάζοντες· πάντων δὲ μάλιστα σὺ ὅστις τὰ τῶν συνόδων ἀναγνοὺς, ἐνέτυχες πάντως καὶ ταῖς προηγουμέναις τῆς τρίτης συνόδου βασιλέων ἐπιστολαῖς, ἐν αἷς λάμπει μάλιστα ἡ τῶν βασιλέων αἰδὼς καὶ εὐλάβεια περὶ τὸν θρόνον, τοῦ Πέτρου· ὥστε λῆρος ἄντικρυς ὃ ὁ λέγεις, πρῶτον ἐν βασιλεῦσι τὸν Ἰουστινιανὸν θεσπίσαι τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα. Καὶ τοὺς πατέρας οὖν φαμὲν τοῖς οἰκείοις ὅροις οὐ δεδωκέναι, ἀλλὰ δεδηλωκέναι τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα· καὶ τοὺς Εὐσεβεῖς τῶν βασιλέων, μάλιστα δὲ τὸν Ἰουστινιανὸν, οὐ προστετιμηκέναι, ἀλλὰ μεμαρτυρηκέναι τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα.

est; Quod ad probandum, primatum Papæ non esse ab initio statutis Imperatoriis firmatum, cõfugisti ad Iustinianum, contentiosa sane malignitate. Certe enim tuus Photius princeps, & ante signanus schismatis ad Aurelianum hoc referebat; nec adeo sordidus erat Papæ æstimator: Alij vero ex iis qui tecum sentiunt, tribuunt hoc Constantino magno; veritatem quidem offuscantes omnes sed maxime omnium tu. Qui cum Synodica legisses, procul dubio vidisti etiam Imperatorum epistolas tertiæ Synodo præfixas; in quibus mirum in modum elucet Imperatorum reuerentia erga sedẽ Petri: vt futile omnino sit, quod ais; Primum ex Imperatoribus Iustinianũ sanxisse primatũ Papæ. Dicimus ergo, sanctos Patres per sua decreta nequaquã dedisse, sed testatũ reddidisse primatum Papæ: & pios Imperatores, præsertim Iustianianum, non fundasse, sed fideliter enarrasse primatum Papæ.

ΝΕΙΛΟΣ.

Τί οὖν; οὐκ ἔστιν ὁ πάπας ἀποστόλου τοῦ Πέτρου διάδοχος; ἔστι μὲν, ἀλλ᾽ ὡς ἐπίσκοπος, ὥσπερ καὶ τῶν ἐπισκόπων ἕκαστος τῶν ὑπ᾽ ἐκείνου χειροτονηθέντων. Καὶ τῶν ἱεραρχῶν γὰρ ἕκαστος διάδοχος κατὰ τοῦτο ἑκάστου τῶν Ἀποστόλων, ὑφ᾽ οὗ κατὰ διαδοχὴν τὴν ἱερωσύνην εἰλήφει. Κατὰ μὲν οὖν τὸν λόγον τοῦτον πολλοὶ καὶ τοῦ Πέτρου καὶ τῶν Ἀποστόλων διάδοχοι, κατὰ δὲ τὰ ἄλλα οὐδαμῶς.

Πέτρος μὲν γὰρ καὶ Ἀπόστολος, καὶ Ἀποστόλων ἔξαρχος· ὁ δὲ πάπας οὔτε Ἀπόστολος, οὔτε Ἀποστόλων κορυφαῖος.

Πέτρος διδάσκαλος πάσης τῆς οἰκουμένης, ὁ δὲ πάπας ἐπίσκοπος Ῥώμης.

Πέτρος ἐν Ἀντιοχείᾳ τὸν δεῖνα χειροτονεῖ, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ ἕτερον, καὶ ἄλλον ἀλλαχοῦ· τῷ δὲ Ῥώμης οὐκ ἐφεῖται ταῦτα ποιεῖν.

Πέτρος ἐπίσκοπον Ῥώμης χειροτονεῖ, ὁ δὲ Ῥώμης πάπας ἕτερον οὐ προβάλλεται.

Πέτρος ἁπλῶς ἤκουσεν, ὃ λύσεις ἢ δήσεις,

NILVS CAP. III.

QVid ergo? non est vllo modo Papa successor Petri? est ille quidē, sed vt Episcopus; quod Episcopus etiā quisq; habet eorum, qui ab illo consecrati sunt. Nam, & quilibet Hierarcha, quod attinet ad hoc, illius Apostoli successor est, à quo per successionem habuit Sacerdotium. Qua ratione multos habet Petrus, & reliqui Apostoli successores; qui vero ad alia, nequaquam. Petrus enim & Apostolus est, & Apostolorum princeps; at Papa nec Apostolus est, nec Apostolorum coryphæus.

Petrus magister est orbis terrarum, Papa Episcopus Romæ.

Petrus ordinauit Episcopum Antiochiæ talem, & Alexandriæ talem, & alibi alium: Romano Episcopo non licet hæc facere.

Petrus Episcopū Romanū designat, Papa nō designat aliū papā, Petro simpliciter dictū est; quodcūq; solueris,

ἔσται δεδεμένον ἢ λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· πατρὸς δὲ τῆς Ῥώμης αὐτὸς διαβιβάζων τὴν χάριν, οὐχ ἁπλῶς εἴρηκεν· ἀλλά, δήσεις ὃ δεῖ δεθῆναι, καὶ λύσεις μετὰ τοῦ δέοντος.

Πέτρος ἃ εἶπεν, πνεύματος ἁγίου φωναί, ποῦ δὲ τοῦτο καὶ τῷ πάπα κοινόν; οὐκ ἄρα κατὰ πάντα ὁ Ῥώμης τοῦ Πέτρου διάδοχος, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα μόνον, καθ' ἃ καὶ τῶν ὑπ' ἐκείνου χειροτονηθέντων ἕκαστος.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Πολλὰ συμπλέκεις, πολλὰ συμφύρεις, καὶ πολλὰς ἐπισωρεύων διαφορὰς, καθ' ἓν μόνον λέγεις καὶ τοῦτο μερικόν, κοινωνεῖν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς διαδόχους. Εἶτα τὸ καιριώτατον τῆς ὑποθέσεως καὶ κυριώτατον παραλιπών, συγχύσεως καὶ ἀταξίας ἐμφαίνῃ διδάσκαλος. Διάδοχον λέγεις τοῦ Πέτρου τὸν πάπαν καθὸ ἐπίσκοπος, ὡς καὶ ἕκαστος τῶν ὑπ' ἐκείνου χειροτονηθέντων ἐπισκόπων· ἀπόδειξιν δὲ ταύτης σου τῆς θέσεως οὐδεμίαν φέρεις· ἀλλ' ἔοικας τῷ διδασκαλικῶς ἀποφαινομένῳ καὶ νομοθετοῦντι.

aut ligaueris, erit ligatũ aut solutũ in cœlis. Dũ vero ille gratiã transfunderet in Episcopũ Romanũ, nõ absoluto sermone est vsus, sed ligabis, inquit, quod ligari oportet; & solues, quod decet. Petrus quę dixit, sũt voces Spiritus s. quis habere hoc dicat & Papã? Non est igitur in omnibus Papa successor Petri, sed in iis tantũ, in quibus successor etiam est quilibet Episcoporum à Petro ordinatorum.

CONFVTATIO.

Multa connectis, multa cõfundis: & multis differẽtiis positis vnũ tantũ esse ait cõmune Petro, & successoribus; idq; priuatum: & præteris quod maximũ, & præstantissimũ est in hac materia, lisq; cõfusionis & inordinationis magister. successorẽ Petri ais Papã, vt Episcopũ: vt quilibet Episcoporũ à Petro ordinatorum, & huius tuæ positionis nullum affers testimoniũ, quo probetur; sed magistri auctoritate pronuntias, & statuis more legis-

ἀσπαζόμεθα οὖν ἡμεῖς οὐχὶ τὰ ἡμέτερα, ἀλλὰ τὰ τῆς ἁγίας τετάρτης συνόδου, ἐξ ὧν ἐπέστελλε πρὸς τὸν πάπαν.

Τί γὰρ πίστεως πρὸς εὐφροσύνην αἱρετώτερον; ἣν αὐτὸς ὥσπερ χρυσῆν σειρὰν τῷ προστάγματι τοῦ θεμελίου καταγγελθεῖσαν εἰς ἡμᾶς διεφύλαξας, πᾶσι τοῖς τοῦ μακαρίου πέτρου φωνῆς ἑρμηνεὺς καθιστάμενος· ὅθεν καὶ ἡμεῖς ὡς ἀρχηγῷ σοι τοῦ καλοῦ πρὸς ὠφέλειαν χρησάμενοι, τοῖς τῆς ἐκκλησίας τέκνοις τὸν κλῆρον τῆς ἀληθείας ἐδείξαμεν.

Εν τούτοις ἡ ἁγία σύνοδος καλεῖ τὸν πάπαν τῆς χρυσῆς σειρᾶς πίστεως φύλακα, καὶ ἑρμηνέα τῆς φωνῆς τοῦ πέτρου, καὶ τὴν πίστιν ἐν τῷ πάπᾳ κλῆρον εἶναι τῆς ἀληθείας· Καὶ κατωτέρω περὶ τοῦ ὁμηγύρεως τῶν ἐπισκόπων τῆς ἁγίας αὐτῶν συνόδου γράφουσιν οἱ πατέρες.

Ων σὺ μὲν ὡς κεφαλὴ μελῶν ἡγεμόνευες, ἐν τοῖς τὴν σὴν τάξιν ἐπέχουσι τὴν εὔνοιαν ἐπιδεικνύμενος.

Εν τούτοις ἡ ἁγία σύνοδος ὁμολογεῖ τὸν πάπαν κεφαλὴν, τοὺς ἄλλους ἐπισκόπους μέλη·

latoris. Opponemus ergo nos tibi nõ nostra, sed voces sanctæ Synodi quartæ ex epistola eius ad Papam.

Quid enim ad ferendam lætitiam fide sublimius? quam tu velut auream catenam, præcepto legislatoris deductam ad nos seruasti, omnibus B. Petri vocis constitutus interpres. Qua propter & nos tanti boni te duce, & auctore vsi ad vtilitatem, Ecclesiæ filiis hæreditatem veritatis ostendimus.

In his sancta Synodus vocat Papam aureæ fidei catenæ asseruatorem, & Petri vocis interpretem; & fidem, ait, esse in Papa veritatis hæreditatem. & infra, vbi sermo est de Patribus Synodi.

Quibus tu, inquit, Dux eras, vt caput membris, in iis qui tuas voces gerebant beneuolentiam præferens.

In his S. Synodus fatetur Papam caput, cæteros Episcopos membra.

Digitized by Google

περὶ ὧν δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ συνόδῳ καὶ Ἀνατόλιος Κωνσταντινουπόλεως, καὶ μάξιμος Ἀντιοχείας, καὶ Ἰουβενάλιος ἱεροσολύμων. Καὶ κατωτέρω.

Καὶ πρὸς τούτοις ἅπασιν ἔτι καὶ κατ᾽ αὐτοῦ τοῦ τῆς ἀμπέλου τὴν φυλακὴν παρὰ τοῦ σωτῆρος ἐπιτεταγμένου τὴν μανίαν ἐξέτεινε, λέγομεν δὴ τῆς σῆς ὁσιότητος.

Ἐν τούτοις ἡ ἁγία σύνοδος ἄμπελον εὐαγγελικῶς τὴν ἐκκλησίαν, ἀμπελουργὸν λέγει τὸν πάπαν, παρὰ τοῦ σωτῆρος χριστοῦ λαβόντα τὴν ἀμπελουργίαν. Καὶ κατωτέρω.

Πεπεισμένοι, ὡς τῆς Ἀποστολικῆς παρ᾽ ὑμῖν κρατούσης ἀκτῖνος, καὶ ἐπὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας συνήθως κηδόμενοι πολλάκις ταύτην ἡπλώσατε, διὰ τὸ ἄφθονον ὑπάρχειν ἡμῖν τῶν τῶν οἰκείων ἀγαθῶν πρὸς τοὺς γνησίους μετάδοσιν. Καὶ κατωτέρω.

Εἰδότες, ὡς πᾶν παρὰ τῶν τέκνων γινόμενον κατόρθωμα εἰς τοὺς οἰκειουμένους πατέρας ἀναφέρει· παρακαλοῦμεν τοίνυν, τίμησον καὶ ταῖς σαῖς ψήφοις τὴν κρίσιν· καὶ ὥσπερ ἡμεῖς τῇ κεφαλῇ τὴν ἐν τοῖς καλοῖς συμφωνίαν εἰσενηνόχα-

Aderant autẽ in illa Synodo Anatolius Constantinopolis maximus Antiochenus, & Iuuenalis Hierosolymitanus. & infra,

Et ad hæc omnia insuper & cõtra ipsũ, cui vineæ custodia à Saluatore cõmissa est, extendit insaniã; id est cõtra tuã (Apostolicã) sanctitatẽ: vt latinus interpres legit: In his s. Synodus Ecclesiã Euãgelicẽ vineã vocat, custodẽ vineæ Papã; & præfecturam hanc esse inquit illi datam à Christo. & infra.

Plane scientes Apostolicũ in vobis quidem radiũ suã sedem habere; sæpe vero ad Constantinopolitanã quoq; Ecclesiã more vestro curam gerentes illum sparsisse, eò quod consueueritis bonorum vestrorum participatione vobis cõiũctos abũde ditare. & infra.

Agnoscentes, omne egregiũ natorũ factum recurrere ad proprios parentes. Rogamus igitur, decreto tuo nostrum honora iudiciũ, & sicut nos capiti consensum præbuimus in re

μένου, οὕτω καὶ ἡ κορυφὴ τοῖς παισὶν ἀναπληρώσει τὸ πρέπον.

Ἐν τούτοις ἡ ἁγία σύνοδος ὁμολογεῖ τὴν ἀποστολικὴν ἀκτῖνα ἐν τῷ πάπᾳ καθιδρυμένην ἁπλωθῆναι πολλάκις καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν· καὶ ὅτι ὁ πάπας ἐστὶ κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας τοιαύτη, ἐξ ἧς ἤρτηται τὸ τιμᾶν καὶ μεταδιδόναι τοῖς ἄλλοις προνόμια ὡς τέκνοις καὶ παισίν.

Εἰ γοῦν ὁ πάπας κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἁγίας συνόδου καὶ κληρονόμος ἐστὶ τῆς πίστεως τοῦ Πέτρου, καὶ τῶν μελῶν τῆς ἐκκλησίας κεφαλή, καὶ φύλαξ τῆς ἀμπέλου τεταγμένος ὑπὸ τοῦ σωτῆρος, καὶ τῆς ἀποστολικῆς ἀκτῖνος δοχεῖον, πατὴρ τῶν ἐπισκόπων, πρεσβεῖα καὶ τιμὰς διανέμων, ποῦ σου Νεῖλε τὸ παράδοξον τῆς θέσεως, ὅτι διάδοχος τοῦ Πέτρου ὁ πάπας ὡς τῶν ἱεραρχῶν ἕκαστος τῶν ὑπ' ἐκείνου χειροτονηθέντων; Οὐ μὲν οὖν διάδοχος τοῦ Πέτρου ὁ πάπας, καθὸ Ῥώμης ἐπίσκοπος, συνομολογεῖς καὶ αὐτός· ὃ δὲ σὺ παρέλιπες κοινὸν τῷ Πέτρῳ καὶ τῷ πάπᾳ, κυριώτατον, ἐκεῖνό ἐστιν, ὃ διδάσκει ἡ τετάρτη σύνοδος, καὶ συμμαρτυροῦσιν αἱ λοιπαὶ ἅγιαι σύνοδοι,

præclara, ita & vertex adimpleat filiis quod decorum est.

In his S. Synodus fatetur, Apostolicum radium esse in Papa collocatum & inde sæpe Constantinopolim sese fudisse & Papam esse tale caput Ecclesiæ, vt ex eo pendeat honor, & priuilegiorum emanatio in filios. Si ergo Papa per sanctam Synodum & Petri fidei est hæres, & membrorum Ecclesiæ caput, & custos vineæ à Saluatore constitutus, & vas Apostolici radii, & Episcoporum pater honores & priuilegia largiens; Vnde tu, Nile, paradoxam sumpsisti assertionem; Quod Papa sit Petri successor. Sicut Hierarcha quilibet à Petro ordinatus? esse igitur Papam Petri successorem, fateris & ipse, qua Romæ est Episcopus. Quod vero tu præteriisti commune Petro & Papæ, summum & maxime ad rem nostram spectans, est quod quarta Synodus docet, & reliqua

Digitized by Google

σύνοδοι, αἳ οἰκουμενικαὶ λέγονται, ὡς ἐροῦμεν. Ἔστι δὲ τοῦτο ἡ ποιμαντικὴ αὐθεντία τῶν προβάτων τοῦ Χριστοῦ, ἣν ποικιλοτρόπως διὰ τῶν φωνῶν ἐκείνων ἡ σύνοδος ἐξηγήσατο· ἀλλὰ σὺ τὸ κύριον καὶ οὐσιῶδες τῇ διαδοχῇ παραδραμὼν ἀπαριθμεῖς τὰ μὴ κύρια, καὶ ἥκιστα οὐσιώδη· οὐ γὰρ ἀναγκαῖον εἰς τὸν διαδοχῆς λόγον, πάνθ' ὅσα ἐν ἑνὶ τῷ προηγησαμένῳ, ἐνθεωρεῖσθαι κἀν τῷ διαδόχῳ, ἀλλ' ἐκεῖνα ἐν οἷς ὁ λόγος τῆς διαδοχῆς· οἷον διεδέξατο εἰς τὰ Ῥωμαϊκὰ σκῆπτρα Κωνστάντιος τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον, ἀλλ' οὐκ ἀνάγκη τὸν Κωνστάντιον τῷ λόγῳ τῆς διαδοχῆς καὶ τοῦ σταυροῦ τὸ σύμβολον φωτοειδῶς ἐν οὐρανῷ ἑωρακέναι, καὶ τὸ Βυζάντιον εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐγηγερκέναι, καὶ τὴν ἐν συνόδοις οἰκουμενικαῖς προεδρίαν συγκεκροτηκέναι· ὡσαύτως διαδέχεται ὁ πάπας τὸν Πέτρον ὡς ἐπίσκοπος Ῥώμης, ὡς φύλαξ τῆς ἀμπέλου, ὡς κεφαλὴ ἡγεμονεύουσα τῶν μελῶν πάντοτε· ἀλλ' οὐκ ἀνάγκη διὰ τοῦτο καὶ τὸν πάπαν εἶναι ἀπόστολον, ἢ κορυφαῖον τῶν ἀποστόλων, ἢ χειροτονεῖν αὐτοπροσώπως τοὺς πατριάρχας, ἢ πάπαν

& reliqua testantur, vt dicemus, generalia Cōcilia, quæcunq; suscipiūt Græci. Illud porro est Pastoralis auctoritas in oues Christi, quā variis nominib⁹ illa Synodus expressit. Tu vero prętermisso eo, quod vnū successionis rationē perficit, numeras quæ minus ad rē faciūt. Nec enim ad vim successionis requiritur, vt ea omnia successor habeat, quæ fuere in antecessore; sed illa, in quibus ratio successionis consistit. Exēpli gratia, successit in Imperio Romano Constātius magno Constātino; nō tamen opus est, vt ex successione Constantius & crucis signum in cœlo conspexerit, & Byzantium in Constantini vrbē erexerit, & œcumenicarū Synodorū primam celebrandā curauerit. Et Papa similiter succedit Petro vt Roman⁹ Episcopus, vt vineæ custos, vt caput mēbrorū Dux: sed nō ideo necesse est, vt Papa sit Apostolus, aut princeps Apostolorū; aut ipse per se sēper cōsecret Patriarchas, aut alterū

ἕτερον προσβάλλειν, ἢ κανονικὰ βιβλία συγ-
γράφειν, ταῦτα γάρ ἐστιν ἔξω τοῦ λόγου τῆς
διαδοχῆς· ἀλλ' αἰτὶ ἀποστόλου καλεῖται ἀπο-
στολικὸς, καὶ διδάσκαλος τῆς οἰκουμένης ὡς πρώ-
των ἡγεμονεύουσα κεφαλή· καὶ παρὰ τοῦ σωτῆ-
ρος ἐν τῷ πέτρῳ ἐξουσίαν ἔχων τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν
ἅπαντα, εἴπερ φύλαξ, τῆς ἀμπέλου παρὰ τοῦ
χριστοῦ· ὥστε διὰ συνοδικῶν φωνῶν ἔχομεν, τὸν
πάπαν τοῦ πέτρου διάδοχον, οὐ μόνον τῆς ῥώμης
ἐπίσκοπος ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἁπάσης τῆς χριστοῦ τῆς
ἐκκλησίας προστάτης, καὶ φύλαξ, καὶ κεφαλή.

ΝΕΙΛΟΣ.

Ὅτι δὲ ἀδύνατον, τὸν πάπαν τῶν ὀρθῶν
ἐκ πεσεῖν δογμάτων, τοῦτο δὴ καὶ ὑπὲρ
τὴν πέτρου διαδοχήν· ἐκεῖνος μὲν γὰρ καὶ προ-
σέκρουσεν· ἐρωτᾶται δὲ καὶ τοῦτο· δύναται ὁ πάπας
ψεύδους, φιλοχρηματίας, κενῆς δόξης, τῶν ἄλ-
λων ἀτοπημάτων ἥττων ὀφθῆναι, ἢ καὶ τούτων
ἀνώτερος; Εἰ δὲ τοῦτο οὐδὲ λέγειν ἐστὶ, σφάλ-
λεται γὰρ κἀκεῖνος πολλὰ περὶ τὴν συνείδησιν
ἄνθρωπος ὤν, δῆλον ὡς περὶ ταῦτα ἁμαρτάνων

designet Papam, aut canonicos libros conscribat; non enim pertinent hæc ad ratione͂ successionis. Cæteru͂ loco Apostoli vocatur Apostolicus, estq́; magister vniuersalis vt caput omniu͂ dux, & fidei interpres omnibus, & potestatem habens à Saluatore in Petro ligandi & soluendi omnia, vt pote custos vineę à Saluatore co͂stitutus. Itaq́; per Synodicas voces habemus, Papa͂ esse Petri successorem, non tantu͂ qua Romæ est Episcopus, sed etiam qua præsul vniuersæ Christi Ecclesiæ, & custos, & caput.

NILVS. CAP. IIII.

QVod aute͂ Papa errare non possit in fide, hoc & supra successione͂ est Petri; ille enim certe laps⁹ est. quæro; potest ne Papa labi in me͂dacii auaritiæ inanis gloriæ crime͂, atq́; in cætera perpera͂ facta; an vero his etia͂ superior est? Quod si hoc ne dicere quidem fas est; multa enim & ille peccat labente conscientia, cum homo sit,

ἐνδέχεται καὶ περὶ τὴν πίστιν ναυάγιον ὑποστῆναι· τοῦτο γὰρ καὶ Τιμοθέῳ φησὶν ὁ Παῦλος· Ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἥν τινες ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν· αὐτὸ δὲ τὸ περὶ τὴν συνείδησιν ἁμαρτάνειν, οὐκ εἶδος ἀθείας ἐστί; θεὸν γάρ φησιν ὁ Παῦλος τοῖς μὲν λόγοις ὁμολογοῦσι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται· πῶς ἔργοις μὲν τὸν πάπαν ἐνδέχεται ἀρνεῖσθαι τὸν θεόν, λόγοις δὲ οὐδαμῶς;

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Ἐκ πεπλανημένης ἀρχῆς ἀρξάμενος, ὁδῷ προβαίνων παρεκτρέπῃ μᾶλλον τῆς ἀληθείας. Ἐν τούτοις σου τοῖς λόγοις τρία σοφίζῃ· πρῶτον πέπτωκεν ὁ Πέτρος, ἄρα δύναται πεσεῖν καὶ ὁ πάπας.

Δεύτερον, ὁ δυνάμενος περὶ τὴν συνείδησιν σφάλλεσθαι, δύναται καὶ περὶ τὴν πίστιν ναυαγῆσαι κατὰ τὸν μακάριον Παῦλον. ἀλλὰ μὲν ὁ πάπας ἄνθρωπος ὢν οὐ πάντῃ περὶ τὴν συνείδησιν ὑγιής, ἄρα δύναται καὶ περὶ τὴν πίστιν ἀσθενῆσαι.

liquet in his peccantem posse etiam in fide naufragium facere. Hoc enim & Paulus Timotheo scribens ait; Habens fidem & bonam conscientiam, quam quidem repellentes, circa fidem naufragauerunt. Ipse etiam conscientiæ lapsus nõne genus est abnegationis Dei? Deum enim, inquit Paulus, confitentur se nosse, factis autem negant. Quomodo igitur Papa factis quidem potest negare Deum, verbis autem minime.

1.Ti.1,19.

1.Tim.16

CONFVTATIO.

E fallaci orsus principio, dum progrederis, plus plusque à veritate recedis, tria hic sophismata proponis.

Primum; lapsus est Petrus, ergo labi potest & Papa.

Secundum; qui potest conscientiæ lapsu peccare, potest etiam naufragiũ fidei facere, secundum Pauli dictum. Sed Papa cum homo sit, non est à cõscientiæ labe immunis; ergo poterit etiam facere naufragium fidei.

Τρίτον τὸ περὶ τὴν συνείδησιν ἁμαρτάνειν, εἶδος ἀθεΐας ἐστὶ κατὰ Παῦλον. ἀλλὰ μὴν ἐνδέχεται τὸν πάπαν κατὰ τὴν συνείδησιν ἁμαρτεῖν, ἄρα ἔργοις ἀθεΐαν νοσεῖν. Εἰ δὲ ἔργοις δύναται ἀρνεῖσθαι τὸν θεὸν, δύναται καὶ λόγοις· ψεῦδος λοιπὸν, ὡς ἀδύνατον τὸν πάπαν τῶν ὀρθῶν ἐκπεσεῖν δογμάτων.

Απαντᾷ πρὸς ταῦτα σου τὰ σοφίσματα ἡ ἁγία τετάρτη σύνοδος ἐν τῇ πρὸς Λέοντα τὸν πάπαν ἐπιστολῇ· πρὸς μὲν τὸ πρῶτον ἐν οἷς λέγει, ὅτι Λέων τὴν πίστιν ὥσπερ χρυσῆν σειρὰν καταγομένην διεφύλαξε, πᾶσιν ἑρμηνεὺς γενόμενος τῆς φωνῆς τοῦ μακαρίου πέτρου. Καὶ ὅτι τοῦτον τῆς πίστεως τὸν κλῆρον ἔδειξεν ἡ σύνοδος τοῖς τέκνοις τῆς ἐκκλησίας ἀρχηγῷ τοῦ καλοῦ χρησαμένη τῷ πάπᾳ· πέπτωκεν ὁ πέτρος, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸν ὁ χριστὸς· Καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἀδελφοὺς σου. εἴπερ ἡ ἁγία σύνοδος ἐκ τῆς φωνῆς τοῦ πάπα ἔδειξε τὴν πίστιν τοῖς τέκνοις τῆς ἐκκλησίας, ἔστιν ἄρα ὁ πάπας κατὰ τὴν ἁγίαν σύνοδον ἑρμηνεὺς τῆς φωνῆς τοῦ μακαρίου πέτρου στηρίζοντος τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰ

Tertium,cõſcientiæ lapſu peccare, genus infidelitatis eſt iuxta Paulũ; at Papa poteſt conſcientiæ lapſu peccare: ergo & laborare hoc infidelitatis genere, nimirum per praua opera. Sed ſi poteſt operibus negare Deum, poterit & verbis. Falſum igitur eſt, fieri non poſſe, vt Papa erret in fide.

Ad hæc reſpondet ſancta Synodus quarta in epiſtola ad Leonem Papam. Ad primum, dum ait. Quod Leo fidem deductam veluti auream catenam ſeruauit, conſtitutus omnibus interpres vocis B. Petri. Quòd quæ hanc fidei hæreditatem Synodus oſtendit Eccleſiæ filiis, vſa boni duce & auctore Papa) lapſus quidem eſt Petrus: Chriſtus tamen ad ipſum: Et tu, inquit, aliquando conuerſus confirma fratres tuos. Si S. Synodus ex voce Papæ oſtendit fidem Eccleſiæ filiis, Papa per ſanctam Synodum eſt interpres vocis B. Petri confirmantis fratres & filios

Par.3.c.4.

Luc.22. 32.

τέκνα τῆς ἐκκλησίας. Εἰ δὲ τοῦτο, ὁ πάπας ᾗ πάπας ἑρμηνεύς ἐστι καὶ διάδοχος τοῦ Πέτρου, οὐ καθὸ ἐκεῖνος ἀνθρωπίνῃ ἀσθενείᾳ πέπτωκεν, ἀλλὰ καθὸ τοὺς ἀδελφοὺς στηρίζει τῇ ὁμολογίᾳ τῆς ὀρθῆς πίστεως· κατὰ δὲ τοῦτο ἀδύνατον πεσεῖν ποτε τὸν Πέτρον, εἴπερ ἀδύνατον ψεύσασθαι τὴν ἀλήθειαν· Ὥστε διττῶς θεωρουμένου τοῦ Πέτρου, καὶ ὡς ψιλοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὡς προστάγματι τοῦ Χριστοῦ τοὺς ἀδελφοὺς στηρίζοντος· Καὶ τοῦ πάπα διαδεχομένου τὸν Πέτρον κατὰ τὴν ἁγίαν σύνοδον τῷ γε δευτέρῳ τούτῳ τρόπῳ, ἀπεσκέδασταί σου τὸ σόφισμα· πέπτωκε Πέτρος, ἄρα καὶ ὁ πάπας· ὥσπερ γὰρ ἀδύνατον, μετὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν δέησιν τοῦ μήποτε ἐκλεῖψαι τὴν Πέτρου πίστιν, πεσεῖν τὸν Πέτρον, οὕτως ἀδύνατον πεσεῖν καὶ τὸν πάπαν.

Τὸ δεύτερον σόφισμα πόσης ἀτοπίας γέμει; λέγει Τιμοθέῳ ὁ μακάριος Παῦλος, ὅτι ἀπωσάμενοι τινὲς τὴν ἀγαθὴν συνείδησιν ἐναυάγησαν περὶ τὴν πίστιν· ἄρα καὶ ὁ πάπας δυνάμενος ἀπώσασθαι τὴν συνείδησιν, δύναται ναυαγῆσαι καὶ περὶ τὴν πίστιν· οὐ συνορᾷς ὦ θαυ-

Ecclesiæ. Ergo Papa vt Papa interpres est & successor Petri, non vt humana ille fragilitate lapsus est, sed ea ratione qua fratres confirmat per confessionem rectæ fidei. Sed hoc sensu non poterat errare Petrus, quoniam impossibile est veritatem mentiri. Itaque cum dupliciter Petrus consideretur; vt purus homo, vtque mandato Christi fratres confirmans, & Papa succedat Petro iuxta sanctã Synodum, hoc secundo modo, tuum sophisma dilutum est: lapsus est Petrus, ergo & Papa. Sicut enim impossibile est, post mandatũ & preces Christi vt non deficiat fides eius, labi Petrum; ita etiam impossibile est labi Papam. Secundum sophisma quanta absurditate scatet? Scribit Paulus Timotheo; multos repulsa bona conscientia, naufragatos esse in fide. Ergo & Papa cum possit repellere bonam conscientiam, potest & in fide naufragium facere. Non ne vides

μάσιε, ὅτι κατὰ τὸ ἑτεροδιδασκαλεῖν ἐλεγχομένων λέγει ὁ Ἀπόστολος; οὓς πρότερον ἐκπεσόντας τῆς ἀγαθῆς συνειδήσεως, λέγει καὶ περὶ τὴν πίστιν ναυαγῆσαι, οἷα δὴ τῇ φιλοτιμίᾳ παρασυρέντες ἐπὶ αἱρέσεις καὶ βλασφημίας· οὗτοι μὲν γὰρ τῇ οἰκείᾳ φαυλότητι καὶ τὴν συνείδησιν ἀπώσαντο καὶ τὴν πίστιν· περὶ δὲ τοῦ πάπα φασὶν οἱ ἅγιοι τῆς τετάρτης συνόδου πατέρες, ὅτι ἐκ διαδοχῆς φυλάξας τὴν πίστιν κατέστη πᾶσιν ἑρμηνεὺς τῆς τοῦ μακαρίου πέτρου φωνῆς, ἣν ὡς ἀληθείας κλῆρον ὁ πάπας εἶχεν. ποῦ τοίνυν ἔχει χώραν ἡ σὴ ἔνστασις, ἐκ τῆς οἴκοθεν ἀνθρωπίνης ἀσθενείας ἐπιφέρουσα ἀσθένειαν καὶ τῆς θείας δυνάμεως τοῦ χριστοῦ, παρ' οὗ φασιν οἱ ἅγιοι πατέρες τὴν πίστιν καταγγεῖλαι ὥσπερ χρυσῆν σειράν, ὥστε γίνεσθαι φωνὴν τοῦ πέτρου, καὶ τὸν πάπαν εἶναι τῆς φωνῆς τοῦ πέτρου ἑρμηνέα, καὶ κληρονόμον τῆς ἀληθείας; δύναται περὶ τὰς οἰκείας καὶ ἀνθρωπίνας πράξεις σφαλῆναι ὁ πάπας· τοῦτο ἀνθρώπινον ἐλάττωμα. ἆρα δύναται καὶ περὶ τὴν πίστιν ἀσθενῆσαι· τοῦτο οὐδείς, εἰς τὸν σωτῆρα χριστὸν ἀναφέρουσα καὶ χαλαίνει τὸ ἐνθύμημα,

Apoſtolum de iis loqui, qui volunt peregrinam tradere doctrinam: quos repulſa prius bona cõſcientia, naufragari quoq; ait in fide: eo quod ambitio illos & in hæreſes, & in blaſphemias tranſuerſos agat? Hi enim prauitate ſua & conſcientiã & fidẽ repulerũt. At vero de Papa S. Patres quartæ Synodi aiunt: Quod ſeruata per ſucceſſionẽ fide, omnibus extiterit B. Petri vocis interpres, quã vt veritatis hæreditatem habebat Papa: Quomodo ad hæc locũ habere poſſit inſtantia tua, dũ ex propria ex humana fragilitate inferre vult imbecillitatem diuinæ Christi virtutis: à quo fidẽ deduci veluti catenã aureã ſancti Patres aiunt, vt fiat vox Petri, & Papã eſſe interpretem vocis Petri, & hæredem veritatis? Poteſt Papa in priuatis ſuis & humanis actionibus peccare: Hoc fragilitatis humanæ eſt: poteſt ergo etiã errare in fide: Hoc eſt inferre iniuriã Saluatori & claudicat enthymema,

ὅτι ἄλλως ἐν τῇ προσλήψει λαμβάνεται ὁ πάπας, ἤγουν ὁ ἄνθρωπος ἐνεργῶν, καὶ ἄλλως ἐν τῷ συμπεράσματι, ἤγουν ὁ πάπας καὶ ἑρμηνεὺς τῆς φωνῆς τοῦ πέτρου οἷον εἰ φαίην, δύναται Ἱπποκράτης σφαλῆναι περὶ τὴν συνείδησιν, ἄρα καὶ περὶ τὴν ἰατρικὴν τέχνην· ἐκεῖ μὲν γὰρ Ἱπποκράτης ὁ ἄνθρωπος, ἐν τούτῳ δὲ νοεῖται ὁ τεχνίτης· χρὴ δὲ τοὺς ὅρους μὴ ὁμωνύμως λαμβάνεσθαι.

Τῆς αὐτῆς ἐννοίας ἔχεται καὶ τὸ τρίτον σου σόφισμα, πλὴν πολυεργοτέρως ἀσαφεστέρως. εἶδος ἀρνησοθείας κατὰ Παῦλον ἐστὶ τὸ περὶ τὴν συνείδησιν ἁμαρτάνειν· ἀλλὰ μὴν ὁ πάπας δύναται περὶ τὴν συνείδησιν ἁμαρτάνειν· ἄρα καὶ τῷ εἴδει τούτῳ τῆς ἀρνησοθείας ἔνοχος εἶναι εἶτα ἐκ τοῦ μᾶλλον καὶ ἧττον ἡ ἀρνησοθεία κατὰ τὴν συνείδησιν γὰρ ἔργοις· μεῖζον δὲ τὸ ἁμαρτάνειν ἔργοις ἢ λόγοις· ἄρα ὁ δυνάμενος σφαλῆναι ἔργοις, δύναται σφαλῆναι καὶ λόγοις· ὁ πάπας δύναται σφαλῆναι ἔργοις, ἄρα καὶ λόγοις· καὶ οὐκ ἀδύνατον, τοῦ πάπαν τῶν ὀρθῶν ἐκπεσεῖν δογμάτων.

quoniam Papa aliter in antecedente ſumitur, aliter in conſequente: in illo, qua homo operans; in hoc, qua Papa vocis Petri interpres. Vt ſi dicam; Poteſt Hippocrates labi errore conſcientiæ, poteſt ergo & arte medicinæ. Nam in antecedente ſumitur vt homo, in conſequente vt artifex. Non debent autem voces æquiuocè ſumi.

Huc tendit etiam tertium ſophiſma tuum, licet callidius & obſcurius. Genus abnegationis Dei eſt ſecundum Paulum conſcientiæ lapſu errare, ſed Papa poteſt conſcientiæ lapſu errare, ergo huius generis abnegationis Dei reus eſſe. Deinde à maiori ad minus: Genus abnegationis lapſu cōſcientiæ fit aliquid agendo; ſed maius eſt peccare opere quàm verbo, ergo qui peccare poteſt opere, poteſt & verbo. Papa peccare poteſt opere, ergo & verbo. Non eſt igitur impoſſibile, Papam errare in fide.

Digitized by Google

Ὁ μὲν οὖν σὺ λέγεις εἶδος ἀρνησοθείας, τοῦτο κοινὸν πᾶσι τοῖς ἔργοις, ἃ μὴ κατὰ τὸν ὀρθὸν γίνεται λόγον· ἡ δὲ διὰ λόγων ἀρνησοθεία ἐνέργεια τῆς ἀπιστίας ἐστὶν, καὶ ἰδικὸν ἁμάρτημα, καὶ μεῖζον ὅσῳ μείζων ἡ πίστις ὡς θεμέλιον τῆς ἀρετῆς. Φρεναπατᾷς οὖν ὦ θαυμάσιε διπλῷ τῷ σοφίσματι· πρῶτον μὲν ὡς εἰπόντες ἔφθημεν, ὅτι οὐκ ἔρρωται αὕτη ἡ ἀκολουθία· δύναται γὰρ παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον ἔν τινι πράξει ἠθικῇ σφαλῆναι ὁ πάππας. ἆρα καὶ τῶν ὀρθῶν δογμάτων ἐκπεσεῖν; ἐλήλεγκται γὰρ τοῦτο ψευδὲς ἐκ τοῦ διαφόρως ἔχειν τὸ πάμπαν πρός τε τὰς ἠθικὰς πράξεις, καὶ τὰ δόγματα· τῶν γὰρ ἑαυτοῦ πράξεων αὐτός ἐστιν ἀρχὴ, τῶν δὲ δογμάτων ἐστὶ φύλαξ παρὰ Χριστοῦ, ἅτε δὴ κληρονόμος τοῦ Πέτρου. Δεύτερον, ὅτι τὸ μᾶλλον, ἧττον ἐποίησας, καὶ τὸ ἧττον μᾶλλον. λέγεις μεῖζον εἶναι ἀρνεῖσθαι ἔργοις ἢ λόγοις, ὃ περιφανὲς ψεῦδος ἐν τῷ παρόντι· ἀρνεῖται ἔργοις ὁ κλέπτης, ἀρνεῖται λόγοις ὁ τὸν Χριστὸν ἐξομνύμενος· μείζων ἄρα ἡ κλοπὴ τῆς ἀποστασίας; ἄπαγε· ὥστε οὐχ ὅτε ἧττον δυνάμενος, τὸ δι' ἔργων πλημμελῆσαι,

πλημμελήσει

Verum quod tu genus abnegationis Dei vocas, commune est cunctis operibus, quæ fiunt præter rationem rectã, at abnegatio Dei per verba est infidelitatis actus, & speciale peccatũ; tantóque maius, quanto maior fides, quippe vt fundamentum virtutum. Decipis ergo vir egregie duplici sophismate; primò quidem, vt diximus, quia cõsequentia hæc nõ valet. Potest errare Papa cõtra rectã rationẽ in aliqua sua morali actione, ergo & in fide. Ostensũ quippe est, falsũ id esse, eo quod Papa aliter se habeat ad morales actiones, & aliter ad dogmata fidei. Nã suarũ ipse actionũ est principiũ, dogmatũ vero Christi lege est custos, nẽpe vt Petri hæres. Secundo, quia quod maius est, fecisti minus, & quod minus, maius. Tu maius esse ais abnegare opere quã verbo, quod in re proposita falsũ apertè est, abnegat opere fur, abnegat verbo qui Christo renũtiat; maius ergo furtũ quã apostasia? absit. Nõ

πλημμελήσει καὶ τὸ μεῖζον, τὸ διὰ λόγων ἀρνήσασθαι τὸν θεόν. μᾶλλον δὲ εἰ τὸν λόγον ἐφαρμόσαις τῷ πάπᾳ, δυνήσεται τὸ ἧττον ἐκεῖνος ἢ μετέχει φύσεως ἀνθρωπίνης, οὐ δυνήσεται παντελῶς τὸ μεῖζον, ἢ κληρονόμος καὶ φύλαξ ἐστὶ τῆς πίστεως τοῦ Πέτρου· τὸ δὲ δύο περὶ τὸν πάπαν ἕνα ὄντα θεωρεῖσθαι, καὶ αὐτὸς ἂν συνομολογήσαις, δύο καὶ ἀρχὰς ἐν τῷ πάπᾳ θέμενος, τὸ εἶναι παρὰ τῆς Πέτρου Ῥώμης ἐπίσκοπον, καὶ τὸ πρότερον εἶναι τῶν ἄλλων ἐπισκόπων παρὰ τῶν πατέρων· ὥσπερ οὖν σὺ παρὰ Φωτίου τὴν διδασκαλίαν λαβὼν, δύο καὶ ἀσύμβλητα ἐν τῷ ἑνὶ πάπᾳ ὁμολογεῖς, τὸ μὲν μερικὸν, τὸ δὲ καθόλου· τὸ μὲν κτηθὲν, τὸ δὲ προσκτηθέν· τὸ μὲν διὰ τὸ κλίμα, τὸ δὲ διὰ τὴν τάξιν· οὕτω καὶ ἡμεῖς τοῖς εὐαγγελικοῖς, καὶ ἀποστολικοῖς, καὶ συνοδικοῖς ἑπόμενοι δόγμασι δύο περὶ τὸν ἕνα θεωροῦμεν, τὸ εἶναι τὸν πάπαν καὶ αὐτὸν ἄνθρωπον, τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν περικείμενον, καὶ τὸ εἶναι ἑρμηνέα τῆς φωνῆς τοῦ Πέτρου, καὶ κληρονόμον τῆς ἐκείνου πίστεως· ἐπεὶ δὲ ταῦτα τὰ δύο διάφορα καὶ ἀσύμβλητα, ἐξασθενεῖ τῶν σῶν ἐπιχειρημάτων ἡ

Digitized by Google

ergo qui poteſt minus abnegando opere; peccabit & maius, verbis Deum negando. Immo ſi Papæ argumentũ accommodaueris: poteſt ille quidem minus vt pote natura cõſtans humana; maius autem nullo modo poteſt, qua hæres eſt & cuſtos fidei Petri. Quod vero in vno Papa conſiderentur duo, tu quoque fateberis qui duo poſuiſti in Papa, quod Romæ ſit Epiſcopus à Petro, quodq; cæterorũ Epiſcoporum ſit primus à Patribus. Sicut ergo tu à Photio edoctus, duorũ conferẽda fateris in vno Papa, vnũ particulare, alterũ vniuerſale; vnũ hæreditate relictum, alterum additum; vnum propter clima, alterum propter ordinem: ita nos Euãgelica, Apoſtol. & Synod. ſequẽtes dogmata, cõſideramus duo in Papa, quod ſit homo, noſtra & ipſe circũdat⁹ infirmitate; & ſit prætereа Petri vocis interpres, & illius fidei hæres. Et quoniã duo hęc differũt, vtq; res diuerſi generis nõ cõferũtur, cadit tuorum robur argumentorum,

Digitized by Google

δύναμις, ἐκ θατέρου εἰς θάτερον μεταπίπ-
τουσα, καὶ ἀπονέμουσα τὸ πλωτικὸν τῆς ἀνθρω-
πότητος τῷ ἁπλῶς τῆς ἀξίας· καὶ ὅλως ἁμαρ-
τάνεις καὶ ἐκείνου τοῦ κανόνος, ὃν ὁ φιλόσοφος
ἐν τῷ περὶ ἑρμηνείας διδάσκει· ἔστιν ὁ δεῖνα
ἀγαθὸς, καὶ σκυτεὺς, ἀλλ' οὐχὶ διὰ τοῦτο καὶ
σκυτεὺς ἀγαθὸς· τὸ γὰρ εἶναι σκυτέα καὶ ἀγαθὸν,
κατὰ συμβεβηκὸς συμπλέκεται. Σὺ δὲ Νεῖλε οὕ-
τω συλλογίζῃ. ἔστιν ὁ Ῥώμης ἄνθρωπος ἁμαρ-
τητικὸς, ἔστι καὶ ὁ πάπας, ἄρα καὶ ἁμαρτητικὸς
ὁ πάπας· ἁμαρτάνεις οὖν καὶ κατὰ τὸν φιλοσοφι-
κοῦ κανόνος, καὶ κατὰ τῶν ἁγίων πατέρων λέγω δὴ οὐ
μόνον τῆς τετάρτης συνόδου ἐν οἷς λέγει ἐπι-
στέλλουσα τῷ πάπᾳ, καὶ ἐν τῷ προσφωνητικῷ
πρὸς Μαρκιανὸν τὸν βασιλέα, ἀλλὰ καὶ τοῖς
ἁγίοις πατράσι τῆς ἕκτης ἀντιλέγων συνόδου· ἐν
μὲν γὰρ τῷ προσφωνητικῷ φησὶν ἡ τετάρτη
σύνοδος.

Ὅθεν ἄτρωτον ἡμῖν ἐκ πλάνης ὁ θεὸς ἐπε-
νόησε πρόμαχον, καὶ τὸν τῆς Ῥωμαίων πρὸς νίκην
εὐτρέπισε πρόεδρον.

Ἄτρωτον ἐκ πλάνης λέγει τὸν πάπαν ἡ

quod ex altero transit in alterum, & labilitatem humanitatis tribuit illabilitati dignitatis: Omnino enim tu contra illam regulam peccas, quam tradit Philosophus in libro de Interpretatione: est aliquis bonus, est & sutor; non tamen ideo sutor bonus: esse enim bonum & sutorem coniuncta sunt per accidens. Tu vero ita arguis; Romanus Episcopus est homo erroris capax, est etiam Papa Episcoporum primus, ergo est Papa erroris capax. Atque ita peccas & contra Philosophi regulam, & contra sanctos Patres, non solum quartæ Synodi in epistola ad Papam, & in Prosphonetico ad Marcianum Imperatorem, sed etiam contra sanctos Patres sextæ Synodi. Quarta Synodus in Prosphonetico sic habet.

Quare Deus insauciabilē errore propugnatorē nobis prouidit, & Rō. Ecclesiæ Papā præparauit ad victoriam. Vocat S. Synodus Papam errorē

ἁγία σύνοδος· καὶ αὐτὴν ἑαυτὴν ἐξηγεῖται, κατὰ ποίαν σημασίαν ἐχρήσατο τῇ λέξει, ἄτρωτον, ὡς μὴ τρωθέντα, ἢ ὡς μὴ δυνάμενον τρωθῆναι· Ἐν γὰρ τῇ πρὸς τὸν πάπαν ἐπιστολῇ φύλακα τῆς πίστεως ἐκεῖνον προσαγορεύει, καὶ ὅσα ἄλλα εἴρηται). οὐ δυνατὸν δὲ τὴν ἁγίαν σύνοδον Λέοντι τῷ μετὰ τὸν Πέτρον μεγίστῳ ἐπισκόπῳ Ῥώμης κατά τινα ἀποκλήρωσιν ἀπονεῖμαι τὴν προσηγορίαν ταύτην, καὶ τὸ εἶναι ἑρμηνέα καὶ κληρονόμον τῆς πίστεως τοῦ Πέτρου, ἀλλ' ἢ ὡς τηνικάδε πάπᾳ· εἰ δὲ ὡς πάπᾳ, ἕκαστος ἄρα πάπας ἐκ πλάνης ἄτρωτος, καὶ φύλαξ τῆς πίστεως, καὶ τὰ λοιπά· εἰ δὲ ἕκαστος ἄτρωτος ὡς φύλαξ καὶ κληρονόμος, τὸ ἄτρωτος ἐμφαίνει τὸ ἀδύνατον τῆς τρώσεως· ἄλλως γὰρ ἂν ἑνὸς πάπα τρωθέντος ἐπαύετο καὶ ἡ φυλακὴ καὶ ἡ κληρονομία τῆς πίστεως τοῦ Πέτρου. ποιοῦσι δὲ τοῦτο καταδήλον οἱ τῆς ἕκτης συνόδου πατέρες ἐν τῷ προσφωνητικῷ πρὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον. ἔνθα καθαρῷ ὄμματι, καὶ μηδενὸς ὑποβολῇ τὰ περὶ τὸν πάπαν σκοποῦντες, καὶ τὸ, ἄτρωτος, λέξιν οἱονεὶ διαφράζοντες ἔφασαν περὶ Δαμάσου τοῦ πάπα.

insauciabilẽ, & ipsa sui interpres declarat, quo sensu locuta fuerit, non sauciatũ, an non sauciabilẽ vocando Papã. Nã in epistola ad Papã, fidei custodẽ appellat illũ, & quæcũq; alia diximus, fieri vero nõ potest, vt S. Synodus hãc appellationem dederit Leoni Papæ, qui 46. fuit à Petro Romæ Episcopus, priuato quodã iure; sicut etiã esse interpretẽ & hæredẽ fidei Petri: sed eo nomine, quia Papa ille tũc erat. Quod si dedit vt Papæ, quisq; ergo papa insauciabilis errore est, & fidei custos, &c. Si ergo hæc vnicuique Papæ conueniũt, insauciabilẽ Synodus dixit, nõ insauciatũ. Alioquin vno Papa sauciato, cessat & custodia & hæreditas fidei Petri. Planũ hoc faciunt sextæ Synodi Patres in Prosphonetico ad Constantinũ Imp. quando sincero oculo, & nulla cuiusquã suggestione statũ Papæ considerantes; & quodammodo vocẽ insauciabilis, paraphrasticẽ exponẽtes, de Damaso Papa aiebãt,

Καὶ Δάμασος ὁ ἀδάμας τῆς πίστεως, ὁ τοῖς ἑτεροδόξοις προσβολαῖς τε καὶ προσαράξεσι τὸ ἀντίτυπον γνώμην οὐ τιτρωσκόμενος.

Τὸ γὰρ οὐ τιτρωσκόμενος ταυτόν ἐστι, μὴ δυνάμενος τρωθῆναι· ὥσπερ φασὶ, τὰ φαινόμενα καὶ μὴ φαινόμενα, ἤγουν μὴ δυνάμενα φανῆναι· καὶ ὁ περὶ τῆς θείας λέγεται κοινωνίας, ὁ ἐσθιόμενος καὶ μὴ δαπανώμενος, ἤγουν δαπανᾶσθαι μὴ δυνάμενος· οὕτω φασὶ καὶ τὸν ἥλιον μὴ σκοτιζόμενον, καὶ σκότος μὴ φωτιζόμενον· καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἀγάθωνα τὸν πάπαν ἐπιστολῇ οἱ αὐτοὶ πατέρες ὅθεν, φασὶ, καὶ ἡμεῖς ὡς πρωτοθρόνῳ σοι τῆς οἰκουμενικῆς ἐκκλησίας τὸ πρακτέον παρατιθέμεθα, ἐπὶ τὴν στερεὰν πέτραν ἑστῶτι τῆς πίστεως· τί γὰρ ἄλλο φασὶ διὰ τούτων οἱ πατέρες, ἢ διὰ τὸ εἶναι τὸν πάπαν πρωτόθρονον, ἑστάναι καὶ ἐπὶ τὴν στερεὰν πέτραν τῆς πίστεως; εἰ δ' ἔχει τοῦτο ὁ πάπας ὁ πρωτόθρονος, καὶ πᾶς ἄρα πάπας. Συμμαρτυρεῖ τούτοις καὶ ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ πωγωνάτος ἐν τῇ ἀντιγράφῳ σάκρᾳ πρὸς Λέοντα τὸν πάπαν κατὰ τὴν ιη τῆς ἕκτης συνόδου πρᾶξιν, ἐν οἷς φησιν.

Et Damasus fidei adamas, cuius solida mens aggressionibus atque conflictibus alienæ à fide opinionis non erat vulnerabilis.

Quod enim Græcè dicunt, vulnus non excipiens, perinde est atque inuulnerabilis; quomodo qui Græcè loquuntur, dicunt, apparentia & non apparentia, id est apparere non valētia. Et de sacrosancta Eucharistia; Qui comeditur, & non absumitur, id est qui absumi nō potest. Quo pacto dicimus etiam solem non tenebrescentem, & tenebras non lucescentes, & in epistola ad Agathonem Papam ijdem Patres. Quare & nos tibi vt primò vniuersæ Ecclesiæ Antistiti quid sit agēdū cōmittimus, stāti super firmā fidei Petrā. Hoc vnū quippe volunt Patres; Papā, quia sumnę sedis Episcopus est, stare super firmā fidei Petram. Si ergo Papa hoc habet vt primæ sedis Episcopus, certè omnis Papa hoc habet. His testē se dat Imp. Cōstant. Pogonatus in sacro Rescripto ad Leonē Papā.

Καὶ δόξα τῷ ποιοῦντι δεδοξασμένα θεῷ, τῷ περὶ ὑμῶν πίστιν ἀπαρεγχείρητον διασώσαντι· πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλεν, ἐν ᾗ Πέτρᾳ τὴν ἐκκλησίαν ἐθεμελίωσε, καὶ πύλαις ᾅδου τῶν αἱρετικῶν ἐνεδρεύσεσι μὴ κατισχυθήσεσθαι προηγόρευσεν; ἐξ ἧς ὥσπερ ἐξ οὐρανίων ἀψίδων τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας ὁ λόγος ἀνέλαμψε, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν φιλοχρίστων ἐφώτισε, καὶ τὴν ὀρθοδοξίαν κατεψυγμένην ἀνεζωπύρησεν.

Δύο ἔχεις ἐκ τούτων τῶν λέξεων Νεῖλε, ὅτι τε ὁ Ῥώμης θρόνος διὰ τὸν θεμελιώσαντα Χριστὸν αἱρετικαῖς ἐνεδρεύσεσιν οὐ καταδαμάζεται. ὅπερ ταὐτὸν ἄντικρυς ἐστὶν τῷ μὴ δύνασθαι καταδαμασθῆναι· ἀναγκαίου γὰρ ὄντος τοῦ προηγορευμένου, ἀναγκαίως ἔχει καὶ τὸ ἑπόμενον· ἀλλὰ μὴν ἀναγκαῖον ἀληθεύειν τὴν προαγόρευσιν τοῦ Χριστοῦ· ἀναγκαίων ἄρα ἐξ ὑποθέσεως καὶ τὸ, ἀκατάβλητον εἶναι ταῖς αἱρέσεσι τὸν Πέτρου θρόνον· τοῦτο δὲ κατὰ τὴν ἀκολούθησιν τῶν προτάσεων ταὐτόν ἐστι, ἀδύνατον τὸν πάπαν ἐκπεσεῖν τῶν ὀρθῶν δογμάτων· ἔχεις δὲ καὶ ὅτι ὁ Ῥώμης θρόνος ἐστὶν, ἐν ᾧ φησιν ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος

Et gloria, inquit, gloriosa facienti Deo, qui fidem apud vos indeprauatã conseruauit. Quomodo enim id facturus non erat in ea Petra, super quã ipse fundauit Ecclesiam; & portis inferi, hoc est hæreticorum, insidiis, nũquã succubiturã prædixit? ex qua tanquã è cœlorũ conuexis effulsit sermo veræ confessionis, & Christi amantiũ animas illustrauit, & orthodoxam fidem quæ refrixerat refocillauit.

Quibus ex verbis duo habes. Primũ, Romanã sedẽ propter fũdatorẽ Christũ nõ substerni machinis hæreticorum, quod idem valet, ac si diceret, non posse substerni. Posito enim necessario antecedẽte, necessitatem habet & cõsequens. Atqui necessarium est Christi prædictionẽ esse veracem: ergo necessariũ quoque ex suppositione est, sedẽ Petri nõ esse ab hæresibus domabilem. Quod ratione æquipollentiũ non est aliud, quã impossibile esse Papam errare in fide. Alterum est, Romanam sedem esse, de qua

ἐκεῖνος γράφων τῷ δευτέρῳ Λέοντι μετὰ τὴν ἕκτην σύνοδον, ὑπὸ θεοῦ τὴν πίστιν ἀπαρεγχείρητον διασωθῆναι. ἦν δὲ Λέων ὁ δεύτερος ἐν δέκατος πάπας ἀπὸ Ὀνωρίου, ὃν ὑμεῖς ὡς αἱρετικὸν μονοθελήτην συκοφαντεῖτε. λέγεις γάρ.

ΝΕΙΛΟΣ.

ΚΑὶ Ὀνώριος δὲ Ῥώμης ἐπίσκοπος ὢν τῶν ὀρθῶν τε ἐξέβη δογμάτων, καὶ παρὰ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου ἀποκεκήρυκται.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Εἴπερ Ὀνώριος ἦν αἱρετικὸς, πῶς οὖν μετὰ ταῦτα ἔγραφεν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, Δόξα τῷ θεῷ, τῷ διασώσαντι τὴν πίστιν ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Πέτρου ἀπαρεγχείρητον.

Οὐ γάρ ἐστι πρὸς τοῦτο εἰπεῖν, ὅτι περὶ τοῦ ὄντος τότε πάπα Λέοντος τοῦ δευτέρου ἔγραφεν ὁ βασιλεύς· ἐπιφέρει γὰρ αὐτὸς καὶ λέγει.

Πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλεν, ἐν ᾗ Πέτρᾳ

Imperator ille ſcribens ad Leonem II. poſt ſextam Synodum, Fidem, inquit, in ea conſeruatam eſſe indepravatam. Erat autem is Leo vndecimus ab Honorio, quem vos hæreticum Monothelitam extitiſſe calumniamini. Dicis enim.

NILVS. CAP. V.

ET Honorius Epiſcopus Romanus à rectis dogmatibus aberrauit, & à ſancta œcumenica ſexta Synodo damnatus eſt.

CONFVTATIO.

Si Honorius fuit hæreticus, quomodo poſt illum ſcribebat Imperator Conſtantinus: Deo gloriam, qui fidem in ſede Petri conſeruauit indepravatam? Neque enim licet ad hoc dicere; Imperatorem fuiſſe locutum de Leone II. tunc temporis Pontifice. Nam infert ille, & ait:

Quomodo enim id facturus non

τὴν ἐκκλησίαν ἐθεμελίωσεν; Εἰ γοῦν ἡ αἰτία τοῦ ἀπαρεγχείρητον εἶναι τὴν πίστιν Λέοντος τοῦ δευτέρου ἐκείνη ἐστὶν, ὅτι ὁ Ῥώμης θρόνος πέφυκεν ἡ Πέτρα, ἐν ᾗ ὁ θεὸς τὴν ἐκκλησίαν ἐθεμελίωσεν, πῶς μόνου τοῦ Λέοντος τὴν πίστιν ἐπαινεῖ ὁ βασιλεὺς ὡς ἀπαρεγχείρητον; Ἐπιχειρεῖς ἀνωτέρω ἐκ τῆς βασιλικῆς Ἰουστινιανοῦ νεαρᾶς, καίτοι φαύλως ἐκείνην ἐξηγούμενος· διατί μὴ καὶ ἐκ τῶν ὄντως βασιλικῶν τοῦ Πωγωνάτου λέξεων ἠρευνήσω τὴν ἀληθῆ περὶ Ὀνωρίου δόξαν; λέγεις Ὀνώριον τῶν ὀρθῶν ἐκβῆναι δογμάτων, καὶ διὰ τοῦτο παρὰ τῆς ἕκτης ἀποκηρυχθῆναι συνόδου· Ὅτι δὲ Ὀνώριος οὐδ' ὁτιοῦν τῶν ὀρθῶν δογμάτων ἐξέβη, μάρτυς πρῶτον μὲν ὁ μέγας ὁμολογητὴς Μάξιμος ἐν τῇ πρὸς Πύρρον τὸν αἱρετικὸν διαλέξει, καθὰ δὴ ἐπεσημειωσάμεθα ἐν τῇ ιγ πράξει τῆς ἕκτης συνόδου· φησὶ δὲ αὐταῖς λέξεσι.

Πύρρος. Τί ἔχεις περὶ Ὀνωρίου εἰπεῖν, πρὸς τὸν πρὸ ἐμοῦ φανερῶς ἓν δογματίσαντος θέλημα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ;

erat in ea Petra, super quam ipse fundauit Ecclesiã? Si ergo caussa cur Leonis II. fides cõseruata fuerit indepra-uata, illa est; quod Romana sedes sit Petra, super quã Deus fundauit Ecclesiã; qua ratione dici potest Imperator solius Leonis fidem vt indepra-uatam laudare? Arguebas tu supra ex Imperatoris Iustiniani Nouella, licet male illam exciperes; Cur etiam ex verè Imperatoriis Pogonati verbis non collegisti verã de Honorio sententiã? Ais, Honorium à rectis dogmatibus aberrasse & fuisse propterea à sexta Synodo damnatũ. Atqui Honoriũ à rectis dogmatibus nõ aberrasse, testis est primò quidem eximius Confessor Maximus in Dial. cũ Pyrrho hæretico; sicut annotatũ à nobis fuit actione XIII. sextæ Synodi in editione Rom. Concil. generaliũ. Verba eius hæc sũt.

Pyrrhus. Quid habes de Honorio dicere, qui ad prædecessorem meũ scribens, vnam Domini nostri Iesu Christi voluntatem apertè dogmatizauit?

Digitized by Google

Μάξιμος. Τίς ἀξιόπιστος ἐξηγητὴς τῆς τοιαύτης καθέστηκεν ἐπιστολῆς, ὁ ταύτην ἐκ προσώπου Ὀνωρίου συντάξας, ἐπὶ θείων, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων αὐτοῦ καλῶν καὶ τοῖς τῆς εὐσεβείας δόγμασι πᾶσαν τὴν δύσιν καταφαιδρύνας, ἢ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει τὰ ἀπὸ καρδίας λαλοῦντες; Πύῤῥος. Ὁ ταύτην συντάξας. Μάξιμος. Ὁ αὐτὸς οὖν πρὸς τὸν ἅγιον Κωνσταντῖνον τὸν γενόμενον βασιλέα, ἐκ προσώπου πάλιν Ἰωάννου τοῦ ἐν ἁγίοις πάπα περὶ τῆς ἐπιστολῆς ἐκείνης γράφων ἔφη· Ὅτι ἓν θέλημα ἔφημεν ἐπὶ τοῦ κυρίου, οὐ τῆς θεότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλὰ μόνης τῆς ἀνθρωπότητος. Σεργίου γὰρ γράψαντος, ὥς τινες δύο θελήματα λέγουσιν ἐπὶ χριστοῦ ἐναντία, ἀντεγράψαμεν, ὅτι ὁ χριστὸς δύο θελήματα ἐναντία οὐκ εἶχε, σαρκός φημι καὶ πνεύματος, ὡς ἡμεῖς ἔχομεν μετὰ τὴν παράβασιν, ἀλλ' ἓν μόνον τὸ φυσικῶς χαρακτηρίζον τὴν αὐτοῦ ἀνθρωπότητα. Καὶ τούτου ἀπόδειξις ἐναργὴς, τὸ καὶ μελῶν καὶ σαρκὸς μνησθῆναι, ἅπερ καὶ ἐπὶ τῆς θεότητος αὐτοῦ ἐκεῖνα ληφθῆναι οὐ συγχωρεῖ.

Maximus. Quis fide dignus interpres erit illius epistolæ qui eam ex persona Honorii composuit, estque adhuc superstes; inter alia sua bona hoc etiã conspicuus, quod pietatis dogmatibus vniuersum lustrauit Occidentẽ; an Constantinopolitani, quæ sibi sũt cordi loquentes. Pyrr. Qui eam composuit. Max. ille idem igitur ad Diuum Constantinum quondam Imperatorem rursum ex persona S. Papæ Ioãnis de epistola illa scribens ait. Vnam diximus voluntatem in Domino, non diuinitatis eius & humanitatis, sed solius humanitatis. Cum enim scripsisset Sergius, affirmare quosdã in Christo duas contrarias voluntates, rescripsim⁹; Christũ nõ habuisse duas cõtrarias volũtates, carnis inquam & spiritus, vt nos habem⁹ post trãsgressionẽ: sed vnã tantũ, quæ naturaliter humanitati eius nota essentialis est. Id ita esse euidẽter ex eo demonstratur, quod membrorum & carnis facta est

Ταῦτα γράψας περὶ τῆς ἕκτης συνόδου ὁ μέγας οὗτος πατὴρ, καὶ ἑρμηνεύσας τὸ ἀληθὲς τοῦ Ονωρίου φρόνημα, ἔχει καὶ τὰς αὐτοῦ ἐκείνου ἐπιστολὰς, τὰς ἐμφερομένας τῇ ἕκτῃ συνόδῳ, τὴν ὀρθοδοξίαν τοῦ γράψαντος σαφέστατα μαρτυρούσας. Επειδὴ γὰρ οἱ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς φησιν ὁ αὐτὸς ἅγιος μάξιμος ἐν τῇ πρὸς μαρῖνον ἐπιστολῇ, τῶν συνοδικῶν τοῦ πάπα ἐν δυσὶν ἐπελάβοντο, τῷ μὲν περὶ θεολογίας, ὅτι εἶπεν ὁ πάπας ἐκπορεύεσθαι κἀκ τοῦ υἱοῦ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· τῷ δὲ περὶ τῆς θείας σαρκώσεως, ὅτι προγέγραφεν, τὸν κύριον εἶναι δίχα τῆς προπατορικῆς ἁμαρτίας ὡς ἄνθρωπον· Ονώριος δὲ ταῦτα εἰδὼς, ἵνα τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν ἀποκλείσῃ τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως, εἰς Κωνσταντινούπολιν γράφων φησὶ πρὸς τὸ ζήτημα.

Οθεν καὶ ἓν θέλημα ὁμολογοῦμεν τοῦ κυρίου Ιησοῦ χριστοῦ, ἐπειδὴ προδήλως ὑπὸ τῆς θεότητος προσελήφθη ἡ ἡμετέρα φύσις, οὐχ ἁμαρτία ἐν ἐκείνῃ. Εἰ γὰρ καὶ Ονώριος μονοθελήτης, ἔφησεν ἂν, ἓν θέλημα ὁμολογοῦμεν, ἐπειδὴ μίαν εἶχε καὶ μόνην τὴν θείαν θέλησιν. νῦν δὲ τὴν ἑνότητα τοῦ θελήματος ἀναφέρει

mentio, quæ diuinitati quoq; eius nõ possũt attribui. Hæc ante sextã Synodũ scripsit magnus hic Pater, & exposita vera Honorii sentẽtia, habet etiã ipsius epistolas in sexta Synodo expositas act. XII. & XIII. orthodoxã scriptoris fidẽ manifestissimè attestantes.

Nã quia Constãtinop. vt idẽ S. Maximus ait in epistola ad Marinũ, duo quædam annotauerant in Synodicis Papæ; vnũ ad diuina spectãs: quod Papa dixisset, etiã à filio procedere Spiritum S. Alterũ de Incarnatione, quod scripsisset Papa, Dominum vt hominem esse absq; originali peccato; Honorius hæc sciens, vt culpam originalem excluderet ab Incarnatione diuina, Constantinopolim Sergio scribens ad quæsitum ait.

Vnde & vnam voluntatẽ fatemur Domini nostri Iesu Christi, quia profecto à diuinitate assumpta est nostra natura, non culpa in illa.

Si Anothelitarũ hęresi laborasset Ho-

πρὸς τὸ ἀποκλεῖσαι μόνον τῆς ἀνθρωπότητος τὴν προγονικὴν ἁμαρτίαν· ποία γοῦν ἐν τῷ αἵρεσις; Καὶ τοῦτο ἐπεξηγούμενος ἐπισυνάπτει.

Ἐπειδὴ γὰρ χωρὶς ἁμαρτίας συνελήφθη ἐκ πνεύματος ἁγίου, διὰ τοῦτο καὶ χωρὶς ἁμαρτίας ἐστὶν ὁ τόκος ὁ ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου, μὴ μετασχὼν πείρας τῆς ἁμαρτησάσης φύσεως.

Πῶς ἂν φανερώτερον παραστήσαι τις τὸν σκοπὸν τοῦ Ονωρίου, ὅτι ἓν θέλημα ἐδογμάτισεν ἐπὶ χριστοῦ οὐ κατὰ τὴν διεστραμμένην τῶν μονοθελητῶν ἔννοιαν, ὥστε λέγειν τῆς θείας καὶ ἀνθρωπίνης φύσεως ἓν θέλημα, ἀλλὰ μόνον τῆς ἀνθρωπίνης πρὸς ἀποδοκιμὴν τῶν θελήσεων ἐν χριστῷ τὸ προγονικὸν ἁμάρτημα;

Καὶ πάλιν ἐν οἷς κατωτέρω λέγει.

Ἕτερος γὰρ νόμος τοῖς μέλεσιν, ἢ θέλημα διάφορον, ἢ ἐναντίον οὐ γέγονεν ἐν τῷ σωτῆρι, ἐπειδὴ ὑπὲρ νόμον ἀνθρωπίνης φύσεως ἐτέχθη.

Καὶ τοῦτον τὸν τρόπον εὐθὺς ἀρνεῖται ἐν τῷ χριστῷ διάφορον θέλημα, τουτέστιν ἐναντίον

norius, dixisset: Vnã fatemur volũtatẽ, quia solũ diuinã habebat voluntatem: Nunc autẽ voluntatis singularitatẽ refert tantummodo ad excludendũ ab humanitate peccatũ originale, at quæ in hoc hæresis? & apertius explicando subiungit.

Nam quia sine peccato cõceptus est de Spiritusancto, etiã partus sine peccato est ex sancta Virgine, nullum expertus contagium vitiatæ naturæ.

At quomodo apertius exprimi posset Honorii mẽs, vnã in Christo ponentis voluntatẽ non iuxta peruersũ Monothelitarum sensum, vt vnã diuinitatis & humanitatis voluntatem assereret, sed soliꝰ humanitatis ad improbandos eos, qui ponebãt in Christo peccatũ originale? & rursus infra.

Nã alia lex in mẽbris, aut voluntas diuersa vel contraria non fuit in Saluatore, quia natus est supra legẽ humanæ naturæ. Et hoc sensu mox negat in Christo diuersam, hoc est contrariã voluntatem; Vt non suã, inquit,

ἵνα μὴ φησὶ, τὸ ἴδιον ἕκαστος θέλημα, ἀλλὰ τὸ τοῦ κυρίου μᾶλλον ἐν πᾶσι προτιμᾷ. Οὕτω γοῦν κατὰ ταύτην τὴν ἔννοιαν δύο θελήματα ἐναντία ἐν τῇ ἀνθρωπότητι τοῦ Χριστοῦ ἀρνησάμενος, κατωτέρω περὶ τῶν Χριστῷ δύο φύσεων καὶ θελήσεων τελείως ἐνεργουσῶν τὰ ἴδια φησίν.

Ὅτι γὰρ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ υἱὸς καὶ λόγος τοῦ θεοῦ, εἷς καὶ ὁ αὐτός ἐστιν ἐνεργῶν τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα τελείως, αἱ θεῖαι γραφαὶ φανερῶς ἀποδεικνύουσιν. Ὁρᾷς, ὅτι ἕνα θεολογεῖ τὸν ἐνεργοῦντα, καὶ ἐν δύο φύσεσι τελείως τὰ ἑκατέρας ἴδια φύσεως ἐνεργοῦντα; τοῦτ' αὐτὸ κηρύττει καὶ ὁ τῆς ἕκτης συνόδου ὅρος.

Περὶ δὲ τῆς ἀπαριθμήσεως τῶν ἐνεργειῶν οὐ τὴν αὐτὴν εἶχεν ἔννοιαν τοῖς ἀνατολικοῖς Ὀνώριος· ὥσπερ γὰρ ἄλλως ἐξέλαβε τὰ δύο θελήματα παρὰ τοὺς ἀνατολικοὺς, οὕτω καὶ τὰ περὶ ἐνεργείας· οἱ μὲν γὰρ ἀνατολικοὶ μονοθελῆται ἀδύνατον ἔλεγον εἶναι, δύο ἐν τῷ Χριστῷ ἅμα καὶ κατὰ ταὐτὸ ὑφεστάναι θελήματα, εἴτε ἐναντία, εἴτε ὅμοια. Ὁ δὲ Ὀνώριος τὰς δύο φύσεις τοῦ Χριστοῦ τελείως ἐνεργεῖν τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα καθομολόγει· καὶ τὸ ἓν θέλημα

vnusquisq; voluntatẽ, sed poti⁹ Domini præferat in omnibus. Ita iuxta hunc sensum negatis in humanitate Christi duabus cõtrariis volũtatibus, infra differit de duabus in Christo naturis & voluntatibus, perfectè quæ propria sunt operantibus. Nam quia Dominus noster Iesus Christus filius & Verbum Dei, vnus idẽq; sit operãs diuina & humana perfectè, sacræ litteræ luculenter demonstant. Vides, vnum ab eo poni operantẽ, & in duabus naturis quę sunt vtriusq; propria perfectè operantẽ, & hoc ipsum prædicat sextæ Synodi definitio.

Quod porro attinet ad enumerationẽ operationũ, nõ eodẽ sensu fuit Honorius & oriẽtales. Sicut enim aliter intellexit duas volũtates Honorius, & aliter oriẽtales; ita pariter & operationes. Nã Monothelitæ oriẽtales impossibile aiebãt, existere in Christo duas simul & cõiũctas volũtates siue cõtrarias, siue similes. Hon. autẽ fatebatur, duas Christi naturas perfectè operãtes

ἐδογμάτισεν ἀρνούμενος ἐν τῷ Χριστῷ τὸ ἐναντίον θέλημα τῆς σαρκὸς ἐκ τῆς ἁμαρτίας.]

Ὥστε καὶ δύο ἔλεγον ὀρθοδόξως τὰ θελήματα, καὶ ἓν ὀρθοδόξως· δύο ὅμοια τὸ θεῖον καὶ τὸ ἀνθρώπινον, τουτέστιν οὐχ' ὑπεναντία· καὶ ἓν τὸ ἀνθρώπινον, διὰ τὸ χωρὶς ἁμαρτίας συλληφθῆναι, καὶ ἄδεκτον εἶναι τῆς προγονικῆς ἁμαρτίας· Ὥσπερ οὖν τὸ περὶ θελημάτων διαφόρως ἐξειλήφασιν οἱ ἀνατολικοὶ καὶ Ονώριος, οὕτω καὶ τὸ περὶ ἐνεργειῶν διαφόρως ἐξειλήφασιν· οἱ μὲν γὰρ ἀνατολικοὶ τῆς θεότητος ἔλεγον τὴν ἐνέργειαν, τῆς σαρκὸς τὰ πάθη· ὥστε τὴν μὲν θεότητα κινεῖν, τὴν δὲ σάρκα κινεῖσθαι· καὶ εἶναι καινήν τινα τοῦ Χριστοῦ θεανδρικὴν ἐνέργειαν· ὅθεν δὴ καὶ μίαν ἐδογμάτιζον, ὡς μὴ ἐχούσης ἰδίαν ὅλως ἐνέργειαν τῆς σαρκός· ὁ δὲ Ονώριος ἐν τῇ προτέρᾳ πρὸς Σέργιον ἐπιστολῇ τῆς ιβ´ πράξεως τῆς ἕκτης συνόδου·

Πότερον, φησὶ, διὰ τὰ ἔργα τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος μία ἢ δύο ἐνέργειαι ὀφείλουσι λέγεσθαι ἢ νοεῖσθαι, ταῦτα πρὸς ἡμᾶς ἀνήκειν οὐκ ὀφείλουσιν, ἀλλὰ καταλιμπάνομεν

diuina & humana; & vnã esse docuit voluntatẽ, qua negabat in Christo cõtrariã carni ex peccato voluntatem.

Itaque & vnam & duas ponebat orthodoxè voluntates: duas similes, diuinã & humanã, videlicet non cõtrarias; & humanã vnã, eo quod sine peccato cõceptus sit, & incapax fuerit originalis peccati: Vt igitur diuersus fuit Honorii & orientalium de volũtatibus sensus, & diuersus quoq. de operationibus fuit. oriẽtales enim operationẽ diuinitati tribuebant, passiones carni; vt diuinitas quidẽ moueret, caro autem moueretur, essetq; noua quædam Christi Dei virilis operatio. Quare & vnã statuebãt, carne scilicet nullã propriam habentem operationem. Honorius autẽ in priore ad Sergium epistola act. XII. sextæ Synodi.

Verum, inquit, propter opera diuinitatis & humanitatis vna, an duæ dicendæ vel intelligendæ sint operationes; ad nos ista pertinere non debent,

Digitized by Google

ταῦτα τοῖς γραμματικοῖς· ἡμεῖς γὰρ οὐ μίαν ἐνέργειαν ἢ δύο τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ τὸ αὐτοῦ ἅγιον πνεῦμα διὰ τῶν ἁγίων γραφῶν παρελάβομεν, ἀλλὰ πολυτρόπως ἔγνωμεν αὐτὸν ἐνεργοῦντα. διαιρέσεις γὰρ ἐνεργειῶν εἰσίν· εἰ δὲ διαιρέσεις ἐνεργειῶν πολλαί εἰσι, καὶ ταύτας πάσας ὁ θεὸς ἐν πᾶσι τοῖς μέλεσι τοῦ πεπληρωμένου σώματος ἐνεργεῖ, πόσῳ μᾶλλον ἐν τῇ κεφαλῇ ἡμῶν χριστῷ τῷ κυρίῳ (ταῦτα δύναται) πληρέστατα ἁρμοσθῆναι; εἰ γὰρ ἐν ἄλλοις, τουτέστιν ἐν τοῖς μέλεσι τοῖς ἰδίοις τὸ πνεῦμα τοῦ χριστοῦ πολυτρόπως ἐνεργεῖ, πόσῳ μᾶλλον δι' ἑαυτοῦ τοῦ μεσίτου θεοῦ καὶ ἀνθρώπων πληρέστατα καὶ τελειότατα, καὶ πολυτρόπως καὶ ἀφράστως δέον ἡμᾶς ὁμολογεῖν τῇ κοινωνίᾳ ἑκατέρας φύσεως αὐτοῦ ἐνεργεῖν; Καὶ κατωτέρω. Ἁπλότητι καὶ ἀληθείᾳ ὁμολογοῦντες τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστόν, τὸν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἐνεργοῦντα ἐν τῇ θείᾳ καὶ ἀνθρωπίνῃ φύσει. Ὁρᾷς ὅσον τὸ διάφορον· οἱ μονοθελῆται τὴν ἀνθρωπότητα ἐν τῷ χριστῷ πάσχουσαν μόνον, οὐχὶ δὲ καὶ ἐνεργοῦσαν ἐδογμάτιζον. Ὀνώριος δὲ ἄνω καὶ κάτω ἐν τῷ χριστῷ,

ſed grammaticis ea relinquimus. Nos enim nō vnā operationē, vel duas Dominū noſtrū Ieſū Chriſtum & ſanctū eius ſpiritū per ſanctas ſcripturas accepimus, ſed multiformiter illū nouimus operatū. Diuiſiones enim operationū ſunt. Quod ſi diuiſiones operationū multæ ſunt, & has omnes Deus in omnibus mēbris pleni corporis operatur, quanto magis capiti noſtro Chriſto Domino hæc poſſunt pleniſſimè adeptari? ſi enim in aliis, id eſt in ſuis mēbris Chriſti ſpiritus multiformiter operatur; quantò magis per ſemetipsū mediatorem Dei & hominū pleniſſimè ac perfectiſſimè, multiformiter & ineffabiliter confiteri nos oportet communione vtriuſq; naturæ ſuæ operatū? & infra. Simpliciter ac veraciter confitentes Dominū noſtrū Ieſū Chriſtū vnū & eundē operātē in diuina & humana natura. Vides quātū differat? Monoth. aſſeuerabāt Chriſti humanitatē pati ſolū nō agere: Hono. paſſim fatetur operātē humanitatē

Monothelitæ vnam ponebant specie operationem, quã theandricã vocabant. Honorius controuersiã esse suspicatus de numero operationũ, relinquenda hæc ait esse grãmaticis, qui de singulari & plurali numero disputãt, & ex diametro contra Monothelitas, Christi humanitatẽ nõ modo operatione nõ vacuã, sed multiformiter & plenissime operãtẽ ait. Si enim in mẽbris operatur multiformiter Spiritus S. quãto magis fatẽdũ est Christũ caputnostrũ cõmunione vtriusq; naturę plenissimè & perfectissimè operatũ.

His consimilia & in fine prioris epistolæ, & per totã secũdã epistolã, quæ habetur act. XIII. Honorius repetit; nõ esse dicendũ afferens vnã, aut duas operationes; sed vnum Christũ in vtraq; natura operatiua & actiua, ex quibus manifestissimè infertur; Vnam & duas operationes fuisse æquiuocè sũptas aliter quidẽ & impiè ab orientalibus, aliter vero & piè ab Honorio.

Ὁνωρίου εὐσεβῶς. Καὶ ταύτην τὴν ὁμωνυμίαν αἰτίαν γενέσθαι τοῖς ἀνατολικοῖς τοῦ συγκαταριθμῆσαι Ὁνώριον τοῖς αἱρετικοῖς μονοθελήταις, ἄνδρα πολλῶν ἄξιον ἐπαίνων, καὶ τῆς μονοθελήτου βλασφημίας ἀλλοτριώτατον. οἱ μὲν γὰρ ἓν ὅλως θέλημα ἐπὶ χριστοῦ τὸ θεϊκόν, ὁ δὲ ἓν θέλημα τῆς ἀνθρωπότητος ἔλεγε τοῦ χριστοῦ· ἐκεῖνοι ἀνενέργητον τὴν τοῦ χριστοῦ ἔλεγον ἀνθρωπότητα, ὁ δὲ ποικιλοτρόπως ἐνεργητικὴν ἐδογμάτιζεν· ἐκεῖνοι ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν, ὁ δὲ ἕνα τὸν ἐνεργοῦντα τὰ ἴδια τῆς θεότητος, καὶ τὰ ἴδια τῆς ἀνθρωπότητος. ἐκεῖνοι δύο θελήματα καὶ δύο ἐνεργείας ἀκοῦσαι οὐ δόλως ἠνείχοντο, ὁ δὲ οὔτε διὰ τοὺς Νεστοριανοὺς ἐδοκίμαζεν, μίαν διὰ τοὺς εὐτυχιανούς, οὔτε δύο ἀλλ᾽ ἕνα τὸν ἐνεργοῦντα τελείως τὰ τῶν φύσεων ἴδια· ἥν τινα ὁμολογίαν ὀρθοδοξίας πλήρη, εἴπερ οἱ τότε ἀνατολικοὶ μὴ ὡς αἱρετικὴν ἀπεβάλοντο, οὐκ ἂν οἱ μεταγενέστεροι τῶν ἐν βυζαντίῳ θεολογούντων ἐκ τῶν καλῶς τῇ ἕκτῃ συνόδῳ ῥηθέντων δόγμα ἀλλόκοτον ἐφαντάσθησαν.

& hanc æquiuocationem extitisse orientalibus causã annumerandi Honorium inter hæreticos Monothelitas, cum his fuerit multa dignus laude, & à blasphemia Monothelitarum alienissimus. Illi enim vnam prorsus in Christo voluntatẽ, nẽpe diuinã; hic vero vnã humanitatis Christi voluntatẽ aiebat. Illi humilitatẽ Christi operatione vacuam, hic multiformiter operantẽ asserebat. Illi vnã voluntatẽ & operationem vnã; Hic vnũ operantem propria diuinitatis, & propria humanitatis. Illi duas voluntates, & duas operationes audire nullo modo patiebantur; hic vero nec vnam propter Eutichianos, nec duas approbabat propter Nestorianos, sed vnum operãtem perfectè quæ sunt naturarum propria. Quam orthodoxiæ plenam confessionem, si tunc temporis orientales non reiecissent tanquam hæreticam, recentiores eorum Theologi Constantinopolitani

ἐφαντάσθησαν. Εἰπούσης γὰρ εὐσεβῶς τῆς ἕκ-
της συνόδου, δύο φυσικὰ θελήματα καὶ δύο
φυσικὰς ἐνεργείας ἐν τῷ ἑνὶ Χριστῷ,
ἐκεῖνοι ἐπ' ἴσης ἐνόμισαν τὰς ἐνεργείας τῶν
ὑποκειμένων αὐταῖς διακρίνεσθαι. Καὶ
ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἄλλο ἡ φύσις,
ἄλλο ἡ ἐνέργεια τῆς φύσεως, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν
θείων ἄλλο εἶναι τὴν οὐσίαν, καὶ ἄλλο τὴν θείαν ἐνέρ-
γειαν· τὰς ἀφορμὰς κακῶς ἐκλαβόντες παρὰ
τῆς ἕκτης συνόδου, δογματισάσης ὀρθῶς δύο φυ-
σικὰς ἐνεργείας· ὅθεν καὶ τοὺς μὴ οὕτω φρονοῦντας
καλοῦσι βλασφήμους, ὡς ἔστιν ἰδεῖν ἐν τῷ ἀ-
ναγινωσκομένῳ αὐτῶν συνοδικῷ τῇ Κυριακῇ
τῆς ὀρθοδοξίας. Οὕτω μὲν οὖν ψευδὴς ἀπεχί-
λεγκται σου Νεῖλε ἡ ῥῆσις, ὅτι Ονώελος τῶν ὀρ-
θῶν ἐξέβη δογμάτων. Εἰ δὲ ζητεῖς, πῶς οὖν
παρὰ τῆς συνόδου ἀποκεκήρυκται· ἀποκεκη-
ρύχθαι φαμὲν, ἀλλὰ παρ' ἀκεφάλου τῆς συ-
νόδου, μόνων δηλαδὴ τῶν ἀνατολικῶν, μηδὲν
πρὸς τοῦτο συμβαλλομένων τοῦ πάπα τοῦ πρέ-
σβεων· καὶ τούτου ἐναργὴς ἀπόδειξις ἡ ἐπιστο-
λὴ τοῦ πάπα ἀγάθωνος κατὰ τὴν τετάρτην τῆς ἕκ-

nunquam fuiſſent commenti monſtroſum dogma ex verbis ſextæ Synodi bene ab ea prolatis. Cum enim ſexta Synodus piè dixerit, duas eſſe naturales voluntates, & duas naturales operationes in vno Chriſto; Recẽtiores illi opinati ſunt, operationes à ſubiectis earum pari modò diſtingui: vt quemadmodum in humanis aliud natura, aliud eſt operatio naturæ; ita etiam in diuinis aliud ſit diuina eſſentia, aliud operatio diuina; male acceptis ſextæ Synodi verbis, quæ rectè ſtatuerat duas naturales operationes. Illi tamen non ita ſentientes vocant blaſphemos; vt videre eſt in eorũ Synodico, quod legunt prima Dominica Quadrageſimæ. Falſo igitur dicis, Nile, Honoriũ in fide erraſſe. Si vero quæras, cur igitur à Synodo damnatus eſt? Damnatum dicimus, ſed à Synodo Acephala, ſolis videlicet orientalibus, Papæ legatis nihil ad hoc conferentibus. Quod

τῆς συνόδου πρᾶξιν· ὑφορώμενος γὰρ τὸ μέλλον ὁ πάπας, καὶ εἰδὼς οἷα περιήγγελλεν ἡ φήμη, ὅτι Ονώριον οἱ Κωνσταντινουπολῖται ἐν τοῖς μονοθελήταις ἠρίθμουν, ὡς εἰ πάντες ἔφθημεν ἐκ τῆς διαλέξεως τοῦ ὁσίου μαξίμου· δύο τινὰ λέγει πρὸς τοῦτο ἁρμόδια ἐν τῇ πρὸς τοὺς βασιλέας ἐπιστολῇ.

Διό περ ἄδειαν ἤγουν αὐθεντίαν δεδώκαμεν τοῖς τοποτηρηταῖς πρὸς τὸ ὑμέτερον γαληναῖον κράτος τοῦ ἁπλῶς ἀπολογήσασθαι εἰς ὅσον αὐτοῖς μόνον ἐπετέθη, ἵνα μηδὲν δηλονότι προσπετεύσωνται προσθεῖναι, ἢ ὑφελεῖν, ἢ ἀλλάξαι· καὶ τὰ ἑξῆς.

Καὶ κατωτέρω.

Αὕτη ἡ πνικὴ μήτηρ τοῦ ὑμετέρου γαληναίου κράτους, ἡ Ἀποστολικὴ τοῦ χριστοῦ ἐκκλησία, ἥτις διὰ τῆς χάριτος τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς Ἀποστολικῆς παραδόσεως οὐδέ ποτε πλανηθῆναι δείκνυται,

euidenter probatur ex epiſtola Agathonis Papæ Act. IV. ſextæ Synodi. Cum enim ſuſpicaretur Papa, quod poſtea euenit; ſciretq; quod ait S. Maximus, vt dictum eſt, in ſuo Dialogo, & fama vulgatum erat; Conſtantinopolitanos numerare Honorium inter Monothelitas; duo dicit, quæ ad hoc faciunt in epiſtola ad Imperatores.

Propterea licentiam, ſiue auctoritatem legatis dedimus apud Sereniſſimum veſtrum Imperium, vt ſimpliciter ſatisfaciant in quantũ eis duntaxat iniunctum eſt; vt nihil profecto præſumant addere, minuere, aut mutare: & infra. Hæc ſpiritalis mater veſtri ſereniſſimi Imperii, Apoſtolica Chriſti Eccleſia, quæ per Dei omnipotẽtis gratiã à tramite Apoſtolicę traditionis nunquã erraſſe probabitur, nec hæreticis nouitatib9 deprauata ſuccubuit; ſed vt ab exordio fidei Chriſtianę percepit ab auctoribus ſuis Apoſtolorũ Chriſti principibus

illibata vsque ad finem permanet, secundum ipsius Domini Saluatoris diuinam promissionem; quam suorum discipulorum principi in Euangeliis fecit inquiens: Petre, Petre, ecce satan expectiuit vt cribraret vos, sicut qui triticum cribrat: Ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua: Et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. (Hoc ipsum & Synodica Episcoporum suggestio post epistolam Papæ disertis verbis continet.) & infra.

Vnde & Apostolicæ memoriæ prædecessores mediocritatis meæ, dominicis instructi doctrinis; ex quo præsules Ecclesiæ Constantinopolitanæ nouitatem hæreticam introducere conati sunt in immaculatam Christi Ecclesiam; nunquam eos hortari neglexerunt, & hortando commouere, vt à praui dogmatis hæreticis errore saltem tacendo abstinerent.

Digitized by Google

περιτρέψασθαι, καὶ παρακαλοῦντες ὑπομνῆσαι, ἵνα ἀπὸ τοῦ φαύλου δόγματος τῆς αἱρετικῆς πλάνης κἂν σιωπῶντες ἀποστήσωνται. Ἐν τούτοις ὁ μακάριος πάπας Ἀγάθων λέγει δεδωκέναι τοῖς τοποτηρηταῖς ἄδειαν τοῦ ἁπλῶς ἀπολογήσασθαι, καὶ μηδὲν ἕτερον τολμῆσαι· λέγει, μηδένα Ῥώμης ἀρχιερέα περὶ τὴν πίστιν ἐσφάλθαι, εἶτα καὶ διὰ τοῦ περιτρέψασθαι κἂν σιωπᾶν, περιγράφει τὸν Ὀνώριον· ἢ τοίνυν ὅτε οἱ ἀνατολικοὶ ἀπεκήρυξαν τὸν Ὀνώριον, συμψήφους εἶχον καὶ τοὺς τοποτηρητὰς τοῦ πάπα, ἢ οὐκ εἶχον, ἔχομεν ὃ ἐζητοῦμεν· ὅπερ εἶχον, ἀθέσμως εἶχον, τοιαύτην αὐτοῖς ἄδειαν μὴ δεδωκότος τοῦ πάπα· πῶς γὰρ ἂν ἔδωκε τοιαύτην ἄδειαν ὁ πάπας τοῦ ἀναθεματίσαι Ὀνώριον, ὅστις καθάπαξ διαβεβαιοῦται, μηδένα Ῥώμης ἀρχιερέα περὶ τὴν πίστιν ἐσφάλθαι· καὶ περιγράφων ἐπαινεῖ τὸν Ὀνώριον, ὃς δέκατος πρὸ Ἀγάθωνος ἐγεγόνει πάπας.

Οὕτω μὲν οὖν τοῦ ἐναργῶς ἔχομεν, ὅτι μόνοι τὸν Ὀνώριον οἱ ἀνατολικοὶ ἀπεκήρυξαν·

In his licentiam se dedisse ait B. Papa Agatho suis legatis, vt simpliciter de fide responderent, & nihil aliud auderent.

Dicit, nullum Romanum Pontificem in fide errasse. Deinde cum Romanos Pontifices hortatos ait, vt Cõstantinopolitani saltem tacerent, circumscribit Honorium. Aut ergo quando orientales damnabant Honorium, consentientes habebant etiã legatos Papæ, aut non habebant. Si non habebant, certum est quod dicimus. Si vero habebant, illicite habebant, nulla tali facultate præditos à Pontifice. Quomodo enim Pontifex talem dedisset facultatem anathematizandi Honorium, qui expresè, asserit nullum Romanum Pontificem errasse in fide? & describendo Honoriũ laudat, qui decimus ante Agathonem fuerat Papa?

Ita plane constat, Honorium à solis damnatum orientalibus.

Digitized by Google

ὥσπερ δὲ ἡ τετάρτη σύνοδος ἐκθεμένη τὸν κανόνα περὶ τῶν πρεσβείων Κωνσταντινουπόλεως χωρὶς τοῦ πάπα, οὐδὲν συνεπέρανεν· οὕτω καὶ ἡ ἕκτη σύνοδος χωρὶς τοῦ πάπα τὸν Ονώριον διὰ τὰς κακῶς ἐκληφθείσας ὁμωνυμίας ἀποκηρύξασα, οὐδὲν συνεπέρανε· οὔτε γοῦν Ονώριος αἱρετικός, οὔτε κυρίως ὑπὸ τῆς συνόδου ἀπεκηρύχθη· ἀλλὰ καὶ ὀρθοδοξότατός ἐστι, καὶ οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ τὸ ἀνάθεμα· βοῶντος τοῦ μεγάλου πάπα Λέοντος ἐν ταῖς μετὰ τὴν τετάρτην σύνοδον ἐπιστολαῖς, μάλιστα δὲ ἐν τῇ πρὸς Πουλχερίαν τὴν αὐγοῦσταν. ζ. Τὰς ξυμφωνίας τῶν ἐπισκόπων, αἳ παρὰ κανόνας γίνονται, ἀκυροῦμεν καὶ τῇ αὐθεντίᾳ τοῦ μακαρίου ἀποστόλου Πέτρου καθόλου τοῦτο ὁριζόμενοι ἀθετοῦμεν.

ΝΕΙΛΟΣ.

Εἰ δὲ Ονώριος Ρώμης ἐπίσκοπος καὶ αἱρετικός, δυνατὸν ἄρα τὸν πάπαν τῶν ὀρθῶν ἐκπεσεῖν δογμάτων· οὐκ ἄρα ἐκλιπόντος

Sicut autem quarta Synodus, quia ſuum canonem de honore Conſtantinopolitani Epiſcopi abſque Papa, condiderat, nihil peregit, ita & ſexta Synodus, quando propter illas æquiuocationes abſque Papa damnauit Honorium, nihil peregit. Quare nec hæreticus Honorius, nec eſt propriè à Synodo dãnatus: ſed & ipſe orthodoxiſſimus, & anathema illum non attingit. Clamat enim in ſuis epiſtolis, tertia Chalcedonenſis Synodi parte, præſertim vero ad Pulcheriam Auguſtam Leo magnus Papa. Conſẽſiones Epiſcoporum ſanctorũ regulis repugnantes in irritum mittimus & per auctoritatẽ B. Petri Apoſtoli: generali prorſus definitione caſſamus.

NILVS. CAP. VI.

QVod ſi Honorius Romanus eſt Epiſcopus, & hæreticus, poteſt ergo Papa in fide errare. Nõ igitur fide

αὐτῆς τὴν πίστιν, ὁ τοῦ κυρίου διαπέπτωκε λόγος, ὃν περὶ τῆς ἐκκλησίας εἰρήκει, πύλας ᾅδου μὴ δυνηθῆναι ταύτης περιγενέσθαι· ἔστι γὰρ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐπισκόποις καὶ μάλα τὴν εὐσέβειαν σώζεσθαι· φανερὸν δὲ ἐκ τούτων, μηδὲ τῇ τῆς Ῥώμης ἐκκλησίᾳ προσήκειν τὸ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ τὴν ἐκκλησίαν ᾠκοδομῆσθαι· τοῦτο γὰρ καὶ φορτικὸν, καὶ οὐ πόρρω τῆς Ἰουδαϊκῆς ταπεινότητος, περιγράφειν τῇ Ῥώμῃ τὴν ἐκκλησίαν· ἀλλ' ᾠκοδόμησε τὴν ἐκκλησίαν ὁ χριστὸς ἐπὶ τῇ θεολογίᾳ τοῦ Πέτρου, καὶ ἐπὶ πᾶσιν οἱ ταύτης τῆς ὁμολογίας φύλακες ἔσονται.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Ὅσα ἐπιφέρεις, ψευδεῖ ἐπισηρείξας θεμελίῳ, φρούδα τυγχάνει· εἰ γὰρ Ὀνώριος ὀρθοδοξίας λαμπτὴρ, καὶ ἀδίκως ἐπὶ ὁμωνυμίαις κατεκρίθη παρὰ τῶν ἀνατολικῶν βουληθέντων ἄλλως ἐκδέξασθαι τὰς Ὀνωρίου λέξεις, ἢ παρ' ἐκείνου ἐγράφησαν, πῶς ἐπὶ τοῦ πάππου ἢ πάππου τῶν ὀρθῶν ἐκπεσεῖν δογμάτων; εἰ γὰρ ἐκπέσοι, διαπέπτωκεν ὁ τοῦ κυρίου λόγος καὶ ἡ ἐπαγγελία, ὡς

Papæ deficiente corruit sermo Domini, quem de Ecclesia protulit; Portas inferi aduersus eam non prævalituras. Potest enim plane in cæteris Episcopis esse fides salua. Ex his etiam liquet, Romanæ Ecclesiæ nequaquam conuenire, vt super illam Petram ædificata sit Ecclesia. Hoc enim graue est, & non multum distat à tenuitate Iudaica, Ecclesiam Romana vrbe circumscribere. Sed Ecclesiam ædificauit Christus super confessionem Petri, & vniuersis qui confessionis eius custodes erunt.

CONFVTATIO.

Quæcunq; infers, vana sunt ex falso posito fundaméto. Nã si Honori⁹ orthodoxiæ radios emittit; & nullo suo merito damnatus est ob æquiuocationes ab Orientalibus; qui voces eius in alium excepere sensum, quam ab eo scriptæ erant, nullo modo probasti, Papam vt Papam errare posse in fide, si enim errauerit, sermo Domini

φησιν ὁ μακάριος Ἀγάθων, καὶ ὁ βασιλεὺς πω-
γωνάτος, ὧν σοι τὰ ῥητὰ ἤδη προενηνόχαμεν·
τὸ δὲ ἐν τοῖς λοιποῖς ἐπισκόποις τὴν εὐσέ-
βειαν σώζεσθαι, εἰ μὲν λέγεις ὡς ὁμολο-
γίαν τῆς πίστεως σύμφωνον τῷ Πέτρου θρόνῳ,
ἔστω· εἰ δὲ ὡς κληρονομίαν παρὰ τοῦ Πέτρου
καταγομένην, βοᾷ ὡς ἄνω προείρηται ἡ τε-
τάρτη σύνοδος, ὅτι ὁ πάπας τὴν χρυσῆν τῆς
πίστεως σειρὰν παρὰ τοῦ σωτῆρος καταγομέ-
νην φυλάξας, πᾶσι γέγονεν ἑρμηνεὺς τῆς φωνῆς
τοῦ μακαρίου Πέτρου· ἣν φασι φωνὴν καὶ αὐτοὶ,
ἀρχηγῷ τῷ πάπᾳ χρησάμενοι ὡς κλῆρον
τῆς ἀληθείας ἔδειξαν, καὶ ἐδίδαξαν τὰ τέκνα τῆς
ἐκκλησίας· Καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει
πρὸς τῷ τέλει ἐβόησαν οἱ ἐπίσκοποι μετὰ τὴν
ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ πάπα Λέοντος·
Πέτρος διὰ Λέοντος ταῦτα ἐξεφώνησεν. Καὶ
ἡ ἕκτη σύνοδος ἐν τῷ προσφωνητικῷ πρὸς
τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον· χάρτης φησὶ καὶ μέ-
λαν ἐφαίνετο, καὶ δι᾽ Ἀγάθωνος ὁ Πέτρος ἐφθέγ-
γετο· εἰ γοῦν διὰ τοῦ πάπα φθέγγεται ὁ Πέτρος,
ἡ θεολογία τοῦ Πέτρου ἐν τοῖς λοιποῖς ἐπισκόποις

dilapsus est, & defecit promissio: quod
negat S. Papa Agatho, & Imp. Con-
stantinus Pogonatus, vt supra expo- Ep. act. 4. 6. Syn. 6
suimus. In cæteris autẽ Episcopis cõ- Sy. Act. 18
seruari posse rectam fidem, sicut con-
fessionem dicis consonã Petri cathe-
dræ, esto: Si vero vt hęreditatem à Pe- P. 3. c. 2.
tro deductã clamat, vt supra diximus,
quarta Synodus: Papã conseruata au-
rea fidei catena, quæ à Saluatore de-
ducitur, constitutũ esse omnibus vo-
cis B. Petri interpretem. Quã & se, in-
quiunt, vsos auctore & duce Papa, tã-
quam veritatis hæreditatem osten-
disse & docuisse Ecclesiæ filios. Et acti.
II. ad finem clamarunt Episcopi; Pe-
trus per Leonem hæc locutus est; cũ
recitata illis fuisset epistola Papæ. Et
sexta Synodus in Prosphonetico ad
Constantinũ Imperatorem. Charta,
inquit, videbatur & atramentũ, & per
Agathonem loquebatur Petrus. Si er-
go Petrus loquitur per Papã, theolo-
gia Petri in cæteris Episcopis cõfessio

ὁμολογία ἐστὶν, ἐν τῷ διαδόχῳ τοῦ Πέτρου κληρονομία τῆς πίστεως· τὴν δὲ ἐπαγγελίαν ὁ Χριστὸς ἐποιήσατο κατὰ τοὺς ἁγίους πατέρας, ὡς δέδεικται, τῷ Πέτρῳ· μόνος ἄρα ὁ Πέτρου διάδοχος ἔχει τὸ ἀπλανὲς τῆς πίστεως ἐκ τῆς ἐπαγγελίας· οἱ λοιποὶ δὲ ἐπίσκοποι, κἂν τύχωσιν ἔχοντες τὴν ἀληθῆ ὁμολογίαν, ὅμως αὐτόθεν οὐκ ἔχουσι τοῦ ἀπλανοῦς τὴν ἐπαγγελίαν· ὅθεν ἐκ τῆς ἀληθοῦς τῶν ἐπισκόπων ὁμολογίας οὐκ ἔστι λαβεῖν τὸ βέβαιον, καὶ ἀναμφίβολον, καὶ ἀναμάρτητον τῆς πίστεως, εἰ μὴ παρ᾽ ἐκείνου μόνου, ἐν ᾧ φασιν αἱ σύνοδοι φθέγγεσθαι τὸν Πέτρον· οὕτω Κύριλλος τὴν ἀληθῆ ἔχων καὶ διδάσκων ὁμολογίαν, οὐκ ἐτόλμησεν ἀπορρῆξαι ἑαυτὸν τῆς Νεστορίου κοινωνίας, εἰ μὴ πρότερον Κελεστίνῳ τῷ πάπᾳ γράψας. Οὐ πρότερον, φησὶν, τῆς πρὸς Νεστόριον κοινωνίας ἐκβαλλόμενοι ἑαυτοὺς, πρὶν ἂν ταῦτα τῇ σῇ θεοσεβείᾳ ἀνακοινωσώμεθα· πόθεν τοῦτο; εἰ μὴ ὅτι μᾶλλον ἐθάρρει Κύριλλος τῷ ἀπλανεῖ τῆς πίστεως τοῦ Ῥώμης θρόνου, ἢ ταῖς ἀποδείξεσιν, αἷς τὸν Νεστόριον ἐστενοχώρει.

in successore Petri est hæreditas fidei, & quia iuxta sanctos Patres promissum à Christo factum est Petro, vt ostendimus, solus Petri successor habet promissionis vi inerrantem fidem: Cæteri Episcopi licet veram habeant confessionem, non proinde habent inerrantis fidei promissionem.

Quare ex vera confessione Episcoporum sumi non potest certitudo, firmitas, & infallibilis fidei rectitudo, nisi ex eo vno, in quo Petrum loqui testantur Synodi. Ita Cyrillus veram habens docensque confessionem, nõ est ausus abstinere à communione Nestorii, nisi prius Cælestino Papæ scripsisset.

Nec prius à communione Nestorii seiungimur, quam hæc tuæ pietati nota faciamus. Vnde hoc? nisi quia Cyrillus plus fidebat infallibilitati fidei sedis Petri, quam demonstrationibus quibus Nestorium arctabat?

Digitized by Google

Οὕτως ἡ ἁγία τετάρτη σύνοδος ὀρθὴν ἐκτεθειμένην τῆς πίστεως, ἐπεὶ ἀτελῶς ἔχειν ἐδόκει, ἐκ τῶν φωνῶν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ πάπα Λέοντος, ἣν ὀρθοδοξίας κοινὴν στήλην ἡ σύνοδος ἐπωνόμασεν, τὴν ἀλήθειαν τῆς ὀρθῆς πίστεως ἐξύφαινεν ὀρθήν. Καὶ οἱ τῆς ἕκτης συνόδου ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν γραμμάτων τοῦ πάπα ὁμολογοῦσι τὴν αἵρεσιν ἐκδιῶξαι, καὶ τὴν πίστιν στηρίξαντες πρὸς Ἀγάθωνα φασὶ τὸν πάπαν.

Τὴν δὲ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως φωταυγίαν, ἣν τῇ λαυγῶς σὺν ὑμῖν ἐκηρύξαμεν, αὖθις διὰ τιμίων ὑμῶν ἀντιγράφων ἐπισφραγίσαι τὴν ὑμῶν ἐκλιπαροῦμεν πατρικὴν ἁγιότητα.

Διατί γὰρ τὰ δόξαντα τῇ οἰκουμενικῇ συνόδῳ ζητοῦσι βεβαιωθῆναι; οὐ γὰρ σύμψηφον σφίσιν αὐτοῖς γενέσθαι τὸν πάπαν δέονται, ἀλλ' ἐπισφραγιστὴν καὶ κῦρος παρέχοντα τῇ ὀρθοδοξίᾳ· ὡς καὶ περὶ Ξύστου τοῦ πάπα φησὶ Κύριλλος, ἐν τῇ πρὸς Ἀκάκιον τὸν Μελιτηνῆς ἐπιστολῇ, ὅτι ἐβεβαίωσε τὰ τῆς τρίτης συνόδου. Ἐκ τούτων αἱ ἄρκυς τῶν σῶν λόγων διαλύονται·

Ita sancta Synodus quarta cum definitionem fidei conscripsisset, quia minus integra videbatur, ex verbis epistolæ Leonis Papæ, quā orthodoxiæ columnam appellauit, veram rectæ fidei contexuit definitionem. Et sextæ Synodi Patres fatentur se ex lectione epistolæ Papæ hæresim confutasse, & vbi fidem firmarunt, his ad Agathonem Papā vtuntur vocibus. In sua defi. act. 5 in ep. ad Pap. act. 18.

Orthodoxæ vero fidei splendorē, quam vobiscum dilucidè prædicauimus, vt iterum per honorabilia vestra rescripta obsignetis, paternam vestrā sanctitatem rogamus.

Cur enim confirmari petunt, quæ probauit œcumenica Synodus? Neq; enim rogant vt Papā assentientē habeant, sed obsignantem, & ratam volentem fidei expositionem. Quemadmodū & à Xysto Papa fuisse confirmatam tertiam Synodum asserit Cyrillus epistola ad Acaciū Melitenensē. Concil. Eph. P. 3. c. 35.

Hinc argumentorum tuorū laquei

Digitized by Google

λύονται. Εἰ γὰρ ἐσφάλη ὁ πάπας περὶ τὴν πίστιν, ψευδὴς ἄρα ἡ ἐπαγγελία τοῦ χριστοῦ· καὶ ἄδηλον ζητήματος ὄντος περὶ τὴν πίστιν, τίς τίνος ἐπισκόπου ἀληθὴς καὶ ὀρθόδοξος ἐστὶν ἡ ὁμολογία· Δῆλον δὲ καὶ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ χριστοῦ τῇ Ῥώμης ἐκκλησίᾳ προσήκειν, διὰ τὸ κληρονόμον εἶναι τῆς Πέτρου πίστεως τὸν ἐπίσκοπον Ῥώμης· καὶ τοῦτο οὐκ Ἰουδαϊκῆς εἶναι ταπεινότητος, ἀλλὰ θείας τοῦ χριστοῦ νομοθεσίας εὐεργέτημα, ὥστε τὴν οἰκουμενικὴν ἐκκλησίαν κινουμένου ζητήματος περὶ πίστεως, ἔχειν διὰ τοῦ πάπα τὸν Πέτρον φθεγγόμενον, ἐν ᾧ ἀδύνατον πλανηθῆναι· ἄλλως γὰρ ἂν ἕκαστος ἀντεποιεῖτο τῆς ἀπλανείας, ἀπονέμων ἑαυτῷ τὴν Πέτρου θεολογίαν· καὶ ἦν ἀταξία καὶ ἀκοσμία ὁ κόσμος τῆς ἐκκλησίας· ὁποῖόν τι συνέβη Κυρίλλου πρὸς Νεστόριον, τοῦ Ἀλεξανδρείας πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως περὶ πίστεως διαμαχομένου· εἰ μὴ γὰρ ἀμφότεροι πρὸς τὸν Ῥώμης Κελεστῖνον ἀνέδραμον, ἦν ἂν ταραχῆς ἅπαντα καὶ συγχύσεως πλήρη. Καὶ ὅτε εὐτυχὴς πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις

euanescunt. Si enim Papa errauit in fide falsa est Christi promissio: incertumque cum de fide aliquid controuersum est, quæ cuius Episcopi vera sit & orthodoxa confessio. Hinc etiam liquet, Christi promissum conuenire Rom. Ecclesiæ, quoniã Rom. Episcopus est hæres fidei Petri:& hoc non esse tenuitates Iudaicæ, sed diuinæ Christi institutionis beneficium: vt vniuersalis Ecclesia, quoties de fide controuersia oritur, habeat in Papa loquentem Petrum, quem errare impossibile sit. Alioquin quisque se non errantem assereret, & Petri sibi theologiam adaptaret: essetque confusio & inordinatio Ecclesiasticus ordo. Quemadmodum Cyrillus Alexãdrinus & Nestorius Cõstãtinopolitanus cũ de fide altercarẽtur, ad Cælestinũ Rom. Episcopũ confugerunt. Alioquin plena omnia turbarũ & cõfusionis essent. Fecit hoc idẽ & Eutyches appellãdo sedẽ Apostolicã,

Digitized by Google

Φλαβιανὸν Κωνσταντινουπόλεως ἠγωνίζετο περὶ τῆς ὀρθοδοξίας.

ΝΕΙΛΟΣ.

Εἰ δὲ ὁ μακάριος Ἀγάθων τὴν ἑαυτοῦ λέγει ἐκκλησίαν οὐδέποτε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας παρασυρῆναι, θαυμαστὸν οὐδέν· ἀξιώσομεν γάρ, μὴ τὰ πράγματα ἕλκειν ἐπὶ τοὺς λόγους, ἐφαρμόζειν τοῖς πράγμασιν· ἐνθυμεῖσθαι χρὴ καὶ τρόπους οἰκονομίας, οἷς χρῶνται οἱ ἅγιοι, ὅταν περί τινος τῶν ἀναγκαίων ἡ ζήτησις ᾖ· καὶ ὅτι σπανίως ἡ ἐκκλησία Ῥώμης ἐκπέπτωκε τῆς ἀληθείας κατὰ τὴν πίστιν· ἢ πῶς ἑρμηνεύσεις τό, πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν ἀγαθόν, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός; ἄλλως τε Ἀγάθων τὸ παρωχηκὸς εἴρηκεν, τὸ δὲ μέλλον οὐκ ἀπέκλεισεν, καὶ τὸ μέγιστον περὶ τῆς ϛ´ συνόδου ταῦτα εἴρηκεν· θαυμάζειν δὲ οὐ χρή· σύνοδος πολλῶν ἁγίων συνῆκεν, ὅπερ εἷς ἠγνόησεν· ὅτι δὲ ταῦτα ἀληθῆ, ἀνάγνωθι τὴν ἐπιστολὴν τοῦ πάπα Λέοντος τοῦ μετὰ τὴν

quando illi cum S. Flauiano contentio de fide erat.

NILVS. CAP. VII.

QVod si B. Agatho suam dicat Ecclesiam à veritatis tramite nunquam deuiasse, non est mirandũ. Illud enim nos æquo iure postulabimus: non esse trahendas ad verba res; sed accommodanda rebus verba. Cõsiderandum quoq; S. Patres vti dicẽdi modis spectantibus ad præsentem rerum statũ, cum de re aliqua necessaria quæstio est. quodq; Rom. Ecclesia raro aberrat à veritate fidei. Alioquin quomodo explicabis illud: Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt. Non est qui faciat bonũ, non est vsq; ad vnũ? Deinde Agatho præteritũ dixit, futurũ non negauit, & quod maximi refert, ante sextam Synodum hæc dixit. Non est autem mirum à Synodo multorum sanctorum perspectum, quod vnus ignorauit. Porro hæc esse vera planum erit, Ps. 13. 3. 6. Syn. Act. 18.

ἀγάθωνα πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμαίων· Ὡσαύτως ἀναθεματίζομεν καὶ Ὀνώριον, ὅστις ταύτην τὴν ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν οὐκ ἐπεχείρησε διδασκαλίᾳ ἀποστολικῆς παραδόσεως ἁγνίσαι, ἀλλὰ τῇ βεβήλῳ προδοσίᾳ μιανθῆναι τὴν ἄσπιλον παρεχώρησεν.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Γενναίαν ἡμῖν προβάλλεις ἀπολογίαν πρὸς τὴν σὴν αἰθυποφορὰν, ὅτι ἀγάθων οἰκονομικῶς ἔγραψεν· ὅτι δέ σοι τὸ οἰκονομικῶς, εἰς τὸ ψευδῶς διαλύεται, τὰ πρῶτα δηλοῖ ἃ λέγεις· ὅτι δεῖ τὰ ῥήματα ἐφαρμόζειν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' οὐχὶ τὸ ἀνάπαλιν· τί δὲ ἄλλο ἐστὶ τὸ μὴ ἐφαρμόζειν τοὺς λόγους τοῖς πράγμασιν, ἢ τὸ προφανῶς ψεύδεσθαι; οὕτω δύο τἀναντία κατὰ σὲ ὁ ἀγάθων ἔχει, καὶ μακάριός ἐστι καὶ ψευδηγραφεῖ. Τοιούτους ἡμῖν ἁγίους ὦ Νεῖλε πλάττεις· εἶτα σπανίως μὲν, ἀλλ' ὅμως ἐκπίπτειν φὴς τῆς ἀληθείας τὴν ἐκκλησίαν

si legatur epistola Leonis post Agathonem Papæ ad Imperatorem Romanorũ: Anathematizamus, inquit, pariter Honorium, qui hanc Apostolicam Ecclesiam non est aggressus Apostolicæ traditionis doctrina lustrare, sed profana proditione maculari immaculatam permisit.

CONFVTATIO.

Quod ipse tibi ex Agathone obijcis, egregia diluis responsione: Quod Agatho se ad tempus accommodauerit. Hoc porro idẽ esse, atque illũ mẽdaciter scripsisse, declarant illa quæ primo ponis. Quod accommodanda sunt ad res verba, non contra: nam verba non accommodare rebus quid est aliud, quàm apertè mentiri? Ita duo contraria per te Agatho habet: & beatus est, & mentitur. Huiusmodi tu nobis sanctos Nile confingis. Deinde raro quidem, aberrare tamen à veritate Romana ais

Digitized by Google

τῆς Ῥώμης· καὶ φέρεις τὸ τοῦ ψαλμοῦ εἰς ἀπόδειξιν πάντες ἐξέκλιναν· καὶ τὸ κατὰ Ἰουδαίων, ἢ καὶ τῶν ἐθνῶν ἁμαρτηθὲν, ἢ καὶ πάντων τῶν ὑπὸ τὸν ὑφήλιον διὰ τὸ προσπαθαῖον τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας, τῇ συνήθει ματαιολογίᾳ καθέλκεις ἐπὶ τὴν πίστιν, καὶ τὸν δοθέντα παρὰ τοῦ σωτῆρος ἀστραβῆ κανόνα τῆς πίστεως ἐν τῷ Πέτρῳ καὶ τοῖς διαδόχοις· οὕτω δὴ σὺ ὑπὸ τῆς ἄγαν σπουδῆς τοῦ διασύρειν τὸν Πέτρου θρόνον, εἰς τὰ χαλεπώτατα βλασφημεῖς· εἰ γὰρ κατὰ τὸν σὸν νοῦν ἐκληπτέον ἐστὶ, πάντες ἐξέκλιναν· ἄρα καὶ αἱ ἅγιαι σύνοδοι, καὶ αὐτοὶ οἱ ἀπόστολοι ἄνθρωποι ὄντες ἐν τῷ παραδοῦναι τὰ τῆς πίστεως ἐξέκλιναν· εἰ δὲ τοῦτο ἐσχάτης βλασφημίας, καὶ τοὺς ἀποστόλους καὶ τὰς ἱερὰς συνόδους ἀσπάζῃ ὡς ὑπηχουμένας τῷ ἁγίῳ πνεύματι, καὶ ὡς ἀσφαλεῖς τῆς πίστεως διδασκάλους, πῶς ὑβρίζεις τὸν Πέτρου θρόνον ἔχοντα περὶ τὴν πίστιν τὸ ἀναμάρτητον; ὥσπερ ἂν εἰ τοῦτο ἐξ οἰκείας εἶχε δυνάμεως, καὶ μὴ ἐκ τῆς τοῦ σωτῆρος ἐπαγγελίας, ὡς μαρτυροῦσι τὰ πρακτικὰ τῶν συνόδων. Ὁ δὲ λέγεις, τὸν Ἀγάθωνα εἰρη-

Ecclesiam; atque ad probandum hoc, Psalmi dictum vsurpas: Omnes declinauerunt, & quod in Iudæos, vel simul etiam contra Gentiles dictum est: aut omnino in vniuersos homines propter humanæ imbecillitatis offensas, tu vetere tua futilitate detorques in fidē, & certissimā fidei regulā à Saluatore datā in Petro & successoribus, & tāto studio teneris insectandi Petri cathedrā, vt labaris in grauissimas blaphemias. Si enim ita excipiendum est, vt tu intelligis illud: Omnes declinauerunt: Ergo & sanctæ Synodi, & ipsi Apostoli, cum homines fuerint, in tradenda fide declinauerunt. Quod si hoc intolerabilis est blasphemia; & Apostolos, & sacras Synodos suscipis vt pote S. Spiritu dictante locutas, & indubitatos fidei magistros: cur Petri sedem contumeliis laceras? quasi vero illa suapte vi habeat, non posse errare in fide, non ex promissione Saluatoris, vt acta Synodorum

Digitized by Google

κέναι τὸ παρῳχηκὸς, τὸ μέλλον δὲ μὴ ἀποκλεῖσαι, πάντῃ τῆς ἀληθείας ἀπῴκισται, δέκατος γὰρ ἀγάθων μετὰ Οὐώελον· εἶτα ἐπιφέρει τὴν περὶ τῷ τέλει τῆς ϛ΄ συνόδου, Λέοντος τοῦ πάπα ἐπιστολὴν ἀναθεματίζουσαν τὸν Οὐώελον. Καὶ οὐ συνεῖδες, ὅτι περιδήλως ἑαυτῷ μάχεται ὁ Λέων, εἴπερ ἦν ταῦτα ἀληθῆ· πρότερον μὲν γὰρ λέγει.

Τοιγαροῦν τῶν συνοδικῶν τὸ ὕφος ἀναδραμόντες, καὶ ἐπιμελῶς περιεργασάμενοι, καὶ ἕκαστα τῶν ὑπομνημάτων ἀπαιτήσαντες, τὰ αὐτὰ ἅπερ καὶ οἱ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου ληγατάριοι ἐξηγήσαντο, τοῖς συμφωνοῦσιν ἐγγράφοις ηὕρομεν συμβαίνειν.

Οὕτως ἔχει ἡ ἑρμηνευθεῖσα εἰς τὸ ἑλληνικὸν τοῦ πάπα ἐπιστολὴ ἣν εἴπερ νῦν εἰρημένως γέγραπται παρὰ τοῦ πάπα λατινικῶς ἀκεραίαν καὶ ἀδιάφθορον, πολλῶν ἂν ῥᾳδιουργημάτων ἡ φίλη τόλμα ἠλέγχετο· πλὴν καὶ μετὰ τοσαύτας πανουργίας ἡ μὴ καταπολεμουμένη ἀλήθεια φαίνεται. λέγει ὁ πάπας Λέων, τῶν συνοδικῶν τὸ ὕφος διεξελθεῖν καὶ περιεργάσασθαι, καὶ

testantur? Quod vero ais, Agathonem de præterito locutum, non negasse futurum; tota erras via: Decimus enim ab Honorio fuit Agatho subdis ex epistola Leonis Papæ in calce sextæ Synodi anathema in Honoriũ: nec animaduertisti, Leonẽ pugnare secũ, si verum id esset. Primo enim dicit.

Igitur gestorum Synodalium seriẽ recensentes, & curiosa diligentia perscrutati singula quæ gesta sunt, eadẽ quæ Apostolicæ sedis legati narrauerant, scriptis consonantibus conuenire comperimus.

Ita habet epistola Papæ in græcum conuersa, quæ si nunc extaret vt scripta fuit à Papa latine, integra & incorrupta, profecto multæ detegerentur fallaciæ, quas consueta immiscuit audacia. Cæterum post tot fraudes etiam, quę nunquam expugnatur, apparet veritas

Dicit Leo Papa, Synodalium gestorum sę commentarios percurrisse, &

Digitized by Google

συμφωνοῦντα ἐφευρηκέναι τὰ ὑπομνήματα τοῖς λόγοις τῶν ληγαταρείων. εἶτα κατωτέρω ἐπαινεῖ ὀνομαστὶ τὴν ἐπιστολὴν ἀγάθωνος, ἥτις ἔγκειται τοῖς ὑπομνήμασι τῆς ϛ συνόδου· πῶς οὖν τῆς τοῦ ἀγάθωνος ἐπιστολῆς φανερῶς περιεχούσης, ὅτι πάπας οὐδεὶς ἔσφαλη τὰ περὶ τὴν πίστιν, Λέων ὁ διάδοχος ἀγάθωνος καὶ ἐπαινεῖ τὴν ἐπιστολὴν, καὶ ἐναντία τῇ ἐπιστολῇ ἀποφαίνεται; πῶς τὸν Ονώριον τῆς αἱρετικῆς συκοφαντίας ἐλευθεροῦντες τοῦ ἀγάθωνος, Λέων ὁ τούτου διάδοχος ἀναθεματίζει κατ᾽ ὄνομα; οὐκ ἔστι ταῦτα οὐκ ἔστι· ἀρχαία δέ τισι τῶν ἀνατολικῶν συνήθεια παραφθείρειν τὰ τῶν συνόδων, μάρτυς ὁ ἀοίδιμος Κύριλλος ἐν τῇ πρὸς ἀκάκιον τὸν ἐπίσκοπον μελιτηνῆς ἐπιστολῇ μετὰ τὰ πρακτικὰ τῆς τρίτης συνόδου.

Ἀφίκετο γὰρ φησι, πρός με ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος παῦλος τῆς ἐμισηνῶν· εἶτα διεπυνθάνετό μου καὶ μάλα ἐσπουδασμένως, εἰ συναινῶ τοῖς γραφεῖσι παρὰ τοῦ τρισμακαρίου πατρὸς Ἀθανασίου πρὸς ἐπίκτητον

conuenientia reperisse quæ legit cum narratione legatorum. Deinde infra nominatim laudat epistolam Agathonis, quæ inserta est Actis 6. Synodi. Quomodo igitur Agathonis epistola liberè prædicante, nullũ Papam errasse in fide, Leo successor Agathonis & epistolam laudat, & contraria epistolæ dicit? Quomodo Honorium, quem Agatho vindicat à calumniis hæreticorum, Leo successor nominatim anathemati tradit? Quis tandem hoc credit? sed vetus est mos quorundam Orientalium corrumpendi Acta Synodorum.

Testis huius rei est celeberrimus Cyrillus in epistola ad Acaciũ Melitensẽ. Venit ad me, inquit, religiosissimus Episcop. Paulus Emisenus & rogabat ex me enixè, nũ susciperẽ quæ scripsit beatissimus Pater Athanasius ad Epictetũ Corinthi Episcopũ. Ego vero respondi; me prorsus suscipere

Κορίνθου· ἐγὼ δὲ ἔφην, ὅτι εἰ σώζεται παρ᾽ ὑμῖν οὐ νενοθευμένον τὸ γράμμα, συναινέσαιμ᾽ ἂν πάντῃ καὶ πάντως. παραπεποίηται γὰρ πολλὰ τῶν ἐν αὐτῷ παρὰ τῶν τῆς ἀληθείας ἐχθρῶν. Εἶτα. Καὶ δὴ λαβὼν ὁ Παῦλος ἀντίγραφα παλαιά, καὶ συμβαλὼν οἷς ἐπεφέρετο, ηὕρισκε ταῦτα νενοθευμένα· Τοῦτ᾽ αὐτὸ λέγει καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἰωάννην τὸν Ἀντιοχείας ἐπιστολῇ. Καὶ ἐν τῇ τετάρτῃ συνόδῳ Λέων ὁ πάπας γράφων Πουλχερίᾳ τῇ αὐγούστῃ ἐμέμφετο τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Ἀνατόλιον, ὅτι νόθον κανόνα περὶ τῶν πρεσβείων Κωνσταντινουπόλεως, τρίτον ἐπιγραφόμενον, προέφερεν τῆς δευτέρας συνόδου· Καὶ ἐν τῇ ἑβδόμῃ πολλὰς πέπονθεν ἀποκοπὰς παρὰ τῶν ἀνατολικῶν ἡ ἐπιστολὴ τοῦ πάπα Ἀδριανοῦ πρὸς βασιλεῖς Κωνσταντῖνον καὶ Εἰρήνην. Δεύτερον, εἰ καὶ δοίημεν εἶναι τὸ μὴ ὄν, ἀναθεματισθῆναι Ὀνώριον παρὰ Λέοντος ἐκείναις ταῖς λέξεσιν, ἃς προφέρεις. Εὔδηλον ὅτι ἀνεθεματίσθη Ὀνώριος οὐχ ὡς αἱρετικὸς, ἀλλ᾽ ὡς τὴν αἵρεσιν φυῆναι παραχωρήσας. Τοῦτο δ᾽ ἂν εἰ

dummodo ſcriptum apud vos incorruptum extet; multa enim in illo deprauata ſunt ab inimicis veritatis. Et mox. Itaque Paulus accepta vetuſta exemplaria cum iis contulit, quæ ipſe attulerat; & comperit hæc adulterata.

Hoc idem Cyrillus aſſerit in fine epiſtolæ ad Ioannem Antiochenum. Et in quarta Synodo Leo Papa I. Anatoliũ Conſtantinop. arguebat, quod ſuppoſititium Canonem proferret, qui ſecundæ Synodo tribuitur, tertiũ de honore Epiſcopi Conſtantinopolitani, tertia parte Chalcedonenſis. Et in ſeptima Synodo Actio. II. multas paſſa eſt mutilationes ab Orientalibus epiſtola Hadriani Papæ ad Imperatores.

c. 34. Epiſt. ad Anat. c. 5. & ad Pulcher. c. 7.

Secundo, Dato quod nullo modo verũ eſt: Honoriũ à Leone per illas voces, quas tu profers, fuiſſe anathemate perculſum; conſtat id paſſum Honorium non vt hæreticum, ſed eo

ῥᾳθυμίας καὶ ἀμελείας ἔγκλημα, οὐχὶ αἱρέσεως· ὥστε πᾶσα σου πίπτει ἡ οἰκοδομή· οὐ γὰρ ἔδειξας ὁ παρεθέθου, ὅτι οὐκ ἀδύνατον τὸν πάπαν τῶν ὀρθῶν ἐκπεσεῖν δογμάτων.

ΝΕΙΛΟΣ.

ΤΟ δὲ λέγειν, τοῦτον τὸν λόγον ἔχειν τὸν πάπαν πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως, ὃν αὐτὸς πρὸς τὸν καισαρείας, ἢ πρὸς τινα τῶν ὑπ' αὐτὸν Ἱερέων, πῶς οὐ κομιδῇ πολύδεινον; ὁ μὲν γὰρ Ῥώμης πρῶτος πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως λέγεται, ὡς αὐτοῦ γε δευτέραν τάξιν ἐπέχοντος· οὐκέτι δὲ ὁ Κωνσταντινουπόλεως πρῶτος οὕτω πρὸς τὸν καισαρείας, ὡς ἐκείνου γε τὰ δευτερεῖα σώζοντος· ἀλλ' ὁ μὲν τῆς Κωνσταντίνου οὕτω πρῶτος, ὡς μονὰς, καὶ ὡς μὴ τοῖς ἄλλοις συντεταγμένος· ὁ δὲ Καισαρείας οὐ δεύτερος ὀνομάζεται, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς πρῶτος, πλὴν ὡς τοῖς ἄλλοις συντεταγμένος, καὶ δεύτερον ἔχων καὶ τρίτον, ὅτι δὲ τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα συντεταγμένων καὶ οὐκ ἄφετον, δῆλον·

ἀνάγνωθι

nomine, quod hæresim oriri permisisset; quod negligentiæ crimen est, non autem hæresis. Itaque totum tuũ ruit ædificium; non enim probasti quod volebas; scilicet, non esse impossibile, Papam errare in fide.

NILVS. CAP. VIII.

DIci autem, ita se habere Papã ad Episcopũ Cõstantinopolitanũ, sicut se habet ipse ad Cæsareensem, aut queuis aliũ ex Episcopis sibi subiectis, quis hoc æquo animo ferat? Nã Romanus dicitur primus ad Constãtinop. obtinente isto secundũ locũ; at vero Cõstantinopolitanus non est ita primus, vt Cæsareensis sit secundus; sed est primus Cõstantinopolitanus vt vnitas, & non cũ aliis coordinatus. Cæsareensis vero non dicitur secundus, sed primus & ipse; cum aliis tamẽ coordinatus, habensq; secundum & tertium. Quod autem primatus Papæ coordinatus sit, & non absolutus, li-

ἀνάγνωθι τὸν λϛʹ κανόνα τῆς ϛʹ συνόδου.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Ἀλογία πάντως ἡ τοιαύτη ἀναλογία. Καὶ σὺ μὲν ἀγανακτεῖς ἐπὶ τῇ πεπλασμένῃ παρ' ὑμῶν ἀνισότητι δυσχεραίνων· ἡ δὲ ἀλήθεια ἀγανακτεῖ τῇ περιεργίᾳ τῶν σοφισμάτων ἀδικουμένη· πολλῷ πλέον ὅλως γε ὑπέρκειται ὁ Ῥώμης τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, ἢ ἐκεῖνος τοῦ Καισαρείας καὶ τῶν ὑπ' αὐτόν· Ὁ μὲν γὰρ πάπας ὑπέρκειται τοῦ Κωνσταντινουπόλεως κατὰ μὲν τὴν τρίτην σύνοδον ὡς κριτὴς κρινομένου, ὡς καθαιρέτης καθαιρουμένου, ὡς αὐθεντικῶς ἀφορίζων ἀφοριζομένου, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἐπιστολῶν Κελεστίνου πρὸς Κύριλλον, καὶ Νεστόριον, καὶ ἑτέροις ἐν τῇ περὶ τῶν πρακτικῶν συλλογῇ τῆς τρίτης συνόδου· κατὰ δὲ τὴν τετάρτην σύνοδον ὑπέρκειται ὁ πάπας τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ὡς κεφαλὴ ἡγεμονεύουσα μέλους, ὡς ἀκτὶς φωτίζουσα σώματος φωτιζομένου, ὡς φύλαξ τῆς ἀμπέλου παρὰ τοῦ σωτῆρος καταστὰς ἐπισκόπου λαθραίως δι'

quet. Legito sextæ Synodi canonem XXXVI.

CONFVTATIO.

Hæc proportio nullo rationis nititur fundamento, & tu quidem ægrè fers propter confictam à vobis imparilitatem; veritas autem ægrè fert, quia sophismatum versutia circũuenitur. Multò magis præcellit Papa Constãtinopolitano, quam ipse Cæsareensi, & cæteris sibi subditis. Papa enim est Constãtinop. superior vt iudex eo qui iudicatur, vt deponens eo qui deponitur, vt potestate excõmunicãs excommunicato, vt constat ex epistolis Cælestini ad Cyrillum, & Nestorium, & alios prima parte III. Synodi. Per quartam Synodum Papa est superior Constantinop. vt caput membro, vt radius illustrans corpore illustrato, vt vineæ custos à Saluatore constitutus eo qui nimia industria

ἀνθρωπίνης μηχανουργίας τιμᾶσθαι καὶ προτιμᾶσθαι προθυμουμένου, ὡς πατὴρ τέκνου καὶ παιδὸς δῶρα λαβεῖν αἰτουμένου· ὡς ἔστιν ἐκ τῆς ἤδη προενεχθείσης ἰδεῖν ἐπιστολῆς τῆς τετάρτης συνόδου πρὸς Λέοντα τὸν πάπαν. Κατὰ δὲ τὴν ἕκτην σύνοδον ὑπέρκειται ὁ πάπας ὡς ἰατρὸς νοσοῦντος, τὴν ὑγείαν χαριζόμενος τῇ ἐκκλησίᾳ, ὡς ἀρχιερατικώτατος τῆς ἀποστολικῆς ἀκροπόλεως πρόεδρος τῶν ἐλαχίστων, ὥς φησιν ἡ σύνοδος ἐκείνη ἐν τῷ προσφωνητικῷ πρὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον, ἐπισκόπων, ἐν οἷς ἦν καὶ Γεώργιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Θεοφάνης Ἀντιοχείας· ὡς τοῦ κορυφαιοτάτου πρωταποστόλου τῆς καθέδρας διάδοχος, ὑπερκείμενος τοῦ ἐκεῖθεν ὀρθοδόξου νομισθέντος, ὅτι συνέθετο τῇ ἐπιστολῇ τοῦ πάπα, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἁγία σύνοδος ἐκείνη ἐν τῇ πρὸς Ἀγάθωνα ἐπιστολῇ. Κατὰ δὲ τὴν ἑβδόμην σύνοδον ὑπέρκειται ὁ πάπας, ὡς ὀφθαλμὸς τοῦ ὅλου σώματος, ὑποδεικνύων τῷ ὅλῳ σώματι τὴν εὐθεῖαν τρίβον τῆς ἀληθείας, ὥς φησι Ταράσιος ὁ Κωνσταν-

peruenit ad honores & præeminentiam, vt parens nato donari sibi aliquid petente; vt patet ex memorata epistola quartę Synodi ad Leonẽ Papam. Per sextam Synodum Papa est superior Constantinopolitano, vt medicus ægroto sanitatem Ecclesiæ largiens, vt pontificalissimus Apostolicæ summitatis antistes Episcopis minimis, vt in Prosphonetico ad Cõstantinum Imperatorem fatetur illa Synodus; inter quos erat Georgius Constantinopolitanus & Theophanes Antiochenus: vt successor cathedræ Coriphæi principis Apostolorũ eo, qui propterea orthodoxus habitus est, quia epistolam Papæ suscepit, vt Synodus illa testatur in epistola ad Agathonem:

Per septimam Synodum Papa est superior Constantinopolitano, tanquam oculus totius corporis, ostendens toti corpori rectam veritatis semitam, vt fatetur Tarasius Constan-

Digitized by Google

τινουπόλεως ἐν τῇ πρὸς Ἀδριανὸν τὸν πάππαν ἐπιστολῇ πρὸς τῷ τέλει τῆς ζ΄ συνόδου. Τοσαύταις καὶ τηλικαύταις ὑπεροχαῖς, ὅσαις τῶν ἀστέρων ὑπερτερεῖ ὁ ἥλιος, τοῦ πάπα ὑπερακοντίζοντος τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως νομοθεσίᾳ τοῦ χριστοῦ, μαρτυρίαις τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, ἔργοις βεβαιοῦσι τὴν ἀλήθειαν· ἐκείνου δὲ τοῦ Καισαρείας καὶ τοὺς ὑπ᾽ αὐτὸν ἀρχιερεῖς ὑποβάλλειν ἀρξαμένου δυνάμει κανόνων οὐχὶ γνησίων, τοῦ τρίτου τῆς δευτέρας συνόδου, ὃν καὶ ἄγνωστον καὶ μὴ φυλαχθέντα, ἀλλ᾽ εἴπερ ὅλως παρὰ τῶν πατέρων γέγονεν, ἄκυρον τότε μείναντα, φησὶν ὁ ἅγιος πάππας Λέων ἐν τῇ πρὸς Πουλχερίαν τὴν αὐγοῦσταν ἐπιστολῇ, καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἀνατόλιον· οὐ κη̂ τῆς τετάρτης συνόδου, ὃν μὴ καμφθεὶς ταῖς δεήσεσι τῶν ἀνατολικῶν ἀπέρριψεν ὁ αὐτὸς πάππας Λέων· καὶ οὐ λϛ̂ τῆς πενθέκτης, ὃς παρὰ συνόδου τυπωθεὶς μὴ γνησίας ὡς δειχθήσεται, οὐδεμίαν ἔχει τὸ παράπαν ἰσχὺν ἄλλως τε μηδὲ συμφώνων τούτων ὄντων τῶν κανόνων, ἀλλὰ τοῦ τῆς δευτέρας

tinopolitanus in epistola ad Hadrianum Papam, ad finem illius Synodi. Cum tot tantisque prærogatiuis, quot ipse præ stellis effulget sol, Patriarchæ Constantinopolitano antecellat Papa ex sanctione Christi Domini, generalium Conciliorum testimoniis, factis veritatem comprobantibus: ille vero Cæsareensi cæterisque suffraganeis præire cæperit virtute canonum non legitimorum, tertii secundæ Synodi: Quem & non peruenisse ad notitiam sedis Apostolicæ: & si omnino à Patribus subscriptus est, nullius roboris mansisse testatur S. Leo Papa epistola ad Anatolium, & ad Pulcheriam Augustā. Vicesimi octaui quartæ Synodi, quā nō exoratus precibus orientalium idem Leo Papa reiecit, & 36. quini sextę; qui à Synodo confectus nequaquā legitima nullas habet vires. Præsertim quod inter hos canones non est conuenientia. Nā canon secundæ Synodi

συνόδου θεσπισάντος τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἔχειν τὰ πρεσβεῖα μετὰ τὸν Ῥώμης, τῶν λοιπῶν θεσπίζειν μὲν τὰ αὐτὰ λεγόντων, οὐ τὰ αὐτὰ δὲ ὁρισάντων, ἀλλὰ τὰ ἴσα πρεσβεῖα τῷ Κωνσταντινουπόλεως ἀπονειμάντων· πρὸς τούτοις τοῦ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὀλίγον αὐξηθέντος, καὶ μεμετρημένην διὰ τῶν ὑποβολιμαίων ἐκείνων κανόνων ἐξουσίαν λαβόντος, ἐπὶ τῷ χειροτονεῖν μόνους τοὺς τῆς ποντικῆς καὶ τῆς ἀσιανῆς, καὶ τῆς θρακικῆς διοικήσεως μητροπολίτας· πῶς ὦ Νεῖλε δεινοπαθεῖς κατὰ τῶν εἰπόντων, τοῦτον τὸν λόγον ἔχειν τὸν πάπαν πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως, ὃν ἐκεῖνος πρὸς τὸν Καισαρείας, καίτοι οὐκ ὀρθῶς εἰπόντων; δέον ὀρθῶς εἰπεῖν, οὐ τὸν αὐτὸν λόγον ἔχειν, ἀλλὰ τὸν Κωνσταντινουπόλεως εἶναι πολλῷ κατώτερον τοῦ πάπα, εἴπερ ὁ Καισαρείας τοῦ Κωνσταντινουπόλεως· Ὅπου τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἔχει θεόθεν ὁ πάπας, ὡς ποιμὴν θεοπρόβλητος, καὶ φύλαξ τῆς ἀμπέλου.

ſtatuit, honorandum eſſe Conſtantinopolitanum poſt Romanum; cæteri vero canones idẽ ſe ſtatuere dicunt, ſed non idem ſtatuunt; verum Romano & Conſtantinopolitano æquales honores decernunt, & cum prætereà Conſtantinopolitanus paulatim creuerit, & limitatam auctoritatem per ſuppoſititios illos canones vſurpauerit, ſcilicet ad conſecrandos tantum Pontice, Aſianæ, & Thraciæ diœceſis metropolites. Quomodo tu ægrè fers, & ſuccenſes illis, à quibus dictum eſt; Ita ſe habere Papam ad Conſtantinopolitanum, ſicut ſe ille habet ad Cæſareenſem; cum illi non iuſta proportione vſi fuerint? Debeât enim dicere, non ita ſe habere: ſed Conſtantinopolitanum eſſe inferiorem Papæ multomagis, quam ſit Cõſtantinopolitano Cæſareenſis; quandoquidem Papa habet in Conſtantinopolitanum poteſtatem diuinitus traditam, quippe vt Paſtor à Deo

ὁ δὲ τοῦ Κωνσταντίνου μηχανουργίαις ἐπεσπάσατο τὰ ἀλλότρια, ὡς βοᾷ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτοῦ Λέων ὁ πάπας, καὶ ταῦτα ἐπὶ τὸ μόνον χειροτονεῖν; Σὺ δὲ ἄλλον τρόπον τὴν σοὶ δοκοῦντα τὴν ἀνισότητα τῆς ἀναλογίας ἐκλαμβάνων γράφεις ἃ μήτε παρὰ συνόδων, μήτε παρὰ ὀρθοδόξων εἴληφας διδασκάλων, τῆς σχισματικῆς ὄντα ματαιοφροσύνης εὑρήματα· ἔμαθες γὰρ φαύλων διδασκάλων ἀναγνοὺς συγγράμματα, ὅτι.

Τάξις πρωτοκαθεδρίας πατριαρχῶν.

Ὁ Ῥώμης, ὁ Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Ἀλεξανδρέων, ὁ Ἀντιοχέων, ὁ Ἱεροσολύμων. Εἶτα αἱ μητροπόλεις τοῦ Κωνσταντινουπόλεως.

α. Καισάρεια. β. Ἔφεσος. γ. Ἡράκλεια. καὶ ἐφεξῆς.

Ταῦτα σὺ λαβὼν ὥσπερ ἀναντίρρητον διδασκαλίαν, ὡς μόνῃ τῇ πρωτοκαθεδρίᾳ διαφερόντων τῶν πατριαρχῶν, λέγεις εἶναι μὲν πρῶτον τὸν πάπαν, ἀλλ᾽ ὡς τοῖς πατριάρχαις

constitutus, & vineæ custos: Constātinopolitanus autē, vt Leo Papa clamat in suis epistolis ius alienum præripere voluit, idque solum ad conseruandum. Tu vero imparilitatem proportionis tuo sensu interpretans, ponis quæ nec à Conciliis, nec à Catholicis Doctoribus accepisti, sed inuenta sunt schismaticorum vani loquentiæ.

ORDO PRÆCEDENTIÆ *Patriarcharum.*

Romanus, Constantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, Hierosolimitanus, Metropoles Constantinopolitani. 1. Cæsareens. 2. Ephes. 3. Heracleen. Et deinceps.

Hæc tu tanquā irrefragabilem doctrinā supponens, quasi vero omnis Patriarcharū differentia in eo tantum sita sit, vt vnus alteri præcedat: dicis Papā esse primum, sed vt Patriarchis coordinatū, non absolutū, cū habeat

ſecundum & tertium Patriarcham. Conſtantinopolitanum vero habere ſub ſe non Patriarchas, ſed Metropolitas, in quibus eſt primus & ſecundus Metropolita: ita vt primatus Papæ reſpectu Conſtantinopolitani, quippe vt ſecundi, coordinatus ſit; primatus Cōſtantinopolitani reſpectu Cæſareēſis primi Metropolitæ ſit veluti vnitas. Et ridiculo hoc ſenſu ſimplicioribus terricula obiicis, dum audiunt, Papam eſſe coordinatum, non eſſe extra ordinem; Conſtantinopolitanum vero eſſe vnitatem exemptā, & egregio titulo non intra ordinem. Ita enim vulgus Conſtantinopolitani magnitudinem admiratur.

Quod vero tu peccas? Primo tanquam certum accipis, quinque vocari æqualiter Patriarchas, quod falſum eſt. Vſque ad quartam Synodum hæc appellatio non erat in vſu: tertio vero illius Synodi actione habentur libelli ſupplices hac inſcriptione.

Τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ οἰκουμενικῷ ἀρχιεπισκόπῳ καὶ πατριάρχῃ τῆς μεγάλης Ῥώμης Λέοντι, καὶ τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ· πανταχοῦ δὲ ἐν τοῖς πρακτικοῖς ἐπίσκοποι ἢ ἀρχιεπίσκοποι καλοῦνται πάντες. Εἰ γὰρ οὖν κατ' ἐκείνους ἔγραφες ὦ Νεῖλε τοὺς χρόνους, καθ' οὓς ὁ τῦφος καὶ ἡ ἀλαζονεία οὔπω πέντε πατριάρχας κοινῇ ταύτῃ προσηγορίᾳ κατωνομάκει, πῶς ἂν ἐφιλοσόφησας περὶ τοῦ συντεταγμένου πρωτείου, καὶ τῆς μονάδος; Καλουμένου γὰρ μόνου τοῦ πάπα τότε πατριάρχου, ξυμπάντων δὲ τῶν λοιπῶν ἢ ἀρχιεπισκόπων, ποῦ τὸ συντεταγμένον τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου πατριάρχου; Εἰ μὴ φαίης, ὅτι ἦν καὶ τότε τὸ συντεταγμένον, πρώτου ὄντος ἐπισκόπου τοῦ πάπα, εἶτα δευτέρου, καὶ τρίτου. ἀλλὰ τοῦτο πάντας ποιεῖ συντεταγμένους τοὺς ἐπισκόπους, καὶ τὸν πάπαν, καὶ τὸν Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοὺς λοιπούς· καὶ χώραν οὐδεμίαν καταλιμπάνει τῇ μονάδι, ἣν ἀπονέμεις τῷ Κωνσταντινουπόλεως.

Καὶ ἐγίνετο ἂν ἡ τῶν συντεταγμένων

Sanctissimo & Beatissimo vniuersali Archiepiscopo & Patriarchæ magnæ Romæ Leoni, & sanctæ ac œcumenicæ Synodo.

Passim vero in Actis Episcopi vel Archiepiscopi vocantur omnes. Si ergo tu per illa tēpora, Nile, scripsisses, quibus arrogātia & ambitio nondū quinq; Patriarchas cōmuni appellatione cōiunxerūt, quomodo philosophatus esses de primatu coordinato, deq; vnitate? Solo enim Papa tūc habēte titulū patriarchæ, cęteris Episcopi vel Archiep. appellatione cōtentis, vbi esset coordinatio primi & secūdi Patriarchę? Nisi dicas, tunc etiā futurā fuisse coordinationem: nam Papa esset primus Episcopus, deinde secūdus & tertius. Ad hoc omnes Episcopos facit coordinatos cum Papa, & Constantinopolitanū, & reliquos: & nullum locum vnitati relinquit, quam tu Constantinopolitano tribuis: essetq; tunc coordinatorū enumeratio talis.

ἀπαρίθμησις οὕτω. α ὁ πάπας· β ὁ Κωνσταντινουπόλεως, θῶμεν γὰρ οὕτω· γ ὁ Ἀλεξανδρείας· δ ὁ Ἀντιοχείας· ε ὁ Ἱεροσολύμων. Εἶτα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κωνσταντινουπόλεως πρῶτος ὁ Βυζαντίου ἐπίσκοπος, β ὁ Καισαρείας. Καὶ οὕτω καθεξῆς ἕκαστος τῶν πέντε ἐπισκόπων ἦν αὖ πρῶτος τῶν ὑπ' αὐτὸν, καὶ οὐ μονὰς ἀσύντακτος. καὶ εἶχε τὸ πρωτεῖον οὐ κατὰ μόνην τὴν πρωτοκαθεδρίαν ὁ πάπας, ὡς ὑμεῖς φατὲ, ἀλλὰ κατ' ἐκείνην τὴν ἀποστολικὴν ἐξουσίαν, ἣν ὁμολογοῦσι καὶ διδάσκουσιν αἱ σύνοδοι.

Δεύτερον ἁμαρτάνεις, ὅτι εἰ καὶ δοίημεν καλεῖσθαι καὶ τοὺς πέντε πατριάρχας, ἡ κοινότης τῆς προσηγορίας οὐ φέρει κοινότητα ἰσοτιμίας, ὅπερ σὺ λαμβάνεις ὡς ὁμολογούμενον. Ὥσπερ γὰρ ἡ κοινότης τοῦ ὀνόματος ἐπίσκοπος, ἢ ἀρχιεπίσκοπος, οὐ φέρει ἰσότητα τοῦ πάπα, καὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, οὕτως οὐδὲ ἡ προσηγορία τοῦ πατριάρχου· σὺ δὲ ἐκ τῆς κοινῆς προσηγορίας ἐπιφέρων ἰσότητα ἀξίας, τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα λέγεις συντεταγμένον. δέον

ἐπιφέρειν,

1. Romanus 2. Constantinopolitanus (supponamus enim ita esse) 3. Alexand. 4. Antiochenus, 5. Hierosolymit. Deinde in Prouincia Constantinopolitana, primus Byzantius, secũdus Cæsareensis; Atque ita deinceps singuli episcoporũ, quinque haberẽt primatum respectum subditorum, & nullus esset vnitas non coordinata, essetque Papa primus non nudo præcedenti ordine, vt vos dicitis, sed auctoritate illa Apostolica, quam synodi fatentur & docent.

Secundò peccas: quia etiã si demus, Patriarchæ nomen fuisse quinque illis cõmune; at communio appellationis non infert communionẽ æqualis potestatis; quod tu accipis, quasi rem in confesso. Nam sicut cõmunio nominis, Episcopi & Archiepiscopi, non infert equalitatem Papæ & Constantinopolitani, ita etiam nec Patriarchæ appellatio. Tu vero ex communitate appellationis dum infers

ἐπιφέρειν, συντεταγμένον εἶναι τῇ προση-γορείᾳ, ἀσύντακτον τῇ ἐξουσίᾳ. Καὶ τοῦτον τὸν τρόπον συντεταγμένος ὢν ὁ πάπας τῇ προ-σηγορείᾳ, μονάς ἐστι πρὸς ἀπολύτως τῇ ἐξουσίᾳ. ὁ δὲ Κωνσταντινουπόλεως ὡς δεύτερος πατρι-άρχης συντεταγμένος ὢν τῷ πάπᾳ τῇ προ-σηγορείᾳ, οὐκ ἔστι πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτὸν μο-νὰς τῇ ἐξουσίᾳ, ἀλλὰ τοιαύτη μονάς ἐστιν, οἷα καὶ οἱ λοιποὶ πατριάρχαι, καὶ οἱ μητροπολῖται πρὸς τοὺς συνεπαρχιώτας ἐπισκόπους, μονά-δες ὄντες πρὸς αὐτοὺς τῇ πρωτοκαθεδρίᾳ. καὶ διωρισμένοις τισὶ προνομίοις, οὐχ καθ' ὃν ὁ πάπας τρόπον ἐστὶ μονὰς ὡς διάδοχος κατὰ τὴν ποιμαντικὴν αὐθεντίαν τοῦ Πέ-τρου.

Τρίτον ἁμαρτάνεις, ὅτι τὸ μὲν ἐξαί-ρετον τοῦ πάπα καθιστᾷς κοινὸν, τὸ δὲ κοι-νὸν τοῦ πατριάρχου καθιστᾷς ἐξαίρετον· ἐξαίρετον γὰρ ἐν τῷ πάπᾳ τὸ πατρι-άρχην ὄντα πατριάρχας ἔχειν ὑπεξου-σίους· κοινὸν δὲ πᾶσι τοῖς πατριάρχαις καὶ μητροπολίταις καὶ ἐπισκόποις τὸ, μο

æqualitatem dignitatis, primatum Papæ dicis coordinatum; cum inferre deberes, coordinatum esse appellatione, sed non coordinatum potestate, & hæc ratione cum sit appellatione coordinatus Papa, potestate tamē est vnitas respectu vniuersorum. Cōstantinopolitanus autem cum sit vti secundus Patriarcha coordinatus appellatione cum Papa, non est respectu sibi subditorum vt vnitas potestate; sed talis vnitas, qualis & ceteri Patriarchæ & Metropolitæ ad suffraganeos Episcopos; vnitates videlicet, quia priores sedent, & certis quibusdam priuilegijs gaudent; non sicut Papa est vnitas, vt pote successor Petri in authoritate pastorali.

Tertiò peccas, quia quod Papa singulare habet, tu commune facis; & quod commune habet Patriarcha, tu singulare constituis. Singulare est in Papa, quod Patriarch sit, & Patriarchas habeat sibi subiectos.

νάδας εἶναι πρὸς τοὺς ὁ ποσοῦν ὑποκειμένους· οὐ γὰρ πᾶσι τοῖς πατριάρχαις ὑπόκεινται πατριάρχαι, καὶ μητροπολῖται μητροπολίταις, καὶ ἐπίσκοποι ἐπισκόποις· Αναλαβόντες οὖν τὸν συλλογισμόν· τοῦτον τὸν λόγον ἔχει ὁ τῆς Κωνσταντίνου πρὸς τὸν πάπαν, ὃν ὁ Καισαρείας πρὸς ἐκεῖνον· ἀλλὰ μὴν ὁ Καισαρείας παρὰ τῆς Κωνσταντίνου ὑπερεξούσιος, ἄρα καὶ ἐκεῖνος τοῦ πάπα· φαμὲν, ὅτι σὺ τὴν μείζονα μὴ ὀρθῶς ἔχουσαν χείρονι διανοίᾳ διαςρέφεις· τὴν ἐλάττω νοῶν κατὰ τοὺς σχισματικοὺς κανόνας, ἐκ ψευδῶν προθέσεων ἄτοπον ἐπιφέρεις συμπέρασμα· χρὴ δὲ τὸν συλλογισμὸν οὕτω τυπῶσαι· Πολλῷ πλέον ἥττηται ὁ Κωνσταντινουπόλεως τοῦ πάπα, ἢ ὁ Καισαρείας ἐκείνου· ἀλλὰ μὴν ὁ Καισαρείας κατὰ τοὺς Γραικοὺς ἐστὶν ὑπερεξούσιος παρὰ τῆς Κωνσταντίνου, ἄρα πολλῷ πλέον οὗτος παρὰ πάπα.

Εἰ μὴ ἄρα καὶ σοὶ Νεῖλε ταῖς τινῶν μανιώδεσιν ἀλογίαις ἐκραπένη τοῦτο βούλε-

Digitized by Google

Commune vero Patriarchis omnibus & Metropolitis,& Episcopis, vt sint vnitates respectu eorū, quiillis quomodo libet subditi sunt,neque enim Patriarchis omnibus subditi sunt Patriarchæ,& Metropolitis Metropolitæ,& Episcopis Episcopi. Cum igitur in hunc modum proponis argumentum.Ita se habet Constantinop. ad Papam,sicut Cæsareensis ad illum, sed Cæsareensis sub est potestati Cōstantinopolitani,ergo & ille potestati Papæ.Tu maiorē non veram falsa tua intelligentia magis deprauas, minorē iuxta nouas schismaticorū regulas intelligis; ac proinde ē falsis Principiis perperā concludis. Vt rectè concludat, ita formanda est ratio. Multo magis sub est Constantinop. Papæ, quā Cæsareensis illi, sed Cæsareensis iuxta Græcos sub est potestati Constantinopolitani;ergo multo magis ille Papæ.Nisi forte hoc tibi velit coordinatio Papæ,& vnitas Constanti-

ται δὲ συντεταγμένον τοῦ πάπα, καὶ ἡ μονὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ὅτι κατὰ τὸν ψευδοκανόνα, ὃν προφέρεις, ὁ τῆς Κωνσταντίνου ἔχων τὰ ἴσα τῷ πάπᾳ, ἔσχηκε καὶ τοῦτο πλέον, τὸ εἶναι αὐτὸν μονάδα κατ᾽ ἐξαίρετον, ἐκείνου ὄντος συντεταγμένου. Εἰ γοῦν τοῦτο βούλει, ὥρα σοι τὸν Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὑπὲρ τὸν Πέτρον ἀνυψῶσαι· πρῶτος γὰρ ὢν τοῦ χοροῦ τῶν ἀποστόλων καὶ δεύτερον ἔχει καὶ τρίτον· ὥστε συντεταγμένος κατὰ σέ, καὶ οὐκ ἐφικνεῖται τῆς μονάδος, ἣν οὐκ οἶδ᾽ ὅθεν ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐκληρώσατο· ἀλλὰ ταῦτα μανία σαφής.

ΝΕΙΛΟΣ.

Εἰ δὲ ὅτι πρῶτος ἐν τῇ ἀριθμήσει ὁ πάπας, διὰ τοῦτο καὶ τὴν δεσποτείαν ἁρπάζεις, δὸς τοῦτο καὶ τῷ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ γὰρ καὶ οὗτος προτάττεται τοῦ τῆς Ἀλεξάνδρου· ὁ δὲ Ἀλεξάνδρου ὁμοίως ὑφ᾽ αὑτὸν ἐχέτω τὸν τῆς Ἀντιόχου· καὶ οὗτος δὲ ὁ ἐλιστὴς ἔστω τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων· καὶ πῶς οὐ ταῦτα θορυ-

nopolitani,quod insanientes quidam dixerunt.Quod cum iuxta pseudocanonem, quẽ profers,Patriarcha Constantinopolitan⁹ æquales habeat honores cum Papa,plus habuerit etiam hoc,quod sit vnitas exempta,Papa autem coordinatus manserit, si hoc intelligis,iam tuus Constantinopolitanus,erit etiã Petro sublimior. Petrus enim cum sit Apostolorum primus, habet & secundum & tertium; vt sit per te coordinatus& non vnitas;qualem fingitis Constantinop. sed hæc asserere manifesta insania est.

NILVS. CAP. IX.

SI vero, quia primus numerando est Papa, id circo & dominatum arripis; hoc idem dato & Constantinopolitano ; recensetur enim & iste prior Alexandrino , similiter Alexandrinus sub se Antiochenum habet.Rursus & iste arbiter sit sedis Hierosolymorum.At hæc quomodo

Digitized by Google

ῥυβος ἀπεχθῶς.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Εἰ διὰ τὴν προαρίθμησιν εἶχε τὴν δεσποτείαν ὁ πάπας, ἣν ἂν ὁ λέγεις· εἰ δὲ τῆς προαριθμήσεως αἴτιον ἡ δεσποτεία, τί μάτην σοφίζῃ; μίαν οἶδεν ἡ τετάρτη σύνοδος κεφαλὴν τῆς ἐκκλησίας, καὶ φύλακα τῆς ἀμπέλου ἕνα παρὰ τοῦ σωτῆρος καταστάντα, κυροῦντα καὶ ἀποκυροῦντα τὰ καλῶς καὶ ἑτέρως ἔχοντα· ἐντεῦθεν ἡ προαρίθμησις τοῦ πάπα· οἱ δὲ λοιποὶ πατριάρχαι γυμνὴν ἔχουσι τὴν προαρίθμησιν καὶ ὑπαρίθμησιν· οἷον εἰ φαίημεν· προαριθμεῖται ἡ κεφαλὴ τοῦ στήθους, καὶ τὸ στῆθος τῆς γαστρός, καὶ ἡ γαστὴρ τῶν μηρῶν, ἀλλ᾽ οὐκ ἴσῳ λόγῳ· ἡ μὲν γὰρ κεφαλὴ προαριθμεῖσθαι ὡς πρῶτον μέλος, οὐ τάξει μόνον καὶ θέσει, ἀλλὰ καὶ δυνάμει καὶ ἀξίᾳ· τὰ δὲ λοιπὰ μέλη προαριθμεῖται καὶ ὑπαριθμεῖται τάξει καὶ θέσει διαφέροντα, οὐχὶ δὲ δυνάμει καὶ ἀξίᾳ τῆς κεφαλῆς. ποῖος

Digitized by Google

non fuerint operta rerũ perturbatio?

CONFVTATIO.

Aliquid diceres, si prænumeratio esset origo dominatus; at quia dominatus est prænumerationis causa, quid valet sophisma tuum? Vnum agnoscit quarta Synodus Ecclesiæ caput, & custodem vineæ vnum à saluatore constitutum, probantem & improbantem quæ recte se habent, & quæ secus. Hæc est causa prænumerationis Papæ. Ceteri vero Patriarchæ nudam habent prænumerationem & subnumerationem. Vt si dicamus; Caput prænumeratur pectori, & pectus ventri, & venter femoribus; sed non pari ratione. Nam caput prænumeratur vt principale membrum, non solum ordine & situ, sed virtute etiam & dignitate : cetera membra prænumerantur & subnumerantur ordinis & situs differentia,

Digitized by Google

τοίνυν ἐκ τούτου θόρυβος, ὁπότε φύσεως αὕτη ἡ τάξις, καὶ ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ τῆς φύσεως ταύτην εἴληφεν ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱεραρχία;

ΝΕΙΛΟΣ.

Οὐ μὴν ἀλλ' εἰ μὲν ὁ Κωνσταντινουπόλεως χειροτονεῖ τὸν Καισαρείας καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν, ὁ δὲ Ῥώμης οὔτε τὸν Κωνσταντινουπόλεως, οὔτε ἄλλον οὐδένα τῶν καθολικῶν ἱερέων, πῶς ἐστὶν ἀληθεύειν λέγοντα· οὕτως ἐστὶ πρῶτος ὁ Ῥώμης πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως, ὥσπερ αὐτὸς οὗτος πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἱεράρχας.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Ποίαν λέγεις χειροτονίαν; τὴν αὐτοχειρὶ τελουμένην ὑπὸ τοῦ ἱεράρχου, οἵαν ἀγαπητὸς ὁ πάπας ἐποιήσατο ἐνδημῶν τῇ Κωνσταντίνου, ἀπελάσας μὲν τὸν αἱρετικὸν ἄνθιμον, ὥς φησιν ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς

Digitized by Google

non capitis virtute & dignitate. Quæ ergo hinc perturbatio, quando naturæ hic est ordo: & ab auctore naturæ hunc eundem habet Hierarchia Ecclesiastica?

NILVS. CAP. X.

PRæterea si Constantinopolitanus cõsecrat Cæsareensem, & qui post illum sunt; Romanus autem nec Cõstantinopolitanũ, nec vllũ ex principalibus Episcopis consecrat; quomodo verum sit, ita esse primum Romanum respectu Constantinopolitani, sicut hic ipse est respectu sibi subditorum?

CONFVTATIO.

Quam dicis consecrationem? illam ne quæ fit per ipsam Hierarchæ manum; sicut Agapetus Papa Menam Patriarcham consecrauit expulso Anthimo hæretico, vt Iusti- Et Zonar & Iustin.

Digitized by Google

ἐν τῇ μβ' νεαρᾷ, χειροτονήσας δὲ Μηνᾶν τὸν
πατριάρχην; ἢ χειροτονίαν λέγεις, οἵαν ὁρί-
ζεται ἡ πρώτη σύνοδος ἐν τῷ ς' κανόνι. Εἴ τις
χωρὶς γνώμης τοῦ μητροπολίτου γένοιτο ἐπίσκο-
πος, τὸν τοιοῦτον ἡ μεγάλη σύνοδος ὥρισε μὴ δεῖν
εἶναι ἐπίσκοπον; Εἰ τὴν πρώτην χειροτονίαν
λέγεις ἀναγκαίαν, ὥστε σώζεσθαι τὸ πρωτεῖον,
γελοῖον λέγεις· ταυτὸν γὰρ ἐστὶ τοῦτο καὶ τὸ ἀπο-
φαίνεσθαι, μηδένα βασιλεύειν δύνασθαι,
ἢ ὧν αὐτὸς ὁ βασιλεὺς γεννήτωρ. Καὶ οἱ τῆς
τετάρτης συνόδου πατέρες τὴν χειροθεσίαν
παρὰ τοῦ πάπα οὐδαμῶς εἰλήφεσαν, οἱ δὲ ὅμως
ἐκεῖνον κεφαλὴν ἑαυτῶν, καὶ κυβερνήτην τῶν
κανόνων ἐπεγίνωσκον, ὅτε περὶ τοῦ προτιμη-
θῆναι τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἦν ὁ ἀγὼν ὑπὲρ
τοὺς λοιποὺς τῶν ἀνατολικῶν θρόνους· διαφέρει
γὰρ πλεῖστον ὅσον χειροθεσία δικαιοδοσίας· ἡ χει-
ροθεσία τὴν γεννητικὴν μιμεῖται δύναμιν· ἡ ἐ-
ξουσία συγκροτεῖ τὸ ἱερατικὸν πολίτευμα· οὕτω
γοῦν ὁ Ῥώμης ἐπίσκοπος πάντας τοὺς ἀνα-
τολικοὺς πατριάρχας καὶ ἀρχιερεῖς, ὡς
δέδεικται κατὰ μέρος, καὶ δειχθήσεται, ἐκρι-

Digitized by Google

nianus Imperator ait Nouella xxxxii? an consecrationem siue ordinationẽ intelligis, de qua statuit I. Synodus Can. 6. si quis præter sententiam Metropolitani factus fuerit Episcopus, hunc magna synodus statuit non debere esse Episcopum. Si primo modo necessariam dicis, vt seruetur primatus, rẽ ais ridiculã. Ac si diceres, neminẽ regnare posse, nisi super eos quos ipse Rex genuit. Et quartæ synodi Patres non erant consecrati per Papam, quem tamen suum caput, & moderatorem Canonum agnoscebant, quando de honorando Constantinopolitano præ ceteris Orientalium sedibus erat illis studium. Differt enim plurimum consecratio à iurisdictione. Consecratio generandi facultatem imitatur; Iurisdictio sacerdotalem instruit vniuersitatem. Ita Romanus Episcopus Orientales omnes Patriarchas & Præsules; vt particulatim ostensum est, & ostendetur,

Digitized by Google

νεν, ἢ θεῶς, μετεκίνει ἀποστολικῇ αὐθεντίᾳ,
καίτοι παρ' αὐτοῦ τὴν χειροθεσίαν μὴ λαβόντας.
Εἰ δὲ κατὰ τὸν δεύτερον τρόπον νοεῖς τὴν χειροτονίαν,
τὸ μὴ χωρὶς γνώμης τοῦ μείζονος γίνεσθαι τῶν
ἐπισκόπων τὰς καταστάσεις, ἐλέγξω σε πάλιν
μὴ ἀποφαίνεσθαι χρώμενον ἀρχαῖς πορρω-
τάτω τῆς ἀληθείας· πόθεν γὰρ ἔχεις, ὅτι χωρὶς
γνώμης τοῦ πάπα ἐχειροτονοῦντο οἱ πατριάρ-
χαι; βοᾷ Λέων ὁ πάπας ἐν ταῖς πρὸς Μαρ-
κιανὸν καὶ Πουλχερίαν ἐπιστολαῖς ταῖς μετὰ τὰ
πρακτικὰ τῆς δ' συνόδου, ἀνατόλιον συναι-
νέσει τῆς Ῥώμης γεγονέναι Κωνσταντινουπόλεως
ἐπίσκοπον· βοᾷ ὁ πάπας Ἀδριανὸς· μάλιστα
ἐν τοῖς αὐθεντικοῖς γράμμασιν τοῖς λατινικοῖς,
πράξει τῆς ζ' συνόδου δευτέρᾳ, ἅπερ ὁλό-
κληρα ἐντέθεικεν ὁ βιβλιοθηκάριος Ἀναστά-
σιος· ὡς οὐκ ἄν ποτε συνήνεσε τῇ καταστάσει
Ταρασίου τοῦ πατριάρχου, ἐπειδὴ ἐκ λαϊκοῦ ἀ-
θρόον ἔλαβε τὴν ἐπισκοπὴν Κωνσταντινουπό-
λεως, εἰ μὴ αὐτὸν ἔγνω σύνδρομον τῇ ὀρθοδοξίᾳ
κατὰ τῶν εἰκονομάχων· τί δεῖ πολλὰ λέγειν· πόθεν
ἡ καταβολὴ τοῦ μεγάλου σχίσματος, ὃ, φεῦ. τὴν ἀ-

iudicabat,absoluebat, repellebat auctoritate Apostolica,licet ab ipso nō consecratos. Si vero ordinationem secundo modo intelligis; vt scilicet præter maioris sententiam Episcopi non fiant,rursus pronuntias falso innixus fundamento. Vnde enim habes, Patriarchas fieri solitos præter sententiam Papæ? Clamat Leo Papa in Epistolis ad Marcianum & Pulcheriam parte 3. Syn. Chalcedonensis; sui fauoris assensu Anatolium obtinuisse Constantinopolitanum Episcopatum. Clamat Hadrianus Papa, Act. 2. septimæ Synodi, præsertim in Latinis authenticis litteris, quas ponit integras Anastasius Bibliothecarius: Quòd nisi per fidelem Tarasij concursum pro sanctarum imaginū erectione,assensum nequiuisset omnimodo tribuere in eius consecratione. Quid multa? Vnde ortum est ingens schisma quod Orientalem, heu, depascitur Ecclesiam; nisi quia Pho-

νατολικὴν κατανέμεται ἐκκλησίαν, εἰμὴ ὅτι
Φώτιος μὴ φέρων τὰς ἐπιτιμήσεις τῶν ἀρχιε-
ρέων τῆς Ῥώμης, τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐκείνου φι-
λαρχίας ἀνακοπτόντων, καὶ ὡς ἔννομον πατριαρ-
χὴν μηδαμῶς καταδεχομένων, αὐτὸς τὰ χα-
λινὰ τῆς ὑπερεξουσίου ἱερωσύνης διαῤῥήξας αὐ-
ταρχίαν ἐμελέτησε καὶ αὐταρχίαν, καὶ κατεφύ-
τευσε τὴν πολυώδυνον τοῦ σχίσματος πλάνην·
μάτην ἄρα ἐπιφέρεις Νεῖλε τὴν παράδοξόν
σου θέσιν· μᾶλλον εἶναι πρῶτον τὸν τῆς Κωνσταν-
τίνου πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτόν, ἢ τὸν Ῥώμης πρὸς
ἐκεῖνον· δειχθέντος γὰρ τοῦ πάπα κυρίου τῶν
χειροτονιῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ὅς εἴπερ
ποτε νόμιμον ἔσχε πρωτεῖον πρὸς τοὺς ὑπ'
αὐτόν, τοῦτο λαβὼν ἔσχε παρὰ τοῦ πάπα· ὥσπερ
καὶ τὸ δευτέραν τάξιν ἐπέχειν μετὰ τοὺς Λέοντος
χρόνους ὕστερον ἔλαβε παρὰ τοῦ πάπα, ὡς μαρ-
τυρεῖ Ἀδριανὸς ὁ Ῥώμης ἐν τῷ αὐθεντικῷ αὐ-
τοῦ γράμματι κατὰ τὴν β' τῆς ζ' συνόδου πρά-
ξιν· ἐν ᾗ δευτέραν ἀριθμεῖσθαι φησί, χαρισα-
μένου τοῦτο τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου· ὑμῖν συγ-
χωρεῖ καὶ οἰκουμενικὸν ὀνομάζεσθαι, αἱρετικῆς

γὰρ

tius Romanorum Pontificum increpationes non ferens, ambitionis eius nimios impetus reprimentium, nec suscipientium illum vt legitimũ Patriarcham; ipse habenis obedientiæ fractis iecit semina defectionis, nouique in Ecclesia principatus, & calamitosi schismatis plantauit errorem? frustra igitur infers tuum paradoxũ; Magis subesse Constantinopolitano suos, quàm ipsum Romano. Cum enim fuerit probatum, Papã esse dominum consecrationis Constantinopolitani. Qui si legitimum vnquã habuit inter suos primatum, à Papa hoc impetrauit, sicut post Leonis tempora, vt esset in secundo ordine, à Papa habuit, quemadmodum testatur Hadrianus Pontifex in suis authenticis litteris, Act. 2. septimæ Synodi: factũ enim hoc ait per sedis Apostolicę auctoritatem; non tamen permittit, vt vocetur œcumenicus: nam prauitatis hæreticæ hoc esse decernit. Proba-

γὰρ τοῦτο φρενοβλαβείας ἐστὶ φησίν· δειχθέντος
οὖν τοῦ πάπα κυρίου τῶν χειροτονιῶν τῆς Κων-
σταντινουπόλεως, ἀναγκαίως ἕπεται ἐξ ὧν προ-
χωροῦντος εἰρήκαμεν, τοὐναντίον· πολλῷ μᾶλλον
ὑπερκείμενον τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἐστὶ τὸν
πάπαν, ἢ ἐκεῖνον τὸν ὑπ' αὐτόν.

ΝΕΙΛΟΣ.

Ἀνάγνωθι κανόνα ϛʹ τῆς ἁγίας πρώτης
συνόδου, ἵν' εἰδῇς, ὡς μέρους μὲν ὁ Ἀ-
λεξανδρείας, μέρους δὲ τῆς οἰκουμένης ἄρχειν
ὁ Ῥώμης ἐκρίθη, μέρους δὲ ὁ Ἀντιοχείας. Καὶ
ὡς οὐκ ἔξεστιν ἑτέρῳ τοῖς ἀλλοτρίοις ἐπιπη-
δᾶν. Τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω, καὶ τὰ ἑξῆς.
Ἀκούεις, ὅπως τοὺς ἀρχαίους τῶν πατέρων
θεσμοὺς ὁ κανὼν στέργειν οἴεται δεῖν. Καὶ ὅτι τῷ
Ῥώμης τοῦτο δέδοται, δηλαδὴ τῶν ἑσπερίων κρα-
τεῖν· ἀπὸ δὲ τοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως ὁ κηʹ
τῆς τετάρτης συνόδου φησὶ τάς τε τῆς ἀσίας διοι-
κήσεις, καὶ ὅσαι τοῦ πόντου καὶ τῆς θρᾴκης. Εἰ μὲν
οὖν ἕκαστος ἀρκεῖται τοῖς ἑαυτοῦ, τὴν γνω-

tum ergo cum sit, Papam esse dominum consecrationis Præsulum Constantinopolitanorum, ex hac tota disputatione necessario sequitur contrarium, nimirum Papam multo magis præesse Constantinopolitano, quàm illi suos.

NILVS. CAP. XI.

LEgito sextum Canonem primæ Synodi, vt scias, partem Alexandrino, partem vniuersi adiudicatam fuisse Romano, & partem Antiocheno: nec licere vni in partem alterius insilire. Antiqui mores seruentur &c. Audis Canonem præcipere, vt veteres Patrum leges obseruētur; quodq; hoc datum sit ROMANO, nimirum occiduis præesse partibus, subsede autem Cōstantinopolitana esse ait DIOECESES Asianas & PONTICAS, & Thracias Conon. 28. Quartæ Synodi. Si igitur sua quisq; parte contētus est, po-

μόνην σώζει τάξιν. Εἰ δέ τις κατέχων τὰ αὐτοῦ, καὶ τὰς ἑτέρων παροικίας ἀδίκως ὀφθαλμοῖς ὁρᾷ, τοῦτον οὐκ ἔστι μὴ καταλύειν τὰ ἀρχαῖα τῶν πατέρων ἔθη.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Εὖγε τῆς ἀγχινοίας· ὁ κανὼν τῆς α΄ συνόδου τεσσάρων μέμνηται θρόνων, ἐν οἷς μάλιστα βούλεται κρατεῖν τὰ παλαιὰ ἔθη, σὺ δὲ καὶ πέμπτον εἰσάγεις θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως,· Καὶ ἀπὸ τῆς πρώτης συνόδου πηδᾷς ἐπὶ τὴν τετάρτην· Καὶ τοῖς ἀρχαίοις τῶν ἀποστολικῶν θρόνων ἔθεσιν συναριθμεῖς καὶ τὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, παράγων κανόνα νόθον, ἀδόκιμον, ἄκυρον.

Εἶτα καὶ τοῦ γνησίου κανόνος τὴν ἀρχὴν ἀπεκόψατε, ὡς ἐκ τῆς ις΄ πράξεως τῆς δ΄ συνόδου δῆλον· Αναγνωσθεὶς γὰρ ἐκεῖ παρὰ τῶν Ρωμαίων ὁ κανὼν, οὕτως ἤχει. Η ἐκκλησία Ρώμης πάντοτε ἔσχε τὰ πρωτεῖα.

tum ordinem seruat. Si quis vero sua quidem retineat, iniquis autem oculis alienas quoq; affectet prouincias, hic omnino mores Patrum antiquos perfringit.

CONFVTATIO.

Egregium sane hominis ingenium. Canon primæ Synodi quatuor sedes memorat, in quibus potissimum vult antiquos durare mores; tu vero quintam addis sedem, Constantinopolitanam; & è prima Synodo saltas in quartam, & antiquis Apostolicarum sediũ moribus annumeras quæ sunt Cõstantinopolitani; profersque Canonem illegitimum, improbatum, nullas vires habentem.

Deinde & germani Canonis principium recidistis, vt constat ex XVI. Act. quartæ Synodi. Si quidem recitatus ibi Canon à Romanis sic habet. Ecclesia Romana semper habuit pri-

ἔχει τοι γὰρ ἐθιμῶν καὶ ἡ Αἴγυπτος, ὥστε τὸν ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας πάντων ἔχειν ἐξουσίαν, ἐπειδὴ καὶ τῷ Ῥώμης ἐπισκόπῳ τοῦτο συνήθες ἐστί. Καὶ τὰ ἑξῆς. Ἀναγνωσθεὶς δὲ καὶ παρὰ τῶν ἀνατολικῶν οὕτως ἔχει. Τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω, τὰ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει, ὥστε τὸν Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον πάντων τούτων ἔχειν ἐξουσίαν, ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν Ῥώμῃ ἐπισκόπῳ τοῦτο συνήθες ἐστίν. Οὕτω μὲν οὖν κολοβωθέντος τοῦ ἀληθοῦς κανόνος ἐκεῖνο θαυμαστόν, ὅτι ἀποκοπὴ γέγονε τῶν πρωτείων τῆς Ῥώμης, καὶ προσθήκη τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ τοιούτοις πολυργύμασι χρώμενοι πολεμεῖτε τῷ πάπᾳ, καὶ τὴν θαυμαζομένην ὑμῶν ὀρθοδοξίαν στηρίζετε.

Λέγεις ἐκείνας τοῦ κανόνος τὰς φωνάς. ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν Ῥώμῃ ἐπισκόπῳ τοῦτο συνήθες ἐστί· Τοῦτο σημαίνειν· ἐπειδὴ τῷ πάπᾳ δέδοται τῶν ἑσπερίων κρατεῖν· ὅπερ οὐχ ἑρμηνεύειν ἐστὶν, ἀλλὰ βιάζεσθαι τὰς λέξεις· ἐῶ γὰρ λέγειν, ὅτι ἐκ τῶν

matum: Habet igitur & Aegyptus, vt Episcopus Alexandrinus Aegyptiorum omnium habeat potestatem, quandoquidem & Romano Episcopo hoc in more positum est, iuxta Orientales autem ita se habet.

Antiquæ consuetudines seruentur, quæ in Aegypto, Libya & Pentapoli, vt Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem: Quandoquidem hoc & Romano Episcopo in more positum est.

Ita vero Canone detruncato illud admirari licet, primatus Romani factam esse mutilationem, & additamentum de Constantinopolitano, & huiusmodi fraudibus oppugnantis Papam, & eximiam vestram stabilitis orthodoxiam.

Dicis, voces illas (Quandoquidem hoc & Romano Episcopo in more positum est) hoc sibi velle; Quandoquidem Romano Episcopo datum est, vt Occidentalibus præsit. Sed hoc

τοῦ κανόνος ῥημάτων οὐχ ἃ νῦν πρῶτον ὁ πάππας ἔλαβε τὸ κρατεῖν τῶν ἑσπερίων, ἀλλ' ὡς κεκτημένος εἰσάγεται· οὐ γὰρ λέγει, καθὼς ἐν τοῖς ἑσπερίοις ἐστὶ συνήθες, ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο ἐστὶ συνήθες· δεικτικὴ οὖσα ἀντωνυμία ἡ λέξις, τοῦτο, εἰ μὲν πρᾶγμα δείκνυσι, τὴν ἐκείνου παρουσίαν ἐμφαίνει, ὡς ἡνίκα λέγεται, τοῦτο μου ἐστὶ τὸ σῶμα· τοῦ πράγματος δὲ μὴ παρόντος, ἀνάγκη τὴν δύναμιν τῆς δείξεως φέρεσθαι ἢ πρὸς τὸ ἔγγιστα προηγούμενον, ἢ τὸ προσεχῶς μεθεπόμενον· οἷον ἐν τῷ πρώτῳ κανόνι τῆς αὐτῆς πρώτης συνόδου φασὶν οἱ πατέρες. Ὥσπερ δὲ τοῦτο πρόδηλον, ὅτι περὶ τῶν ἐπιτηδευόντων τὸ πρᾶγμα, καὶ τολμώντων ἑαυτοὺς ἐκτέμνειν εἴρηται· ὁρᾷς τὴν ἀντωνυμίαν, τοῦτο, δεικτικὴν οὖσαν τοῦ προσεχῶς ἐπιφερομένου.

Καὶ ἐν τῷ ε΄ κανόνι. ἐξεταζέσθω, φασὶ, μὴ μικροψυχίᾳ, ἢ φιλονεικίᾳ, ἤ τινι τοιαύτῃ ἀηδίᾳ τοῦ ἐπισκόπου ἀποσυνάγωγοι γεγόνηται.

(præter quàm quòd verba Synodi nõ ſignificant, dari eo tempore Papæ poteſtatem in Occidentales, ſed vt antiqua ſupponunt) non interpretari eſt, verum inferre vim vocibus, non enim dicit, ſicuti mos eſt in Occidentalibus; ſed, Quandoquidem hoc eſt in more. Hoc, pronomen cum demonſtratiuum ſit, ſi rem oſtendat, præſentem ſignificant; vt cum dicimus; Hoc eſt corpus meum. Si res non præſens ſit, neceſſe eſt, vt vis demonſtrationis feratur vel in proximè antecedens, vel in proximè ſubſequens. Vt cum in primo Canone primæ Synodi aiunt Patres (ſicut autem manifeſtum eſt dictum hoc eſſe de ijs qui rem hanc de induſtria faciunt, & virilitatem ſibi abſcindunt) certè pronomen, hanc, demonſtrat quod proximè ſequitur. Et Canone V. exquiratur, inquiunt, ne indignatione, aut contentione, aut quauis alia Epiſcopi offenſione excõmunicati ſint.

ἵνα οὖν τοῦτο τὴν πρέπουσαν ἐξέτασιν λαμβάνῃ, καλῶς ἔχειν ἔδοξεν· καὶ τὰ ἑξῆς. ἐν ταῦθα ἡ ἀντωνυμία, τοῦτο, σημαίνει τὸ ἔγγιστα προηγούμενον· καὶ ἐν τῷ η κανόνι περὶ τῶν καθαρῶν. Περὶ πάντων λέφασι, τοῦτο ὁμολογῆσαι αὐτοὺς ἐγγεγράφως προσήκει, ὅτι συνθήσονται καὶ ἀκολουθήσουσι τοῖς δόγμασι τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας· ἐν ταῦθα ἡ λέξις, τοῦτο, ἀναφέρεται πρὸς τὸ ἀμέσως ἑπόμενον. Πῶς οὖν ὅτε ὁ ϛ΄ κανὼν λέγει· ὥστε τὸν Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον πάντων τούτων ἔχειν ἐξουσίαν, ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν Ῥώμῃ ἐπισκόπῳ τοῦτο συνήθες ἐστίν· ἡ λέξις, τοῦτο, οὐ πρὸς τὸ προηγούμενον οὐ πρός τι ἐφεπόμενον ἀναφέρεται κατὰ τὴν ἑαυτῆς φύσιν, ἀλλ᾽ ἕτερόν τι δείκνυσιν οὔτε πρότερον οὔτε ὕστερον μνημονευθέν; τοῦτο γὰρ παρερμηνεύειν ἐστί, καὶ βιάζεσθαι τὴν λέξεων τὰς σημασίας. Εἰ δὲ ἀφέμενος τῆς τῶν λέξεων διαστροφῆς, ἀκολουθήσαις ἁπλῇ τῇ ἐννοίᾳ τῶν πατέρων, εὑρήσεις τὸν ἀληθῆ νοῦν. φυλαττέσθω τὰ ἀρχαῖα ἔθη, φυλαττέσθω τὰ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἐπειδὴ τοῦτο καὶ τῷ

vt igitur hoc digna examinatione quæratur, visum est in rem esse.

Pronomen, hoc, significat, quod proximè antecedit. Et Canone VIII. de Catharis, (ante omnia, inquiunt, hoc eos fateri oportet scripto, se suscipere & sequi Catholicæ Ecclesiæ dogmata) Pronomen, hoc, refertur ad immediatè subsequens. Quomodo igitur, quando sextus Canon ait: Vt Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem; quandoquidem & Rom. Episcopo hoc in more positum est: pronomen, hoc, non refertur ad præcedens, non ad aliquid consequens, vt suapte natura postulat; sed per te demonstrat quod nec antea, nec postea relatum est? Ita enim peruersè interpretari est, & vocum significantias detorquere.

Quod si omissis distortionibus nudum Patrum sequaris sensum, inuenies mentem illorum esse, vt consuetudines antiquæ seruentur: seruetur

Digitized by Google

Ῥώμης ἔθος ἐστίν. ἀρχαιότερον δὲ ἔθος ἐπισκόπου Ῥώμης οὐκ ἔστιν, ἥ γὰρ εἰσήνεγκεν ὁ πρωτοαπόστολος Πέτρος· εἰσήνεγκε δὲ Πέτρος τὸ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἔθος, καταστήσας ἐκεῖ τὸν εὐαγγελιστὴν Μάρκον· εἰσήνεγκε τὸ ἐν Ἀντιοχείᾳ ἔθος, ἐκεῖ πρῶτον αὐτὸς ἐπισκοπεύσας, εἶτα καταστήσας τὸν Εὐόδιον. Ταῦτα οὖν φασὶ τὰ ἔθη κρατείτω, καὶ αἱ διοικήσεις μὴ συγχείσθωσαν οὖσαι διωρισμέναι· ὁ γὰρ Ῥώμης θρόνος πάντοτε εἶχε τὰ πρωτεῖα ἀδιαλείπτως, καὶ τοῦτό ἐστιν αὐτοῦ τὸ ἔθος.

Ὁ νοῦς οὗτος καὶ ἀβίαστος ἐστὶ, καὶ ἀκόλουθος τῇ οἰκονομίᾳ τῶν πραγμάτων· θῶμεν δὲ ὅμως σὴν χάριν, ἔχειν τὴν λέξιν οὕτως ὡς σὺ λέγεις· ἐχέτω ἡ Ἀλεξάνδρεια τὰ ἑαυτῆς, ἐπειδὴ ὁ Ῥώμης ἔχει τὰ ἑαυτέεια· δύο γοῦν ἐν τούτῳ ἐστὶ καὶ διάφορα· τὸ εἶναι διανενεμημένας τὰς διοικήσεις καὶ τὰ κλίματα τῆς γῆς, καὶ τὸ ἐν ταύταις ταῖς διοικήσεσι μηδεμίαν εἶναι ἐπαλληλίαν· τὸ πρῶτον λέγει ὁ κανών,

Alexandriæ, quoniam hic Romani etiam mos eſt. At mos antiquior Romani Epiſcopi nullus eſt, quàm is quem princeps Apoſtolorum Petrus induxit: induxit autem Antiochiæ, vbi primum ille ſedem tenuit, deinde euodium conſtituit: induxit morem Alexandriæ, conſtituto eius Epiſcopo Euangeliſta Marco. Præcipit igitur, vt hi mores ſeruentur; & Diœceſes iam diuiſæ non confundantur, cum ſedes Romana ſemper habuerit primatum indefinitè, ita vt mores particulares pendeant ex more Rom. Eccleſiæ.

Hic ſenſus & planus eſt & rerum ueritati conſentit. Sed ponamus ſenſum verborum eſſe, qui tibi placet, ſua habeat Alexandria, quoniã Occidentales partes habet Romanus. Duo hic ſunt, quæ inter ſe differunt; Diœceſes & terræ climata eſſe diſpertita, & in his Diœceſibus nullam eſſe ſub ordinationem. Primum aſſerit

τὸ δεύτερον σὺ προσάπτεις. ἔχομεν ἀπὸ τοῦ
κανόνος, διῃρημένας εἶναι τὰς ἐπαρχίας· τὸ δὲ οὕ-
τως εἶναι ἀντιδιῃρημένας, ὡς μηδένα ἔχειν ὑπο-
σεβασμὸν ὑπακοῆς, οὐ λέγει ὁ κανών, ἀλλ'
ὑμεῖς προστίθετε. Εἴ τις λέγοι, διάφορα εἶναι
τὰ μέλη τοῦ σώματος, καὶ τὰς ἐνεργείας διαφόρους,
ἀληθεύει· ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο ἀφαιρεῖται τὴν
καρδίαν, ἥτις ἓν μέλος ἐστί, τὸ εἶναι μέλος ζωο-
γονοῦν ἅπαν τὸ σῶμα. Εἴ τις λέγοι, τὴν Ρωμαϊ-
κὴν βασιλείαν διαιρεῖσθαι εἰς πολλὰς ἐπαρχίας,
ἀληθεύει· ἀλλ' οὐχὶ διὰ τοῦτο ἀπαρνεῖσθαι
τὸ μίαν εἶναι τὴν βασιλίδα πόλιν, ἐν ᾗ προκά-
θηται ὁ βασιλεύς, ἥτις καὶ μέρος τῆς βασιλείας
ἐστὶ καὶ μητρόπολις τῆς βασιλείας· διῃρημένα
γοῦν ἐστὶ καὶ τὰ ἔθνη καταρχὰς ὑπὸ τοῦ πέτρου,
ἵν' εὐχερέστερον διοικοῖτο διαφόροις ὑπο-
κείμενα πατελαρχαις· πλὴν ἐστὶ καὶ τούτοις ἡ
κοινὴ τῆς εὐσεβείας καὶ ὀρθοδοξίας μητρόπολις, ὁ
θρόνος τῆς Ρώμης, ᾧ πάντες ὑπόκεινται. Εἴ-
περ ὁ κανὼν τῆς πρώτης συνόδου τοιοῦτον
εἶχε νοῦν, οἷον σὺ λέγεις, πάντως αἱ μετ'
αὐτὴν οἰκουμενικαὶ σύνοδοι οὐκ ἂν ἐδίδα-

Canon. Secundum tu addis. Habemus à Canone, prouincias esse dispertitas, sed esse ita diuisas, vt nulla sit illarum subiectio, non dicit Canon, at vos additis. Si quis dicat, diuersa esse membra corporis, & officia diuersa, verum dicit: at non ideo negat cor, quod vnum membrum est, esse illud, vnde in totum corpus vita emanat. Si quis Romanum dicat imperium in multas diuidi prouincias, verum dicit: at non ideo negat, vnam esse Regiam vrbem, in qua sedet Imperator, quæ simul est & Imperij pars, & caput Imperij. Diuisæ sunt & gentes ab initio per Petrum ad commodam administrationem varijs subditæ Patriarchis; ceterum in his etiam est communis Religionis & orthodoxiæ Metropolis, cui sub sunt omnes, Romona sedes. Si Canon primæ Synodi illum sensum haberet, quem tu ais, profecto Synodi posteriores œcumenicæ cõtrarium non docuis-
Digitized by Google

ἐδίδαξαν τἀναντία· οὐκ ἂν ἔργοις ἔδειξαν καὶ λόγοις, τὴν πατριαρχῶν τὴν ἐξουσίαν εἶναι ὡρισμένην, τὴν τοῦ πάπα ἀόριστον κατὰ τὴν ὑφήλιον ἅπασαν. Καὶ ἵνα καταδῆλον τοῦτο γένηται, δι' ἐπαγωγῆς ἀποδείκνυται. Οἱ πατέρες τῆς ἁγίας οἰκουμενικῆς β΄ συνόδου, ὥς φησι Θεοδώρητος ἐν τῷ ε΄ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, τὴν οἰκουμενικὴν συγκροτήσαντες σύνοδον ἐν Κωνσταντινουπόλει, τοῦ ἐπιγενομένου θέρους εἰς ἐκείνην αὖθις τὴν πόλιν οἱ πλεῖστοι ἐκείνων παρεγένοντο, καὶ συνοδικὴν ἐπιστολὴν δεξάμενοι παρὰ τῶν τῆς ἑσπέρας, εἰς Ῥώμην αὐτοὺς ἀφικέσθαι προτρέπουσαν, ἀπεκρίναντο, τοῦτο μὲν μὴ δύνασθαι τότε αὐτούς, εἰς Κωνσταντινούπολιν δὲ συνδραμεῖν ἐκ τῶν πέρυσι γραμμάτων τῶν παρὰ τῆς ἑσπέρας ἐπισταλέντων πρὸς τὸν βασιλέα Θεοδόσιον· ἄλλως τε μὴ φέροντας μερικὴν συγκατάθεσιν παρὰ τῶν μειναντων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐπισκόπων καὶ διὰ στενότητα τῆς τεθείσης προθεσμίας. Ἐκ τούτων οὕτω φημί· Οἱ ἀνατολικοὶ πατέρες δυνάμει τῶν γραμμάτων οὐ πάπα συνῆλθον εἰς Κωνσταντινούπολιν· ἀλλὰ μὴν τοῦτο

ἐξουσίας

sent; non ostendissent verbis & factis, Patriarcharum auctoritatem esse limitatem, Papæ auctoritatem toto orbe illimitatam. Quod vt perspectum fiat, inductione probabitur.

Patres œcumenicæ Synodi secundę, vt narrat Theodoretus. V. Hist. Ecclesiasticæ, celebrato Constantinopoli generali Concilio, sequenti æstate plurimi eorum rursus conuenere Constantinopolim, & accepta Synodica epistola ab Occidentalibus conuocante illos Romam, responderunt; Hoc quidem se tunc non posse; Constantinopolim vero conuenisse vi litterarũ, anno superiore missarũ ab Occidente ad Imperatorẽ Theodosium: præsertim cũ non haberent peculiarẽ assensum ab Episcopis, qui remanserãt in Prouincijs; & quia præfinitum tẽpus angustum erat. Ex his ita dico: Orientales vi litterarum Papæ cõuenerunt Constantinopolim. At hoc est auctoritatis extendentis se vltra

Digitized by Google

ἐξουσίας ἐστὶν ἔξω τῶν ἐσπερείων, ἔχει τοίνυν ὁ πάπας τὴν ἐξουσίαν καὶ ἔξω τῶν ἐσπερείων· Περὶ τῆς ἁγίας τρίτης συνόδου ἔγραφε Κύριλλος Κελεστίνῳ τῷ πάπᾳ περὶ τοῦ ματαιόφρονος Νεστορίου ἐν ᾧ περὶ τῶν πραχτικῶν κέφ. ιδ'.

Οτι ἐπειδὴ τὰ μακρὰ τῶν ἐκκλησιῶν ἔθη πείθουσιν ἀνακοινοῦσθαι τῇ σῇ ὁσιότητι ἐν ἀναγκαίοις οὕτω πράγμασιν, ἐν οἷς καὶ ἡ τῆς πίστεως ὀρθότης περισαλεύεται, γράφω πάλιν ἀναγκαίως.

Εν τούτοις φησὶ Κύριλλος, ἀναγκαίως γράφειν τῷ πάπᾳ κατὰ τὰ μακρὰ ἔθη τῶν ἐκκλησιῶν, ὅπου ἡ τῆς πίστεως ὀρθότης περισαλεύεται. Εκ τούτου λέγω, Εθος ἦν τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ σαλευομένης τῆς πίστεως γράφειν τῷ πάπᾳ· ἐστιν ἄρα ὁ πάπας φύλαξ τῆς πίστεως, καὶ αἱ ἐκκλησίαι ἐπεγίνωσκον αὐτὸν διορθωτὴν τῶν ἁπανταχοῦ αἱρέσεων, ἄρα καὶ ἐπιστασίαν ἔχοντα ἔξω τῶν ἑσπερείων. Καὶ πρὸς τῷ τέλει τῆς ἐπιστολῆς γράφει ὁ Κύριλλος.

regiones Occidentales: ergo Papa habet auctoritatem etiam extra Occidentem. Ante sanctam tertiam Synodum scribebat Cyrillus ad Cælestinum Papam de insipiente Nestorio, prima part. Concilij Ephes. cap. XIIII.

Quoniam antiquis Ecclesiarũ mos suadet, de rebus adeo necessarijs admonendam esse tuam sanctitatem, in quibus & fidei rectitudo labefactatur, scribo iterum necessariò.

In his Cyrillus ait, se necessariò scribere Papæ pro antiqua Ecclesiarum consuetudine, quando fidei rectitudo periclitatur, ex hoc dico. Mos erat Ecclesiarum periclitante fide scribere ad Papam; est ergo Papa custos fidei, & Ecclesiæ illum agnoscebant hæresum vbique terrarum exorientium castigatorem; ergo & potestate fungentem extra Occidentem. & ad finem Epistolæ scribit Cirillus.

Οὐ πρότερον δὲ τῆς πρὸς Νεστόριον κοινωνίας ἐκβαλλόμενοι ἑαυτοὺς μετὰ παῤῥησίας, πρὶν ἂν ταῦτα τῇ σῇ θεοσεβείᾳ ἀνακοινωσώμεθα. διὸ δὴ καταξίωσον τυπῶσαι ὃ δοκεῖ· Καὶ πότερον ποτε χρὴ κοινωνεῖν αὐτῷ, ἢ λοιπὸν ἀπειπεῖν μετὰ παῤῥησίας, ὅτι τοιαῦτα φρονοῦντι καὶ διδάσκοντι οὐδεὶς κοινωνεῖ· τὸν δ' ἐπὶ τούτοις σκοπὸν τῆς σῆς θεοσεβείας χρὴ γενέσθαι διὰ γραμμάτων καταφανῆ καὶ τοῖς θεοφιλεστάτοις τοῖς κατὰ μακεδονίαν ἐπισκόποις, καὶ ἅπασι τοῖς κατὰ τὴν ἀνατολικήν.

Εἴπερ ὁ Κύριλλος πατριάρχης ὢν Ἀλεξανδρείας οὐ τολμᾷ ἑαυτὸν ἀποῤῥῆξαι τῆς πρὸς τῆς αἱρετικῶν κοινωνίας δίχα τῆς ἐπιταγῆς τοῦ πάπα, παρ' οὗ αἰτεῖται τοῦ τυπωθῆναι ὃ δοκεῖ, καὶ γνωρισθῆναι τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ πᾶσι τοῖς κατὰ τὴν ἀνατολήν· ἄρα ἐξουσίαν ἔχει ὁ πάπας ἐπὶ τοὺς πατριάρχας, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἀνατολήν. Ἀποκρινόμενος δὲ Κελεστῖνος φησὶ πρὸς τὰ τοῦ Κυρίλλου. Συναφθείσης σοι τοίνυν τῆς αὐθεντίας τοῦ ἡμετέρου θρόνου, καὶ τῇ ἡμῶν τοποτηρησίᾳ ἐξουσιαστικῶς χρησάμενος, ταύτην ἐκβιβάσεις ἀκριβῶς

„ Non prius autem ab illius commu-
„ nione palã apertèque abstinemus,
„ quàm hæc pietati tuæ nota facere-
„ mus. Ne igitur dedigneris statuere
„ quod placuerit; & an cõmunican-
„ dũ cũ illo sit, an vero liberè ei denũ-
„ tiandũ, Neminẽ cõmunicare cũ eo,
„ qui ita sentiat & doceat. Tuæ porro
„ pietatis sententia per litteras noti-
„ ficanda est Reuerendissimis Mace-
„ doniæ Episcopis, & cunctis Orien-
„ talibus.

Si Cyrillus Patriarcha Alexandrin⁹ non audet se ab hæretici cõmunione segregare citra Papæ mandatũ; à quo petit statui quod placuerit; & notam fieri eius sententiam cunctis Orientalibus; ergo potestatẽ habet Papa in Patriarchas & in vniuersum Orientem. Respõdens autẽ Cælestin⁹ Cyrillo ait.

Quamobrem nostrę sedis auctoritate adscita, nostraq; vice ac loco cum potestate vsus, eiusmodi non absque exquisita seueritate sententiam exe-

στερρότητι τὴν ἀπόφασιν· ἵνα ἢ οὗτος δέκα ἡμερῶν τὰ καινὰ ἑαυτοῦ κηρύγματα ἐγγεγράφῳ ὁμολογίᾳ ἀθετήσῃ· ἢ ἐὰν τοῦτο μὴ ποιήσῃ, εὐθὺς ἡ σὴ ἁγιότης ἐκείνης τῆς ἐκκλησίας προνοησάτω.

Πῶς ἐστι φανερώτερον ἀποδεῖξαι ἢ διὰ τούτων τῶν φωνῶν, ὅτι ὁ πάπας κριτής ἐστι καὶ μόνος διαιτητὴς τῶν πατριαρχῶν ἁπάντων; τί δὲ, ὅτι ἐκ τῆς τοποτηρησίας τοῦ Κυρίλλου ταύτης εἰλήφασιν οἱ πατριάρχαι τῆς Ἀλεξανδρείας τὰς κομπώδεις ἐπιγραφὰς καὶ περιέργους ἐπωνυμίας, τῷ καλεῖν ἑαυτοὺς πάπας καὶ πατριάρχας, καὶ κριτὰς τῆς οἰκουμένης; τοσαύτη πάλαι ἦν παρὰ τοῖς ἀνατολικοῖς ἡ ὑπόληψις καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ πάπα, ὃ νῦν ὑμεῖς τοσοῦτον ἐξευτελίζετε· τὰ αὐτὰ Κελεστῖνος καὶ πρὸς Νεστόριον γέγραφεν, ἐξουσιαστικῶς τὴν ἀπόφασιν περιβιβάζων, καὶ ἀφορισμὸν ἐπανατεινόμενος· πῶς οὖν ὁ πάπας ταῦτα ἠπείλει καὶ ὥριζε μηδεμίαν ἔχων ἐπὶ τοὺς πατριάρχας ἐξουσίαν; ἢ πῶς ἐτόλμα τοποτηρητὴν ἑαυτοῦ καθιστάναι τὸν Κύριλλον, καὶ προθεσμίαν ἡμερῶν διορίζειν, καὶ πράττειν ὅσα κριτοῦ καὶ ἐπιστάτου ἴδια τυγχάνει κατὰ

queris; nempe, vt nisi decem dierum interuallo nefariam doctrinam suam conceptis verbis anathematizet, illico sanctitas tua illi Ecclesiæ prospiciat.

At quomodo posset clarioribus verbis exprimi, Papam esse iudicem & solum arbitrum omnium Patriarcharum? Quid? quod ex hac Cyrillo delegata potestate successores Alexandrini Patriarchæ sumpsere fastosos titulos & ambitiosas inscriptiones, vt se Papas & Patriarchas, & orbis terrarũ iudices vocent? Tanta olim erat apud Orientales opinio & maiestas Papæ, quam modo vos adeo extenuatis. Eadem Cælestinus & Nestorio scribit, sententiam cum potestate proferens, & excommunicationem interminãs.

Quomodo ergo Papa hæc minabatur, & decernebat, si nullam habebat in Patriarchas potestatem? Quomodo etiam actione secundo tertiæ Synodi Cælestinus Papa scribens ad Synodum.

τȣ͂ Κωνςαντινουπόλεως πατριάρχου; πῶς δὲ ἐν τῇ β' πράξει τῆς τρίτης ταύτης συνόδου Κελεστῖνος ὁ πάπας τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ γράφων.

Απεςείλαμεν, φησὶ, τὴν ἡμετέραν αἰαδεχομένους φροντίδα, Αρκάδιον καὶ προϊεκτον ἐπισκόπους, καὶ Φίλιππον τὸν ἡμέτερον πρεσβύτερον, οἱ τοῖς πραττομένοις παρέσονται, καὶ τὰ παρ' ἡμῶν πάλαι ὁρισθέντα ἐκβιβάσουσιν.

Τὰ παρ' ἡμῶν φησὶν, ὁρισθέντα ἐκβιβάσουσιν. Παρȣ͂σης οἰκουμενικῆς συνόδου λέγει ὁ πάπας, ὅτι τὰ παρ' αὐτȣ͂ ὁρισθέντα ἐκβιβάσουσιν οἱ τοποτηρηταὶ, καίτοι τῆς συνόδου ἐπὶ τȣ͂τ' αὐτὸ συναχθείσης. Καὶ πάντες οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἅμα ἀνεβόησαν· αὕτη δικαία κρίσις. Κελεστίνῳ εὐχαριστεῖ πᾶσα ἡ σύνοδος. Καὶ Φίρμος ἐπίσκοπος Καισαρείας καππαδοκίας διαλαλήσας ἔφη· ὅτι τῆς προθεσμίας τῆς δοθείσης Νεστορίῳ παρελθούσης, ἐξεβίβασαν τὸν τύπον, ὃν ὁ ἀποστολικὸς θρόνος Κελεστίνου ἐπεπόμφει. Εἶτα καὶ Φίλιππος ὁ πρεσβευτὴς τȣ͂ πάπα πῶς αἰ ἐτόλμησε πρὸς τὴν σύνοδον εἰπεῖν.

Χάριτας ὁμολογοῦμεν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, ὅτι

Digitized by Google

Direximus,inquit,pro noſtra ſollicitudine Arcadium & Proiectum Epiſcopos, & Philippum Preſbyterum noſtrum,qui ijs quæaguntur interſint, & quæ à nobis antea ſtatuta ſunt, exequantur.

Statuta, inquit, à nobis exequantur. Præſentæ Synodo œcumenica dicit Papa ; executuros eſſe legatos ſtatuta ab eo, cum Synodus ad hoc vnum congregata eſſet & omnes Reuerédiſſimi Epiſcopi ſimul acclamarũt:Hoc iuſtũ iudiciũ:Cæleſtino vniuerſa Synodus gratias agit. Et Firmus Cæſareæ Capadociæ Epiſcopus interlocutus dixit: Poſtea quã elapſum eſſet tempus præſtitutum Neſtorio, mandatam fuiſſe executioni ſententiam,quam miſerat, ſedes Apoſtolica Cæleſtini. Deinde Philippus presbyter, Papæ legatus [illegible] adeſſet Synodum [illegible]

Gratias agimus ſanctæ Synodo, quod litteris Beati Papæ noſtri vobis [illegible]

ἀναγινωσκομένων ὑμῖν τῶν γραμμάτων τοῦ μακαρίου ἡμῶν πάπα, τὰ ἅγια μέλη ταῖς ἁγίαις ὑμῶν φωναῖς τῇ ἁγίᾳ κεφαλῇ, καὶ τοῖς ἁγίαις ὑμῶν ἐκβοήσεσιν ἐννοήσατε· οὐ γὰρ ἀγνοεῖ ὑμῶν ἡ μακαριότης, ὅτι ἡ κεφαλὴ ὅλης τῆς πίστεως, ἡ καὶ τῶν ἀποστόλων, ὁ μακάριος Πέτρος. Καὶ αὐτὸς συντόμως ὁ Φίλιππος ἐν τῇ τρίτῃ πράξει.

Οὐδενί, φησιν, ἀμφίβολόν ἐστι, μᾶλλον δὲ πᾶσι τοῖς αἰῶσιν ἐγνώσθη, ὅτι ὁ μακαριώτατος Πέτρος, ὁ ἔξαρχος καὶ κεφαλὴ τῶν ἀποστόλων, ὁ κίων τῆς πίστεως, ὁ θεμέλιος τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ἀπὸ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας ἐδέξατο· καὶ αὐτῷ δέδοται ἐξουσία τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν ἁμαρτίας· ὅστις ἕως τοῦ νῦν καὶ ἀεὶ ἐν τοῖς αὐτοῦ διαδόχοις καὶ ζῇ καὶ δικάζει.

Καὶ τοιαῦτα φάσκοντα ἡ ἁγία σύνοδος ἀπεδέξατο, καὶ τῇ ἑαυτῆς ὁμολογίᾳ τὰς ἐκείνου ῥήσεις ἐπεσφραγίσατο ἐν τῇ πρὸς τὸν πάπαν ἀναφορᾷ, περὶ Ἰωάννου γράφουσα τοῦ ἀντιοχείας, ὃς τὸν ἀοίδιμον Κύριλλον, παρανόμως καθαιρέσει ὑποβεβλήκει.

citatis, sancta membra sanctis vestris vocibus, sancto capiti, sanctis vestris acclamationibus obtuleritis. Non enim ignorat vestra beatitudo, totius fidei & Apostolorum, caput esse B. Petrum & hic idem Philippus actione III.

Nulli dubium, inquit: imò seculis omnib⁹ notũ est, quòd beatissimus Petrus Princeps & caput Apostolorũ columna fidei, Ecclesiæ Catholicæ fundamentum Regni claues accepit à Domino nostro Iesu Christo; & ipsi data est potestas ligandi, soluendique peccata. Qui vsque adhuc & in perpetuum in suis successoribus viuit & iudicat.

Et hæc dicentem suscepit sancta Synodus, & sua confessione dicta illius obsignauit, in Relatione ad Papam scribens de Ioanne Antiocheno, qui celeberrimum Cyrillum iniqua depositione damnauerat.

Digitized by Google

Ὑπὲρ γὰρ τοῦ Ἰωάννου προπέτειαν μακροθυμίᾳ νικῆσαι, τετηρήκαμεν, τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ, τῇ κρίσει τῆς σῆς θεοσεβείας.

καὶ κατωτέρω.

Ἀγανακτησάτω τοίνυν προσφόρως ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις ἡ σὴ ὁσιότης· εἰ γὰρ δοθείη τοῖς ἐθέλουσιν ἄδεια καὶ τοὺς μείζονας ὑβρίζειν θρόνους· καὶ καθ' ὧν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν, παρανόμους οὕτω καὶ ἀκανονίστους ἐκφέρειν ψήφους, οἰχήσεται πρὸς ἐσχάτην ἀταξίαν τὰ τῆς ἐκκλησίας πράγματα.

Παρακαλεῖται ἡ σύνοδος τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ πάπα, ἐπείπερ ὁ Ἀντιοχείας καθῃρήκει ἀνόμως τὸν Κύριλλον μείζονος ὄντα θρόνου· πῶς οὖν ἡ ἁγία σύνοδος αὕτη οὐκ ἐπεγίνωσκεν οἰκουμενικὴν ἐν τῷ πάπᾳ ἐξουσίαν, ἢ καὶ τὴν κρίσιν ἐκείνῳ τετήρηκεν, καὶ μὴ φέρουσα τὸν Ἀντιοχείας γενέσθαι κριτὴν τοῦ Ἀλεξανδρείας, δέεται τοῦ πάπα ἵνα κρίνῃ τοὺς πατριάρχας, καὶ μὴ ἐάσῃ τὰ τῆς ἐκκλησίας κατελθεῖν εἰς ἐσχάτην ἀταξίαν.

Verum vt Ioannis temeritatem longanimitate vinceremus (depositionem eius) reseruauimus iudicio pietatis tuæ.

Et infra. Proinde sanctitas tua cõuenienti indignatione concitetur. Nam si volentibus licebit etiam maiores sedes afficere contumelijs; & sententias adeo iniquas contra præscripta Canonum ferre in eos, in quos nihil iuris habent, in extremam confusionem dilabentur res Ecclesiasticæ.

Prouocat Synodus indignationem Papæ, quoniam Antiochenus iniquè deposuerat Cyrillum maioris sedis Episcopum. Quo igitur modo dici queat, Synodũ illã nõ agnouisse in Papa potestatẽ vniuersalẽ, si iudiciũ illi relinquebat; & ægre ferẽs Antiochenum vsurpasse iudiciũ in Alexandrinum, rogat Papam, vt iudicet Patriarchas, & ne permittat Ecclesiæ res deuenire in summam confusionẽ?

Digitized by Google

Η δὲ ἁγία τετάρτη σύνοδος πολλὰς ἔχει καὶ μεγάλας μαρτυρίας τῆς ἁπανταχοῦ ἐξουσίας τοῦ πάπα· Εὐθὺς γοῦν ἐν προοιμίοις Πασχασῖνος ἐπίσκοπος τοποτηρητὴς τοῦ πάπα στὰς ἐν μέσῳ τῆς συνόδου μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ἔφη.

Τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ ἐπισκόπου τῆς Ῥωμαίων πόλεως, κεφαλῆς ὑπάρχοντος πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, προστάξεις ἔχομεν, ἐν αἷς κατηξίωσε διαλαλῆσαι, ὅπως Διόσκορος μὴ συγκαθεσθῇ τῇ συνόδῳ· εἰ δὲ ἐπιχειρήσῃ τοῦτο ποιῆσαι, ἐκβληθείη.

Ποίας ταῦτα ἐξουσίας; καὶ ὁποία κεφαλὴ ἐν τούτοις δηλοῦται ὁ πάπας· μόνῃ τῇ τάξει καὶ τῇ πρωτοκαθεδρίᾳ κεφαλή, ἢ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ· καὶ πότερον φιλοτίμου θεραπείας αὗται φωναί, ἢ ἀκεράτου αὐθεντίας· Εἶτα ζητησάντων τὴν αἰτίαν τῶν παρακαθημένων ἀρχόντων, ἀπεκρίθη ὁ τοποτηρητὴς τοῦ πάπα.

Πρόσωπον ἥρπασε Διόσκορος τοῦ κρίνειν, ὅπερ οὐκ ἐκέκτητο· Καὶ σύνοδον ἐτόλμησε ποιῆσαι ἐπιτροπῆς δίχα τοῦ ἀποστολικοῦ

Sancta Synodus quarta multis magnisque testimonijs fatetur vniuersalem Papæ auctoritatem. In ipso enim exordio Paschasinus Episcopus Papæ Vicarius cum in medio stetisset vna cum suis collegis, dixit.

Beatissimi atque Apostolici Romæ Episcopi, qui omnium Ecclesiarum est caput, mandata habemus, quibus præcipere dignatus est, vt Dioscorus non sedeat in Concilio. Quod si tentauerit, eijciatur.

Quam auctoritatem hæc verba designant? & quale caput Papa in ijs describitur solo ne ordine & prærogatiua sedendi ante alios, an etiam potestate? Rursus hæ voces spectant ne ad honorarium dicendi genus, an ad meram potestatem? Quærentibus autem senatoribus, qui præsentes aderant, causam; respondit legatus Papæ.

Personam iudicis arripuit Dioscorus, quam non habebat; & Synodum

στερρότητι τὴν ἀπόφασιν ἵνα ἢ ἐντὸς δέκα ἡμερῶν τὰ κακὰ ἑαυτοῦ κηρύγματα ἐγγράφῳ ὁμολογίᾳ ἀθετήσῃ· ἢ ἐὰν τοῦτο μὴ ποιήσῃ, εὐθὺς ἡ σὴ ἁγιότης ἐκείνης τῆς ἐκκλησίας προνοησάτω.

Πῶς ἔστι φανερώτερον ἀποδεῖξαι ἢ διὰ τούτων τῶν φωνῶν, ὅτι ὁ πάππας κριτής ἐστι καὶ μόνος διαιτητὴς τῶν πατριαρχῶν ἁπάντων; τί δὲ, ὅτι ἐκ τῆς τοποτηρησίας τοῦ Κυρίλλου ταύτης εἰλήφασιν οἱ πατριάρχαι τῆς Ἀλεξανδρείας τὰς κομπώδεις ἐπιγραφὰς καὶ περιέργους ἐπωνυμίας, τοῦ καλεῖν ἑαυτοὺς πάππας καὶ πατριάρχας, καὶ κριτὰς τῆς οἰκουμένης; τοσαύτη πάλαι ἦν παρὰ τοῖς ἀνατολικοῖς ἡ ὑπόληψις καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ πάππα, ὃ νῦν ὑμεῖς τοσοῦτον ἐξευτελίζετε· τὰ αὐτὰ Κελεστῖνος καὶ πρὸς Νεστόριον γέγραφεν, ἐξουσιαστικῶς τὴν ἀπόφασιν περιβιβάζων, καὶ ἀφορισμὸν ἐπαπειλούμενος· πῶς οὖν ὁ πάππας ταῦτα ἠπείλει καὶ ὥριζε μηδεμίαν ἔχων ἐπὶ τοὺς πατριάρχας ἐξουσίαν; ἢ πῶς ἐτόλμα τοποτηρητὴν ἑαυτοῦ καθιστάναι τὸν Κύριλλον, καὶ προθεσμίαν ἡμερῶν διορίζειν, καὶ πράττειν ὅσα κεῖται καὶ ἐπιστάτου ἰδίᾳ τυγχάνει κτλ.

queris; nempe, vt nisi decem dierum interuallo nefariam doctrinam suam conceptis verbis anathematizet, illico sanctitas tua illi Ecclesiæ prospiciat.

At quomodo posset clarioribus verbis exprimi, papam esse iudicem & solum arbitrum omnium Patriarcharum? Quid? quod ex hac Cyrillo delegata potestate successores Alexandrini Patriarchæ sumpsere fastosos titulos & ambitiosas inscriptiones, vt se Papas & Patriarchas, & orbis terrarũ iudices vocent? Tanta olim erat apud Orientales opinio & maiestas Papæ, quam modo vos adeo extenuatis. Eadem Cælestinus & Nestorio scribit, sententiam cum potestate proferens, & excommunicationem interminãs.

Quomodo ergo Papa hæc minabatur, & decernebat, si nullam habebat in Patriarchas potestatem? Quomodo etiam actione secundo tertiæ Synodi Cælestinus Papa scribens ad Synodum.

τοῦ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχου; πῶς δὲ ἐν τῇ β΄ πράξει τῆς τρίτης ταύτης συνόδου Κελεστῖνος ὁ πάπας τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ γράφων.

Ἀπεστείλαμεν, φησὶ, τοὺς ἡμετέρους ἀναδεχομένους φροντίδα, Ἀρκάδιον καὶ Προϊέκτον ἐπισκόπους, καὶ Φίλιππον τὸν ἡμέτερον πρεσβύτερον, οἳ τοῖς πραττομένοις παρέσονται, καὶ τὰ παρ' ἡμῶν πάλαι ὁρισθέντα ἐκβιβάσουσιν.

Τὰ παρ' ἡμῶν φησιν, ὁρισθέντα ἐκβιβάσουσιν. Παρούσης οἰκουμενικῆς συνόδου λέγει ὁ πάπας, ὅτι τὰ παρ' αὐτοῦ ὁρισθέντα ἐκβιβάσουσιν οἱ τοποτηρηταὶ, καίτοι τῆς συνόδου ἐπὶ τοῦτ' αὐτὸ συναχθείσης. Καὶ πάντες οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἅμα ἀνεβόησαν· αὕτη δικαία κρίσις. Κελεστίνῳ εὐχαριστεῖ πᾶσα ἡ σύνοδος. Καὶ Φίρμος ἐπίσκοπος Καισαρείας Καππαδοκίας διαλαλήσας ἔφη· ὅτι τῆς προθεσμίας τῆς δοθείσης Νεστορίῳ παρελθούσης, ἐξεβίβασαν τὸν τύπον, ὃν ὁ ἀποστολικὸς θρόνος Κελεστίνου ἐπεπόμφει. Εἶτα καὶ Φίλιππος ὁ πρεσβευτὴς τοῦ πάπα πῶς ἂν ἐτόλμησε πρὸς τὴν σύνοδον εἰπεῖν.

Χάριτας ὁμολογοῦμεν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, ὅτι

Direximus,inquit,pro nostra sollicitudine Arcadium & Proiectum Episcopos, & Philippum Presbyterum nostrum,qui ijs quæaguntur intersint, & quæ à nobis antea statuta sunt, exequantur.

Statuta, inquit, à nobis exequantur. Præsentæ Synodo œcumenica dicit Papa ; executuros esse legatos statuta ab eo, cum Synodus ad hoc vnum congregata esset & omnes Reuerēdissimi Episcopi simul acclamarūt:Hoc iustū iudiciū:Cælestino vniuersa Synodus gratias agit.Et Firmus Cæsareæ Capadociæ Episcopus interlocutus dixit: Postea quā elapsum esset tempus præstitutum Nestorio, mandatam fuisse executioni sententiam,quam miserat, sedes Apostolica Cælestini. Deinde Philippus Presbyter, Papæ legatus quomodo ausus esset Synodum ita alloqui.

Gratias agimus sāctæ Synodo,quòd litteris Beati Papæ nostri vobis re-

ἀναγινωσκομένων ὑμῖν τῶν γραμμάτων τοῦ μακαρίου ἡμῶν πάπα, τὰ ἅγια μέλη ταῖς ἁγίαις ὑμῶν φωναῖς τῇ ἁγίᾳ κεφαλῇ, καὶ ταῖς ἁγίαις ὑμῶν ἐκβοήσεσιν ἐννόχατε· οὐ γὰρ ἀγνοεῖ ὑμῶν ἡ μακαριότης, ὅτι ἡ κεφαλὴ ὅλης τῆς πίστεως, ἢ καὶ τῶν ἀποστόλων, ὁ μακάριος Πέτρος. Καὶ αὐτὸς πρεσβύτερος ὁ Φίλιππος ἐν τῇ τρίτῃ πράξει.

Οὐδενί, φησιν, ἀμφίβολόν ἐστι, μᾶλλον δὲ πᾶσι τοῖς αἰῶσιν ἐγνώσθη, ὅτι ὁ μακαριώτατος Πέτρος, ὁ ἔξαρχος καὶ κεφαλὴ τῶν ἀποστόλων, ὁ κίων τῆς πίστεως, ὁ θεμέλιος τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ἀπὸ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας ἐδέξατο· καὶ αὐτῷ δέδοται ἐξουσία τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν ἁμαρτίας· ὅστις ἕως τοῦ νῦν καὶ ἀεὶ ἐν τοῖς αὐτοῦ διαδόχοις καὶ ζῇ καὶ δικάζει.

Καὶ τοιαῦτα φάσκοντα ἡ ἁγία σύνοδος ἀπεδέξατο, καὶ τῇ ἑαυτῆς ὁμολογίᾳ τὰς ἐκείνου ῥήσεις ἐπεσφραγίσατο ἐν τῇ πρὸς τὸν πάπαν ἀναφορᾷ, περὶ Ἰωάννου γράφουσα τοῦ ἀντιοχείας, ὃς τὸν ἀοίδιμον Κύριλλον, παρανόμως καθαιρέσει ὑποβεβλήκει.

citatis, sancta membra sanctis vestris vocibus, sancto capiti, sanctis vestris acclamationibus obtuleritis. Non enim ignorat vestra beatitudo, totius fidei & Apostolorum, caput esse B. Petrum & hic idem Philippus actione III.

Nulli dubium, inquit: imò seculis omnib⁹ notũ est, quòd beatissimus Petrus Princeps & caput Apostolorũ columna fidei, Ecclesiæ Catholicæ fundamentum Regni claues accepit à Domino nostro Iesu Christo; & ipsi data est potestas ligandi, soluendique peccata. Qui vsque adhuc & in perpetuum in suis successoribus viuit & iudicat.

Et hæc dicentem suscepit sancta Synodus, & sua confessione dicta illius obsignauit, in Relatione ad Papam scribens de Ioanne Antiocheno, qui celeberrimum Cyrillum iniqua depositione damnauerat.

Digitized by Google

Ὑπὲρ γοῦν τοῦ τὴν Ἰωάννου περιπέτειαν μακροθυμίᾳ νικῆσαι, τετηρήκαμεν τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ, τῇ κρίσει τῆς σῆς θεοσεβείας.

καὶ κατωτέρω.

Ἀγανακτησάτω τοίνυν προσφόρως ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις ἡ σὴ ὁσιότης· εἰ γὰρ δοθείη τοῖς ἐθέλουσιν ἄδεια καὶ τοὺς μείζονας ὑβρίζειν θρόνους· καὶ καθ᾽ ὧν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν, παρανόμους οὕτω καὶ ἀκανονίστους ἐκφέρειν ψήφους, οἰχήσεται πρὸς ἐσχάτην ἀταξίαν τὰ τῆς ἐκκλησίας πράγματα.

Παρακαλεῖται ἡ σύνοδος τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ πάπα, ἐπείπερ ὁ Ἀντιοχείας καθῃρήκει ἀνόμως τὸν Κύριλλον μείζονος ὄντα θρόνου· πῶς οὖν ἡ ἁγία σύνοδος αὕτη οὐκ ἐπεγίνωσκεν οἰκουμενικὴν ἐν τῷ πάπᾳ ἐξουσίαν, ἢ καὶ τὴν κρίσιν ἐκείνῳ τετήρηκεν, καὶ μὴ φέρουσα τὸν Ἀντιοχείας γενέσθαι κριτὴν τοῦ Ἀλεξανδρείας, δέεται τοῦ πάπα ἵνα κρίνῃ τοὺς πατριάρχας, καὶ μὴ ἐάσῃ τὰ τῆς ἐκκλησίας κατελθεῖν εἰς ἐσχάτην ἀταξίαν.

Verum vt Ioannis temeritatem longanimitate vinceremus (depositionem eius) reseruauimus iudicio pietatis tuæ.

Et infra. Proinde sanctitas tua cõuenienti indignatione concitetur. Nam si volentibus licebit etiam maiores sedes afficere contumelijs; & sententias adeo iniquas contra præscripta Canonum ferre in eos, in quos nihil iuris habent, in extremam confusionem dilabentur res Ecclesiasticæ.

Prouocat Synodus indignationem Papæ, quoniam Antiochenus iniquè deposuerat Cyrillum maioris sedis Episcopum. Quo igitur modo dici queat, Synodũ illã nõ agnouisse in Papa potestatẽ vniuersalẽ, si iudiciũ illi relinquebat; & ægre ferẽs Antiochenum vsurpasse iudiciũ in Alexandrinum, rogat Papam, vt iudicet Patriarchas, & ne permittat Ecclesiæ res deuenire in summam confusionẽ?

Digitized by Google

Η δὲ ἁγία τετάρτη σύνοδος πολλὰς ἔχει καὶ μεγάλας μαρτυρίας τῆς ἀπλυτάγου ἐξουσίας τοῦ πάπα· Εὐθὺς γὰρ ἐν προοιμίοις Πασχασῖνος ἐπίσκοπος τοποτηρητὴς τοῦ πάπα στὰς ἐν μέσῳ τῆς συνόδου μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ἔφη.

Τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ ἐπισκόπου τῆς Ρωμαίων πόλεως, κεφαλῆς ἁπασῶν ὑπάρχοντος πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, προστάξεις ἔχομεν, ἐν αἷς κατηξίωσε διαλαλῆσαι, ὅπως Διόσκορος μὴ συγκαθεσθῇ τῇ συνόδῳ· εἰ δὲ ἐπιχειρήσῃ τοῦτο ποιῆσαι, ἐκβληθείη.

Ποίας ταῦτα ἐξουσίας; καὶ ὁποία κεφαλὴ ἐν τούτοις δηλοῦται ὁ πάπας· μόνῃ τῇ τάξει καὶ τῇ πρωτοκαθεδρίᾳ κεφαλή, ἢ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ· καὶ πότερον φιλοτίμου θεραπείας αὗται φωναί, ἢ ἀκράτου αὐθεντίας· Εἶτα ζητησάντων τὴν αἰτίαν τῶν προκαθημένων ἀρχόντων, ἀπεκρίθη ὁ τοποτηρητὴς τοῦ πάπα.

Πρόσωπον ἥρπασε Διόσκορος τοῦ κρίνειν, ὅπερ οὐκ ἐκέκτητο· Καὶ σύνοδον ἐτόλμησε ποιῆσαι ἐπιτροπῆς δίχα τοῦ ἀποστολικοῦ

Sancta Synodus quarta multis magnisque testimonijs fatetur vniuersalem Papæ auctoritatem. In ipso enim exordio Paschasinus Episcopus Papæ Vicarius cum in medio stetisset vna cum suis collegis, dixit.

Beatissimi atque Apostolici Romæ Episcopi, qui omnium Ecclesiarum est caput, mandata habemus, quibus præcipere dignatus est, vt Dioscorus non sedeat in Concilio. Quod si tentauerit, eijciatur.

Quam auctoritatem hæc verba designant? & quale caput Papa in ijs describitur solo ne ordine & prærogatiua sedendi ante alios, an etiam potestate? Rursus hæ voces spectant ne ad honorarium dicendi genus, an ad meram potestatem? Quærentibus autem senatoribus, qui præsentes aderant, causam; respondit legatus Papæ.

Personam iudicis arripuit Dioscorus, quam non habebat; & Synodum

Digitized by Google

θρόνου, ὅπερ οὐδέποτε γέγονεν, οὐδὲ ἐξὸν γενέσθαι·

Εἰ γὰρ ᾔδει τὸν κανόνα τῆς πρώτης συνόδου Διόσκορος διανέμοντα τῆς γῆς τὰ κλίματα τοῖς πατριάρχαις, ὥστε ἕκαστον ἀρκεῖσθαι τοῖς ἑαυτοῦ, καὶ μὴ ἀδίκοις ὀφθαλμοῖς ὁρᾶν τὰς ἑτέρων παροικίας, διατί οὐκ ἀντεῖπεν, ἀνὴρ ὢν ἀλαζονικώτατος, ἔχων καὶ τοὺς ἄρχοντας ὑπεραπολογουμένους; ἀλλ' ἠναγκάσθη καθίσαι ἐν μέσῳ ὡς ὑπεύθυνος διὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ πάπα· ὁ γὰρ τολμήσας πρότερον τὸ μέγιστον καὶ ἀφόρητον ἔγκλημα, δι' ὃ καὶ μόνον καθῃρέθη ὑπὸ τῆς ἁγίας συνόδου, ὥς φησιν Ἀνατόλιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν τῇ ε' πράξει, δηλονότι ἀκοινωνησίαν ὑπαγορεύσας κατὰ τοῦ πάπα· πῶς οὐκ ἂν ἐτόλμησε μὴ ὢν ὑπεξούσιος τῷ πάπα ἐκβοῆσαι, καὶ τῶν ἐκείνου ληγάτων τὴν παρρησίαν ἀπείπασθαι· οὐ γὰρ δὴ θεραπείας ἦν τότε καιρὸς, ἀλλ' ὑπὲρ ἐγκλημάτων, ὑπὲρ τοῦ θρόνου, ὑπὲρ πίστεως ἦν ὁ ἀγών.

Καὶ Θεοδώρητος ἐν τῇ α' πράξει ταύ-

της

celebrare est ausus sine impetrata facultate à sede Apostolica, quod nunquam factum est, nec fieri licet.

Sin erat Dioscorus, per Primæ Synodi Canonē distributa esse Patriarchis terræ climata, vt suis quisq; contentus esset, & iniquos oculos non conijceret in alienas parœcias; cur homo arrogantissimus non cōtradixit, cui senatores etiam fauebant; sed coactus est sedere in reorū loco propter mandatū Papæ? Nā qui antea scelus nefariū & intolerabile ausus erat, propter quod vnum à sancta Synodo dānatus est, vt fatetur Anatolius Constantinopolitanus; nimirū excommunicationi subiicere Papam; qua ratione nō fuisset ausus exclamare, si potestatem Papæ non agnoscebat, & loquendi libertatem qua legati vtebantur recundere? Neq; enim tunc honorarij Sermonis tempus erat, sed agebatur de illatis criminibus, de sede, de fide. Et Theodoretus Act. 1. huius Synodi,

Digitized by Google

της τῆς συνόδου, ἐκπεσὼν πάλαι τῆ ἐπισκοπῆς εἶχε τοὺς αἰγυπτίους ἀντιλέγοντας, καὶ μὴ καταδεχομένους ἐκεῖνον συνεδρεῦσαι τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ· οἱ δὲ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ σύγκλητος ἔφασαν.

Εἰσίτω καὶ ὁ εὐλαβέστατος θεοδώρειτος κοινωνήσων τῇ συνόδῳ, ἐπεὶ καὶ ἀποκατέστησεν αὐτῷ τὴν ἐπισκοπὴν ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Λέων. καὶ αὖθις.

Θεοδώρειτος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος τὸν οἰκεῖον ἀπολαβὼν τόπον παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς μεγαλωνύμου Ῥώμης εἰσῆλθε.

Τὰ αὐτὰ καὶ ἡ ὀγδόη πρᾶξις περιέχει· πῶς οὖν μηδεμίαν ἔχων ὁ πάπας ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐξουσίαν ἀποκατέστησε θεοδώρειτον, καὶ ἐν τάξει ἐπισκόπων ἐκαθέσθη ἐκεῖνος διὰ μόνην τὴν πάπα τὴν αὐθεντίαν, πρὶν ἢ τὴν σύνοδον ὅλην περὶ τούτου ψῆφον ἐξενεγκεῖν; πῶς οἱ καταβοῶντες αἰγύπτιοι καὶ κράζοντες ἐπὶ πάσης τῆς συνόδου καθήρηται, οὐκ εἶπον· ποίαν γὰρ ἔχει ὁ πάπας ἐξουσίαν εἰς ἀνατολικὸν ἐπίσκοπον καθαιρεθέντα ὑπὸ

cum iam ereptus erat Episcopatus, habebat contradicentes Episcopos Aegyptios, & non ferētes vt ille consideret in Synodo. At senatores dixerunt.

Ingrediatur & R. Theodoretus, vt sit particeps Synodi: quando quidem Episcopatum illi restituit Leo S. Archiepiscopus. Et rursus.

Theodoretus R. Episcopus cum suo loco restitutus fuerit à Sanctissimo Archiepiscopo inclytæ vrbis Romæ, ingressus est.

Eadem & Actione VIII. repetuntur. Quomodo igitur, si nulla erat in Oriente Papæ auctoritas, restitutus est Theodoretus auctoritate Papę, & sedit in Episcoporū ordine antequā vniuersa Synodus de eo sententiā ferret? Quomodo inclamantes Aegyptij dicentesq́; ab vniuersa Synodo damnatus est: non etiam responderunt: & quā habet Papa potestatem in Orientalem Episcopū damnatū à Synodo,

συνόδου νομιζομένης παρ' αὐτοῖς οἰκουμενικῆς.

Ἐκεῖνο δὲ τὸ κατὰ τὴν ε' πρᾶξιν φερόμενον· Οἱ ἀντιλέγοντες Νεστοριανοὶ εἰσίν, οἱ ἀντιλέγοντες εἰς Ῥώμην ἀπέλθωσιν· πῶς οὐ μέγα μαρτύριον τῆς οἰκουμενικῆς ἐξουσίας, τοῦ πάπα.

Ἔλεγε Κύριλλος, ὅτι πίστεως σαλευομένης ἔγραφεν ἀναγκαίως τῷ πάπα· Οἱ ἐπίσκοποι τῆς δ' συνόδου φασίν, τοὺς αἱρετικοὺς εἰς Ῥώμην παραπέμπεσθαι, καθ' ὃ καὶ ἡ τρίτη σύνοδος τετήρηκε τῷ πάπα τὴν καθαίρεσιν Ἰωάννου τοῦ Ἀντιοχείας· καὶ ἡ ϛ' σύνοδος Μακάριον τὸν Ἀντιοχείας καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ αἱρετικοὺς πρὸς τὸν πάπαν παρέπεμψεν, ὡς φησιν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ πωγωνάτος ἐν τῇ πρὸς Λέοντα τὸν πάπαν ἐπιστολῇ· ἔχει δὴ ταῦτα· ἢ ὅτι καθά φησιν ἡ τετάρτη σύνοδος, φύλαξ τῆς ἀμπέλου ὁ πάπας, καὶ τὴν ἐξουσίαν ἔχει τοῦ κρίνειν περί τε πίστεως καὶ ἱερέων, ὡς φησιν Οὐαλεντινιανὸς ὁ βασιλεὺς γράφων Θεοδοσίῳ ἐν τοῖς πρὸ τῶν πρακτικῶν τῆς δ' συνόδου.

quam illi œcumenicam habebant?

Illud præterea Actionis V. Qui contradicunt, Nestoriani sunt. Qui contradicunt, eant Romam: an non insigne testimonium est vniuersalis potestatis Papæ?

Aiebat Cyrillus; se necessario scribere Papæ, dum fides esset in periculo. Episcopi quartæ Synodi, Hæreticos aiunt Romam esse mittẽdos: qua ratione etiam tertia Synodus depositionem Ioannis Antiocheni reliquit Papæ: & sexta Synodus Macarium Antiochenum & socios hæreticos transmisit ad Papam, vt scribit Constantinus Pogonatus Imperator in Epistola ad Leonem Papam. Quid ita? nisi propter eam causam, quam affert quarta Synodus; quia custos vineæ est Papa, & potestatem habet iudicandi de fide & sacerdotibus; vt inquit Valentinianus Imperator in Epistola ad Theodosium Imperatorem. Alioquin.

Digitized by Google

Quomodo ausi essent legati Papæ, 1. Part.
coram hac frequentissima Synodo Syn. 4.
cunctarum Ecclesiarum Archiepi- Cap. 25.
scoporum vocare Papã? & Act. sexta Act. 4.
cum Definitionem subscriberent, his titulis vti; Apostolici vniuersalis Ecclesiæ, & Episcopi omniũ Ecclesiarũ? eo præsertim tempore, quo vigebat studium extollendi sedem Constantinopolitanam. Sextæ quoque Synodi nõ leue est testimoniũ, etsi enim Constantinopolitani titulum œcumenici per id tempus sibi arrogabãt, prodigiosam hanc appellationẽ vsurpantes; tamen huius Synodi Patres, inter quos erat Georgius Constantinopolitanus, dum faciunt mentionẽ Papæ & cœtus Episcoporum, his vsi sunt vocibus in Prosphonetico ad Imperatorem. Senioris Romæ, & Act. 18.
Apostolicæ summitatis Pontificalissim⁹ Antistes, nosque minimi. Quod explanantes legati Papæ, ita Prosphonetico subscripserunt.

Θεόδωρος, Γεώργιος, Ἰωάννης, τὸν τόπον ἐπέχων Ἀγάθωνος τοῦ μακαριωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πάπα· καὶ τὰ ἑξῆς.

Τὸ γὰρ πάντας τοὺς ἐπισκόπους εἰπεῖν ἑαυτοὺς ἐλαχίστους, τὸν πάπαν δὲ ἀρχιερατικώτατον πρόεδρον· εἶτα καὶ οἰκουμενικὸν ἐπιγράφεσθαι, μεγίστην ἐστὶ διαφορὰν ὁμολογεῖν τοῦ πάπα πρὸς τοὺς πατριάρχας· τί δὲ ὅτι ἐν τοῖς πρὸς ἀγάθωνα τὸν πάπαν γράμμασιν αὕτη ἡ σύνοδος.

Τὰ μέγιστα, φησί, τῶν νοσημάτων, μειζόνων δεῖται βοηθημάτων· διά τοι τοῦτο χριστὸς, ὁ ὄντως τῶν ὄντων δημιουργική τε καὶ προνοητικὴ δύναμις σοφὸν ἀνέδειξεν ἰατρὸν τὴν ὑμετέραν θεοτίμητον ἁγιότητα, τότε νοσῶδες τῆς αἱρετικῆς λύμης ὀρθοδοξίας φαρμάκοις ῥωστικῶς ἀπελαύνουσαν, καὶ πανσθενῆ τὴν ὑγείαν τῆς ἐκκλησίας χαριζομένην τοῖς μέλεσιν.

Τῆς νόσου μεγίστης γεγονείας ἰατρὸν λέγει τὸν πάπαν, χαριζόμενον τὴν ὑγείαν τοῖς μέλεσι τῆς ἐκκλησίας· πῶς γὰρ ἀναγνωσθέντων ἐν ἐκείνῃ τῇ συνόδῳ καὶ τῶν Σωφρονίου τοῦ

Theodorus, Georgius, Ioannes locũ tenens B. & vniuersalis Papæ &c. Quòd anim omnes Episcopi minimos se appellarint, Papam vero Antistitem pontificalissimum: Deinde hunc & oecumenicum inscribi, maximam est differentiam fateri inter Papam & Patriarchas.

Quid, quod in litteris ad Agathonem Papam hæc Synodus.

Maximi morbi, inquit, maioribus indignet auxilijs. Idcirco Christus, virtus reuera cõditrix & gubernatrix rerum sapientem dedit medicũ, vestram à Deo honoratam sanctitatem, quæ & contagia prauitatis hæreticæ depelleret salubribus orthodoxiæ medicamentis, & valetudinis robur membris Ecclesiæ largiretur.

Morbi, qui maximus euaserat, medicum esse inquit Papam, largientem Ecclesiæ membris sanitatem. Cur enim recitatis in illa Synodo Sophronij Hierosolymitani Episcopi,

Digitized by Google

ἱεροσολυμιτῶν ἐπισκόπου ὀρθοδόξων συνοδικῶν, οὗ πολλὰ κατὰ τῶν μονοθελητῶν ἀγωνισαμένου, μόνοις τοῦ πάπα τοῖς γράμμασιν ἀπονέμουσιν οἱ πατέρες τὴν ἰατρικὴν δύναμιν εἰς τὰ μέλη τῆς ἐκκλησίας; ὁμοφωνοῦντες γὰρ οἱ ἅγιοι πατέρες ἐν τοῖς οἰκείοις γράμμασιν, ὅπερ οἱ τῆς ϛ΄ συνόδου ἔλεγον, φύλακα τῆς ἀμπέλου παρὰ τοῦ σωτῆρος καταστάντα· τοῦτο φασὶν οἱ τῆς ἕκτης, σοφὸν παρὰ χριστοῦ ἰατρὸν δοθέντα πρὸς τὸ ἀπελαύνειν τὸ νοσῶδες τῆς αἱρετικῆς λύμης, καὶ χαρίζεσθαι τὴν ὑγείαν τοῖς μέλεσι τοῖς ἐκκλησίας· πῶς δ' ἂν μὴ εἴη ταῦτα τῆς οἰκουμενικῆς ἐν τῷ πάπᾳ ἐπιστασίας μαρτυρία.

Καὶ Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς Λέοντι τῷ πάπᾳ ἐπιστέλλων γράφει. Τῷ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς ἀρχαίας καὶ περιδόξου πόλεως Ρώμης, καὶ οἰκουμενικῷ πάπᾳ.

Καὶ συμπλέκει τὰ δύο, τὸ εἶναι Ρώμης ἐπίσκοπον, καὶ οἰκουμενικὸν πάπαν· πῶς δὲ ἂν εἴη ὁ πάπας οἰκουμενικὸς, οὐ τάξει μόνῃ καὶ προεδρίᾳ καθ' ὑμᾶς, ἀλλὰ δυνάμει καὶ ἐξουσίᾳ,

qui plurimum contra Monothelitas decertauerat, orthodoxis Synodicis, Patres medicinalem vim in membra Ecclesiæ solis tribuunt litteris Papæ? Consona quippe docentes Patres in suis scriptis, quod quarta Synodus aiebat, Papã vocans custodem vineæ à Saluatore cõstitutum; hoc idẽ sexta exprimit, sapientem medicum appellans, à Christo datum ad expellendum prauitatis hæreticæ morborum, & largiendam Ecclesiæ membris sanitatem. Quis neget, hæc esse vniuersalis in Papa potestatis testimonia? Et Constantinus Imperator Leoni Papæ scribens, hoc titulo vtitur. Beatissimo Archiepiscopo veteris & inclytæ vrbis Romæ, & œcumenico Papæ. Et coniungit duo, esse Romæ Episcopum, & esse œcumenicum Papam.

Esse porro Papam œcumenicum, nõ ordine tantum & sedendi loco, vt vos dicitis; sed potestate & auctori-

Digitized by Google

κατωτέρω ἐξηγεῖται ὁ βασιλεὺς ἐν οἷς λέγει.

Εἰς μίαν ποίμνην τὰ τοῦ Χριστοῦ πρόβατα συνηλάσαμεν, ἑνὶ καὶ μόνῳ ποιμένι τῷ καλῷ ποιμαινόμενα, ᾧ καὶ ὑμεῖς συμποιμαίνειν ἐτάχθητε, καὶ ὑπὲρ τῶν προβάτων τιθέναι τὴν ψυχὴν διετάχθητε· οὐκοῦν ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε, καὶ τὴν τοῦ λόγου ῥομφαίαν περιζώσαι, καὶ στῆθι ἑδραῖος τῆς εὐσεβείας ὑπέρμαχος, καὶ πᾶσαν αἱρετικὴν ἀκοὴν καὶ εἰσήγησιν ἐκτεμεῖν προθυμήθητι, καθὰ καὶ Πέτρος τὸ πρότερον τὸ τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀκροάσεως αἰσθητήριον τῇ μαχαίρᾳ πατάξας ἀφείλετο· ἀνάτεινον τὴν ἀξίνην τοῦ πνεύματος, καὶ πᾶν δένδρον ἐκφύον καρπὸν αἱρέσεως ἢ κατηχήσεσι μεταφύτευσον, ἢ κανονικαῖς ἐπιτιμήσεσιν ἔκκοψον, καὶ εἰς τὸ πῦρ τῆς μελλούσης γεέννης παράπεμψον.

Κατὰ παντός φησι δένδρου αἱρέσεως καρπὸν ἐκφύοντος ἀνατεινέτω τὴν ἀξίνην ὁ πάπας, καὶ ἢ κατηχήσεσι μεταφυτευέτω διδασκαλικῶς, ἢ κανονικαῖς ἐπιτιμήσεσιν ἐκκοπτέτω ἐξουσιαστικῶς. Εἶχεν ἄρα ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ Κωνσταντινούπολις κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τὸν πάπαν

tate, declarat infra Imperator.
„ Christi, inquiens, oues in vnū gre-
„ gem redegimus, quæ ab vno & solo
„ pastore bono pascantur; quo cum
„ & vos pascere iussi estis, & animam
„ pro omnibus ponere. Ergo
„ viriliter age, & confortare, & accin-
„ gere verbi gladio, & firmus pietatis
„ sta propugnator, omnéq; hæreticū
„ auditum atq; doctrinam præcidere
„ stude, sicut & Petrus olim iudaice
„ auditus sensorium gladio percu-
„ tiens abstulit. Attolle securim spi-
„ ritus, & omnē arborē ferentē fru-
„ ctum hæreseos vel institutionibus
„ trāsplanta, vel Canonicis pœnis ex-
„ cinde, & igni futuræ gehennæ trāś-
mitte. Attollat, inquit Papa securim
in omnem arborē ferentem hæreseos
fructum; & vel institutionibus ma-
gisterij transplantet, vel Canonicis
censuris excindat cum potestate. Ha-
bebat ergo tunc temporis Imperator
& Constantinopolis Papam non
Digitized by Google

οὐχὶ μόνων κρατοῦντα τῶν ἑσπερίων, ὡς οἱ μεταγενέστεροι φασὶν, ἀλλὰ μηδένα κατὰ τὴν ὑφήλιον ὅρον ἔχοντα τῆς ποιμαντικῆς ἐξουσίας, καὶ οἰκουμενικὸν ἀρχιποίμενα, φθεγγόμενον τὰ τοῦ Πέτρου, ὥς φησιν αὐτὸς οὗτος ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ ἐπιστολῇ πρὸς τὴν σύνοδον τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου. Εἶτα ἐπισφραγίζει τὴν ἐπιστολὴν ὁ βασιλεὺς φάσκων.

Προτρέπομεν δὲ τὴν ὑμετέραν πανίερον κορυφὴν, ἀνυπερθέτως ἐκπέμψαι τὸν παρ' αὐτῆς ὁριζόμενον ἀποκρισιάριον, ἐφ' ᾧ τοῦτον κατὰ τὴν βασιλίδα καὶ θεοφύλακτον ἡμῶν διάγειν πόλιν· Καὶ ἐν τοῖς ἀνακύπτουσιν εἴτε δογματικοῖς, εἴτε κανονικοῖς, καὶ ἁπλῶς ἐκκλησιαστικοῖς ἅπασι πράγμασι τὸ τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης ἐξεικονίζειν πρόσωπον.

Εἰ γοῦν τῷ ποιμένι Χριστῷ συμποιμαίνει ὁ πάπας, καὶ ἔθος ἦν ἀποκρισιάριον τοῦ πάπα διάγειν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ ἐκείνου πρόσωπον ἐξεικονίζοντα ἐν ἅπασι τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασιν· τοῦτο δὲ οὐδὲν ἄλλο ἢ τὰ ἐκκλησιαστικὰ διευθύνειν ἐστὶν, ὡς δῆλον

ſolius præſulem Occidentis, vt recentiores aiunt, ſed nullis arctatum auctoritatis terminis per vniuerſum. Habebat pro paſtorum œcumenico principe, per quem Petrus loqueretur; vt idem ipſe Imperator ait in Epiſtola ad Synodum ſedis Apoſtolicæ. Denique obſignat. Imperator Reſcriptum ad Papam his verbis. Act.18.

Hortamur porro veſtram ſanctiſſimam ſummitatem, vt quam primum mittat quem deſignare ſolet Apocriſiarium, vt is in Regia & à Deo conſeruata noſtra vrbe degat: & in emergentibus ſiue dogmaticis, ſiue Canonicis, ac prorſus in Eccleſiaſticis omnibus negotijs veſtræ ſanctitatis perſonam referat.

Si ergo cum paſtore Chriſto paſſit Papa; & mos erat, Apocriſiarium Papa Conſtantinopoli degere, qui illius gereret perſonam in omnibus Eccleſiaſticis negotijs: hoc autem nihil eſt aliud, quàm res Eccleſiaſticas mode-

Digitized by Google

ἐκ τοῦ βίου καὶ πολλῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἐν ἁγίοις Γρηγορίου τοῦ διαλόγου· πῶς ἄρα λέγεις ὦ Νεῖλε, τὰ ἔθνη ἀποκεκληρῶσθαι τοῖς πατριάρχαις, ὡς ἕκαστον ἀρκεῖσθαι τοῖς ἑαυτοῦ, καὶ μηδεμίαν εἶναι ἐπαλληλίαν· Παραπλησίως τοῦτ' αὐτὸ καταφανὲς ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς ζ συνόδου· Ἔγραφε Λέων ὁ ἴσαυρος εἰκονομάχος ὢν πρὸς Γρηγόριον τὸν πάπαν περὶ συνόδου οἰκουμενικῆς, ὡς εἴρηται, καὶ ἔστιν ἰδεῖν ἐν ταῖς πρὸς Λέοντα ἐπιστολαῖς ἐκείνου τοῦ πάπα, περὶ τῶν πρακτικῶν τῆς ζ' συνόδου. Ἀποκρινόμενος γάρ φησιν ὁ πάπας.

Ἔγραψας, ἵνα οἰκουμενικὴ σύνοδος γένηται· καὶ ἡμῖν ἀπρόσφορον ἐφαίη περὶ τούτου· συνόδου, ὅτι ἐπηκούσαμέν σου, καὶ συνηθροίσθησαν ἀπὸ πάσης τῆς οἰκουμένης οἱ ἀρχιερεῖς· καὶ τὰ ἑξῆς.

Εἰ μὴ ἐπεγίνωσκεν ὁ εἰκονομάχος οἰκουμενικὴν ἐν τῷ πάπᾳ ἐξουσίαν, πῶς ᾐτεῖτο τὸν πάπαν οἰκουμενικὴν γενέσθαι σύνοδον· πῶς γὰρ ἂν διὰ τοῦ πάπα γένοιτο οἰκουμενικὴ σύνοδος, εἰ μὴ ἔχοι ὁ πάπας οἰκουμενικὴν ἐξουσίαν·

rari; vt constat ex vita multisq; Epistolis S. Gregorij magni; quomodo tu dicis Nile, distributas esse gentes Patriarchis, vt suis quisq; contentus sit, & nulla sit subordinatio? Hoc idem pariter liquidò constat ex Act. septimæ Synodi.

Scribebat Leo Isaurus Imp. Iconomachus Gregorio papæ II. de conuocanda Synodo œcumenica, vt diximus & videre est in litteris illius Papæ ad Leonem ante primam Actionem. Et Papa respondit.

Scripsisti, vt Concilium vniuersale cogatur: & nobis inutilis ea res visa est, fac nos te audisse, & congregatos esse Episcopos ex vniuerso orbe. &c.

Si nō agnosset in Papa Iconomacu generale auctoritatē, quomodo petijsset à Papa cōuocationē Synodi generalis? Qui possit enim fieri per Papam œcumenica Synodus, si œcumenica auctoritas non sit in Papa?

πῶς δὲ καὶ ταράσιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἔγραφεν Ἀδριανῷ τῷ πάπᾳ.

Καὶ προσκριθέντων ἀναγνωσθῆναι τῶν τῆς ὑμετέρας ἁγιότητος γραμμάτων, ἦμεν ἐν κοινῇ χορείᾳ ἅπαντες τοῖς πνευματικοῖς ἐδέσμασιν ὡς ἐν βασιλικοῖς δείπνοις ἐντρυφῶντες, ἅπερ ὁ Χριστὸς διὰ τῶν σῶν γραμμάτων εὐωχουμένοις ηὐτρέπιζεν. Καὶ ὡς ὀφθαλμὸς τοῦ ὅλου σώματος πρὸς τὴν εὐθεῖαν τῆς ἀληθείας τρίβον ἐδείκνυες.

Τί γὰρ ἄλλο ἐστὶν, ὀφθαλμὸν εἶναι τοῦ ὅλου σώματος, ὑποδεικνύοντα τὴν τρίβον τῆς ἀληθείας, ἢ τὸν πάπαν εἶναι φύλακα τῆς πίστεως, καὶ πρόμαχον ἐκ πλάνης ἄτρωτον, καὶ στερρὸν ἐν ἐκείνῳ φθέγγεσθαι; Εἰ δὲ ὁ ὁδηγός ἐστι τῆς πίστεως τοῦ ὅλου σώματος, ἄρα καὶ τῆς πίστεως τῶν πατριαρχῶν. Καὶ ἔχουσιν οἱ πατριάρχαι πρὸς αὐτὸν ἀναλογίαν ὁδηγουμένων πρὸς ὁδηγοῦντα, καὶ κυβερνωμένων πρὸς κυβερνῶντα. Καὶ πρόδηλον ἐκ τούτων ἁπάντων, ἢ τὰς ἁγίας συνόδους φενακισθῆναι καὶ ἔργοις καὶ λόγοις ἀποδεξαμένας καὶ ὁμολογησάσας ἐν τῷ πάπᾳ τὸν οἰκου-

Et Patriarcha Constantinopolitanus Tarasius quomodo scribebat Hadriano Papæ; Et cum ante omnia lectæ essent litteræ vestræ sanctitatis, communi omnes considebamus corona, spiritalibus epulis tanquam in regia cæna fruentes; quas per litteras tuas Christus præparabat conuiuis &|sicut oculus toti corpori rectam veritatis semitam ostendebas.

Nam esse oculum, qui veritatis semitam toti corpori ostendat, quid est aliud, quam Papam esse custodem fidei, & propugnatorem errore inuulnerabilem, & Petrum in illo loqui? si ergo est fidei totius corporis dux, ergo & fidei Patriarcharum, & se habent Patriarchę ad Papam vt duce indigentes ad ducem, & gubernāti ad gubernatorem. Et liquet ex his omnibus, vel sanctas Synodos fuisse deceptas, quæ factis & dictis approbarunt & agnouerunt in Papa generalem Petri auctoritatē; vel te errare,

Digitized by Google

μονικὴν τ Πέτρου ἐξουσίαν, ἢ σε Φενακιοθῆναι κακῶς ἢ διεςραμμένως ἐκλαβόντα τ ς´ κανόνα τ α´ συνόδου· ἀδιώατον δὲ τὸ πρῶτον, αἰαχρὸν ἄρα τὸ δεύτερον.

Ὅτε γοιῶ ἐπιφέρεις· ὅτι τὰ κλίματα τῆς γῆς εἰ ὑφ᾽ ἦσαν ἑκάςῳ τῶν καθολικῶν ἐπισκόπων διανενεμημένα, ἢ οὐδὲν ὡρισμένως ὑπὸ τ τ Ῥώμης κατέςη θρόνου, ἀλλὰ μόνον αὐτὸν τιὼ ἀρχιὼ εἰληφέναι τῶν ἄλλων ἔλεγχον ὁ κανών, εἰκὸς ἰὼ δήπου λογίζεσθαι, πᾶσαν τιὼ οἰκουμένιὼ ὑπ᾽ αὐτὸν εἶναι, ἢ τοῖς καθολικοῖς ἐπισκόποις τ ἐκείνου διοικεῖν, ὥσπερ τὰ τ Κωνςαντινουπόλεως οἱ ὑπ᾽ αὐτὸν ἱεράρχαι. Εἰ δὲ ἐκεῖνο μὲν ἀπεκληρώθη τ Ῥώμης, ἐκεῖνο δὲ τῆ Ἀλεξανδρείας, τοῦτο δὲ τῆ τῆς Κωνςαντίνου, ἢ μᾶλλον γε ὁ Ῥώμης ὑπ᾽ ἐκείνοις, ἢ ἐκεῖνοι ὑπὸ τ Ῥώμης ὅσα γε εἰς τοῦτο τελέσουσιν.

Ταῦτα ὦ Νεῖλε οὐδὲν προσίςαται τῇ ἀληθείᾳ· τὸ γὰρ καὶ ἑαυτῷ τὸν πάντα ἀποκληρῶσαι ὡς ἴδιον τι οὐκ ἀφαιρεῖται

Digitized by Google

qui male& peruerse interpreteris sextum primæ Synodi Canonem. Atqui impossibile est primum, ergo secundum necessariò verum est.

Cum vero infers; Quod si terræ climata singulis principalium Episcoporum essent attributa, & Romanæ sedi nihil esset peculiariter assignatum, sed soli ipsi principatum in alios datum diceret Canon, iure affirmari posset, totum terrarum orbem illi sub esse, & principales Episcopos administrare quę illius sunt; quemadmodum subditi Constantinopolitano administrant quæ illius sunt; At si Romano quidem illud attributum est, illud vero Alexandrino, hoc autem Constantinopolitano; non magis sub illis Romanus, quàm illi sub Romano sunt, quod ad hoc attinet.

Hæc veritati nihil obstant. Quod enim partem sibi Papa reseruauerit, non tollitur per hoc indefinita sub

Digitized by Google

τὸ ἀόριστον τῆς ἀπαλληλίας· ὥσπερ τὸ εἶναι τὴν καρδίαν ἓν μέλος ὡρισμένον, οὐκ ἀφαιρεῖται τὸ εἶναι αὐτὴν ἀόριστον ἀρχὴν τῆς τῶν ἄλλων μελῶν ζωογονίας· καθ' ὃν δὴ τρόπον ὁ πάπας ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν συνόδων καὶ Ῥώμης ἐπίσκοπος, καὶ οἰκουμενικὸς προσαγορεύεται· σὺ δὲ πανούργως σοφίζῃ, τὸ ὡρισμένον καὶ τὸ ἀόριστον οὐ πρὸς διαφορὰν, ἀλλὰ πρὸς ἓν καὶ ταυτὸν λαμβάνων· ὥσπερ ἂν εἴ τις ἔλεγεν, ἡ καρδία ὡρισμένον μέλος ἐστὶν, ἄρα οὐκ ἀόριστον· ὅπερ ἑαυτοῦ ὂν ὡρισμένον, τοῖς ἄλλοις ἐστὶν ἀόριστον· ὥστε ψευδὲς ὃ λαμβάνεις, ὅτι ἐχρῆν μηδὲν εἶναι ὡρισμένον ἀπὸ τοῦ πάπα, ἵνα φανῇ ὑπ' αὐτὸν εἶναι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην· οὐ γὰρ ἀναγκαῖον τοῦτο μᾶλλον δὲ τοῦ ναντίου ἀναγκαῖον· ἵνα γὰρ χώραν ἔχῃ κεφαλῆς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὅ φασιν αἱ ἅγιαι σύνοδοι, ἀνάγκη καὶ ὡρισμένως εἶναι τὸ μέλος τοῦτο κεφαλὴν ἐκ μορίων ὡρισμένων συνεστηκὸς, καὶ πρὸς τὰ ἄλλα μέλη τὴν ἀρχὴν ἀορίστως ἔχειν· ὅθεν ἀναγκαίως ἕπεται, πάντας εἶναι ὑπὸ τῆς Ῥώμης, οὐχ ὥσπερ ὑπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως οἱ ὑπὸ

ordinationis ratio, ſicut ex eo quod ſit cor vnum certum membrum, non tollitur, quia ſit generale principium vitæ omnium membrorum. Qua ratione Papa in Actis Synodorũ & Romæ Epiſcopus & œcumenicus vocatur. Sed tu callido ſophiſmate vteris, definitum & indefinitum non ſumẽs reſpectu diuerſorũ, ſed reſpectu eiuſdem; ac ſi quis diceret: Cor certum & determinatum eſt membrũ, ergo non indeterminatum: cum tamen ſibi determinatum, ceteris indeterminatum ſit. Itaque falſum accipis, cum dicis; Debuiſſe nihil aſſignari Papæ determinatè, vt diceremus, totum illi orbem ſub eſſe: non enim hoc, ſed oppoſitum neceſſariò requiritur. Nam vt Papa locum capitis obtineat in Eccleſia, quod Sanctæ Synodi affirmant, neceſſe eſt vt & certum hoc membrum, caput, ex determinatis conſtet particulis, & rationẽ principij reſpectu aliorum membro-

Digitized by Google

αὐτὸν ἱεράρχαι, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες.

ΝΕΙΛΟΣ.

Εἶδε ὅτι τὴν ἔφεσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἔχει, διὰ τοῦτο καὶ δεσπότην αὐτὸν ἀξιοῖς, ταύτην καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔχοντες, ἔστωσαν ὑπ' ἐκεῖνον ὁμοίως οἱ λοιποὶ θρόνοι· ἀλλ' οὔτε ὁ τῆς Κωνσταντίνου ὁ ἐφεστὴς ἐκείνων διὰ τοῦτο κατέστη, οὔτε ὁ πάπας διὰ τοῦτο δίκαιος ἂν εἴη ταῖς παροικίαις τῶν ἄλλων πατριαρχῶν ἐνοχλεῖν· Ἀνάγνωθι κανόνα θ' τῆς δ' συνόδου, ἵν' εἰδῇς τὴν ἔκκλητον προσοῦσαν καὶ τῷ θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Αὕτη ἡ παράθεσις, ἔχει τὴν ἐκκλησιαστικῶν τὴν ἔφεσιν ὁ πάπας, ἔχει καὶ ὁ Κωνσταντινουπόλεως· πλήρης σοφισμάτων ἐστί,

Digitized by Google

rum indeterminatè habeat, ex quo ſequitur neceſſariò, omnes ſubeſſe Romano, non ſicut Conſtantinopolitano ſubſunt qui ſub illo ſunt, ſed multò magis, vt diximus.

NILVS. CAP. XII.

SI vero quia rerum Eccleſiaſticarũ appellationes hebet, idcirco illum conſtitui vis Dominum; cum eas habeat & Conſtantinop. ſubſint illi etiã ceteræ ſedes. Sed neq; Conſtantinop. propter hoc conſtitutus eſt illarũ iudex, nec Papa debet propter hoc prouincijs aliorum Patriarcharum moleſtus eſſe. Lege quaræ Synodi nonum Canonem, vt ſcias ad Conſtantinopolitanum etiam perrinere appellationes.

CONFVTATIO.

Iſta comparatio: Habet Papa Eccleſiaſticorum appellationes, habet & Cõſtantinop. plena ſophiſmatum eſt;

Digitized by Google

καὶ διὰ τοῦτο ἀρχὴ πολλῶν ἀτοπημάτων· πρῶτον μὲν ὡς γίνεται ὁ ἔνατός σου κανὼν τῆς δ΄ συνόδου ὁ ἀνυπόστατον οὐκ ἔχει· βοῶσι γὰρ αἱ Λέοντος τοῦ πάπα ἐπιστολαὶ αἱ μετὰ τὰ πρακτικὰ τῆς τετάρτης συνόδου, συναγηγέρθαι τὴν οἰκουμενικὴν ἐκείνην πανήγυριν ἐπὶ μόνῃ τῇ αἱρέσεων ἀνατροπῇ, οὐχὶ δὲ καὶ κανόνων ἐκφωνήσει· Δεύτερον, ὡς ἀδιαφόρους οὔσας τάς τε τοῦ πάπα καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀποτίθη τὰς ἐκκλήτους, καὶ ἀδικεῖς πλεῖστα τὴν ἀλήθειαν· ἔχει τὰς ἐκκλήτους ὁ πάπας ἄνωθεν, ἀπ' ἀρχῆς τοῦ κηρύγματος· μάρτυς ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ σύνοδος κατὰ Παύλου σαμοσατέως, ὃν καθαιρεθέντα καὶ μὴ βουλόμενον ἀποστῆναι, ὥς φησιν Εὐσέβιος ἐν τῷ ζ΄ τῆς ἱστορίας, Αὐρηλιανὸς ὁ βασιλεὺς, πρὸς ὃν ταῦτα ἀνήνεγκεν ἡ τότε σύνοδος, ἔχειν ἔκρινε τὴν ἐπισκοπὴν, ὃν ἂν ἐπικρίνοι ὁ Ῥώμης ἐπίσκοπος. Καὶ τὴν κρίσιν τοῦ βασιλέως αἰσιωτάτην καλεῖ ὁ Εὐσέβιος.

Οὐκ ἂν δὲ ἦν αἰσιωτάτη, εἰ μὴ ἦν ὁ πάπας ἄξιος κριτὴς τῆς συνοδικῆς κρίσεως.

ideoq; multorũ absurdorũ origo. Primò enim Nonus, quem citas, Quartæ Synodi Canon suspicione non caret. Nam Leo Papa in suis epistolis, quæ tertia parte Quartæ Synodi habentur, apertissimè asserit, œcumenicam illam congregationem sacerdotum esse factam ad extinguendam solum hæresim, non etiam ad Canones condendos. Secundo, appellationes ad Papam atq; ad Constantinopolitanũ quasi nulla ratione differentes supponis, & veritatem intimè lædis. Habet appellationes Papa ab initio, ab ortu Euãgelicæ prædicationis. Testis Antiochena Synodus contra Paulum Samosatenum; qui cum depositus esset, parere noluit, vt tradit Eusebius VII. Historiæ. Quare ab Aureliano Imperatore, ad quem Synodus confugit, responsum fuit; illi dandum Episcopatum, cui Romanus Episcopus adiudicasset, & iudicium hoc Imperatoris æquissimum vocat Euse[illegible]. At

Digitized by Google

Μάρτυς Διονύσιος ὁ Ἀλεξανδρείας, ὡς ἱστορεῖ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἐν οἷς ὑπὲρ ἐκείνου συνέγραψεν, καὶ ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ἀριμίνῳ καὶ σελευκίᾳ συνόδων. Κατηγορηθεὶς γὰρ οὗτος ὁ Διονύσιος προσέφυγε τῷ πάπᾳ ἀπολογούμενος· Καὶ τοῦτο πρὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου.

Μάρτυς ὁ μέγας Ἀθανάσιος πρὸ τῆς ἐν σαρδικῇ συνόδου· καθ' ἣν οἱ μεταγενέστεροι τῶν ἀνατολικῶν φασιν δεδόσθαι τὰς ἐκκλήτους τῷ πάπᾳ· φυγὼν τοὺς διωγμοὺς τῶν ἀρειανῶν, καὶ ἀνελθὼν εἰς Ῥώμην, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τὰ κατ' αὐτὸν πραθεὶς, ὡς αὐτὸς ἐκεῖνος γράφει ἐν τῇ πρὸς Κωνστάντιον ἀπολογίᾳ· Καὶ ἐν τῷ β' ἀπολογητικῷ φέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἐπιστολὴν Ἰουλίου τοῦ πάπα, τοιαῦτα περὶ τῶν ἐκκλήτων ἔχουσαν.

Οὐ γὰρ μόνον οἱ περὶ Ἀθανάσιον καὶ Μάρκελλον οἱ ἐπίσκοποι ἐληλύθασιν εἰς Ῥώμην, αἰτιώμενοι κατ' αὐτῶν ἀδικίαν γεγενέναι, ἀλλὰ καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἐπίσκοποι ἀπὸ Θρᾴκης, ἀπὸ κοι-

Digitized by Google

certè non esset æquissimum, nisi Papa esset iudicij Synodici cōgruens iudex. Testis Dionysius Alexandrinus, vt narrat S. Athanasius in ijs quæ pro illo scripsit, & epistola de Synodis Arimini & seleuciæ. Accusatus enim iste Dionysius Apologiam suam scripsit ad Papam, idq; ante Nicænam Synodum.

Testis ipse magnus Athanasius qui ante Sardicensem Synodum, à qua ius appellationum Papæ concessum asserunt Neoterici Orientales, elapsus ex Arianorum insidijs peruenit Romā, & res suas permisit Ecclesiæ, vt ipsemet scribit in Apologia ad Constantium. In secundo quoque Apologetico affert pro se Athanasius Epistolam Iulij Papæ, in qua de Appellationibus hæc habentur.

Non enim soli, Athanasius & Marcellus Episcopi Romam venerunt, iniusta se passos querentes, sed plurimi alij Episcopi è Thracia, Cœlesyria,

Digitized by Google

Phœnice,& Palestina. Presbyteri quoque non pauci, alij quidē Alexandria, alij vero ex alijs partibus venerunt ad hanc Synodum.

Testis Eutyches Archimandrita, vt ex prima actione Quartæ Synodi constat; & epistolis S. Leonis Papæ ad S. Flauianum, & Theodosium Augustum. Depositus enim Eutyches, & excommunicatus à S. Flauiano & eius Synodo ante Quartum generale Concilium appellationis libellum obtulit Papæ. 1. parte c. 2. & 10.

Testis idem S. Flauianus, quādo depositus à Dioscoro prouocauit & ipse ante Concilium Quartum; vt constat Actione eius prima, & ex epistola Valentiniani ad Theodosiū. In hunc modū habet appellationes Papa: Cōstantinopolitanus verò per te habet ex nono Quartæ Synodi Canone: differunt igitur vt quid recens ab antiquissimo. Differunt præterea, vt limitatum ab illimitato. Nam Con- Par. 1. c. 25.

Digitized by Google

πάντο· ἐπὶ διαφέρουσιν ὥσπερ ὡρισμένον ἀορίστου· Ὁ μὲν γὰρ Κωνσταντινουπόλεως ἐκείνας ἔλαβε τὰς ἐκκλήτους παρὰ τῆς συνόδου, ὧν ἔλαβε καὶ τὰς παροικίας, ἀσίας, πόντου, καὶ θρᾴκης· ὁμολόγηται γὰρ παρὰ γραικοῖς, ὅτι οὐκ ἐκκαλοῦνται ἐπὶ τὸν Κωνσταντινουπόλεως οἱ ὑπὸ τοὺς λοιποὺς πατριάρχας· πρὸς δὲ τὸν Ῥώμης ἀναφέρονται αἱ ἔκκλητοι, ὡς δέδεικται καὶ παρὰ πατριαρχῶν, καὶ ἁπάσης τῆς ἐκκλησίας· ὥστε τοὺς λοιποὺς πατριάρχας εἶναι μετὰ τὸν Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλ' οὐχὶ ὑπὸ τὸν Κωνσταντινουπόλεως, ἅπαντας δὲ εἶναι καὶ μετὰ τὸν Ῥώμης καὶ ὑπὸ τὸν Ῥώμης· Ὁρᾷς οὖν, οἷα ἐν τῷ ἐπιχειρήματι ἁμαρτάνεις; ἔχει τὴν ἔφεσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὁ πάπας, ἔχει καὶ ὁ τῆς Κωνσταντίνου· εἰ δὲ οὐκ ἔστι διὰ τοῦτο ὁ τῆς Κωνσταντίνου ὁριστὴς τῶν ἄλλων, οὔτε ὁ πάπας· οὐκ ἔρρωται ἡ ἔνστασις· τῶν γὰρ ὑπ' αὐτὸν, οὐχὶ τῶν μετ' αὐτὸν ὁριστὴς ὁ Κωνσταντινουπόλεως· καὶ ὧν ἐστὶν ὁριστὴς, ἐκείνων ἔχει τὰς ἐκκλήτους, καὶ ἀνάπαλιν, ἀντιστρέφει γάρ· ὁ δὲ πάπας ἔχων

τὰς

ſtantinopolitano datæ ſunt à Synodo illa appellationes, quæ ferri poſſent à Diœceſibus illi conceſſis, Aſia, Ponto, & Thracia eſt enim in conceſſo apud Græcos, non prouocare ad Conſtantinopolitanum eos, qui ſubiecti ſunt alijs Patriarchis: at vero ad Romanum referuntur appellationes, vt probatum eſt, & à Patriarchis, & ab vniuerſa Eccleſia, ita vt ceteri Patriarchæ ſint quidem poſt Conſtantinopolitanum, ſed non ſub Conſtantinopolitano; omnes vero ſint poſt Romanum, & ſub Romano. Vides, quantum in argumento pecces? Habet, ais, appellationes Eccleſiaſticorum Papa, habet etiam Conſtantinopolitanus; ergo ſi Conſtantinopolitanus nõ eſt propter hoc aliorum iudex, nec Papa erit, non ſequitur; quia ſibi ſubditorum, non poſt ſe numeratorum eſt iudex Conſtantinopolitanus: & quorum iudex eſt, eorum etiam appellationes habet, & contra: nam conuer-

τὰς ἐκκλήτους, καὶ ἀνάπαλιν ἀντιστρέφει γάρ. ὁ δὲ πάπας ἔχων τὰς ἀπανταχῶν ἐκκλήτους, καὶ ἁπαξαπάντων ἐστὶν ὁ ἐλεγκτής· διαφόρως οὖν ἐχουσῶν τῶν ἐκκλήτων, ἡ πλεκτάνη τοῦ σοφίσματος διαλύεται. Πρὸς δὲ τὸν κη' τῆς δ' συνόδου κανόνα, καὶ τὸν λς' τῆς πενθέκτης, οὐδὲν εὕρομεν· ὁ μὲν γὰρ τῆς δ' συνόδου ἤδη ψευδὴς ἀπελήλεγκται, ὁ τὰ αὐτὰ πρεσβεῖα νομοθετῶν τῷ πάπᾳ καὶ τῷ Κωνσταντινουπόλεως. παραπλησίως ἐλεγχθήσεται καὶ ὁ τῆς πενθέκτης, ἔνθα περὶ τῆς συνόδου ἐκείνης ἔσται ὁ λόγος.

ΝΕΙΛΟΣ.

Ὅτι δὲ πάντας ἀνακρίνων, αὐτὸς ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται, τοῦτο καὶ ψεῦδος, καὶ τοῖς τῶν ἀποστόλων ἔθεσιν οὐ συμβαίνει. Εἰ γὰρ Παῦλος τοῖς ἄλλοις κοινοῦται τὸ εὐαγγέλιον, μήπως εἰς κενὸν τρέχῃ ἢ ἔδραμε. Καὶ πάλιν Πέτρος ἐπιτιμῶντος ἀνέχεται Παύλου, πῶς οὗτος καθάπερ τύραννος ἀνεύθυνον ἕξει τὸν βίον; Ὅτι δὲ καὶ ψεῦδος τὸ τοιοῦτον,

tur. Papa verò cum omnium appellationes habeat, omnium quoque est iudex, & ex hac differentia tollitur sophismatis impostura. De vicesimo autem octauo, Quartæ Synodi Canone, déque XLVI. Quinisextæ, quos citas, nihil dicemus. Nã Quartę Synodi Canon ille iam reprobatus est, qui eosdem honores statuit Papæ & Constantinopolitano: eodem modo reprobabitur & Canon Quinisextæ, quando de illa Synodo erit sermo.

NILVS. CAP. XIII.

QVod verò omnes ipse iudicans à nemine iudicetur, hoc & falsum & moribus Apostolorum contrariũ est. Nam si Paulus confert cum alijs Euangelium, ne forte in vacuũ curreret, aut cucurrisset. Et rursus Petrus à Paulo increpari se patitur. Quomodo iste quasi tyrannus vitam nul-

σαφὲς· περὶ μὲν τῶν δογμάτων Οὐώελος τοῖς παρ' ἡμῖν μαρτυρεῖ, ὃς κεφαλὶς παρὰ τῆς ϛ' συνόδου τῷ ἀναθέματι παρεδόθη· περὶ δὲ τῆς ἄλλης πολιτείας καὶ πᾶσι μὲν νόμοι, οἷς ἕκαστος τῶν ἐπισκόπων ὑπόκειται, ἐνέχεται καὶ αὐτὸς εἰς ἐπισκόπους τελῶν· πολλοὶ δὲ οἱ τοιοῦτοι τῶν νόμων, οἱ μὲν παρὰ τῶν ἀποστόλων, οἱ δὲ παρὰ τῶν οἰκουμενικῶν ἐκτεθειμένοι συνόδων· Καὶ ἰδίᾳ δὲ φαίνεται παρὰ τῶν μακαρίων πατέρων ἐπιτιμώμενος· Ἀνάγνωθι κανόνα τῆς ϛ' συνόδου ιγ' περὶ τοῦ γάμου τῶν Ἱερωμένων, καὶ τὸν νε' περὶ τοῦ σαββάτου.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Σύμφωνα ταῦτα ἐπιπλέκεις ταῖς σαῖς ἀρχαῖς, ἀλλ' ἀσύμφωνα τῇ ἀληθείᾳ, καὶ τοῖς ἤδη προκομισθεῖσιν ἐλέγχοις. Εἰ γὰρ κατ' σὲ τὸ πρεσβεῖον ὁ πάπας ἔχει παρὰ τῶν πατέρων, καὶ ἔστι διάδοχος τοῦ πέτρου ὡς τῶν ἐπισκόπων ἕκαστος τῶν ὑπ' ἐκείνου χειροτονηθέντων,

li iudici obnoxiam traducet? Quòd autem falsum quoque sit, inde patet. Nam de Dogmatibus Honorius est testis, qui iudicatus à sexta Synodo, & anathemate condamnatus est. De moribus autem certum est, illum & cunctis quidem teneri legibus, quibus & quilibet Episcopus, cum inter Episcopos numeretur: sunt porro leges huiusmodi multæ, partim ab Apostolis, partim à Concilijs generalibus editæ; speciatim vero videtur à sanctis Patribus reprehendi. Lege Canonem Quinisextæ XIII. de coniugio sacerdotũ, & LV. de Sabbato.

CONFVTATIO.

Tu quidem fundamentis tuis conuenientia loqueris, sed à veritate aliena, & iam reiecta, si enim Papa per te primatum habet patrum beneficio; & successor est Petri, nõ secus ac quiuis alius Episcopus ex ijs, quos Petrus

καὶ δύναται τῶν ὀρθῶν ἐκπεσεῖν δογμάτων, καὶ πρῶτος ἐστὶ τάξει μόνῃ, καὶ ὡρισμένην ἔχει προοικίαν, εὐλογῶν πάντως καὶ αὐτὸν ἀνακείνεσθαι κατὰ τοὺς ἄλλους, μηδὲν ἐξαίρετον ἔχοντα.

Εἰ δὲ ὅσα εἴρηται, λῆρος καὶ ψευδολογία, καὶ νεωτερισμὸς, εὔδηλον καὶ ἃ νῦν ἐπιφέρεις, εἶναι κομπώδη τερετίσματα· Παῦλος κρίνεται τὸ εὐαγγέλιον, Πέτρος ἀνέχεται παρὰ Παύλου ἐπιτιμώμενος, ἄρα δεῖ κρίνεσθαι καὶ τὸν πάπαν· οὐ συνορᾷς τοῦ συλλογισμοῦ τὸ ἀπρόσφορον; ἄλλο τὸ κρίνεσθαι καὶ τὸ ἐπιτιμᾶσθαι, καὶ ἄλλο τὸ κρίνεσθαι· ἐκεῖνα ἀγάπης καὶ φιλίας, τοῦτο ἐξουσίας· Εἰ δέ σοι τὸ ἐπιτιμᾶσθαι τὸν Πέτρον δοκεῖ ὑποβιβασμὸν δηλοῦν, ἄκουε τοῦ μεγάλου πατρὸς Γρηγορίου τὴν πίκλην Διαλόγου ἐν τῇ ιη εἰς τὸν Ἰεζεκιὴλ ὁμιλίᾳ.

Ὁ Πέτρος, φησὶν, γέγονε καὶ τῷ ἐλάττονι ἀδελφῷ συναινέτης, καὶ τῷ ὑποδεεστέρῳ κατηκολούθησεν ἐν τῇ αὐτῇ ὑποθέσει, ἵνα καὶ τούτῳ μείζων γένηται, ὥσπερ Κορυφαῖος ὢν

consecrauit;& potest errare in fide:& primus est ordine tantum, & definitam habet Diœcesim: certe rationi consonum est, vt iudicetur & ipse sicut alij, & nullo sit priuilegio exemptus.

At si ea omnia nugatoria sunt, ac falsitatis & nouitatis plena; certè & quæ infers, inanes cantilenæ sunt. Confert Euangelium Paulus; Petrus increpari se patitur; ergo etiam Papa iudicio subdendus est. An non animaduertis insulsitatem syllogismi? aliud est cõferre & increpari, & aliud iudicari. Illa charitatis & amicitiæ sunt, hoc potestatis. Quòd si increpari Petrum, videtur tibi principatus imminutio, audi eximium Doctorem Gregorium magnum homilia in Ezechielem XVIII.

Petrus, inquit, se etiam minori fratri ad cõsensum dedit, atq; in eadem re, factus est sequens minoris sui, etiã vt in hoc præiret. Quatenus qui pri-

τῇ ἀποστολικῇ ἀξίᾳ, οὕτω καὶ τῇ ταπεινοφροσύνῃ γινόμενος.

Εἰ δὲ ὅλως μὴ κρίνεσθαι μὲν, ἀλλ' ἐπιτιμᾶσθαι βούλει τὸν πάπαν ὑπὸ τῶν συμπατριαρχῶν, ὥσπερ ὑπὸ τοῦ συναποστόλου ὁ ἀπόστολος· ἐγχειρῶ σε ἐνθυμεῖσθαι τὰ ῥητὰ καὶ τὰς ὁμολογίας τῶν ἐν ταῖς συνόδοις πατέρων, ὅτι ὀφθαλμὸς καὶ κορυφὴ, καὶ πατὴρ τῶν ἐπισκόπων ἁπάντων ὁ πάπας, ἐκεῖνοι δὲ συναπόστολοι· Καὶ χωλαίνει ἡ ἀναλογία· Ἐπετίμα Κελεστῖνος ἐν τῇ τρίτῃ συνόδῳ τῷ Νεστορίῳ, οὐκ ἐπετιμᾶτο· Ἐπετίμα Λέων ἐν τῇ δ' Διοσκόρῳ, καὶ τὰς ἐπιτιμήσεις ἐπεκύρου ἡ σύνοδος, τὴν δὲ Διοσκόρου τόλμαν κατὰ τοῦ πάπα μετὰ φρίκης ἀπεσκορακισεν· Ἀγάθων ὁ πάπας ἐν τῇ ἕκτῃ ἔλεγε, τοὺς πρὸ αὐτοῦ ἀρχιερεῖς τῆς Ῥώμης ὑπομνῆσαι, ἐρωτῆσαι, ἐπιτιμῆσαι τοῖς ἀνατολικοῖς ὥστε θεραπευθῆναι· Καὶ Ἀδριανὸς ὁ πάπας ἐν τῇ ζ' ἐπετίμα Ταρασίῳ τῷ Κωνσταντινουπόλεως, ὅτι ἐκ λαϊκῆς τάξεως ἐχειροτονεῖτο πατριάρχης, καὶ οἰκουμενικὸς ἐπεφημίζετο ἀδίκως· σὺ δὲ

mus erat in Apoſtolatus culmine, eſſet primus in humilitate.

Sed ſi omnino vis non quidem iudicari Papam, ſed increpari à compatriarchis, ſicut Apoſtolus à coapoſtolo; meminiſſe debes dicta & confeſſiones Patrum in Synodis; quòd oculus & vertex; & pater Epiſcoporum omniũ Papa: illi vero coapoſtoli, & proportio non quadrat. Increpabat Cœleſtinus in tertia Synodo Neſtorium, non increpabatur. increpabat Leo in Quarta Dioſcorum, & increpationes Synodus approbabat; procacitatem vero Dioſcori aduerſus Papam cum horrore deteſtata eſt. Agatho Papa in VI. Synodo ſcribebat; Apoſtolicos ſuos prædeceſſores commonuiſſe, rogaſſe, increpaſſe Orientales vt curarentur. Et Hadrianus Papa in VII. Taraſium Conſtantinop. increpabat, quòd ex laïco ordine Patriarchatus culmen eſſet adeptus, & inſcriberetur œcumenicus. Tu vero Euangelicum

εὐαγγελικὴν ἀναστρέπεις τάξιν, καὶ βούλει τὸν πάπαν οὐκ ἐπιτιμᾶσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ κρίνεσθαι. Καὶ ἀνακυκλεῖς τὸν Ονώριον, ὡς κριθέντα καὶ κατακριθέντα καὶ μετὰ θάνατον παρὰ τῆς ς' συνόδου.

Καὶ ὃ μόνοι ἔπραξαν ἀκεφάλως οἱ ἀνατολικοί, καλεῖς ἔργον τῆς ς' συνόδου. Καὶ οὐχ ὁρᾷς, μὴ παρόντος τοῦτο τοῖς κατὰ τὴν ς' σύνοδον τετολμῆσθαι. οὕτω περὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως κρύφιον κανόνα ἐξέθεντο οἱ τῆς β' συνόδου δίχα τῆς ἐξουσίας τοῦ πάπα. Οὕτως οἱ τῆς δ' ὡς εἴρηται. οὕτως μόνοι τὴν πενθέκτην μετὰ ταῦτα οἱ ἀνατολικοὶ συγκροτήσαντες τὸ σχίσμα ἐρρίζωσαν. Καὶ ὅλως ὅσα οἱ ἀνατολικοὶ ἐν ταῖς συνόδοις κρύφα τοῦ πάπα πεπράχασιν, οὐχ ἁπλῶς ἀπονεμητέα ταῖς ἁγίαις συνόδοις, ἀλλὰ ταῖς τινῶν ἐν τέχνοις μηχανουργίαις. περὶ οὗ πλεῖστα μέμφεται ἐν τῇ δ' συνόδῳ Λέων ὁ πάπας. Εκεινεν ὦ βέλτιστε καὶ κατέκρινε τὸν Ονώριον ἡ βασκανία τῶν παρερμηνευσάντων τὰς ἐκείνου λέξεις, καὶ λα-

peruertis ordinem;& Papam non increpari modo vis,sed etiam iudicari: & Honorium inculcas,quem iudicauerit & condemnauerit sexta Synodus etiam post mortem. Et vocas sextæ Synodi opus, quod Acephali egerunt Orientales.Nec vides, haud primos hoc ausos esse Patres sextæ Synodi. Ita enim Patres secundæ Synodi clandestinum scripserant Canonē de honore Constantinopolitani sine Papa.Ita Quartæ Synodi Patres, vt enarratum est. Ita soli postmodum Orientales celebrata Synodo Quinisexta schismati radicem posuēre. In summa quicquid Orientales in Concilijs egerunt clam Papa, non sacris Concilijs tribuenda sunt, sed artificiosis quorumdam machinamentis.

Quare multum conqueritur Leo Papa in Quarta Synodo.Iudicauit & condamnauit Honorium liuor eorū, qui dicta illius mala interpretatione exceperunt, & loquebantur quæ sibi

cordi erant, vt ait S. Maximus in Dialogo, quem supra citauimus. Non ferebant enim, quatuor Constantinopolitanos Patriarchas anathematizari vt hæreticos Monothelitas, & non inseri Honorium Romanum.

Quòd verò de moribus ais; Papam, cùm sit Episcopus, subesse cunctis legibus, quibus subiacet omnis Episcopus: hoc plane est doctrina tua non indignum. Certe nunquam dixeris, Patriarcham Constantinopolitanum subdi legibus Hierarcharũ, sibi subiectorum inter quos illi primus est vt vnitas, & non sicut coordinatus, vt tu dicis.

Quomodo enim sit non coordinatus, & subordinatus? At vero Papam cũctis subesse legibus, quibus & quilibet Episcopus, egregiè admodum pronuntias, & si subest cunctis legibus, quibus & omnis Episcopus; erit per te Papa eius ordinis, cuius & Episcopi, suffraganei Cæsareensis. At

τοῦτο, ἢ μανία σαφής; Εἰ τοίνυν ἀληθὲς, πολλῷ μᾶλλον ὑποκεῖσθαι τὸν Κωνσταντινουπόλεως τῷ πάπᾳ, ἢ ἐκείνῳ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἱεράρχας· οὐκ ἐνέχεται δὲ ὁ Κωνσταντινουπόλεως τοῖς τῶν οἰκείων ἐπισκόπων νόμοις, οὐδ' ὁ πάπας ἄρα ἐνέχεται τοῖς τῶν ἁπανταχοῦ ἐπισκόπων νόμοις ὅθεν οὐδ' ἐνέχεται, οἷς καὶ ἕκαστος τῶν ἐπισκόπων, ἐπεὶ τῶν ἐπισκόπων ἕκαστος καὶ τοῖς τῶν ἀποστόλων καὶ τοῖς τῶν πατέρων ὑπόκειται νόμοις· ὁ δὲ πάπας ὡς ποιμενάρχης οὐδέσιν ὑπόκειται ποιμένων νόμοις, εἴπερ ἀληθεῖς αἱ τῶν συνόδων ἀποφάσεις περὶ τοῦ πάπα, ἃς παρενηνέχαμεν.

Εἶτα καὶ ἰδίᾳ ἐπιτιμώμενον φαίνεσθαι λέγεις τὸν πάπαν ὑπὸ τῆς πενθέκτης συνόδου. Καὶ παράγεις τὸν ιγ´ ἐκείνης κανόνα περὶ τοῦ γάμου τῶν ἱερωμένων, καὶ τὸν νε´ περὶ τοῦ σαββάτου· Καὶ ἔοικας ὦ Νεῖλε τῷ κριτὰς ἐν δικαστηρίῳ καὶ μάρτυρας καθιστῶντι τοὺς ἀντιδίκους· χρὴ δὲ ἐν τοιούτοις προφέρειν τὰ κοινῇ ὁμολογούμενα, οὐ τὰ κατὰ μονομέρειαν

hoc dicere, quid est aliud, quàm insanire? Sed si verum est multo magis Constantinopolitanum subesse Papæ quàm illi subditos Hierarchas; & Constantinopolitanus non subiicitur legibus suorum Episcoporum; profecto nec Papa subiicitur legibus omnium Episcoporum; quare nec legibus subiectus est, quibus subest quilibet Episcoporum quandoquidē quilibet Episcoporum subest Apostolorum & Patrum legibus; Papa vero cum pastorum, caput sit nullis pastorum legibus subest alioquin quomodo dicta & sententiæ Synodorum de Papa consistent?

Asseris deinde, Papam videri speciatim reprehensum à Quinisexta Synodo; profersq; XIII. eius Canonem de coniugio sacerdotum, & LV. de Sabbato, & videris perinde facere ac illi, qui iudices & testes constituunt aduersarios. At in huiusmodi rebus asserēda sunt, quæ apud vtráq;

παρανόμως γεγενότας· Ἡ πενθέκτη σύνοδος χωρὶς τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τοὺς κανόνας ἐκθεμένη ἀρχὴ καὶ ῥίζα τοῦ σχίσματος γέγονε, συνωθοῦντος Ἰουστινιανοῦ τοῦ ῥινοτμήτου ἀπαυθαδιάσασα γὰρ πρὸς τὴν ἀρχαιότητα πολλῆς καινοτομίας ἐδείχθη διδάσκαλος· πῶς οὖν ὅλως συμφωνήσει ὁ ιϛ΄ αὐτῆς κανὼν τῷ γ΄ τῆς ἁγίας α΄ συνόδου.

Ἀπηγόρευσεν ἡ μεγάλη σύνοδος καθόλου, μήτε ἐπισκόπῳ, μήτε πρεσβυτέρῳ, μήτε διακόνῳ, μήτε ὅλως τινὶ τῶν ἐν κλήρῳ ἐξεῖναι συνείσακτον ἔχειν· πλὴν εἰ μὴ ἄρα μητέρα, ἢ ἀδελφὴν, ἢ θείαν, ἢ ἃ μόνα πρόσωπα πᾶσαν ὑποψίαν διαπέφευγε.

Τοῦτον τὸν κανόνα ἐξηγοῦνται οἱ γραικοὶ περὶ τῶν ἐν ἱερωσύνῃ ἀζύγων, καὶ προφασίζονται προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις· ὁ δὲ μέγας Βασίλειος τὸν ἀληθῆ νοῦν παραδίδωσι, Γρηγορείῳ πρεσβυτέρῳ γράφων.

Οὔτε πρῶτοι, οὔτε μόνοι ὦ Γρηγόριε, ἐνομοθετήσαμεν γυναῖκα ἀνδράσι μὴ συνοικεῖν, ἀλλ᾽ ἀνάγνωθι τὸν κανόνα τὸν ἐξενε-

χθέντα

partem sint in confesso, non quæ ab altera parte cõtra ius fasq́; gesta sunt. Quinisexta Synodus, quam sine Papa Græci celebrarunt impellente Iustiniano Rhinormeto, schismatis fuit origo & radix: nam deposita reuerentia aduersus antiquitatem multæ nouitatis magistram se præbuit. Quomodo enim Canon eius XIII. concordabit cum tertio sanctæ primæ Synodi.

Nicænæ 1. Synodi Canon III. Prohibet magna Synodus, ne omnino liceat Episcopo, aut Presbytero, aut Diacono, siue cuicumque clerico introductam habere mulierem ; nisi forte matrem, aut sororem, aut amitam ; vel eas tantum personas, quæ omnem fugiunt suspicianem.

Hunc Canonem Græci exponunt de ijs clericis, qui viuunt in cælibatu, excusando excusationes in peccatis. At magnus Basilius verum tradit sensum scribens Gregorio Presbytero.

ϑέντα παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν τῶν ἐν τῇ συνόδῳ Νικαίας, ὃς φανερῶς ἀπαγορεύει συνεισάκτους μὴ εἶναι. Αγαμία δὲ ἐν τούτῳ ἔχει τὸ σημεῖον, ἐν τῷ κεχωρίσθαι τῆς γυναικῶν διαγωγῆς· ὡς ἐὰν ἐπαγγελλόμενός τις τῷ ὀνόματι, ἔργῳ τὰ τῶν ταῖς γυναιξὶ συνοικούντων ποιῇ, δῆλός ἐστι τὸ μὲν τῆς παρθενίας σημεῖον ἐν τῇ προσηγορίᾳ διώκων, τὸ δὲ καθ' ἡδονὴν ἀπρεποῦς μὴ ἀφιστάμενος.

Εν τούτοις ὁ μέγας πατὴρ τὸ, συνεισάκτους μὴ εἶναι, τοῦτον εἶναι βούλεται τῇ ἀγαμίᾳ. Καὶ ὅ φησιν ἡ ἁγία σύνοδος, ἐπισκόπῳ, πρεσβυτέρῳ, διακόνῳ· παραφράζει ὁ μέγας βασίλειος εἰς τὸ, ἀνδράσι μὴ συνοικεῖν. Καὶ τὸ, μήτε ὅλως τινὶ τῶν ἐν κλήρῳ, αὐτὸς ἑρμηνεύει φάσκων· ὡς ἐὰν ἐπαγγελλόμενός τις τῷ ὀνόματι, ἔργῳ ποιῇ τὰ τῶν συνοικούντων ταῖς γυναιξίν. Ωστε τὸν νοῦν τοῦ κανόνος κατὰ τὸν μέγαν βασίλειον εἶναι τοῦτον.

Nec primi,nec ſoli nos ô Gregori, legem tulimus vetantem cohabitare fœminam viris; ſed legito Canonem editum à ſancti Patribus noſtris in Nicæna Synodo; qui manifeſtè prohibet, ne mulieres introductæ ſint. Cælibatus autem hoc habet eximiũ, ſi quis abſtineat à mulierum contubernio.Quòd ſi quis profiteatur quidem nomine tenus cælibatum, ſed re ipſa peragat quod ij qui degunt cum fœminis; certè virginitatem ille quidem ſpecioſo titulo perſequitur, ſed à fœditate voluptatis ſe ſe nõ cõtinet.

In his magnus Pater pro eodem accipit,non habere introductam,& ſeruari cælibatum. Et quod ait ſancta Synodus, Epiſcopo,Preſbytero,Diacono;paraphraſi vtens magnus Baſilius,viris,ait,non cohabitare, & verba illa; ſiue cuicumq; clerico; ipſe ſic interpretatur, ſi quis profiteatur quidem nomine tenus cælibatum,ſed re peragat quod ij, qui degunt cum fœ-

Ἀπηγόρευσεν ἡ μεγάλη σύνοδος καθόλου τοῖς ἱερωσύνην ἐπαγγελλομένοις συνοικεῖν γυναιξὶν, οἵ τινες ἀγαμίαν τηρεῖν ὀφείλουσιν· Κατὰ δὲ τοὺς ἐξηγητὰς τῶν γραικῶν τὸν νοῦν εἶναι τοιοῦτον· Ἀπηγόρευσεν ἡ μεγάλη σύνοδος καθόλου, τοῖς ἀγάμοις τῶν ἱερέων γυναιξὶ συνοικεῖν, ὀφείλουσι γὰρ φεύγειν τὴν λαθραγαμίαν.

Οὕτω διαφόρως ἐχουσῶν τῶν ἐξηγήσεων, ἀξιοπιστότερος δήπου ὁ μέγας Βασίλειος καὶ ἁγιότητι καὶ ἀρχαιότητι καὶ σοφίᾳ διαφερόντων· Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μαρτυροῦντας αὐτῷ ἔχων τὸν παμφίλου Εὐσέβιον, καὶ τὸν ἅγιον Ἐπιφάνιον· ὧν ὁ παμφίλου καὶ τῇ προτῃ πρὶν, καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐκτεθέντος κανόνος ἐξηγεῖται ἐν τῷ πρώτῳ τῆς εὐαγγελικῆς ἀποδείξεως, οὑτωσὶ λέγων.

Χρὴ, φησὶν ὁ λόγος, τὸν ἐπίσκοπον γεγενέναι μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα· πλέον ἀλλὰ τοῖς ἱερωμένοις, καὶ περὶ τὴν τοῦ θεοῦ θεραπείαν ἀσχολουμένοις ἀνέχειν λοιπὸν σφᾶς αὐτοὺς προσήκει

minis. Ita vt sensus Canonis demente Basilij sit hic.

Prohibet magna Synodus omnibus omnino sacerdotij gradibus cohabitare fœminis, cum cælibatum seruare teneantur. At iuxta Græcorũ interpretes sẽsus hic est: Prohibet omnino sãcta Synodus ne sacerdotes cælibes cahabitẽt fœminis; debẽt enim euitare furtiua cũ mulierib⁹ cõmercia.

Cum ergo diuersæ interpretationes sint, certè fide dignior est Basilius magnus, sanctitate, antiquitate, & scientia pollens. Præsertim cum attestantes habeat & Eusebium Pamphili, & S. Epiphanium. Porro Eusebius & primæ Synodo interfuit, & sensum expositi Canonis declarat libro 1. Demonstrationis Euangelicę, his verbis. Oportet, inquit scriptura, Episcopũ vnius fuisse vxoris virum. Ceterum & sacerdotio fungentibus, & circa Dei cultum occupatis conuenit, deinceps se à consuetudine con-

τῆς γαμικῆς ὁμιλίας.

Καὶ ὁ θεῖος δὲ Ἐπιφάνιος ἐν τῷ τέλει τοῦ γ΄ βιβλίου κατὰ αἱρέσεων.

Στεφάνη δέ, φησι, τούτων ἁπάντων ἡ μήτηρ καὶ γεννήτειρα, ἡ ἁγία Ἱερωσύνη, ἐκ μὲν παρθένων τὸ πλεῖστον ὁρμωμένη· εἰ δὲ οὐκ ἐκ παρθένων, ἐκ μοναζόντων· Εἰ δὲ μὴ εἶεν ἱκανοὶ εἰς ὑπηρεσίαν ἀπὸ μοναζόντων, ἐξ ἐγκρατευομένων τῶν ἰδίων γυναικῶν, ἢ χηρευσάντων ἀπὸ μονογαμίας. Καὶ ἐν τῷ κατὰ αἱρέσεων β΄ βιβλίῳ, ἐν τῷ κατὰ καθαρῶν.

Τῷ ὄντι, φησίν, οὐ δέχεται τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ κήρυγμα μετὰ τὴν τοῦ χριστοῦ ἐνδημίαν τοὺς ἀπὸ πρώτου γάμου τελευτησάσης τῆς αὐτῶν γυναικὸς δευτέρῳ γάμῳ συναφθέντας, διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς τιμῆς τῆς ἱερωσύνης· Καὶ ταῦτα ἀσφαλῶς ἡ ἁγία τοῦ θεοῦ ἐκκλησία μετὰ ἀκριβείας παραφυλάττεται· ἀλλὰ καὶ τὸν ἔτι βιοῦντα καὶ τεκνογονοῦντα, μιᾶς γυναικὸς ὄντα ἄνδρα οὐ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀπὸ μιᾶς ἐγκρατευσάμενον, ἢ χηρεύσαντα

iugij abstinere.

Et S. Epiphanius ad finem libri tertij contra hæreses.

Corona, inquit, horum omnium & mater parensq́; , sacrum sacerdotium; quod in virginibus quidem vt plurimum collocatur; quod si non in virginibus, collocatur in monachis. Quod si ex monachis idonei non sint administerium, assumuntur continentes à proprijs vxoribus, aut vidui post monogamiam.

Et lib. 2. contra hæreses, hæresi Catharorum.

Reuera, inquit, sacra Dei prædicatio non admittit post Christi aduentum eos qui à primo matrimonio defuncta vxore transeunt ad secunda vota, propter excellentiam sacerdotalis honoris. Et hoc sancta Dei Ecclesia cautissimè seruat & exactissimè. Quin & dantem adhuc operam liberis, vnius vxoris virum non admittit; sed eum, qui se ab vna continuit, aut

διάκονόν τε καὶ πρεσβύτερον, καὶ ἐπίσκοπον καὶ ὑποδιάκονον, μάλιστα ὅπου ἀκριβεῖς οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες· ἀλλὰ πάντως ἐρεῖς μοι, ἔν τισι τόποις ἔτι τεκνογονεῖν πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους, καὶ ὑποδιακόνους· τοῦτο οὐ παρὰ τὸν κανόνα, ἀλλὰ παρὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων κατὰ καιρὸν ῥαθυμήσασαν διάνοιαν, καὶ τοῦ πλήθους ἕνεκεν μὴ εὑρισκομένης ὑπηρεσίας· ὃ πρεπωδέστερον γὰρ ἀεὶ ἡ ἐκκλησία ὁρῶσα, ἁγίῳ πνεύματι εὖ διαταχθεῖσα, ἐίνω ἀπερισπάστους τῷ θεῷ τὰς χρείας ἐπιτελεῖσθαι σπουδάζειν, καὶ τὰ πνευματικὰ τῶν χρειῶν μετὰ πάσης ἁγνοτάτης συνειδήσεως τελειοῦσθαι.

Οὕτως ἐξηγουμένων τῶν ἁγίων πατέρων Βασιλείου καὶ Ἐπιφανίου, καὶ προσμαρτυροῦντος Εὐσεβίου, ὃς καὶ τῇ πρώτῃ συνόδῳ παρῆν, πῶς ἡ πενθέκτη σύνοδος ἐν τῷ ιγʹ ἑαυτῆς κανόνι τοὺς γάμους τῶν Ιερέων λέγουσα ἀποστολικὴν

viduus mansit, Diaconum suscipit & Presbyterum, & Episcopum, & subdiaconum, præsertim vbi Ecclesiastici Canones in suo robore vigent. At profectò dices, in quibusdam locis adhuc liberis operam dare Presbyteros, & diaconos, & subdiaconos. Verum hoc non à Canone, sed ex inertia mentis humanæ, quæ subrepit aliquando, prouenit; & multitudinis causa, cum facile ministri non suppetant: semper enim, quod decentius est Ecclesia spectans, sancto spiritu bene disposita, statuit offerendum esse Deo studiosum cultum sepositis distrahentibus curis, & spiritales functiones cum castissima conscientia obeundas.

Ita interpretantibus, Sanctis Patribus, Basilio & Epiphanio, & attestante Eusebio, qui primæ Synodo interfuit: Quomodo Quinisexta in suo XIII. Canone, dum vocat sacerdotum matrimonia exactum

ἀκρίβειαν καὶ τάξιν, οὐκ ἀντιλέγει τοῖς ἱεροῖς διδασκάλοις; Ἀντιλέγουσα δὲ πῶς ἐπιτιμᾷ τοῦ πάπα, τὴν ὄντως ἀποστολικὴν τηρῶντι ἀκρίβειαν.

Ποίας ὡσαύτως περιπετείας οὐ γέμει ὁ νέ περὶ τοῦ σαββάτου κανών; Ἐρωτηθεὶς ποτὲ ὁ θεῖος Ἀμβρόσιος ὑπὸ τοῦ μακαρίου Αὐγουστίνου ἔτι ἐν κατηχουμένοις τελοῦντος, εἰ χρὴ νηστεύειν τῷ σαββάτῳ, ἀπεκρίνατο· Ἐν μεδιολάνῳ διάγων οὐ νηστεύω· ὅτε καταλαμβάνω τὴν Ῥώμην, νηστεύω· Ταῦτα φησὶν ὁ μακάριος Αὐγουστῖνος ἐν τῇ πρὸς αὐτοῦ ἐπιστολῇ, κάλλιστα περὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου φιλοσοφῶν· Τὴν γὰρ ἐν τῷ τάφῳ, φησὶ, τοῦ χριστοῦ ἀνάπαυσιν τῷ σαββάτῳ οἱ μὲν τῆς ἑῴας δεῖν ᾠήθησαν τῇ ἐπισιτήσει σημαίνεσθαι, οἱ δὲ τῆς Ῥώμης τῇ νηστείᾳ· Καὶ οὐδαμοῦ φησιν ἀποστολικῆς τοῦτο γραφῆς διάταγμα, ὅπερ οἱ τῆς πενθέκτης συνόδου ὀνειροπολοῦσιν· Ἀλλ' οὐδὲ Ἀμβρόσιος εἴπερ ᾔδει κανόνα περὶ τούτου εἶναι ἀποστολικὸν, εἶπεν ἂν τῷ Αὐγουστίνῳ, τοῖς τόποις

Apoſtolicæ ordinationis ritum, ſacris Doctoribus non contradicit? contradicendo autem quomodo reprehendit Papam, qui verè Apoſtolicum obſeruat morem?

LV. etiam de Sabbato Canon quãta temeritate ſcatet? Interrogatus olim S. Ambroſius à B. Auguſtino adhuc catechumeno, an eſſet Sabbato ieiunandum, reſpondit: quando Mediolani ſum, non ieiuno Sabbato: quãdo Romæ ſum, ieiuno Sabbato. Hæc S. Auguſtinus Epiſtola LXXXVIII. vbi de hac re pulcherrimè philoſophatur. Nam ad ſignificandam, inquit, Chriſti in ſepulchro requiem, putarunt Orientales relaxandum eſſe ieiunium, Romani vero ieiunandum. Porro in Apoſtolicis, inquit, litteris de hoc nullum præceptum reperiri: at Quiniſexta Synodus hoc ſomniauit. Ambroſius etiam ſi extare hac de re Canonem ſciſſet Apoſtolicum, non dixiſſet Auguſti-

συμμεταβάλλειν καὶ τὴν συνήθειαν· οἱ γὰρ ὄντως ἀποστολικοὶ κανόνες πανταχοῦ κρατοῦσιν.

Καὶ ἐν τῇ ριʹ ἐπιστολῇ τρία φησὶν εἶναι ἐν τῇ πολιτείᾳ τῶν χριστιανῶν. Πρῶτα μὲν, ὅσα ἐγγράφως ἔχομεν ἐν ταῖς κανονικαῖς βίβλοις. Δεύτερα, ὅσα οὐ διὰ γραφῆς, ἀλλὰ διὰ παραδόσεως ἔχομεν, καὶ παρὰ πᾶσι κοινῇ φυλάττονται· οἷον τὸ ἑορτάζεσθαι τὴν χριστοῦ ἀνάστασιν, τὸ πάθος, καὶ τὰ ὅμοια. Τρίτα δὲ τὰ κατὰ τόπους διάφορα, οἷον, φησὶν, ἡ τοῦ σαββάτου νηστεία· οἱ μὲν γὰρ νηστεύουσιν, οἱ δὲ οὐ νηστεύουσιν, καὶ τὰ παραπλήσια· ταῦτα τὰ τρίτα φησὶν ἐλευθέρας εἶναι παραφυλακῆς, ἵν' ἐκεῖνος ἄριστα πολιτεύηται, ὃς ἂν φησὶν ἐν τούτοις φυλάσσῃ τὸ ἔθος τῆς ἐκκλησίας, ἐν ᾗ ἂν γένηται· Εἶτα πάλιν φέρει τὸ ῥητὸν τοῦ Ἀμβροσίου, καὶ τοῦτον ἐκείνου παράγγελμα.

Εἰς ἣν ἂν ἀφίκοιο ἐκκλησίαν, ἐκείνης

no, pro locorum varietate varios mores esse seruandos; nam Canones Apostolorum vbiq; ligant.

Et Epistola CXVIII. Tria esse, inquit, in noui popoli societate. Prima, quæ in scripturis habentur Canonicis. Secunda, quæ non scripta, sed tradita custodimus, & toto terrarũ orbe obseruantur; sicuti Passio est & Resurrectio Christi, & similia, quæ solemniter celebrantur. Tertij generis, quæ per loca terrarum regionesq; variantur sicuti est, quòd alij ieiunent Sabbato, alij vero non; & alia huiusmodi. Totum hoc, inquit, genus rerum liberas habet obseruationes, nec disciplina est vlla in his melior, quàm vt eo modo vir prudens agat, quo agere viderit Ecclesiam, ad quácumcumq; forte deuenerit. Deinde rursus affert Ambrosij dictum, eiusq; præceptum.

Ad quamcumq; forte Ecclesiam

veneris, eius morem serua, si cuiquã non vis esse scandalo, nec quemquam tibi, ego, vero, inquit Augustinus, de hac sententia etiam atq; etiam cogitans ita habeo, tanquam eam cœlesti oraculo susceperim.

Et Epist. XIX. Vtrum, inquit, si quisquam sanctus Orientalis Romã venerit, & Sabbato ieiunauerit, excepto, illo die Paschalis Vigiliæ, culpandus sit? si affirmes, non solum Rom. Ecclesiam, sed etiam multas ei vicinas & remotiores damnabis.

Petrus quoque Alexandrinus Episcopus & Martyr ieiunium Quartæ & sextæ feriæ, non legem Apostolici Canonis, sed traditionis esse inquit rationi congruentis. Cum tamẽ apud Græcos de hoc extet Canon Apostocus LXIX. Quale illud etiã est apud Basilium magnum in libro de spiritu sancto capite, de Dogmatis non scriptis: Trina inquam in baptismate immersio; licet Orientales hac de re

κανόνα ἠγνόει ὁ μέγας Βασίλειος, ὅπερ ἀπι-
θανώτατον· ἢ δῆλον ὅτι οὐ πάντες ἀποστολικοὶ
κανόνες οἱ περιφερόμενοι ἐπ' ὀνόματι τῶν ἀπο-
στόλων, ἀλλὰ νόθοι ὄντες οὐκ ὀλίγοι τοῖς γνησίοις
λάθρα συνηριθμήθησαν. Ὁ δὲ ἅγιος Ἱερώ-
νυμος ἐν τῇ πρὸς Λουκίνιον ἐπιστολῇ· ζη-
τεῖς, φησι, περὶ τοῦ σαββάτου εἰ νηστευτέον·
περὶ τούτου καὶ Ἱππόλυτος γέγραφεν· ἐγὼ δὲ
σοι λέγω, τὰς ἐκκλησιαστικὰς παραδόσεις, μά-
λιστα δὲ τὰς μὴ λυμαινομένας τῇ πίστει, οὕτω
δεῖν παρατηρεῖσθαι, ὡς παραδέδονται ὑπὸ
τῶν ἀρχαιοτέρων· μηδὲ τὴν ἑτέρων συνή-
θειαν ἀνατρέπεσθαι τῇ ἑτέρων ἐναντίᾳ συνη-
θείᾳ. Μαρτυρεῖ καὶ Κασσιανὸς ἐν τῷ συγγράμ-
ματι τῷ περὶ τῆς κανονικῆς διατάξεως τῶν
μεθ' ἡμέραν εὐχῶν καὶ ψαλμῳδιῶν, περὶ τοῦ
σαββάτου, ὡς διὰ τὴν τῶν ἀποστόλων ἀγ-
ρυπνίαν τῇ ἑσπέρᾳ τῆς παρασκευῆς ἐν τῷ και-
ρῷ τοῦ σωτηρίου πάθους, ἐπιφώσκοντος τοῦ
σαββάτου, ἐκράτησε παρὰ τοῖς ἀνατολικοῖς
συνήθεια διανυκτερεύειν τότε, καὶ μετὰ τοὺς
καμάτους τῆς παννυχίδος ἀνιέναι τὴν νηστείαν
σαββάτῳ

Quinquagesimũ habeant Cononem Apostol. Aut ergo Basilius magnus ignorabat Canonẽ, quod nullo modo credibile est; vel cõstat, non omnes qui Apostol. nomine circumferũtur, esse Canones Apostolicos, sed irrepsisse multos, & germanis furtim esse annumeratos. Et S. Hieronymus in epistola ad Lucinium: De Sabbato, inquit, quæris vtrũ ieiunendũ sit. Scripsit quidem & Hippolytus, & diuersi scriptores; sed ego illud admoneo, Traditiones Ecclesiasticas, præsertim quæ fidei non officiunt, ita obseruandas, vt à maioribus traditæ sunt; nec aliorũ consuetudinẽ aliorũ cõtrario more subuerti. Testatur etiã Cassianus, qui de institutis monachorũ scripsit, libro tertio de Canonico diurnarũ orationũ & psalmorũ modo, Apostolos tota nocte mansisse peruigiles illucescente Sabbato, passionis tempore; ac proinde per totũ Orientem fuisse in more positũ, vt illi nocti, in-

σαββάτῳ καὶ Κυριακῇ· οὐ γὰρ δή φησιν λύε-
ται ἡ νηστεία κατὰ Ἰουδαϊσμόν· πῶς γάρ; ἀλλὰ
πρὸς ἄνεσιν καὶ κουφισμὸν πεπονηκότος τοῦ σώ-
ματος, πέντε καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα δι' ὅλου
τοῦ ἔτους ἡμέραις νηστείᾳ κατατρυχομένου, καὶ
δυεῖν ἡμέραιν ἀναψυχὴν ἀναγκαίως ἐπιζη-
τοῦντος. Καὶ οὐδαμοῦ μέμνηται κανόνος ἀπο-
στολικοῦ διαγορεύοντος περὶ τοῦ σαββάτου·
Ὥστε δυοῖν θάτερον εἰπεῖν ἀναγκαῖον, ἢ τοὺς τοσού-
τους καὶ τηλικούτους ἄνδρας πεπλανῆσθαι ὑπ'
ἀμαθίας, καὶ ταῦτα ἀρχαιοτέρους ὄντας, καὶ διὰ
τοῦτο τὰ τῆς ἀρχαιότητος μᾶλλον εἰδότας· ἢ
τοὺς τῆς πενθέκτης συνόδου ἐκδεδωκότας τὸν
κανόνα περὶ τοῦ σαββάτου, καὶ τοὺς λοιποὺς κα-
νόνας, ἐν οἷς τετολμήκασι τὴν ῥωμαϊκὴν κα-
νονίσαι ἐκκλησίαν, οὐδὲν ἄλλο πεπραχέναι
ἢ νεωτερισμοὺς καὶ σχισμάτων προοίμια· τοιού-
τοις δὲ κανόσι λέγειν ἐπιτιμᾶσθαι καὶ ὑπο-
κεῖσθαι τὸν πάπαν, τί ἄλλο, ἢ τὰ δοκοῦντα
λέγειν, καὶ τὸ κατὰ τοῦ πάπα μίσος ἐρεύγεσθαι,
ὥστε εἰπεῖν τὸ εἶναι θείῳ δικαίῳ φύλακα τὸν πά-
παν, καὶ ἰατρὸν τῆς ἐκκλησίας, καὶ ὀφθαλμὸν

quit, deputaretur vigiliarū solēnitas, & post vigiliarū laborē absolutio ieiunij fieret Sabbato & Dominica. Nō enim inquit, absolutio ista ieiunij reputāda est ad cōmunionem festiuitatis iudaïcæ, sed ad refectionē & leuamentū corporis; quòd per totas anni septimanas iugiter quinis dieb9 ieiunās, nisi duobus saltē interpositis refocillatum fuerit, facile deficit. Neq; vsquā Canonis Apostolici meminit de Sabbato. Quare duorū alterū dicamus necesse est: Vel tales tātosq; viros laborasse ignorātia, cū tamē antiquiores fuerint, & proinde antiquitatis magis periti; vel Quinisextā Synodū, quæ de Sabbato Canonē edidit, & ceteros Canones, per quos ausa est Ecclesiæ Romanę ponere leges nil aliud egisse, quā nouis rebus studuisse, & exordio schismatis. Per tales vero Canones reprehensū velle Papā, & huiusmodi Canonibus esse illū subiectū; est sibi assentari, & virus odij cōtra Papā,

τοῦ ὅλου σώματος, μεταφορικῶς λεγόμενον ταυτόν ἐστι τὸ εἶναι κυβερνήτην καὶ ποιμένα, καὶ ὁ ποιμὴν οὐ ποιμένεται, ἄρα καὶ ὁ κριτὴς οὐ κρίνεται· καὶ εἴπερ οὐ τύραννος ὁ κριτὴς διὰ τὸ μὴ κρίνεσθαι, παραλόγως τυράννῳ εἰκάζεις τὸν πάπαν, ὃς θεόθεν ἔχων τὸ κρίνειν, ἐκεῖθεν ἔχει καὶ τὸ μὴ κρίνεσθαι.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Ὅτι δὲ καὶ μείζονος τάξεως ἢ κατ' ἐπίσκοπον οὐκ ἔστι τὸ κατ' αὐτὸν, δῆλον μὲν καὶ ἐξ ὧν εἴρηται· πῶς γὰρ παρὰ τῶν ἐλαττόνων ἐλέγχων εὐθύνετο ἄν; καὶ ἐπίσκοπον δὲ Ῥώμης αὐτὸν οἱ πατέρες καλοῦσιν, καὶ παρ' ἐπισκόπων χειροτονεῖται· ὁ δὲ μακάριος Διονύσιος ἐπὶ τῶν ἀποστόλων γεγονὼς, εἰς λειτουργοὺς καὶ ἱερέας καὶ ἐπισκόπους τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱεραρχίαν διαιρῶν φαίνεται, καὶ μείζονα τῆς τοῦ ἐπισκόπου ἀξίας οὐδ' ἔστιν ἐκ τῶν ἐκείνου λόγων ἐπινοεῖν.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Τοῦτο σκιαμαχεῖν ἐστιν ὦ βέλτιστε· τίς γὰρ εἶπέ ποτε τῶν ἁπάντων, τὸν πάπαν

euomere. Itaq; si Papa iure diuino esse custode, & medicũ Ecclesiæ, totiusq; corporis oculũ, idẽ est metaphoricè, quod esse gubernatorẽ & pastorẽ; & pastor non pascitur; ergo neq; iudex iudicatur. Et si iudex non ideo tyrannus, quia non iudicatur, temere Papam tyranno assimilas, qui iudex à Deo constitutus, à Deo quoque habet vt non iudicetur.

NILVS. CAP. XIV.

QVod verò Papa maioris nõ sit ordinis, quã Episcopalis, cõstat ex dictis; quomodo enim corrigeretur ab inferioribus? & Patres illũ Romæ Episcopũ vocant, & ab Episcopis cõsecratur. B. quoq; Dionysius, qui fuit tempore Apostolorum diuisit Hierarchiam Ecclesiasticam in ministros sacerdotes, & Episcopos; nec licet ex verbis eius dignitatẽ Episcopali majorem excogitare. CONFVTATIO.

Hoc ad vmbrã pugnare est. Quis enim dixit vnquam, Papam maioris

μείζονος ἐστὶ τάξεως ἱερατικῆς ἢ κατ' ἐπίσκοπον; κατὰ σὲ δὲ ὁ Κωνσταντινουπόλεως μείζονός ἐστιν ἢ κατ' ἐπίσκοπον τάξεως; εἰ γοῦν ἐπίσκοπος ὢν ἔχει τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἱεράρχας, τίνι λόγῳ τὸν πάπαν ὄντα ἐπίσκοπον ἀφαιρῆ τὸ πρωτεῖον ἐκεῖνο, ὅπερ αὐτῷ προσμαρτυροῦσιν αἱ σύνοδοι; Ἐπὶ τῆς τρίτης συνόδου Κελεστῖνος ὁ Ῥώμης ἐπίσκοπος, Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, Ἰωάννης Ἀντιοχείας· Καθεῖλε Κύριλλον ὁ Ἰωάννης· Ἠγανάκτει Κύριλλος, ὅτι μείζονος ὢν θρόνου καθῃρέθη· γράφει ἡ σύνοδος παρακαλοῦσα τὸν πάπαν ἀγανακτῆσαι κατὰ Ἰωάννου, ἵνα μὴ φασιν οἴχοιτο τὰ τῆς ἐκκλησίας εἰς παντελῆ σύγχυσιν· περὶ ὧν ἁπάντων ἀνωτέρω εἰρήκαμεν· τίνα γοῦν τρόπον ἐπίσκοπος ἐπισκόπῳ παρ' ἐπισκόπῳ ἐδικάζετο; ἢ τάχα Κύριλλος ἠγνόει τὴν τάξιν τῶν ἐπισκόπων, ἢ πᾶσα ἡ ἁγία σύνοδος; οὐκ ἄρα πρὸς τὸ πλήρωμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας ἀνάγκη τὸν πρωτοκάθεδρον εἶναι μείζονος ἱερατικῆς τάξεως, ἀλλὰ μείζονος θρόνου καὶ

esse ordinis quã Episcopalis? An vero per te Constantinop. maioris est ordinis, quã Episcopalis? si ergo ille, cum sit Episcopus, habet tamẽ sub se Hierarchas; qua ratione Papæ, cũ sit Episcopus, primatũ illũ negas, cuiꝰ illi testes sunt sacræ Synodi? Cũ tertia Synodus ageretur, Romanus Episcopus erat Cælestinus; Cyrillus Alexandrinus, Ioannes Antiochenus. Deposuit Ioannes Cyrillũ, ægre ferebat Cyrillus, quod cũ dignioris esset sedis, fuisset à Ioãne depositus. Scribit Synodus regans Papã, vt in Ioannẽ animaduerteret, ne Ecclesię res abirẽt in extremã cõfusionẽ. De quibus omnibus supra dictũ est. quomodo igitur Episcopus cũ Episcopo apud Episcopũ iudicio certabat? An forte Cyrillus, & vniuersa sancta Synodus ignorabat ordinẽ Episcop. Nõ ergo requiritur ad plenitudinẽ Ecclesiasticæ Hierarchiæ, vt prima sedes sit maioris ordinis sacerdotalis, sed dignitatis & auctoritatis

ἐξουσίας· τοῦτο βούλεται τοῖς πατράσι τῆς ϛ´ συνόδου ὁ, ἀρχιερατικώτατος πρόεδρος. Καὶ ὁ τοῦ βασιλέως πωγωνάτου, οἰκουμενικῷ ἀρχιποίμενι, καὶ ἄλλα μυρία· Διὰ τοῦτο καὶ Ῥώμης ἐπίσκοπος ὑπὸ τῶν ἁγίων καλεῖται πατέρων, καὶ χειροτονεῖται παρὰ ἐπισκόπων. Καὶ ὁ μακάριος Διονύσιος περὶ πάσης ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας ποιεῖσθαι τὸν λόγον ἐπαγγειλάμενος, οὐδὲν παραλέλοιπεν· ἀλλ᾽ οὐ διὰ τοῦτο ὁ πάπας ἢ εὐθύνεται, ὅπερ σὺ ὡς ἀποδειχθὲν λαμβάνεις· ἢ τῆς ἐξουσίας ἐστέρηται, ἣν πᾶσαι αἱ σύνοδοι ἐν αὐτῷ καθομολογοῦσι, κεφαλὴν λέγουσαι καὶ ὀφθαλμὸν, καὶ οἰκουμενικὸν πάσης ἐκκλησίας ἐπίσκοπον.

ΝΕΙΛΟΣ.

Πῶς δέ φασι κανόνων ϛ´ συνόδου μεμνῆσθαι δίκαιον, τῆς ϛ´ μηδαμῶς κανόνας ἐκδούσης, ὅτι ἡ σύνοδος ἡ ἐκδοῦσα τοὺς κανόνας παρὰ πόδας τῆς ϛ´

maioris. Hoc sibi vult apud Patres sextæ Synodi titulus ille, Pontificalissimus Antistes; & voces illæ Cõstantini Imp. Pogonati, œcumenico pastorum Principi, & sexcenta alia. Propter hoc etiã à sanctis Patribus vocatur Episcopus Romæ & consecratur ab Episcopis, & B. Dionysius de cunctis Hierarchiæ Ecclesiasticę partibus sermonem pollicitus, nihil prætermisit: nõ ideo tamen Papa, aut correctioni Episcop. subiacet, quod tu quasi demonstratum accipis; aut illi neganda auctoritas, quam omnes Synodi affirmant, caput illum vocantes, & oculum. & œcumenicum omnium Ecclesiarum Episcopum.

Act. 18. in prosph. in litter. ad Syn.

NILVS. CAP. XV.

AT quomodo, inquiunt, fas sit, sextæ Synodi Canonum meminisse, cum sexta nequaquam ediderit Canones? Quoniam Synodus, quæ edidit Canones, quæ post sextam

συγκροτηθεῖσα, οἰκουμενική ἐστι καὶ αὐτή, τὸ ὑστέρημα τῆς ε΄ καὶ ϛ΄ ἀναπληροῦσα. Ὅτι δὲ οἰκουμενική, δῆλον καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας, Βασίλειον ἔχουσα Γορτύνης ἐπίσκοπον πάσης τῆς κατὰ τὴν Ῥώμην ἐκκλησίας συνόδου τὸν τόπον ἐπέχοντα· δῆλον δὲ καὶ ἐξ ὧν αὐτὴ περὶ ἑαυτῆς συνεχῶς φθέγγεται, οἰκουμενικὴν ἑαυτὴν ὀνομάζουσα.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Ἵνα κατασκευάσῃς τὸν πάπαν ὀρθῶς ἐπιτιμώμενον, ὡς ὁμοταγῆ καὶ ἰσότιμον τοῖς ἄλλοις ἐπισκόποις, καὶ πᾶσι νόμοις ὑποκείμενον, οἷς καὶ ὁ τῶν ἐπισκόπων χορός, λέγεις τὴν καλουμένην πενθέκτην εἶναι καὶ γνησίαν καὶ οἰκουμενικήν· καὶ ὅτι μὲν γνησία σύνοδος, ὑπέθου ὡς βέβαιον· ὅτι δὲ οἰκουμενική, κατασκευάζεις ἐκ τοῦ τὴν σύνοδον ἐκείνην εἰληχέναι Βασίλειον τὸν Κρήτης τοποτηρητὴν πάσης τῆς κατὰ Ῥώμην συνόδου· καὶ ὅτι αὐτὴ ἑαυτὴν καλεῖ οἰκουμενικήν. Τοιαύτης

è vestigio celebrata est, œcumenica & ipsa est, supplens Quintæ & sextæ defectum. Quod vero sit œcumenica, patet & ex ipsa historia; fuit enim in ea Basilius Gortynæ Episcopus vniuersæ Romanæ Synodi locum tenens, patet præterea ex eo quod se ipsam assiduò, dum de se loquitur, œcumenicam appellat.

CONFVTATIO.

Vt probares, Papā rectè reprehendi, quippe qui vnus è numero Episcoporū sit; & cunctis legibus subiaceat, quibus & ceteri Episcopi: asseris illam quæ Synodus Quinisexta vocatur, esse legitimā & œcumenicam, & quod illa quidem sit legitima Synodus, vt certū supposuisti; quòd vero sit œcumenica, probas, eo quòd fuerit in ea Basilius Cretēsis vniuersæ Romanæ Synodi locum tenens; & quia ipsa se ipsā vocat œcumenicam. Talis ergo

δὲ οὔσης ἔρρωνται καὶ οἱ περὶ αὐτῆς ἐκτεθέντες κανόνες κατὰ τοῦ πάπα· ἀλλ' οὐ δυσχερὲς ἀποδεῖξαι, ὅτι μήτε γνησία, μήτε οἰκουμενική.

Ἐνεκλήθη Διόσκορος εὐθὺς συνεδρευσάσης τῆς τετάρτης συνόδου προστάξει τοῦ πάπα Λέοντος ὑπὸ τῶν αὐτοῦ τοποτηρητῶν, ὅτι πρόσωπον ἥρπασε τοῦ κρίνειν, ὅπερ οὐκ ἐκέκτητο. Καὶ σύνοδον ἐτόλμησε ποιῆσαι ἐπιτροπῆς δίχα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου, ὅπερ οὐδέποτε γέγονεν, οὐδὲ ἐξὸν γενέσθαι· Καὶ πρὸς τοῦτο οὐδὲν ἐτόλμησεν ἀντειπεῖν Διόσκορος, ἀλλ' ἠναγκάσθη διὰ τῆς συγκλήτου καθεσθῆναι ὡς ὑπεύθυνος ἐν μέσῳ.

Κατὰ τὴν ϛ' τῆς ἑβδόμης συνόδου πρᾶξιν. πῶς, φησι, μεγάλη καὶ οἰκουμενικὴ ἡ τῶν εἰκονομάχων σύνοδος, ἥτις οὐκ ἔσχε συνεργὸν τὸν τηνικαῦτα τῶν Ῥωμαίων πάπαν, ἢ τοὺς περὶ αὐτὸν ἱερεῖς, οὔτε διὰ τοποτηρητῶν αὐτοῦ, οὔτε δι' ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς, καθὼς νόμος ἐστὶ ταῖς συνόδοις. Κατωτέρω δὲ καὶ αὐτὸς ἀποδέχη τὸν πολυθρύλλητον ἐκεῖνον κανόνα, οὗ μέμνηνται αἱ ἱστορίαι.

cum sit, eius quoq; Canones contra Papam editi validi sunt. At qui difficile non est demonstrare, illam nec legitimam, nec œcumenicam esse.

Accusatus fuit Dioscorus initio cõgregationis quartæ Synodi, mandato Leonis Papæ ab eius legatis, quòd personã iudicis arripuisset, quã non habebat; & Synodũ celebrare ausus esset absque auctoritate sedis Apostolicæ; quod nunquam factum est nec fieri licet. Ad hoc Dioscorus non est ausus respondere, sed coactus fuit per senatores sedere in loco reorum.

Act. 6. septimæ Synodi hæc habentur. Quomodo magna & generalis Iconomachorum Synodus, quæ non habuit cooperantem illius temporis Papam, vel sacerdotes eius, neque per legatos, nec per encyclicam epist. vt postulat lex Cõciliorum? Tu quoque infra recipis celebrem illum Canonem, cuius & historiæ meminerunt.

Non licet absq; Papa de rebus Eccle-

Οὐκ ἔστι κανονίζεσθαι τὰ ἐκκλησιαστικὰ χωρὶς τοῦ πάπα· Εἰ γοῦν ταῦτα ἀληθῆ καὶ ἀναντίρρητα, καὶ ὁ Γορτύνης Βασίλειος ἐν τῇ πενθέκτῃ οὐδεμίαν προσήνεγκεν ἐπιστολὴν μαρτυροῦσαν αὐτῷ τὴν τοποτηρησίαν τῆς Ῥωμαϊκῆς συνόδου· πῶς ἡ δίχα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῶν ἐπισκόπων γενομένη συνάθροισις, καὶ κανονίσαι τολμήσασα τὸν κανόνα τῶν ἐκκλησιαστικῶν, σύνοδος ἂν εἴη, καὶ ταῦτα οἰκουμενική; πῶς δ' ἂν εἴη πιθανὸν τὸ, παρόντος τοποτηρητοῦ τῆς Ῥώμης ἐκδοθῆναι κανόνας κατὰ τῆς Ῥώμης, Καὶ εἰ πρὸς αὐτὴν ἐπεδείξαντο ἀγανάκτησιν οἱ τοποτηρηταὶ τοῦ πάπα κινουμένης τῆς τάξεως τῶν ἀνατολικῶν πατριαρχῶν ἐν τῇ τετάρτῃ συνόδῳ, πῶς ἠνέσχοντο οὕτω λαμπρῶς ὑβρίζεσθαι τὸν Πέτρου θρόνον ἐν τῇ πενθέκτῃ, καὶ πῶς, εἴγε παρῆν ἐν τῇ πενθέκτῃ ὁ τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ πάπα, οὐκ ἐδίδαξε τοὺς ἀνατολικοὺς ἐπισκόπους, ἔνθα τὸν, ιγ' αὐτῶν κανόνα γράφοντες ἔλεγον· τοὺς ἐν Καρθαγένῃ συνελθόντας πρόνοιαν θεμένους τῆς ἐν βίῳ σεμνότητος τῶν

siasticis ferre regulas. Hæc si vera sunt & explorata; & Basilius Cretensis in quinisexta nullā protulit epist. legationis suæ testē; quo pacto facta Episcoporū congregatio citra sedis Apostolicæ auctoritatē, & ausa regulis suis subijcere Ecclesiasticarū rerū Regulā, Synodus fuerit idque œcumenica? Quis verò credat, editos fuisse Canones cōtra Papā præsente legato Papæ? Et si in quarta Synodo, cū ordo Patriarcharū Oriētalium mutaretur, adeo molestè tulerunt hoc legati Papæ, vt constantissimè reclamarēt; quomodo passi essent in quinisexta, manifestissimis onerari cōtumelijs Petri sedem?

Cur etiā, si quis Papæ legatus aderat in quinisexta, non docuit Orientales, quādo suū XIII scribebāt Canonē, de Patribus Carthaginēsibus; Quod ij de cōtinentia & castitate clericorum tractātes cū dixissent, Subdiaconos, Diaconos, & Presbyteros continere se ab vxoribus secundum propria statuta, & Orientales per illud (secundū pro-

λειτουργῶν φάναι, ὥστε τοὺς ὑποδιακόνοις καὶ διακόνοις καὶ πρεσβυτέροις ἐκ τῶν συμβίων ἐγκρατεύεσθαι κατὰ τοὺς ἰδίους ὅρους. Καὶ τὸ, κατὰ τοὺς ἰδίους ὅρους, ἐξηγοῦντο οἱ ἀναδολικοὶ, κατὰ καιροὺς ἰδίους· ὡς ἂν εἰ ἔλεγον οἱ ἐν Καρθαγένῃ, χρῆναι τοὺς τῷ θυσιαστηρίῳ προσεδρεύοντας ἐν τῷ καιρῷ τῆς τῶν ἁγίων μεταχειρήσεως ἐγκρατεῖς εἶναι, ἔξω δὲ τοῦ τοιούτου καιροῦ μὴ ἀποστερεῖσθαι τῆς πρὸς νόμιμον γυναῖκα συναφείας· πῶς οὐκ ἐδίδαξε φημὶ, τὰ δίκαια τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας φάσκων, ὅτι οὐ συμφωνεῖ ἡ ἐξήγησις αὐτῶν τοῖς ἐν Καρθαγένῃ παράδοσιν· οἱ τινες ἐγκρατεύεσθαι τοὺς ἱερωμένους κελεύουσι κατὰ τοὺς οἰκείους ὅρους ἢ θεσμούς· ἄλλοι δὲ γράφουσιν, κατὰ τοὺς ἀρχαίους θεσμοὺς, δηλαδὴ ἀεὶ δήποτε· Καὶ δῆλον τοῦτο ἐξ ὧν φασιν οἱ τῆς δευτέρας ἐν Καρθαγένῃ συνόδου πατέρες ἐν τῷ β´ κεφαλαίῳ· Αὐρήλιος ἐπίσκοπος εἶπεν· Ἐν τῇ προλαβούσῃ συνόδῳ περὶ τῆς ἐν ἐγκρατείᾳ σωφροσύνῃ σεμνοπρεπείας λέλεκται, ὅτι οἱ τρεῖς οὗτοι ἀπογραφῇ τινι δι' ἀφιερώσεως συνδέδενται

pria ſtatuta) intelligerent, ſecundum ſtata tempora? quaſi Carthaginenſes Patres dixerint, oportere inſeruientes altari continere ſe ab vxoribus, quando ſacra tractaturi ſunt; extra vero id tempus nequaquam illis denegandum commercium cum vxoribus. Cur, inquam, legatus Papæ non docuit, quæ dicenda erant pro Eccleſia Romana; Quòd iſta verborum interpretatio non congruit cum ſenſu Carthaginenſium; qui abſtinere iubent clericos ſacri ordinis ſecundum propria ſtatuta, vel priora ſtatuta, hoc eſt perpetuo? Hoc enim manifeſtè patet ex verbis II. Carthag. Syn. c. II.

Aurelius Epiſcopus dixit: Cum in præterito Concilio de continentiæ & caſtitatis moderamine tractaretus, gradus iſti tres conſcriptione quadam caſtitati per conſecrationes annexi ſunt; Epiſcopos inquam, Preſbyteros, & Diaconos, ita

τῇ σωφροσύνῃ, ἐπισκόπων φημὶ, πρεσβυ-
τέρων, καὶ διακόνων· οὕτως ἤρεσεν, καθὼς χρὴ
τοὺς ἁγιωτάτους προέδρους, ναὶ μὴν καὶ Λευΐ-
τας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπηρετοῦντας τοῖς θείοις
μυστηρίοις ἐγκρατεῖς εἶναι ἐν ἅπασιν· ἵν' ἔχωσιν
ἁπλῶς ὅπερ αἰτοῦνται τὸν θεὸν λαμβάνειν·
ὅπως φυλάττωμεν καὶ ἡμεῖς ὅπερ ἐδίδαξαν οἱ
ἀπόστολοι, καὶ ἐκράτησεν ἡ ἀρχαιότης· πάντες
οἱ ἐπίσκοποι εἶπον· πᾶσιν ἀρέσκει, ἵνα οἱ ἐπί-
σκοποι, πρεσβύτεροι, καὶ διάκονοι, ἢ καὶ οἱ τὰ
μυστήρια ψηλαφῶντες, τὴν σωφροσύνην
τηροῦντες καὶ αὐτῶν τῶν γαμετῶν ἀπέχων-
ται πάντες εἰρήκασιν· Αρέσκει, ἵνα ἐν πᾶσι
καὶ παρὰ πάντων τῶν ὑπηρετούντων τῇ
τραπέζῃ φυλάσσηται ἡ ἐγκράτεια· Οἱ δὲ τῆς
ε' ἐν Καρθαγένῃ συνόδου πατέρες ἐν κε-
φαλαίῳ τρίτῳ φασίν· Πρὸς τούτοις ἀπήνεκται
περὶ τῆς κληρικῶν τινων ἀκρασίας, εἰ καὶ ταῖς
ἰδίαις ἐχρήσαντο γαμεταῖς· Ηρεσεν οὖν, ἵνα
ἐπίσκοποι, πρεσβύτεροι, καὶ διάκονοι κατὰ τοὺς
οἰκείους ὅρους, καὶ αὐτῶν ἀπέχωνται τῶν γαμε-
τῶν: αἰ τοῦτο μὴ πράξωσιν, τῆς ἐκκλησιαστικῆς

placuit, vt condecet sacrosanctos Antistites, & Dei sacerdotes, nec non & leuitas, vel qui sacramentis diuinis inseruiunt, cõtinentes esse in omnibus; quo possint simpliciter, quod à Deo postulant impetrare, vt quod Apostoli docuerunt, & ipsa seruauit antiquitas, nos quoq; custodiamus. Ab vniuersis Episcopis dictum est: omnibus placet, vt Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, vel qui sacramenta contrectant, pudicitiæ custodes etiam ab vxoribus se contineant. Ab omnibus dictum est, placet, vt in omnibus & ab omnibus pudicitia custodiatur, qui altari deseruiunt. Patres autem Concilij Carthaginensis V. cap. tertio.

Præterea, inquiunt, cum de quorumdã clericorũ, quamuis erga vxores proprias, incontinentia referretur; placuit, Episcopos & Presbyteros, & Diaconos secundum priora statuta, etiam ab vxoribus continere. Quod nisi fecerint, ab Ecclesiastico

ἀποκινείσθωσαν ἐργασίας.

Πῶς οὖν ὁ τοποτηρητὴς τοῦ πάπα οὐκ ἀντεῖπεν ἐν τούτοις, καὶ οὐκ ἤλεγξε τὸ ἀσύμφωνον; πῶς οὐκ ἀντεῖπε πρὸς τὸ τοῦ λϛʹ κανόνος περὶ τῶν ἴσων πρεσβείων τοῦ πάπα καὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, πῶς τὸ ἐν τῷ νεʹ κανόνι περὶ τοῦ σαββάτου ἀνεξέταστον εἴασεν· Καὶ τὸ ἐν τῷ ξζʹ περὶ ἀποχῆς αἵματος καὶ πνικτοῦ; τίς δὲ τῶν κανόνων ἐκείνων τὰς ὑπογραφὰς οὕτω διατεθείσας ὁρῶν, ὥστε πρώτην εἶναι τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ τοῦ ῥινοτμήτου, εἶτα τόπον ὑπολειφθεῖνα τῷ πάπᾳ εἰς ὑπογραφὴν, οἰκουμενικῆς ταῦτα συνόδου φανῆ γνωρίσματα· πάμπολυ ἀπέχει ὧν γίνεται ἡ τοποτηρησία τοῦ πρὸς ἑκάστην οἰκουμενικὴν σύνοδον μετὰ ἰδικῶν ἐνταλμάτων παρὰ τοῦ πάπα στελλομένων, τῆς τοποτηρησίας τῶν ληγαταρείων, ἣν μετεχείριζον οἱ παρὰ Γραικοῖς τὸ πρόσωπον τοῦ πάπα κοινῷ τινι λόγῳ ἐξεικονίζοντες, οἷος ἦν ὁ Καισαρείας Καππαδοκίας, ὁ Ἐφέσου, ὁ Θεσσαλονίκης, ὁ Κορίνθου, ὁ Γορτύνης· ἐκ τῶν ὑπογραφῶν τοῦ ὅρου τῆς ϛʹ συνόδου·

remoueantur officio.

Quomodo igitur legatus Papa in his non contradixit, & non aperuit dissonantiam sensuũ? Quomodo non contradixit aduersus XXXVI. Canonem de æqualitate honoris Papæ & Constantinopolitani? & indiscussum reliquit LV. de Sabbato Canoné & LXVII. de abstinendo à sanguine & suffocato? subscriptiones porro illorum Canonum quis ita positas inspiciat, vt prima sit Iustiniani Imperatoris Rhinotmeti, deinde relictus sit locus Papæ ad suscribendum; & œcumenicæ Synodi notas agnoscat? Plurimum differt inter legatos, qui mittebantur à Papa ad vnamquamq; Synodum œcumenicam cum peculiaribus mandatis; & legatos illos, qui apud Græcos communi quadam ratione personam Papæ referebant, vt Cæsareensis, Ephesius, Thessalonicensis, Corinthius, Gortynius. Nam isti executorum, vt ita dicam, locum

Ex subscript. Definit. 6. Syn.

οὔτοι γοῦν ἐκβιβαστῶν ὡς εἰπεῖν χώραν ἐπλήρουν, καὶ ἔξαρχοι ἐκαλοῦντο ἐν ταῖς ἰδίαις ἕκαστος ἐπαρχίαις, καὶ μερικὴν ἔχοντες δικαιοδοσίαν περὶ μερικὰ κεφάλαια ἐκκλησιαστικά, οἷον κληρονόμοι κατὰ διαδοχὴν τῆς τοιαύτης διακονίας· Οἱ δὲ πρὸς τὰς οἰκουμενικὰς παρὰ τοῦ πάπα συνόδους στελλόμενοι, ἢ παρὰ τῆς ἐκεῖ συνόδου, τὸν τόπον ἀνεπλήρουν τῆς παρουσίας τοῦ πάπα, ἢ καὶ τῆς συνόδου· καὶ τῶν πατριαρχῶν προεκαθέζοντο, καὶ περὶ δογμάτων ὡς περὶ τὸ πλεῖστον ἀνέκρινον· καὶ τοῦτο ἐφάπαξ, μέχρι τῆς συνοδικῆς περὶ τοῦ κινουμένου πράγματος ἀποφάσεως· τοιούτους δὲ ὁ πάπας προεβίβαζεν ἀπὸ Ῥώμης ἐκ τοῦ ἰδίου πλευροῦ· Καὶ γὰρ καὶ ἐν τῇ τρίτῃ συνόδῳ, ὅτε Κελεστῖνος ὁ πάπας τοποτηρητὴν κατέστησε Κύριλλον, κατὰ πόδα καὶ ἰδίους τοὺς ἐκ Ῥώμης ἀπέστειλε πρεσβευτάς· ποῦ τοίνυν ἐν τῇ πενθέκτῃ τὰ νομίμης συνόδου γνωρίσματα· πόθεν δὲ ἐπῆλθεν ὑμῖν σκῆψιν τοιαύτην ἐφευρεῖν, ὅτι ἡ πενθέκτη ἀνεπλήρωσε τὸ ὑστέρημα τῆς ε' καὶ ς'· ὡς μὴ ἐξὸν οἰκουμενικὴν γενέσθαι σύνοδον ἄνευ κανόνων συγ-

obtinebant,& exarchi vocabantur in suis quisque prouincijs, particularem habentes iurisdictionem ad particularia Ecclesiastica negocia, tanquam huius ministerij per successionem hæredes. Qui vero ad œcumenicas Synodos mittebantur à Papa, vel ab eius Synodo, præsentiam papæ supplebāt, & sedebant ante Patriarchas, déque Dogmatibus vt plurimum iudicabāt, ídque vsque ad ferendam de recontrouersa sententiam. Tales vero mittebat Papa ab vrbe, suo ex latere. Nā & in tertia Synodo, quando Cælestinus Papa legationis munus Cyrillo mandauerat, mox suos etiam ab vrbe legatos misit. Quænam ergo notæ sunt œcumenicæ Synodi in quinisexta? Vnde vero vobis in mentem venit ille prætextus, quòd quinisexta suppleuerit defectum quintæ & sextæ? quasi non liceat generalem celebrare Synodum absq; Canonum editione? Cum tamen S. Gregorius Papa Epi-

γραφῆς; Καὶ τὸ τοῦ ἐν ἁγίοις πάπα Γρηγο-
ρίου τοῦ Διαλόγου ἐν τῇ πρὸς Εὐλόγιον Α-
λεξανδρείας, καὶ Ἀναστάσιον Ἀντιοχείας ρξε΄
ἐπιστολῇ τοὺς κανόνας τῆς β΄ συνόδου φάσκοντος
μήτε ποτὲ ὀφθῆναι, μήτε παραδεχθῆναι τῇ
ἐκκλησίᾳ Ῥώμης· Καὶ τὸ τοῦ ἐν ἁγίοις πάπα
Λέοντος ἐν ταῖς φερομέναις αὐτοῦ ἐπιστολαῖς
μετὰ τὰ πρακτικὰ τῆς δ΄ συνόδου λαμπρῶς
ἀποφαινομένου, ἐπὶ μόνῃ τῆς αἱρέσεως ἀνα-
τροπῇ, καὶ ἐπιστηρίξει τῆς ὀρθοδοξίας συναγη-
γέρθαι τὴν τετάρτην σύνοδον· πόθεν οὖν ἡ τῆς
ἀναπληρώσεως ἀνάγκη, ἣν οἱ πρῶτοι τοῦ σχί-
σματος ἡγεμόνες ἐμηχανήσαντο.

Εἰ δὲ οἰκουμενικὴν εἶναι λέγεις τὴν πενθέκ-
την, ὅτι αὐτὴ ἑαυτὴν οὕτως ὀνομάζει, ἀκουέ-
τω δὲ, σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· πῶς γὰρ οἰ-
κουμενικὴ, ἥτις ἐν τῷ β΄ αὐτῆς κανόνι ἀπαριθ-
μησαμένη τῶν οἰκουμενικῶν καὶ τοπικῶν συνό-
δων τοὺς κανόνας, ναὶ μὴν καὶ τῶν ἀνατολικῶν ἁ-
γίων πατέρων καὶ διδασκάλων, οὐδενὸς μέμνη-
ται ἢ Ῥώμης ἀρχιερέως, ἢ διδασκάλου δυτι-
κοῦ, περὶ ὧν ἡ πέμπτη οἰκουμενικὴ σύνοδος πρὸς

ſtola 195. ad Eulogium Alexandri-num, & Anaſtaſium Antiochenum eſſerat, Canones ſecundæ Synodi nec fuiſſe viſos, nec receptos ab Eccleſia Romana, & S. Leo Papa in ſuis Epiſtolis, tertia parte quartæ Synodi, clariſſimis verbis affirmet, ad extinguendam ſolum hæreſim, & confirmandam fidem Catholicam fuiſſe illam congregatam. Vnde igitur ſupplementi neceſſitas, excogitata à primis auctoribus ſchiſmatis?

Si vero œcumenicam dicis quiniſextam, quia ſe ipſam hoc titulo ipſa inſigniat, merito audiat; Tu de te ipſa teſtimonium perhibes. Quomodo enim œcumenica, quæ in ſecũdo ſuo Canone enumeratis Generalium & Prouincialium Synodorum Canonibus, nec non Patrum Doctorumque Orientalium, nullos recenſet Romanorum Pontificum, aut Occidentalium Doctorum? cum ſancta generalis quinta Synodus in fine Colla-

tionis tertiæ dicat.

Super hæc ſequimur per omnia & ſanctos Patres & Doctores Eccleſiæ, Athanaſium, Hilarium, Baſilium, Gregorium Theologum, & Gregorium Nyſſenum, Ambroſium, Auguſtinum, Theophilum, Ioannem Cõſtantinopolitanum, Cyrillum, Leonem, Proclum: & ſuſcipimus omnia, quæ de recta fide & condamnatione hæreticorum expoſuerunt, ſuſcipimus autem & alios ſanctos & orthodoxos Patres, qui in ſancta Dei Eccleſia rectam fidem irreprehenſibiliter vſque ad finem ſuæ vitæ prædicauerunt.

Ita ſentiente & ſcribente Synodo œcumenica, quomodo generalis fuerit quiniſexta, quæ ſolos Orientales agnoſcit Doctores: & prohibet, ne quiſquã alios recipiat Canones? Nullo igitur iure vocari poteſt œcumenica, ſeu legitima prorſus Synodus, iuxta Canones Synodorum.

ΝΕΙΛΟΣ.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ζʹ σύνοδος ἐν τῷ πρώτῳ αὐτῆς κανόνι τοιάδε φησίν· Ἀσπασίως τοὺς θείους κανόνας ἐνστερνιζόμεθα, καὶ ὁλόκληρον τὴν αὐτῶν διαταγὴν καὶ ἀσάλευτον κρατύνομεν, τῶν ἐκτεθέντων ὑπὸ τῶν σαλπίγγων τοῦ πνεύματος ἀποστόλων, τῶν τε ἓξ οἰκουμενικῶν συνόδων, καὶ τῶν τοπικῶς συναθροισθεισῶν· Εἰ δὲ κανόνων μέμνηται τῶν ἓξ οἰκουμενικῶν συνόδων, τῇ δὲ κυρίως ϛʹ περὶ κανόνων ἐμέλησεν οὐδαμῶς, πῶς οὐ πρόδηλον, ὡς περὶ τῶν κανόνων τῆς συνόδου ταύτης φησίν, ἣ τὸ τῆς ἕκτης ἐνδεὲς ἀναπληρώσασα φαίνεται.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Τρίτον ἐπιχειρεῖς, ἀποδεῖξαι βουλόμενος οἰκουμενικὴν τὴν πενθέκτην· ἐνστερνίζεται ἡ ζʹ σύνοδος τοὺς κανόνας τῶν ἓξ οἰκουμενικῶν συνόδων· ἡ δὲ κυρίως ϛʹ κανό-

NILVS. CAP. XVI.

SAncta quoq; & œcumenica septima Synodus in primo suo Canone; Diuinos, inquit Canones libenter suspicimus, integramq; illorum & immotam seruamus præceptionem, siue per spiritus tubas Apostolos editorum; siue per sex œcumenicas Synodos, atq; etiam prouinciales. Cum ergo Canonum meminerit sex generalium Conciliorum, Quæ vero sexta propriè fuit, nullos ediderit Canones; manifestum est, eã loqui de Canonibus huius Synodi, quæ defectũ sextæ videtur suppleuisse.

CONFVTATIO.

Arquis tertio ad probandum, quinisextam esse œcumenicam, septima Synodus amplectitur Canones sex generalium Conciliorum. Atqui sexta

νας οὐκ ἐξέθετο, ἀλλὰ περὶ τῶν κανόνων τῆς πενθέκτης νοεῖ.

Ἀλλ' εἴπερ ἔχαιρες τῇ ἀληθείᾳ, καὶ ἐμίσεις τὸ ψεῦδος, κατεῖδες ἂν ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς ζ' συνόδου, πράξει δ', ὅτι ἐσκανδαλίζοντό τινες ἀκούοντες κανόνας τῆς ς' συνόδου· πρὸς οὓς ἔλεγεν Ταράσιος ὁ πατριάρχης· ὅτι ἡ ἁγία μεγάλη ἕκτη σύνοδος ἐπὶ Κωνσταντίνου συνεκροτήθη· καὶ μετὰ τέσσαρα ἔτη ἢ πέντε συναθροισθέντες οἱ αὐτοὶ πατέρες ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ υἱοῦ Κωνσταντίνου τοὺς κανόνας ἐκτεθείκασιν· οἱ γάρ φησιν, ὑπογράψαντες ἐπὶ Κωνσταντίνου, οἱ αὐτοὶ καὶ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ὑπέγραψαν.

Ελεγε δὲ ταῦτα Ταράσιος κυρῶσαι βουλόμενος τοὺς κανόνας, ἐν οἷς ἦν ὃ σὺ διαλαμβάνων περὶ τῆς εἰκόνος τοῦ σωτῆρος, ἵν' ἔχοι δεῖξαι κατὰ τῶν εἰκονομαχούντων τὴν χρῆσιν τῶν σεπτῶν εἰκόνων· τούτῳ γοῦν τῷ σκοπῷ Ταράσιος ἐπαινέτης ἦν τῶν τῆς πενθέκτης κανόνων· Καὶ συγγράφων τοὺς τῆς ζ', ἐν τῷ πρώτῳ ἐνστερνίζεσθαι ἔλεγεν τοὺς κανόνας,

propriè Synodus nullos edidit Canones; intelligit ergo de Canonibus quinisextæ: sed si placeret veritas, & auersareris mendacium, legisses in septimæ Synodi Act. 4. Quosdam turbari audientes, esse sextæ Synodi Canones. Quibus Tarasius Patriarcha respõdebat: Quòd sancta & magna sexta Synodus sub Constantino celebrata fuit, & post quatuor aut quinq; annos ijdem ipsi Patres cõuenientes sub Iustiniano filio Constantini ediderũt canones, illi enim, inquit, qui subscripserant sub Constantino, ipsi & sub Iustiniano subscripserunt.

Hæc Tarasius dicebat ad confirmandos Canones quinisextæ, inter quos LXXXII. agit de imagine Saluatoris; vt probare posset cõtra Iconomachos vsum sacrarum imaginũ. Hic erat scopus Tarasio, dum laudabat quinisextæ Canones, & cum septimæ Canones componebat, in primo aiebat, se suscipere Canones sex gene-

τῶν ἓξ οἰκουμενικῶν συνόδων, ἵνα συμπερι-
λάβοι καὶ τοὺς τῆς πενθέκτης ἐπὶ τῷ προῤῥη-
θέντι σκοπῷ· δύο δὲ ὅμως λέγει ἀσύμφωνα·
ἓν μὲν, ὅτι τέσσαρα ἢ πέντε μετὰ τὴν ἁγίαν
ϛ' συνόδον ἔτη γέγονεν ἡ πενθέκτη, ὅπερ ἀ-
δύνατον· εἰ γὰρ ἡ ἐσχάτη τῆς ϛ' συνόδου πρά-
ξις γέγονεν ἰνδικτιῶνος ι', οἱ δὲ τῆς πενθέκτης
ἐν τῷ τρίτῳ κανόνι φασὶν ἐκτίθεσθαι τοὺς
κανόνας μετὰ τὴν τετάρτην ἰνδικτιῶνα, δέκα
πάντως ἔτη θετέον μεθόριον, οὐχὶ πέντε.
Δεύτερον ἐστὶν, ὅτι τοὺς αὐτοὺς λέγει ὑπο-
γεγραφέναι τῇ ϛ' συνόδῳ καὶ τῇ πενθέκτῃ·
ὅπερ οὐκ ἀληθὲς ἐκ τῶν ὑπογραφῶν ἐ-
λέγχεται· δῆλον γὰρ τῷ βουλομένῳ
συμβάλλειν, ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ὑ-
πογραψάντων διαφέρει, ἐξ ὧν ἀληθῆ
πάντως εὑρίσκεται, ἃ γράφει ὁ Βιβλιοθη-
κάριος Ἀναστάσιος ἐν τῷ προσφωνητικῷ
πρὸς Ἰωάννην ὄγδοον τὸν πάπαν,
καταβαλλόμενος προοίμιον τῇ ἑαυ-
τοῦ ἑρμηνείᾳ τῆς ζ' συνόδου· λέγει
δὲ ταῦτα.

Ἰστέον,

ralium Synodorum, vt etiam quinisextæ Canones cōprehenderet ea méte, qua diximus. Duo tamen dicit non congruentia; Vnum, quòd quatuor, aut quinque post sextam Synodū annis celebrata sit quinisexta; quod impossibile est. Nam si postrema sextæ Synodi actio celebrata fuit indict. X. Quinisexta vero in suo tertio Canone ait, edere suos Canones post quartam indictionem; decem omnino interlapsi sunt anni, non quinq;. Alterum est, quòd eosdem fuisse inquit, qui subscripsere in sexta Synodo, & in quinisexta; quòd ex subscriptionibus patet verum nō esse, si quis enim conferre voluerit, comperiet maiorem partem qui subscripserunt, non esse eosdem, scribebat sane & Leo Isaurus ad Gregoriū II. cur, inquiés, in sex Concilijs de imaginibus nihil est dictum? & Papa respondit, nihil dictum esse. Quod Papa non fateretur, nec Imperator obijceret, si qui- Epist. 2. ante VII. Syn.

Ἰστέον, ἐν ταύτῃ τῇ ζ' συνόδῳ, παρεισεῖναί τινα ἔκ τε τῶν ἀποστολικῶν, καὶ τῶν τῆς ϛ' οἰκουμενικῆς συνόδου κανόνων καὶ ῥήσεων, ἃ παρ' ἡμῖν, δηλαδὴ τοῖς ῥωμαίοις, οὔτε διερμηνευθέντα φέρεται, οὔτε ἀπόδεκτα ἐστί· πεντήκοντα μὲν γὰρ τῶν ἀποστολικῶν κανόνων ἴσμεν σαφῶς, ἐνίους τὴν τῶν τοιούτων κανόνων παραδοχὴν μὴ ῥᾳδίως ποιεῖσθαι· Καὶ γὰρ καὶ ὁ προκάτοχός σου πάπας ὁ μακαριώτατος Στέφανος τούτων οὐ πλείους ἢ πεντήκοντα δεκτέους εἶναι συνοδικῶς ἀπεφήνατο, εἰ καὶ ἀρχιερέων Ῥώμης θεσμοί τινες ἐκ τῶν κανόνων ἐκείνων παρειλῆφθαι δοκοῦσιν· ὅθεν δὴ θεσπίσματι τῆς ἀποστολικῆς σου ἀξίας οὐ μόνον ἐκείνους τοὺς ν' δέχεται ἡ ἐκκλησία, ἀλλὰ καὶ τοὺς τῶν ἀρχιερέων Ῥώμης ἅπαντας, οἷα δὴ σαλπίγγων τοῦ πνεύματος· καὶ μὴν καὶ τοὺς ἁπάντων καθόλου τῶν ἐκκρίτων πατέρων, καὶ τοὺς τῶν ἱερῶν συνόδων κανόνας καὶ διδάγματα, ἐκεῖνα δηλαδὴ μόνα, ἐν οἷς οὐδὲν

nisexta legitima haberetur, ex quibus vera esse comperiuntur, quæ scribit Bibliothecarius Anastasius in præfatione suæ in septimam Synodum interpretationis ad Ioannem VIII.

Sanè notandum est, quædam in hac Synodo ex Apostolorum & sextæ vniuersalis Synodi Canonibus & sententijs inueniri, quæ penes nos interpretata nec habentur, nec admittuntur, & certè de Apostolorum Canonibus liquidò nouimus, quoniam his quidam facile non præbuere consensum, sed & prædecessor vester B. Papa Stephanus non ex his plusquã quinquaginta recipiendos Synodicè promulgauit; licet quædam constituta Pontificũ ex ipsis Canonibus assumpta esse videantur. Vnde Apostolatu vestro decernente non solum illos solos quinquaginta Canones Ecclesia recipit, sed & omnes Pontificum Romanorum, vt pote spiritus sancti turbarũ; quia & omnium omnino pro-

ἔνεστι τῇ ὀρθοδοξίᾳ μὴ σύμφωνον, καὶ τῇ ὀρθότητι τῶν ἠθῶν ὑπεναντίον, ἢ τοῖς δόγμασι τῆς Ρωμαϊκῆς κἂν ὁτιοῦν ἀντιφερόμενον· μᾶλλον δὲ τὰ σφοδρῶς μαχόμενα τοῖς ἐξ ἐναντίας, τουτέστι τοῖς αἱρετικοῖς· Τοὺς τοίνυν κανόνας, οὓς φασιν οἱ γραικοὶ ὑπὸ τῆς ἕκτης ἐκδοθῆναι συνόδου, ἐπὶ τοσοῦτον ὁ κορυφαῖος δέχεται θρόνος ἐν τῇ προύσῃ ἑβδόμῃ συνόδῳ, ὥστε μηδαμῶς τὸ παράπαν ἐκείνους στέργειν, οἳ τοῖς προτέροις κανόσι καὶ διαταγαῖς τῶν ἁγίων τοῦ θρόνου τούτου ἀρχιερέων, ἢ γοῦν τῇ σεμνότητι τῶν ἠθῶν εἰσὶν ἀντικείμενοι, εἰ καὶ παρὰ λατίνοις μέχρι τοῦδε ξύμπαντες ἄγνωστοι παντελῶς διατελοῦσιν ὄντες, οὐδὲ γὰρ ἡρμηνεύθησαν· ἀλλ' οὐδὲ εὕρηνται ἐν τοῖς λοιποῖς πατριαρχικοῖς θρόνοις, καίπερ ἑλλάδι γεγραμμένοις φωνῇ, τοῖς ἐκείνων ἀρχείοις ἐγκείμενοι· ὅτι μηδεὶς αὐτῶν ὅτε ἐξεδίδοντο, ἢ συνεκδιδοὺς, ἢ συμφωνῶν, ἢ παρὼν ὅλως ἐτύγχανε· Καίτοι διαβεβαιοῦνται οἱ γραικοὶ, τοὺς κανόνας τούτους ἐκτεθεῖσθαι ὑπ' αὐ-

babilium Patrũ,& ſanctorum Conciliorũ regulas inſtitutiones admittit; illas dumtaxat, quæ nec rectæ fidei, nec probis moribus obuiant; ſed nec ſedis Rom. decretis ad modicum quid reſultant; quin potius aduerſarios, id-eſt hæreticos potenter impugnant. Ergo regulas, quas Græci à ſexta Synodo perhibent editas, ita in hac Synodo principalis ſedes admittit, vt nullatenus ex ijs illæ recipientur quæ prioribus Canonibus vel decretis ſanctorum ſedis huius Pontificum, aut certè bonis moribus inueniuntur aduerſæ. Quamuis omnes hactenus ex toto maneant apud latinos incognitæ, quia nec interpretatæ; ſed nec in ceterarum Patriarchalium ſedium, licet Græca vtantur lingua, reperiantur Archiuis. Nimirum quia nulla earum; cum ederentur, aut promulgans, aut conſentiens, aut ſaltem præſens inuenta eſt. Quamquam eoſdem Patres illas Græ-

τῶν ἐκείνων τῶν πατέρων, ἐν τῇ ἕκτῃ σύνοδον συνεκρότουν· ἀλλὰ τοῦτο δεῖξαι σαφέσι τεκμηρίοις οὐκ ἂν ἔχοιεν.

Ὁρᾷς, ὅτι σύμφωνα τῇ ἀληθείᾳ γράφει ὁ ἑρμηνεὺς Ἀναστάσιος; ὅτε γοῦν ἐπιχειρεῖς, ὅτι ἡ ζ΄ σύνοδος μέμνηται κανόνων τῶν ἐξ οἰκουμενικῶν συνόδων, ἄρα καὶ τῶν τῆς πενθέκτης, ἡ γὰρ κυρίως ϛ΄ κανόνας οὐ συνέγραψεν· ἀληθῆ λέγεις, ἀλλ' οὐκ ἀναγκαῖα καὶ ἔνθεσμα· τοῦτο γὰρ ἐσκόπει Ταράσιος ὁ τοὺς κανόνας τῆς ζ΄ συνόδου ἐπαναγορεύσας, τὸ τοὺς κανόνας τῆς πενθέκτης νομισθῆναι γνησίους πρὸς τὸ ἀπελέγξαι τοὺς εἰκονομάχους· ὥστε τῶν ἀνατολικῶν ἦν ἡ τοιαύτη οἰκονομία· ὁ δὲ ἀποστολικὸς θρόνος τούτους οὔτε ἐπεγίνωσκεν, οὔτε εἶχεν κανόνας, ἀλλ' ἐπὶ τοσοῦτον ἐδέξατο ἐν τῇ ζ΄ συνόδῳ, ὅσον ἐπιδοκιμάσαι τὴν ἐμφερομένην τῷ πβ΄ κανόνι ἔννοιαν, δι' ἧς στηλιτεύεται ἡ εἰκονομαχία·

Τοιαῦτα γοῦν προβάλλειν ἐπιχειρήματα πρὸς τὸ τὴν πενθέκτην ἀποδεῖξαι οἰκουμενικήν, ταὐτόν ἐστιν ὦ Νεῖλε καὶ τὸ δίκης

ci promulgasse perhibeăt,qui in sexta Synodo sunt inuenti: sed hoc nullis probare certis possunt indicijs.

Vides interpretem Anastasiú consona scribere veritati? Quando igitur arguis:septima Synodus meminit Canonum sex generalium Consiliorum,ergo etiam quinisextæ,quandoquidé quæ verè sexta fuit, nullos Canones edidit: vera dicis,sed non necessariò & iure concludentia. Ná Tarasius, qui septimæ Synodi canones conscripsit, hoc volebat ; nimirum Canones quinisextæ haberi pro legitimis,vt posset redarguere Iconomachos. Itaque Orientalium fuit excogitatio hæc;At vero sedes Apostolica nec agnoscebat, nec pro Canonibus habebat, sed eatenus in septima Synodo suscepit, vt solum probaret argumentum Canonis LXXXII. per quem Iconomachiæ perfidia reprobatur. Itaque huiusmodi argumentis vti ad probandum, quinisextam esse

Ἀνισταμένης προσφέρειν τοὺς γραικοὺς κατὰ λατίνων κατηγόρους, μάρτυρας, καὶ δικαστάς.

ΝΕΙΛΟΣ.

ΟΥτω δὲ τοὺς κανόνας ἐκείνους κυρίους ἡγεῖτο καὶ ὁ τῆς Ῥώμης ἐπίσκοπος, ἕως ἐν εἰρήνῃ τὰ ἐκκλησιαστικὰ διετέλουν ὄντα, ὡς καὶ τὸν πάπαν Ἀδριανὸν Ταρασίῳ γράφοντα διὰ θαύματος ἄγειν τὰ κατ' αὐτὸν, ἐμμένοντα τοῖς ὑπὸ τῆς ἁγίας ταύτης συνόδου κανονικῶς ὁρισθεῖσιν· Ἀνάγνωθι ἀπὸ τῶν πρακτικῶν τῆς ζ συνόδου, ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ πάπα Ἀδριανοῦ πρὸς Ταράσιον Κωνσταντινουπόλεως ταῦτα· Εὕρομεν δὲ ἐν τῇ προειρημένῃ ἐπιστολῇ τῇ συνοδικῇ τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης μετὰ τὸ πλήρωμα τῆς πίστεως καὶ τῆς ὁμολογίας τοῦ ἱεροῦ συμβόλου, καὶ πασῶν τῶν ἁγίων ἓξ συνόδων, καὶ περὶ τῶν ἱερῶν καὶ σεπτῶν χαρακτήρων θαῦμα αἰνέσεως καὶ περιπτύξεως ἄξιον, περιέχον· Ὅτι καὶ τὰ ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἁγίας ἕκτης συνόδου δέχομαι μετὰ πάντων τῶν ἐνθέσμως καὶ θείως ἐκφωνηθέντων

Digitized by Google

œcumenicam, idem Nile eſt, quod, dum cauſa agitur, Græcos proferre accuſatores, teſtes, iudices contra Latinos.

NILVS. CAP. XVII.

ADeo vero ratos illos Canones Romanus Epiſcopus habebat, dum pax Eccleſiarum vigebat, vt Hadrianus Papa ſcribens ad Taraſium admiraretur, quòd is ſanctæ huius Synodi Canones & decreta teneret, legito in Actis ſeptimæ Synodi ex Epiſtola Hadriani Papæ ad Taraſium Conſtãtinopolitanum hæc. Inuenimus autem in prædicta Synodica epiſtola ſanctitatis veſtræ poſt plenitudinem fidei, & confeſſionem ſacri Symboli, & omniũ ſanctarũ ſex Synodorũ, & de ſacris ac venerabilibus characteribꝰ miraculũ laude ac veneratione digniſſimũ contineri: Quia & eaſdẽ ſanctas ſex Synodos ſuſcipio cũ omnibus regulis, quæ iure ac diuinitus ab ipſis

παρ' αὐτῆς κανόνων· ἐν οἷς ἐμφέρεται κανὼν β' περὶ τῶν σεπτῶν εἰκόνων· Ὅτι μὲν οὖν ὁ κανὼν οὗτος καὶ παρὰ τοῦ μακαρίου Ἀδριανοῦ τὸ κῦρον ἔχει, τὰ βιβλία φανέντα μαρτυρήσει τῷ λόγῳ· πάνυ δὲ ἄτοπον, μὴ μόνον πρὸς τὰς οἰκουμενικὰς τῶν συνόδων λατίνους ἀπεχθῶς ἔχειν, ὧν ἡγεμόνες αὐτοὶ κατέστησαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἑαυτοὺς στασιάζειν· Καὶ νῦν μὲν τὸν πάπαν Ἀδριανὸν τοὺς κανόνας τούτους θαῦμα αἰνέσεως καλεῖν· νῦν δὲ τὸν ἰννοκέντιον, ἢ ἕτερον εἰ τύχοι, τοὺς αὐτοὺς ἀποδοκιμάζειν.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Τέταρτον ἐπιχειρεῖς εἰς σύστασιν τῆς πενθέκτης· Ἀδριανὸς ὁ πάπας Ταρασίῳ γράφων κῦρον ἔχει τὸν β' κανόνα τῆς πενθέκτης, ἆρα γνησία ἡ πενθέκτη, καὶ ἐν ταῖς οἰκουμενικαῖς ἀριθμητέα· ἀλλ' ἐπλανήθης ὦ θαυμάσιε ἐκ τῆς παρερμηνείας τοῦ χωρίου· αἱ γὰρ τοῦ Ταρασίου φωναί, ἃς ἐπαινεῖ ὁ πάπας, οὐ περὶ τῆς ἕκτης συνόδου ῥητῶς διαλαμβά-

promulgatæ sunt; inter quas cōtinetur Canon LXXXII. de venerandis imaginibus. Quod igitur iste Canon per ipsum quoq; B. Hadrianum ratus sit, codices ostensi testabuntur. At nimis absurdum est, Latinos non solum hostes esse œcumenicarum Synodorum, quorum ipsi duces fuêre; sed inter se etiam digladiari; & modo quidem Hadrianum Papam vocare hos Canones miraculum laude dignum; modo vero Innocentium, vel alium quemcumq; reprobare eosdē.

CONFVTATIO.

Arguis quartò pro quinisexta. Hadrianus Papa scribens Tarasio ratum, habet LXXXII. Canonem quinisextæ; ergo Synodus illa legitima, est & in œcumenicis numeranda. Sed plane erras, & erroris tui causa est, praua interpretatio. Nam Tarasij voces, quas Papa laudat, non ita habent, vt Græca interpretatio continet, Græce enim ita legitur; Quia

νουσι, καθὼς ἔχει ἡ ἑλληνικὴ ἑρμηνεία· ὃ γὰρ λατινικὸν ὕφος τῆς ἐπιστολῆς τοῦ πάπα, ὃς ἔγραψε Ρωμαϊστὶ, ἔχει οὕτως· Ὅτι καὶ τὰς αὐτὰς ἁγίας ἐξ συνόδους δέχομαι μετὰ πάντων τῶν κανόνων, οὓς ἐνθέσμως καὶ θειωδῶς αὐταὶ ἐξεφώνησαν· Ὥςε Ἀδριανὸς ὁ πάπας οὐκ ἐπαινεῖ τὸν Ταράσιον ὡς ἐμμένοντα τοῖς ὁρισθεῖσιν ὑπὸ τῆς πενθέκτης, ὡς σὺ λέγεις, ἀλλ' ὡς ἐμμένοντα τῇ ὀρθοδοξίᾳ πασῶν τῶν συνόδων καὶ τῶν σεπτῶν εἰκόνων·

Αὕτη δὲ ἡ περὶ τῶν εἰκόνων ὀρθοδοξία περιείχετο τοῖς παρὰ τῆς πενθέκτης κανόσι· Καὶ ἐπαινεῖ ὁ πάπας τὴν ὀρθοδοξίαν, τὸν δὲ κανόνα λεγόμενον οὐκ ἐπικυροῖ ὡς κανόνα· Καὶ δῆλον ἐξ ὧν ἐπιφέρει μετὰ τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ κανόνος.

Ταύτῃ γὰρ φησι, τῆς ὀρθοδόξου πίςεως· τῇ μαρτυρίᾳ τὴν περιεργίαν τῶν πονηρευομένων, καὶ τὴν φλυαρίαν τῶν αἱρετικῶν ἀπώσασθ

& eandem sanctam sextam Synodum suscipio cum omnibus eius Canonibus. At textus Latinus habet. Quia & easdē sanctas sex Synodos suscipio cū earū Canonibus. Ita nec Tarasius sextā Synodum expressè posuit, nec Papa referendo illius voces; sed corrigendo voces Tarasij, quod ita is dixerat: suscipio sanctas sex Synodos cū earum Canonibus: Papa sic refert: Post confessionē sacri Symboli, & sex Synodorum: inuenimus & de sacris imaginibus. Nō ergo laudat Papa Tarasiū, vt decreta quinisextæ tenentē quemadmodū dicis; sed vt omniū sanctarū Synodorū, & rectæ de sacris imaginibus fidei cultorē. Hæc autem recta de imaginibus fides cōtinebatur in octogesimo secundo Canone quinisextæ & rectā fidem Papa laudat: illum verò qui dicitur Canon, non vt Canonem probat. Quod ex ijs liquet, quæ infert Papa post expositū canonē. Hoc enim, inquit, testimonio orthodoxæ fidei

ἡ ὑμετέρα ἀδελφικὴ Ἱερωσύνη· Οὐλέγει ὁ πάπας· τούτῳ τῷ κανόνι τῆς ϛ' συνόδου. ἀλλὰ, ταύτῃ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῇ μαρτυρίᾳ· ἐπαινεῖ γὰρ τὸ ἐμπεριεχόμενον, ἀλλ' οὐχὶ ὡς κανόνα· Καὶ τοῦτ' αὐτό ἐστιν, ὅπερ ἔλεγεν ὁ βιβλιοθηκάριος Ἀναστάσιος· ὅτι τοὺς τοιούτους κανόνας ὁ ἀποστολικὸς θρόνος ἐπὶ τοσοῦτον δέχεται ἐν τῇ ζ' συνόδῳ, ὥστε μὴ στέργειν ἐκείνοις, οἵτινες ἀντίκεινται τοῖς κανόσι τῶν ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης. Καὶ ὅτι ἁπαξάπαντας οὐκ εἶχον οἱ λατῖνοι, ἀλλ' ἦσαν αὐτοῖς ἄγνωστοι, εἷς δέ τις κανὼν ὁ περὶ τῶν ἱερῶν εἰκόνων γέγονε γνώριμος διὰ τὸ ἐντεθῆναι τῇ ζ' συνόδῳ κατὰ τῶν εἰκονομάχων· Καὶ τοῦτον ἐπαινεῖ ὁ πάπας ἐν τῇ Ταρασίου ἐπιστολῇ, ἔπειτα ὀνομάζει κανόνα μὲν οὐχὶ, μαρτυρίαν δὲ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως· Ὅθεν μάταια ἐπιχειρεῖς· πρῶτον μὲν, ὅτι τὰς φωνὰς τοῦ Ταρασίου ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ πάπα προκομίζεις οὐ γνησίως ἑρμηνευθείσας· διαφέρει γὰρ εἰπεῖν, τὰ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἁγίας ἕκτης συνόδου, ὡς

malignorũ curiositatẽ,& hæreticorũ garrulitatẽ vestrũ repulit fraternum sacerdotiũ. Non dicit Papa; Hoc sextę Synodi Canone; sed, hoc testimonio orthodoxæ fidei: laudat enim quod cõtinetur, non vt Canonẽ,& hoc est, quod Bibliothecarius aiebat; Huiusmodi Canones à sede Apostolica ita admitti, vt nullaten⁹ illos recipiat, qui decretis Pontificũ Romanorũ aduersantur,& vniuersos fuisse Latinis incognitos, quia nec interpretes. Erant igitur vniuersi quidẽ incogniti; Vnus vero quidã ex ijs octogesimus secũdus de sacris imaginib⁹ innotuit, quia insertus fuit septimę Synodo cõtra Iconomachos;& hunc laudat Papa in epistola ad Tarasiũ; non quidẽ Canonem illum vocans, sed orthodoxæ fidei testimoniũ. Itaq; vano vteris argumẽto; primò quidẽ, quia voces Tarasij epist. Papæ insertas profers nõ rectè cõuersas. Differt enim dicere; Quæ ab eadem sancta sexta Synodo, vt legitur Gręce;

ἔχει ὁ κείμενον ὁ ἑλληνικὸν· Καὶ εἰπεῖν, τὰς αὐτὰς ἁγίας ἐξ συνόδους κατὰ ὁ Ῥωμαϊκόν. Καὶ πάλιν ὁ εἰπεῖν, ἐκφωνηθέντων περὶ αὐτῶν, ὡς ἔχει ὁ λατινικὸν· Δεύτερον, ὅτι ὁ ἔπαινος τοῦ Ἀδριανοῦ οὐδίδωσι τῷ κανόνι κῦρος, ἀλλ' ἢ μόνον ὅτι ὀρθοδοξίαν περιεῖχεν· ἐκ τούτου δὲ οὐκ ἔστι συνάγειν, τοὺς κανόνας εἶναι γνησίους, καὶ τὴν πενθέκτην οἰκουμενικήν· ἀλλ' ὅτι ἐν ἐκείνοις οὐκ ὀλίγοις κανόνες, ἐν οἷς ὀρθὰ ἅπα καὶ οὐκ ἀπόβλητα περιέχεται. οὔκουν ἀπεχθῶς ἔχουσιν οἱ λατῖνοι πρὸς τὰς οἰκουμενικὰς τῶν συνόδων, τὰς μὴ οὔσας οἰκουμενικὰς μὴ ὡς τοιαύτας δεχόμενοι, μᾶλλον δὲ τὰς μήτε ὅλως συνόδους καλεῖσθαι ἀξίας. Οὔτε πρὸς ἑαυτοὺς στασιάζουσιν οἱ ἀρχιερεῖς τῆς Ῥώμης· ὁ γὰρ Ἀδριανὸς ἔχει θαῦμα αἰνέσεως καὶ περιπλήξεως ἄξιον, τοῦτο καὶ οἱ λοιποὶ ἀρχιερεῖς ὑπερεπαινοῦσιν· Ἠγάσθη δὲ ὁ πάπας τὴν ὀρθοδοξίαν τοῦ Ταρασίου περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων, ἔγραφε καὶ Λέων Ἰσαυρος πρὸς Γρηγόριον τὸν πάπαν. Διατί ἐν ταῖς ἐξ συνόδοις οὐδὲν ἐρρέθη περὶ τῶν εἰκόνων·

& dicere, easdem sanctas sex Synodos, vt hebet textus Latinus, & rursus differt, promulgatæ ab ipsa; & promulgatæ ab ipsis; vt habetur in textu Latino. Secundò, quia ex ea cōmendatione Papæ non fit Canon legitimus, sed probatur tantum, rectam in eo fidem contineri, ex quo non licet colligere, Canones esse legitimos, & quinisextam œcumenicam, sed tātum, non paucos eius Canones recta & non reijciēda continere. Quare nec verum est, Latinos esse generaliū Synodorum inimicos, si non suscipiūt pro œcumenicis quæ non sunt œcumenicæ, imò quæ nec Synodi quidē sunt: nec secum pugnant Romani Pontifices. Nam quod Hadrianus habuit pro miraculo laude ac veneratione digno, hoc & ceteri Pontifices extollunt laudibus. Admiratus verò fuit Papa rectā fidem Tarasij de sacris imaginibus nō Canonem vt Canonē, in quo Romani Pontifices conuenēre

Digitized by Google

Καὶ ἀποκρινόμενος ὁμολογεῖ ὁ πάπας, ὅτι οὐδὲν ἐρρέθη· ἀλλ' οὔτε ὁ βασιλεύς· οὕτως ἂν προύτεινεν οὔτε ὁ πάπας ἀπεκρίνε τὸ τοιοῦτο τρόπως, εἴπερ ἐνομίζετο καὶ παρὰ γραικοῖς καὶ παρὰ λατίνοις ἡ πενθέκτη οἰκουμενική, καὶ οἱ παρ' αὐτῆς κανόνες κύριοι· ζήτει τὰς περὶ τῆς ζ. συνόδου ἐπιστολὰς· οὐχὶ τὸν κανόνα ὡς κανόνα, καθ' ὃ οἱ τῆς Ῥώμης συνεφώνησαν, καὶ συμφωνοῦσι πάντες· Διὸ δὴ καὶ τὸ λέγειν, τοὺς κανόνας τῆς πενθέκτης νομισθῆναι κυρίους ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων τῆς Ῥώμης ἕως διετέλει ὄντα ἐν εἰρήνῃ τὰ ἐκκλησιαστικά, μετὰ δὲ τὴν διχόνοιαν ἀποδοκιμασθῆναι· συγκλώθειν ἐστὶ τὰ ἀσύγκλωστα· ποῦ γὰρ εὑρήσεις περὶ τῆς διχονοίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐξισούμενον τῷ πάπα, ὡς φησιν ὁ λϛ' τῆς πενθέκτης κατὰ τοὺς ψευδοκανόνων τοῦ τρίτου, τῆς β' καὶ τῆς δ' τοῦ κη'. Εἰ τούτους δὴ τοὺς λεγομένους κανόνας ἀειδήποτε ἡ ἐκκλησία τῆς Ῥώμης ἀπεδοκίμαζεν, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἐπιστολῶν Λέοντος τοῦ πάπα τοῦ μετὰ τὰ πρακτικὰ τῆς δ' συνόδου, πῶς εἶχεν ἔπειτα κυρίους τῆς πενθέκτης τοὺς κανόνας τοὺς αὐτοφόνους ὄντας τοῖς ἀποδο-

omnes & côueniunt. Proinde afferere, Canones quinisextæ habitos fuisse ratos à Romanis pontificib. dũ Ecclesiarũ pax vigebat postea vero fuisse reprobatos, est conectere quæ nõ coherēt. Vbi enim reperias ante schisma Constantinop. exæquatum Papæ, vt XXXVI. quinisextæ statuit iuxta pseudocanones tertium secundæ Synodi, & XXVIII. Quartæ? si hos titulo tenus Canones Romana semper Ecclesia reprobauit, vt videre est in epist. Leonis Papæ parte III. Quartæ Synodi, quomodo ratos postmodum habuit Canones quinisextæ, qui iisdē constant vocibus, quibus & reprobati? & quæ pax erat inter Papā & Patriarcham, qui se æqualē Papæ iactitaret, si Cælestinus condemnabat & remouebat Nestorium Patriarcham Constantinopolitanum; Leo Dioscorum Alexandrinum, Agapetus Anthimũ Constantinop. Leo II. Macariũ Antiochenum, Hadrianus Tarsiũ

Ep.v.vij.

Act. 2. sept. Syn.

Constantinopolitanum dum illi scriberet, se eius Synodica minime recepturum fuisse, quòd statim ex laïco ordine sublimatus esset ad gradū Sacerdotalē, nisi orthodoxū cognouisset? Quomoddo hæc fiebant, & pax erat Ecclesijs, & quinisextæ Canones pro legitimis habebātur? Nullo modo hæc cōsistunt. Nam si rati erāt Canones, nullā potestatē pōtifices habebāt in Patriarchas: si vero habebant, non rati erant Canones: sed cum pax erat, nullius auctoritatis erāt; post schisma vero sunt apud Latinos quod semper erant, solis vero probati Orientalibus quibus etiam fuerunt origo præcipua schismatis.

NILVS. CAP. XVIIJ.

SI quis vero dicat, Papam nō subdi Patrum legibus, quis hoc ferat? Cū à Patribus ipse primatum acceperit? Certè intollerabile est illos ab eo ne-

ἀνεκτὰ πάντως ἐρεῖ. Διατί; ὅτι παρὰ τῶν πατέρων αὐτὸς τὸ πρεσβεῖον εἰλήφει. Καὶ ἥκιστα φορητὸν, δι' ὧν ἐκεῖνος ἠρέθη τε καὶ μέγας εἶναι, τούτοις ἐν οὐδενὶ πείθεσθαι. Ἄλλως τε τὸν οὕτω διακείμενον καὶ ἑαυτὸν ἐστὶν ἀθετεῖν, εἴπερ αὐτός ἐστιν ὁ τοὺς νόμους θεὶς· ὁ δὲ μακάριος Παῦλος παραβάτην ἑαυτόν φησιν, εἴγε ἃ κατέλυσε, ταῦτα πάλιν οἰκοδομεῖν προθυμεῖται. Εἰ δὲ δέδεικται ὥσπερ ἐν τοῖς δόγμασιν, οὕτω δὴ κἀν τοῖς ἄλλοις παρὰ τῶν πατέρων εὐθύνεσθαι, πῶς οὐχ ὑπάγεται τοῖς παρὰ τῶν πατέρων κειμένοις νόμοις; ἢ πῶς δίκαιον, τοὺς ἄλλους ὡς παρὰ τούτῳ προσέχειν, πατέρας τοσούτους αὐτῷ διαγράφοντι.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Πολλὼ περὶ τούτου λόγον καταθέμενος, αὖθις τὴν ὑπόθεσιν ἐπαναλαμβάνεις, ἐκεῖνο μάλιστα φροντίζων, ὅπως τὸν πάπαν καταβιβάσῃς· λέγεις οὐκ ἀνεκτὸν εἶναι φάσκειν, μὴ ὑπάγεσθαι τὸν πάπαν τοῖς κειμένοις παρὰ τῶν πατέρων νόμοις· ὅτι παρὰ τῶν πατέρων εἰληφὼς τὸ πρεσβεῖον, πῶς ἐξουθενεῖν δύναται τοὺς αὐτὸν μεγαλύναντας; λέγεις, ὅτι διακείμενος οὕτως ἑαυτὸν

gligi, per quos ipse euectus est, & magnus esse videtur. Præterea qui hoc animo est, se quoq; ipsũ damnat; quãdoquidẽ qui leges posuit, ipse est. At B. Paulus præuaricatorem se inquit, si quæ destruxit, hæc iterum ædificare vellet. Quod si ostẽsum est, illum iudicio Patrum esse subditum sicut in dogmatibus, ita & in ceteris; quomodo Patrum legibus non sit subiectus? Quis vero æquum esse dicat, ceteros illum obseruare vt Patrem, qui tantorum Patrum auctoritatem antiquat?

CONFVTATIO.

Multa iam de hoc argumento dixeras, & resumis; illud vnum tibi habens propositum, vt deprimas Papam. Dicis intolerendum esse, si quis dicat; Papam non subdi legibus Patrum; Quòd ipse à Patribus accepto primatu, cur eos possit parui pendere, per quos magnus effectus est? Dicis

ὁ πάπας ἀθετεῖ, εἴπερ αὐτός ἐστιν ὁ θεὶς τοὺς νόμους· λέγεις, ὅτι δέδεικται, καὶ ἐν δόγμασι, καὶ ἐν ἄλλοις τὸν πάπαν εὐθύνεσθαι· Καὶ, ὅτι οὐ δίκαιον τιμᾶσθαι ὡς πατέρα τὸν διαγράφοντα τοὺς πατέρας· Εἰ μὲν οὖν ὑγιές ἐστι τὸ σὸν ἐπιχείρημα, πάντως καὶ τὸ ἐκ τοῦ ἐναντίου ὑγιὲς ἔσται· τὸ σὸν οὕτως ἔχει· Ὁ πάπας ἔχει τὸ πρεσβεῖον παρὰ τῶν πατέρων, ἄρα ὑπόκειται τοῖς νόμοις τῶν πατέρων· Ἡμεῖς δὲ φαμέν· Οἱ πατέρες ἔχουσι τὰ προνόμια καὶ τὰς τιμὰς παρὰ τοῦ πάπα, ἄρα ὁ πάπας οὐχ ὑπόκειται τοῖς νόμοις τῶν πατέρων, μᾶλλον δὲ ἐκεῖνοι ὑπόκεινται τοῖς νόμοις τοῦ πάπα· τοῦ δὲ σοῦ ἐνθυμήματος ἡ πρόσληψις ἤδη μὲν ἐξελήλεγκται ψευδὴς οὖσα ταῖς συνοδικαῖς ἀποφάσεσι, καὶ νῦν δὲ ὅμως ἐλεγχθήσεται εἰς παράστασιν τῆς ἀληθείας.

Οἱ τῆς β' συνόδου πατέρες κανόνα ἐγεγράφεισαν, ὥστε τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἔχειν τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς μετὰ τὸν τῆς Ῥώμης ἐπίσκοπον· ἀλλ' ὅμως Θεόφιλος ὁ Ἀλεξανδρείας ἀντεποιεῖτο τῆς χειροτονίας τοῦ ἐπισκόπου Κωνσταν-

Digitized by Google

Papã ita affectũ, se ipso damnari; quãdo quidẽ ipse est, qui posuit leges, dicis ostensum esse, Papam & ratione dogmatum & aliarũ rerũ iudicio subdi, & non esse æquum honorari vt patrem, qui aspernatur Patres. At certè si tuum argumentũ valet, valebit etiã quod ex contrario est. Tu sic arguis: Papa habet primatũ à Patribus, ergo subditus est legibus Patrũ. Nos vero dicimus: Patres habent priuilegia & honores à Papa, ergo Papa non subiacet legibus patrum, sed potius illi subiacent legibus Papæ. Tui vero enthymematis antecedens falsum esse iam probatum est per Synodorũ testimonia; & nunc etiã ad roborandã veritatem probabitur eius falsitas. Patres secundæ Synodi ediderant Canonẽ, vt Constantinop. haberet honoris prærogatiuam post Romanum. Attamen Theophilus Alexandrinus vindicabat sibi cõsecrationem Episcopi Constantinop. & Dioscorus Alexan-

Can. 3. Ex vita Chrysost. Leo PP. 3. par. Chalced. epis. 56.

τινουπόλεως, καὶ Διόσκορος Ἀλεξανδρείας ἐχειροτόνησεν Ἀνατόλιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως· ὅθεν παντί που δῆλον, ὅτι ὁ κανὼν ἐκεῖνος, εἰ καὶ ὅλως γέγονεν, ἄκυρος ἔμεινεν· διὸ δὴ ἐν τῇ τετάρτῃ συνόδῳ οἱ τοποτηρηταὶ τοῦ πάπα τὸν κανόνα τοῦτον οὐκ ὀρθῶς προσφέρεσθαι ἔλεγον· καὶ Λέων ὁ τηνικαῦτα πάπας, καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς οὐδέποτε ὡς γνήσιον ἐδέξαντο· ὥσπερ καὶ τὸν τῆς τετάτης συνόδου, ὃν ἐπὶ βεβαιώσει τοῦ προτέρου τινὲς ὑπεξέθεντο· μέχρις οὗ τῆς μακρᾶς κατισχυσάσης ἐπιμονῆς, ὡς μαρτυρεῖ Ἀδριανὸς ὁ πάπας ἐν τῇ β' τῆς ἑβδόμης συνόδου πράξει πρὸς τοὺς βασιλέας γράφων, ὁ Κωνσταντινουπόλεως θρόνος τὴν δευτέραν ἐκληρώσατο τάξιν, ὑποβιβάσας δηλαδὴ ἑαυτῷ τοὺς λοιποὺς τῶν ἀνατολικῶν θρόνους, καὶ μετακινήσας τὰ ὅρια, ἃ ἔθεντο οἱ ἀπόστολοι καὶ ἡ πρώτη σύνοδος. Κατέπραξε δὲ τουτί φησιν Ἀδριανὸς, τῇ αὐθεντίᾳ τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας τὸ δεύτερος εἶναι λαβών.

Εἰ δὲ Μάρκος μὲν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ

drinus consecrauit Anatoliũ Constãtinop. ex quo manifestum est, Canonẽ illũ, si factus est, nullum robur habuisse. Qua propter legati Papæ Act. XVI. Quartę Synodi immerito illum proferri aiebãt, & Leo tunc temporis Papa, & successores eius nunquam vt legitimum susceperunt: quemadmodũ & XXVIII. Quartæ Synodi, suppositum à quibusdam ad confirmandum priorem illum: donec longa prę ualente instantia, vt Hadrianus Papa testatur Act. 2. septimæ Synodi scribens ad Imperatores, Constantinop. sedes locũ obtinuit secundũ; nimirũ inferiores se cõstituens ceteras Oriẽtis Patriarchales sedes; & transferens terminos, quos statuerunt Apostoli, & prima Synodus. Hęc autem, vt Hadrianus Papa inquit, sedis Apostolicæ auctoritate habuit, vt iam illius beneficio esset secunda.

Si ergo Marcus quidem Alexãdriæ,

Εὐόδιος ἐν Ἀντιοχείᾳ, ὥς φησιν Εὐσέβιος ἐν τῷ
β΄ καὶ γ΄ τῆς ἱστορίας, καὶ Ἰγνάτιος ὁ θεοφόρος ἐν τῇ
πρὸς Ἀντιοχεῖς ἐπιστολῇ, τοὺς πατριαρχικοὺς
ἐκόσμησαν θρόνους τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ Πέτρου ὥστε
λέγειν τὸν ἐν ἁγίοις Γρηγόριον τὸν Διάλογον ἐν
τῇ ρα΄ ἐπιστολῇ πρὸς Εὐλόγιον Ἀλεξανδρείας.
Ὅτι τρεῖς ὕψωσεν ὁ Πέτρος θρόνους, καὶ εἰς τοὺς
τρεῖς εἶχεν· εἶτα ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐδράξα-
το τῆς δευτέρας χώρας, παραγκωνισάμενος τοὺς
δύο, καὶ τοῦτο βεβιασμένῃ ἐνστάσει κατεκτήσατο
δι' αὐθεντίας τοῦ πάπα, πῶς οὐκ εὔδηλον, τῶν
ἀνατολικῶν θρόνων τὰ προνόμια ἠρτῆσθαι τῆς
ἐξουσίας τοῦ πάπα; καὶ πῶς οὐκ εὔδηλον, ὅτι
Πέτρου τὴν Ἀλεξανδρείας δεύτερον, καὶ τρίτον
καταστήσαντος τὴν Ἀντιοχείας, ἔπειτα τοῦ πάπα
νομοθετήσαντος δεύτερον τὴν Κωνσταντινουπό-
λεως, ἴσην ἔχει ὁ Πέτρος καὶ οἱ διάδοχοι τὴν ἐ-
ξουσίαν κατά γε τὸ ποιμαίνειν, καὶ κυβερνᾶν, καὶ
διατίθεσθαι τὰ τῆς ἐκκλησίας; Εἰ γοῦν πρεσβεῖον
ἐστὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως τὸ εἶναι δεύτερον, τοῦ
Ἀλεξανδρείας τὸ τρίτον εἶναι, τοῦ Ἀντιοχείας
τὸ εἶναι τέταρτον, καὶ ταῦτα ἔχουσι παρὰ τοῦ

& Euodius Antiochiæ; vt inquit Eusebius lib. 2. & 3. Historiæ, & S. Ignatius Martyr in epist. ad Antiochenos; Patriarchalibus pręsedere sedibus auctoritate Petri; vt plane S. Gregorius magnus epist. C I. ad Eulogium Alexandrinũ dicat, tres à Petro sedes fuisse sublimatas & vnum tres habuisse: Deinde Constantinop. extrursis illis secundus est habitus, & hoc assidua instantia consecutus per auctoritatẽ Papæ; an non manifestum est priuilegia Orientalium sedium pendere ab auctoritate Papæ? An non manifestũ est, quòd Petro constituente secundũ Alexandrinũ, Antiochenum tertiũ; Papa vero post modum concedente, vt secundus esset Constantinop. parẽ habet Petrus & successores potestatẽ in pascendo, gubernando, & instituẽdo Ecclesiastico ordine? Itaque si prerogatiua Constantinop. est, esse secũdum, & Alexandrini esse tertium, & Antiocheni esse quartum, & hæc ha-
Digitized by Google

πάπα, οὐκ ἀληθῆ λέγεις Νεῖλε, ὅτι παρὰ τῶν πατέρων εἴληφεν ὁ πάπας τὸ πρωτεῖον. ἀληθὲς δὲ, ὅτι παρὰ τοῦ πάπα εἰλήφασιν οἱ πατέρες τὰ προνόμια. Καὶ εἴπερ κατὰ σὲ πρὸ ὠνῦς ἔχει τὸ πρεσβεῖον, ἐκείνων τοῖς νόμοις ὑποτάγεται· οἱ δὲ ἀνατολικοὶ πατριάρχαι παρὰ τοῦ πάπα ἔχουσι τὸ πρεσβεῖον τὸ εἰς δεύτερον, καὶ τρίτον, καὶ τέταρτον· ἄρα κατὰ σὲ ἐπάναγκες ὑποτάγονται τοῖς νόμοις τοῦ πάπα· Εἰ δὲ φαίης, οὐ παρὰ τῶν πατριαρχῶν, οὓς ἐτίμησεν ὁ πάπας, ἀλλὰ παρὰ συνόδων οἰκουμενικῶν εἴληφε τὸ πρεσβεῖον τοῦ πάπα, ἀπίθανα λέγεις καὶ ἀμήχανα· Οὐ τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατεῖν βούλεται ἡ πρώτη σύνοδος, καὶ σώζεσθαι τὰ πρεσβεῖα ταῖς ἐκκλησίαις κατὰ τὴν παλαιὰν συνήθειαν.

Εἰ δὲ πρὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ πρώτης συνόδου ὁ πάπας εἶχε τὰ πρωτεῖα, πῶς τὸ πρεσβεῖον εἴληφε παρὰ συνόδων οἰκουμενικῶν; οὐκ ἐξουθενεῖ τοίνυν τοὺς πατέρας ὁ πάπας, τοῖς ἐκείνων νόμοις μὴ ὑποταγόμενος· εἰ γὰρ ὑπήγετο τοῖς ἐκείνων νόμοις, ἦν ἂν παραβάτης

bent à Papa; non est verum quod ais, Papã à Patribus habuisse primatũ; sed contra, patres habuisse à Papa priuilegia, & si per te, à quibus quisq; honores sumit, legibus illorũ est subditus; Orientales vero Patriarchæ habent honores à Papa, vt secundũ, tertiũ, & quartum obtineant locum; certe etiã Papæ legibus necessariò per te subdũtur. Si dicas, non esse primatum Papæ à Patriarchis, quos honorauit Papa; sed ab œcumenicis Concilijs: dicis quæ nullomodo constant. Prima Synod⁹ in sexto Canone præcipit, antiquos obseruari mores, & vetusta Ecclesiarũ priuilegia nõ turbari. Si ergo Papa primatũ habebat ante Nicænã Synodũ; vt expresse fatetur & ipsa in hoc eodem Canone recitato à Rom. Act. 16. Quatæ Synodi; quomodo primatu honoratus est à Concilijs generalibus? Non itaq; contemnit patres Papa, quia legibus illorũ nõ subditur; nam si subderetur, Euangelico non

τῆς ἀγγελικῆς θεσμοθεσίας, δι' ἧς ποιμαίνειν τῷ Πέτρῳ προστέτακται, οὐ ποιμαίνεσθαι· Καὶ φύλαξ εἶναι τῆς ἀμπέλου, οὐ φυλάττεσθαι· καὶ ἰατρὸς τοῖς ῥῶσιν χαριζόμενος τοῖς μέλεσι τῆς ἐκκλησίας, οὐχ ὑγιάζεσθαι κατὰ τὰς συνοδικὰς ἀποφάσεις. Σὺ δὲ ὅτε λέγεις παραβάτην τὸν πάπαν, ὅτι τοὺς νόμους οὓς ἔθετο οὐ φυλάττει, λαμβάνεις τὸ σοὶ δοκοῦν ὡς ὁμολογούμενον· ὥσπερ εἰ κυρωθέντες ἦσαν τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ πάπα οἱ ψευδοκανόνες τῆς πενθέκτης· ποῦ τοίνυν ἀθετεῖ ἑαυτὸν ὁ πάπας διὰ τὸ ἀθετεῖν ἃ μηδέποτε ἐδοκίμασεν; οὔτε γοῦν ἔδειξας τὸν πάπαν ἐν τοῖς δόγμασιν εὐθυνόμενον κανονικῶς καὶ ἐνθέσμως, οὔτε ἐν τοῖς ἄλλοις παρὰ τῶν πατέρων κρινόμενον· ὅθεν οὐδ' ὃ ἐπιφέρεις ὡς ἀποδειχθὲν, ἔχει σκιὰν κἂν τινα οὖν ἀληθείας, ὅτι τοῖς παρὰ τῶν πατέρων κειμένοις νόμοις μὴ ὑπαγόμενος ὁ πάπας διαγράφει τοσούτους πατέρας.

ΝΕΙΛΟΣ

obtemperaret dicto, quo iussus est Petrus pascere, non pasci; & custos esse vineæ, non custodibus subesse; & medicus esse valetudinem largiens Ecclesiæ membris, non ipse sanari iuxta Synodorum sententias. Tu vero quãdo transgressorem vocas Papam, quia leges quas posuit non obseruat; accipis vt confessũ quod places; quasi vero quinisextæ pseudocanones firmati essent auctoritate Papæ. Vbi ergo damnat se ipsum Papa, dũ damnat quæ nunquam probauit? Ita nec Papam ostendisti legitime iudicatum & damnatum in causa Dogmatum, nec in alijs Patrum iudicio subiectum: quare id etiam quod subdis tanquam demonstratum, nullam habet veritatis vmbram; nimirum, si Papa non subditur Patrum legibus, per hoc fieri, vt ab ipso contemnantur.

ΝΕΙΛΟΣ.

Τὸ δὲ λέγειν, μὴ εἶναι τὸν πάπαν ἐπίσκοπον ἀφωρισμένος, ἀλλ' ἁπλῶς ἐπίσκοπον, πῶς οὐ σφόδρα τοῖς φανεροῖς ἀντιλέγειν ἐστί; πρῶτον μὲν γὰρ δέδεικται ἀνωτέρω, ὁμοταγῆ τοῦτον εἶναι τοῖς ἄλλοις τῶν ἐπισκόπων· ἔπειτα ἐν πάσαις ταῖς οἰκουμενικαῖς τῶν συνόδων Ῥώμης ἐπίσκοπος ὀνομάζεται· Εἰ δὲ ὅτι ἐν οἷς αὐτὸς ἐπιστέλλει, οὐ Ῥώμης ἐπίσκοπον, ἀλλ' ἁπλῶς ἐπίσκοπον ἑαυτὸν ὀνομάζει, ἐχέτω τὰ ἴσα διὰ ταῦτα καὶ Κύριλλος· ἔστι γὰρ ὅπου ἁπλῶς ἐπιγράφεται, Κυρίλλῳ ἐπισκόπῳ· Καὶ πολλῷ πλέον ἐκείνου, ὅσῳ καὶ παρ' ἄλλων τὰ τοιαῦτα ἀκούει· οὐ μὴν ἀλλ' εἰ καί τις ἐπίσκοπος ἐν οἷς γράφει, οὐ προστίθησι τὸ τοῦ ἐπισκόπου ὄνομα, μηδὲ ἐπίσκοπος ἔστω λοιπόν· ἀλλ' ἂν μὲν γράφῃ ἐπίσκοπος μόνον, φευγέτω τὴν προσγραφὴν καὶ καθολικὸς τῆς οἰκουμένης ἐπίσκοπος ἔστω· ἂν δὲ καὶ τοῦτο ἀφῇ, καὶ ὑπὸ τὸν τοιοῦτον ἔστω. Καὶ

NILVS. CAP. XIX.

DIcere autem, Papam non esse certi loci Episcopum, sed absolute Episcopũ, quomodo non sit cũ valde manifestis pugnare? Primò enim ostẽsum supra est, illum & ceteros Episcopos esse eiusdem ordinis. Deinde in cunctis œcumenicis Concilijs Romæ Episcopus vocatur. Si vero quia in suis litteris non se Romæ Episcopum sed absolutè Episcopũ scribit, habeat propterea hoc idẽ & Cyrillus; is enim alicubi absolutè ita inscribitur, Cyrillo Episcopo, & multò magis hoc Cyrillus habeat, quòd & ab alijs hoc illi datur. Similiter si quis Episcopus, quando scribit, non addat, Episcopi titulũ, hic ne Episcopus quidem esto. sed si solũ se Episc. vocet, certi loci limites fugiat, & sit vniuersalis orbis terrarum Episc. si vero & hoc supprimat, hic ne Episcopus quidem esto,

1. Part. Cõ. Eph. cap 32.

πῶς ἐ ζῶντα αἰνίγματι παραπλήσια.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Εἰ τοῖς φανεροῖς ἀντιλέγειν ἐστὶ ὁ περὶ τῆς τῶ πάπα ἀρχῆς φρονεῖν καὶ λέγειν, ὅσα εἴρηται ἀνωτέρω, ὅτι καὶ Ῥώμης ἐπίσκοπος, καὶ οἰκουμενικὸς ἐπίσκοπος, πεπλήρωται ἐπὶ σοὶ ὁ ῥητὸν ἐκεῖνο, ὃ αἱ οἱ τιθέντες ὁ σκότος φῶς, καὶ ὁ φῶς σκότος· οἱ συνετοὶ ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐνώπιον αὐτῶν ἐπιστήμονες· Κατὰ γὰρ τὴν σὴν ἐπιστήμην ὁ εἶναι Ῥώμης ἐπίσκοπον, καὶ οἰκουμενικὸν ἐπίσκοπον, πρὸς ἄλληλα μάχεται· ἀλλ' ὦ γύναι γε οὐχ οὕτως ἔχει· Ἤδει καὶ Ἀθανάσιος Ἰούλιον ἐπίσκοπον ὄντα Ῥώμης, καὶ ἑαυτὸν Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον, ἀλλ' ὅμως ἀνῆλθεν κληθεὶς εἰς Ῥώμην πρὸς Ἰούλιον, καὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἀπελογήσατο· Καὶ ὁ πάπας πρὸς τοὺς ἐν Ἀντιοχείᾳ κατηγόρους τοῦ Ἀθανασίου γράφων, πολλὰ μὲν καὶ μεγάλα λέγει μαρτυροῦντα αὐτῷ τὴν ἐπὶ τοὺς ἀνατολικοὺς ἐξου-

& quomodo hæc non sint ænigmati similia.

CONFVTATIO.

Si cum manifestis pugnare est, sentire & loqui de primatu Papæ quecunq; supra dicta sunt, quòd & Romæ Episcopus, & Episcopus vniuersalis; impletum in te illud est: Væ ponẽtes tenebras lucem, & lucẽ tenebras; sapiẽtes in oculis vestris, & corã vobismet ipsis prudentes. Namq; iuxta tuã doctrinã hæc duo pugnant inter se, esse Romæ Episcopũ & Episcopũ vniuersalẽ. Non ita res habet; Norat Athanasius se Episcopum Alexandrinum, & Iulium Romanum, ascendit tamen vocatus Romã ad Iulium Episcopum, & rationẽ de se reddidit, & Papa scribens ad Antiochenos accusatores Athanasij, multa dicit & magni ponderis, quæ testantur iurisdictionem eius in Orientales; inter alia vero ad

σίαν, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις καὶ ταῦτα πρὸς τὸ τέλος.

Εἰ γὰρ καὶ ὅλως, ὥς φατε, γέγονέ τι ἁμάρτημα, ἔδει κατὰ τὸν ἐκκλησιαστικὸν κανόνα, καὶ μὴ οὕτως γεγενῆσθαι τὴν κρίσιν, ἔδει γράφεσθαι πᾶσιν ἡμῖν, ἵν' οὕτως παρὰ πάντων ὁρισθῇ τὸ δίκαιον. ἐπίσκοποι γὰρ ἦσαν οἱ πάσχοντες, καὶ οὐχ αἱ τυχοῦσαι ἐκκλησίαι αἱ πάσχουσαι, ἀλλ' ὧν αὐτοὶ οἱ ἀπόστολοι δι' ἑαυτῶν καθηγήσαντο. Διατί δὲ περὶ τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως μάλιστα οὐκ ἐγράφετε ἡμῖν; ἢ ἀγνοεῖτε, ὅτι τοῦτο ἔθος ἦν, πρότερον ἐγράφεσθαι ἡμῖν, καὶ οὕτως ἔνθεν ὁρίζεσθαι τὰ δίκαια· εἰ μὲν οὖν τι τοιοῦτον ἦν ὑποπτευθὲν εἰς τὸν ἐπίσκοπον τὸν ἐκεῖ, ἔδει πρὸς τὴν ἐνταῦθα ἐκκλησίαν γράφεσθαι.

Εἶτα· ἃ γὰρ παρειλήφαμεν παρὰ τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ ἀποστόλου, ταῦτα καὶ ὑμῖν δηλῶ· καὶ οὐκ ἂν ἔγραψα, φανερὰ ἡγούμενος εἶναι ταῦτα παρὰ πᾶσιν, εἰ μὴ τὰ γενόμενα ἡμᾶς ἐτάραξεν.

Εἰ γὰρ διδασκαλία τοῦ ἀποστόλου Πέτρου ἐστὶν, γράφεσθαι τῷ ἐπισκόπῳ Ῥώμης,

finem hæc.

Nã si omnino, vt dicitis, aliquid peccatũ est, oportebat secundũ Canonẽ Ecclesiasticum, & non ita fieri iudicium; oportebat ad nos omnes scribi, vt quod iustum est decerneretur ab omnibus. Episcopi enim erant qui patiebantur, & principales Ecclesiæ quæ patiebãtur, quibus ipsi per se se Apostoli præfuerunt. Cur vero de Alexãdrina potissimũ ciuitate nõ scripsistis ad nos? An nescitis hũc morẽ fuisse, vt prius scribatur ad nos, atq; ita hinc definiantur quæ iusta sunt? si talis igitur erat suspicio de Episcopo illius vrbis scribendum erat ad hanc Ecclesiam. Athan. Apol. 2. 1. ad Rõ. Synod.

Deinde: Quæ enim accepimus à B. Apostolo Petro, ea vobis significo, nec certè scripsissem, quæ omnibus manifesta esse arbitror, nisi nos turbassent, quæ gesta sunt.

Si tradita est ab Apostolo Petro hæc institutio, vt scribatur Episcopo Ro-

mano, & definiantur inde quæ iusta sunt, vt epist. inquit, quã pro se affert magnus Athanasius; omnino necesse est, Papã & Romæ esse vt certi loci Episcopũ, & absolutè Episcopũ œcumenicum. Sciebat Cyrilus Cœlestinũ Romæ esse Episcopum, nõ tamen audet citra obtentã à Papa licentiã abdicare se Nestorij cõmunione, sciebat vniuersa tertia Synodus Papam esse Romæ Episcopũ; implorat tamen cõtra schismaticos indignationẽ papæ, vt per eam castigerẽtur. Quid multa? satis hæc de re dictum, & plena sunt Act. Synodorũ. Hoc igitur abnegare, cũ manifestis pugnare est: & asserere, Papam cũ ceteris Episcopis esse eiusdem in iurisdictione ordinis, est mẽtientes facere Patres Conciliorũ, qui tam varijs titulis Papæ excellentiam celebrarunt. Hæc autem Cyrillo, aut cuiuis Episcopo quomodo conuiãt? si enim legeretur in Actis Synodorũ, esse aliquem aliũ Episcopum, qui &

πρακτικοῖς τῶν συνόδων ἕτερός τις ἐπίσκοπος καὶ οἰκεῖον ἔχων ἀφωρισμένως θρόνον, καὶ ἐπὶ πᾶν τὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας αὐθεντίαν ἐπιδεικνύμενος, ἢ κωλύθει ἂν ἃ ἐπιφέρεις ἄτοπα· νῦν δὲ τοιούτου ὄντος μόνου τοῦ πάπα, τί χρὴ ἐπιφέρειν τὰ ἀναρμόστως ἔχοντα, ὅτι παρασιωπῶντις ἐπίσκοπος τὸ ἑαυτοῦ ἀξίωμα, οὐκ ἂν εἴη ἐπίσκοπος. Εἰ δὲ ἁπλῶς ἐπίσκοπον ἑαυτὸν ἐπιγράφοι, καθολικὸς ἂν εἴη τῆς οἰκουμένης ἐπίσκοπος. Οὐ γὰρ ἐκ τῆς προσηγορίας τεθείσης ἢ μὴ προστεθείσης ἐστὶν ἢ μὴ ἔστιν τοιοῦτος ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος· οὐδ' ἐκ τῶν λόγων ἐστὶ τὰ πράγματα, ἀλλ' ἐκ τῶν πραγμάτων οἱ λόγοι. Καὶ Κύριλλος οὖν καὶ ὁστισοῦν ἐπίσκοπος, ἂν μὴ προσαφθῇ τὸ τίνος, οὐχ ἕξει ποτὲ τὸ καθολικὸς εἶναι. Καὶ ὁ πάπας εἴτε ἁπλῶς εἴτε Ῥώμης καλούμενος ἐπίσκοπος, οὐδέποτε ἀπόλλυσι τὸ Πέτρου εἶναι διάδοχος, δηλονότι καὶ Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς ἐπίσκοπος.

ſuam priuatam haberet ſedem, & in totum Eccleſiæ corpus auctoritatem exerceret,ſequerentur abſurda, quæ infers. Nunc vero cum talis Epiſcopus ſit ſolus Papa,quid opus eſt inferre,quæ minime congruunt? Quod ſiquis Epiſcopus ſupprimat nomen dignitatis,nō ſit Epiſcopus:ſi vero ſimpliciter Epiſcopum ſe inſcribat, vniuerſalis ſit orbis terrarum Epiſcopus? Non enim ex appellatione poſita, vel non poſita eſt,vel nō eſt talis qui ſcribit;nec res ex vocibus ſunt, ſed voces è rebus. Itaq; ſiue Cyrillus, ſiue quicumq; alius Epiſcopus, ſi forte non addiderit, cuius loci ſit Epiſcopus, nunquam erit vniuerſalis,& Papa ſiue ſimpliciter,ſiue Romæ Epiſcopus dicatur:ſemper habet quod ſit Petri ſucceſſor,hoc eſt & Romæ & totius orbis Epiſcopus.

ΝΕΙΛΟΣ.

Ἀλλ' οὐδ' ὥς φασι, μόνος ὁ τῆς Ῥώμης θρόνος ἔχει τὸ ἀποστολικὸς ὀνομάζεσθαι· δῆλον τῆς ια' πράξεως τῆς ς' συνόδου· Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος ἀρχιδιάκονος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας (δηλαδὴ Κωνσταντινουπόλεως) ὁμοίως δὲ ἐν τῇ ς', καὶ ἐν τῇ ζ' ἕκαστος τῶν καθολικῶν θρόνων ἀποστολικὸς ὀνομάζεται· ὥστε εἴ τις ἐθέλοι τὰ δίκαια λογίζεσθαι, ἢ καὶ πάντας διὰ ταῦτα τῶν ἴσων ἀξιώσει τῷ Ῥώμης θρόνῳ· ἢ μηδὲ ὁ τῆς Ῥώμης θρόνος διὰ ταῦτα τὸ ἐξαίρετον κατὰ τῶν ἄλλων ἐχέτω, ἕως ἂν τὸ κοινὸν ἴδιον γενέσθαι χώραν οὐκ ἔχῃ.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Εἰ μὲν ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν συνόδων μὴ ἦν τὸ κοινὸν τῆς προσηγορείας κατιδεῖν ὁμοῦ καὶ τὸ διάφορον, εἶχες ἂν εὐλογοφανῆ

NILVS. CAP. XX.

SEd neq; sola, vt aiunt, Romana sedes habet, vt vocetur Apostolica. constat ex XI. sextæ Synodi Actione, vbi legitur, Constantinus religiosissimus Archidiaconus huius S. Dei Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ; hoc est Cōstantinopolitanę, similiter Act. 6. & 7. sedes quaque principalis vocatur Apostolica. Vt si quis quæ iusta sunt, disceptare velit, vel omnes propter hæc æquali dignas honore censere debeat cum Romana sede; vel nec Romana sedes propter hoc supereminear ceteras, dum non licet commune in priuatum transire.

CONFVTATIO.

Si in Actis Synodorum non esset obuia & appellationis communio, & simul differentia, haberent aliquam

τὴν σῶν λόγων αἰτίαν· Εἰ δὲ ἐν ἐκείνοις πολλῷ μᾶλλον λάμπει τὸ διάφορον ἢ τὸ κοινόν, πόθεν ὦ θαυμάσιε τὴν τοσαύτην πέπονθας ἀβλεψίαν, οὐδέποτε τοὺς ἀνατολικοὺς ὄψει θρόνους καλουμένους χωρὶς προσθήκης ἀποστολικούς, ἀλλὰ μετὰ διαστολῆς καὶ ὑφέσεως· ἀλλ᾽ οὐδὲ ἀποστολικοὶ ὅλως ἐπιγράφονται ἐν ταῖς ἀρχαιοτάταις τῶν συνόδων· μόνος γὰρ ὁ τῆς Ῥώμης θρόνος ἀποστολικὸς ἐν τῇ τρίτῃ καλεῖται συνόδῳ· Κατὰ γοῦν τὴν δευτέραν πρᾶξιν Κύριλλος ἁπλῶς Ἀλεξανδρείας, Ἰουβενάλιος ἱεροσολύμων· ἀρκάδιος δέ, καὶ προϊέκτος, καὶ Φίλιππος τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου καλοῦνται ληγάτοι· Καὶ τοῦτο καθεξῆς εὑρήσεις ἐν ἐκείνῃ τῇ συνόδῳ, μόνους δηλαδὴ πάπα τοὺς ληγάτους ἐπιγραφομένους τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, τοὺς δὲ ἀνατολικοὺς θρόνους ψιλῶς ἐκφερομένους· παραπλησίως κἀν τῇ τετάρτῃ οἱ ἀνατολικοὶ θρόνοι γυμνῶς ἐκφέρονται, οἱ δὲ τοῦ πάπα ληγάτοι τὴν τοῦ ἀποστολικοῦ προεδρείαν ἔχουσιν ἄνω καὶ κάτω συμπλεκομένην· Εὐθὺς οὖν ἐν τῇ

tua dicta excusationem, sed si multò magis elucet in illis differentia, quàm communitas, cur in tanta luce caligas? Nunquam reperies Orientales sedes vocari Apostolicas absq; additamento, sed cum distinctione & diminutione. Quinimo in vetustioribus Concilijs nequaquam sibi arrogabant Apostolici titulũ; sola enim Romana sedes vocatur Apostolica in tertia Synodo. Certe secunda eius Actione Cyrillus simpliciter Alexandrinus, Iuuenalis Hierosolymitanus; Arcadius, & Proiectus, & Philippus Apostolicæ sedis vocãtur legati, & hoc deinceps in illa Synodo reperies, nimirũ solos Papæ legatos sedis Apostolicæ dictos, sediũ vero Orientalium inscriptos simpliciter. In quarta Synodo pariter Oriẽtales sedes nudè proferuntur legati autem Papæ Apostolici titulo passim exprimuntur. Itaq; Actione prima in ipso exordio: Paschasinus, inquit, sedis Apostolicæ legatus dixit: Beatis-

πρώτῃ πράξει. Πασχάσιος, φησὶ, φύλαξ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου ἔφη. Τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ ἐπισκόπου τῆς Ῥωμαίων πόλεως, κεφαλῆς ὑπάρχοντος πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, προστάξεις ἔχομεν, καὶ τὰ ἑξῆς· Καὶ ὅλως οὐκ ἔστιν ἀναρίθμητα ἐν τῇ δ´ συνόδῳ τὰ τοιαῦτα· Εἶτα κατὰ τὴν ϛ´ σύνοδον ἐν μὲν τῇ πρώτῃ πράξει εὑρήσεις τοὺς ἀνατολικοὺς ἁπλῶς μνημονευομένους, τοὺς δὲ ἀπὸ Ῥώμης οὕτω· Θεόδωρος καὶ Γεώργιος καὶ Ἰωάννης οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης· καὶ τοῦτ' αὐτὸ ἐφεξῆς φυλαττόμενον μέχρι τῆς ια´ πράξεως, ἐν ᾗ μετὰ τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ἐπισκόπων κεῖται ἐλλιπῶς, ὃ προσφέρεις· Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος ἀρχιδιάκονος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας· Καὶ συναρπάζεις τὸ χωρίον ἀνεξετάστως εἰς μαρτύριον, οὐ συνιῶν, ὅτι ἄλλο θρόνος ἀποστολικὸς, καὶ ἄλλο ἀποστολικὴ ἐκκλησία, ὧν μίαν εἶναι ἀνάγκη ἁπανταχοῦ διεσπαρμένην

θρόνον·

ſimi & Apoſtolici Epiſcopi Romæ, qui eſt omnium Eccleſiarum caput, mandata habemus,&c. Nec facile numeraueris in quarta Synodo huius tituli repetitionem. In ſexta quoq; Synodo, Act. 1. Orientales ſimpliciter ſcriptos reperies, Romanos vero ita. Theodorus,& Georgius, & Ioannes tenentes locum S. Papæ ſedis Apoſtolicæ ſenioris Romæ, & hoc deinceps obſeruatum vſque ad XI. Act. in qua poſt enumerationem Epiſcoporum habetur in græco quod citas. Conſtantinus religioſiſſimus Archidiaconus huius ſanctiſſimæ Dei Catholicæ & Apoſtolicæ magnæ Eccleſiæ. Et locum non examinatum arripis, vt ſuffragetur tibi. Nec animaduertis,aliud eſſe ſedem Apoſtolicam, & aliud Eccleſiam Apoſtolicam; quã neceſſe eſt vnam eſſe vbiq; diffuſam. Sedem vero Apoſtolicam eſſe Conſtantinopolitanam, nec ipſi vnquam dicere,aut eo titulo ſe ſubſcribere auſi

θρόνον δὲ ἀποστολικὸν εἶναι τῆς Κωνσταντινου-
πόλεως οὔτ' αὐτοί ποτε εἰπεῖν ἢ καθυπογρά-
ψαι ἐτόλμησαν οἱ παρανόμως ἑαυτοὺς ἐπιφη-
μίσαντες οἰκουμενικοὺς πατριάρχας· Καὶ
γνοὺ ὁ μακάριος Λέων ὁ πάπας Μαρκια-
νῷ τῷ Αὐγούστῳ περὶ Ἀνατολίου γράφων τοῦ
Κωνσταντινουπόλεως, καὶ μεμφόμενος τοῦ ἀν-
δρὸς τὸ ὑπέρμετρον· Ἀρκείτω, φησὶν, Ἀ-
νατολίῳ, ὅτι βοηθούσης τῆς ὑμετέρας εὐσε-
βείας, καὶ συγκαταθεμένης τῆς ἐμῆς σπου-
δῆς γέγονεν πόλεως τηλικαύτης ἐπίσκο-
πος· μὴ δὴ ἀπαξιούτω τὴν βασιλίδα πόλιν,
ἣν οὐ δύναται ἀποστολικὸν θρόνον ποιῆσαι.

Ὅθεν καὶ ἡ μάταιος ἐλέγχεται φιλοτιμία
τῶν λεγόντων, ὅτι πρῶτος Βυζαντίου ἐπί-
σκοπος ὁ πρωτόκλητος Ἀνδρέας· Εἰ γὰρ
τοῦτο ἦν, πῶς οἱ Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκο-
ποι τῆς τοῦ ἀποστολικοῦ προσηγορείας οὐ κατε-
τρύφων ἐν ταῖς οἰκουμενικαῖς συνόδοις· καὶ
διὰ τί τοσούτους ἀγῶνας ἠγωνίσαντο, τῶν ἄλ-
λων πατριαρχῶν ὑπερκύψαι φιλοτιμούμενοι·
Τί δὲ, ὅτι καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ χωρίον, ὁ προφέ-

ſunt, qui ſe Patriarchas œcumenicos nullo iure appellarũt. Itaq; S. Leo Papa ſcribens Marciano Auguſto de Anatolio Conſtantinop. & reprehẽdẽs immoderatum hominis ſtudiũ; ſatis inquit, ſit prædicto, quòd veſtræ pietatis auxilio, & mei fauoris aſſenſu Epiſcopatum tantæ vrbis obtinuit. Non dedignetur Regiam ciuitatem, quam Apoſtolicam non poteſt facere ſedem. 3. Part. Chalced. Epiſt. 6.

Ex quo etiam refellitur inanis ambitio dicentium, primum Byzantij Epiſcopum fuiſſe Andream Apoſtolum. Nam ſi hoc eſſet, cur Epiſcopi Conſtantinopolitani in Concilijs œcumenicis Apoſtolici titulum ſibi frequentiſſimè non arrogarunt? cur vero tot labores ſuſceperunt, cupientes ſe ſe attollere ſupra ceteros Patriarchas.

Quid? quòd hic ipſe locus, quem profers ex XI. Act. ſextæ Synodi,

manifeſtè additamentum paſſus eſt vocis illius, Apoſtolicæ? Nam antiquus interpres ita Latinè tranſtulit.

Conſtantinus Deo amabilis Diaconus huius S. Dei Eccleſiæ.

Neq; dicas, interpretem fuiſſe Latinum: nondum enim ortæ erant ſuſpiciones ex Orientali diſſenſione; probatq; integritatem interpretis rei veritas. Nam in Actis Synodorũ nuſquam videbis Patriarcham Cõſtantinopolitanum Apoſtolici titulo inſignitum; at vero legatos Papæ & in ipſa XI. ſextæ Synodi Actione ita vocatos, & deinceps vſque ad ſubſcriptiones definitionis, in qua ſubſcriptus eſt Petrus Apoſtolicæ ſedis Alexandrinorũ, & Georgius locum tenẽs Apoſtolicæ ſedis Hieroſolymorum, cum adiectione ſemper, vt dictum eſt; ſed ibi primum ad finem ſextæ Synodi. At Romana ſedes ab initio & Apoſtolica Romæ, & abſolutè

καὶ ἀποστολικὸς κατ᾽ ἐξαίρετον ἐπιγράφεται ἀπολύτως· τοῦτο δηλαδὴ σημαινουσῶν τῶν ἁγίων συνόδων, ὅτι καὶ Ῥώμης ἐπίσκοπος ὁ πάπας, καὶ ἐπίσκοπος ἁπάσης τῆς ἐκκλησίας· οἱ δὲ λοιποὶ ἀποστολικοὶ θρόνοι ἀφωρισμένως εἰσὶ μόνον ἀποστολικοὶ, ἀλλ᾽ οὐχὶ καὶ ἀπολύτως· ὅπερ καὶ ἐν τῇ ζ΄ συνόδῳ περιδήλως φαίνεται· ἐκεῖ γὰρ συνεχῶς ἀποστολικοὶ καλοῦνται, ὡς ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει. Πέτρος καὶ Πέτρος οἱ θεοφιλέστατοι πρεσβύτεροι καὶ πρεσβευταὶ τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας εἶπον· λεγέτω ἡμῖν ἡ ἁγία σύνοδος, εἰ παραδέχεται τὰ γράμματα τοῦ ἁγιωτάτου πάπα. Καὶ τοῦτ᾽ αὐτὸ ἐσήμηνε Ταράσιος ὁ πατριάρχης ἐν τῇ πρὸς Ἀδριανὸν τὸν πάπαν ἐπιστολῇ τῇ ἐμφερομένῃ μετὰ τὰ πρακτικὰ τῆς ζ΄ συνόδου, φάσκων·

Ἡ οὖν ἀδελφικὴ ὑμῶν ἀρχιεροπρεπὴς ἁγιωσύνη ἐνθέσμως καὶ κατὰ θεοῦ βούλησιν πρυτανεύουσα τὴν ἱεραρχικὴν ἁγιστείαν, διαβόητον ἔχει τὴν δόξαν.

Τὸ γὰρ πρυτανεύεσθαι τὴν ἱεραρχικὴν

Apostolica per excellentiam nuncupatur. Vt sanctæ Synodi illud planè significent, quòd Papa & Romæ sit Episcopus & Episcopus vniuersæ Ecclesiæ: ceteræ vero sedes Apostolicæ limitata dignitate sint Apostolicæ, non illimitata. Quod & in septima Synodo palam est: in illa enim assiduò leguntur sedes Apostolicæ Orientalis Diœceseos; Romana vero etiã absolutè, vt Actione secunda; Petrus & Petrus Deo amabiles Presbyteri & legati Apostolicæ cathedræ dixerunt: Dicat nobis S. Synodus, si admittat litteras Sãctissimi Papæ. Hoc innuebat Tarasius scribens Hadriano Papę his verbis.

Vestra igitur fraterna, summóque sacerdotio decoracta sanctitas legitimè ac secundum Dei voluntatem gubernans sacrum hierarchicum ordinem, percelebrem habet gloriam.

Quod enim absolutè ait, Hierarchicũ

ἁγιστείαν ἀπολελυμένως παρὰ τοῦ πάπα, τῆς κατὰ πᾶσαν τὴν ἐκκλησίαν ἀποστολικῆς διοικήσεως σημαντικόν ἐστι· φησὶ γάρ, ὅτι Πέτρου τοῦ θείου ἀποστόλου τὴν καθέδραν ἐκληρώσατο· Καὶ τούτου σαφὲς τεκμήριον, ὅτι οὐδείς ποτε τῶν πατριαρχῶν ἔσχεν τὴν τοῦ ἀποστολικοῦ πατρὸς ἐπωνυμίαν, εἰ μὴ μόνος ὁ πάπας· ἐν τῇ β΄ πράξει τῆς ζ΄ συνόδου.

Πέτρος καὶ Πέτρος, φησὶν, οἱ θεοφιλέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ τὸν τόπον ἐπέχοντες Ἀδριανοῦ τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης εἶπον· ἡμεῖς αὐτοὶ λαβόντες παρὰ τοῦ ἀποστολικοῦ ἡμῶν πατρὸς τὰ τοιαῦτα γράμματα ἠγάγομεν. Καὶ ἐν τῇ δ΄ πράξει ἐν ταῖς ὑπογραφαῖς.

Πέτρος ἐλέῳ θεοῦ ἀρχιπρεσβύτερος τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, καὶ τὸν τόπον ἀναπληρῶν Ἀδριανοῦ τοῦ ἁγιωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ πάπα· καὶ τὰ ἑξῆς· Οὕτω δὲ κοινὸν ἦν πᾶσι τοῖς καλεῖν τῇ ὀνομασίᾳ ταύτῃ τὸν πάπαν, ὡς καὶ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον ἐν τῇ ἐπιστολῇ, τοῖς ἀπὸ Ἰταλίας

ordinem gubernari à Papa; vniuersalem denotat Ecclesiam Apostolica auctoritate gubernari. siquidem paulo ante cathedræ Petri Apostoli Papam vocat hæredem, & manifestum huius rei indicium est, quòd nullus vnquam Patriarcha vocatus est pater Apostolicus, nisi solus Papa. Septima Synodo Act.2.

Petrus & Petrus Deo amabiles Presbyteri & locum tenentes Hadriani Sanctissimi Papæ Romani dixerunt: Nos ipsi acceptas ab Apostolico Patre nostro huiusmodi litteras detulimus. & Act. 4. in subscriptionibus.

Petrus miseratione diuina Archipresbyter Sanctæ Dei Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ, & locũ supplẽs Hadriani S. & Apostolici Papę, &c. Adeo vero communis Christianorum omnium erat mos ita nominendi Papam, vt magnus Athanasius in epi-

χοῦ τὸν μονήρη βίον ἀσκοῦσι, λέγειν.

Καὶ γὰρ οὐδὲ Λιβερίου τοῦ ἐπισκόπου Ῥώμης κατὰ τὴν ἀρχὴν ἐφείσαντο, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῶν ἐκεῖ τὴν μανίαν ἐξέτεινον. Καὶ οὐχ ὅτι ἀποστολικός ἐστι θρόνος ᾐδέσθησαν, οὐδ' ὅτι μητρόπολις ἡ Ῥώμη τῆς Ῥωμαίων ἐστὶν εὐλαβήθησαν· οὐδ' ὅτι πρότερον ἀποστολικοὺς ἄνδρας γράφοντες εἰρήκασιν, ἐμνημόνευσαν.

Ὥστε τοσαύτης οὔσης τῆς διαφορᾶς, καθ' ἣν ἡ τοῦ ἀποστολικοῦ προσηγορία καὶ τοῖς ἀνατολικοῖς ἀπονέμεται καὶ τῷ πάπᾳ, πῶς λέγεις, ὅτι ἢ πάντας δεῖ ἀξιοῦσθαι τῶν ἴσων τῷ Ῥώμης θρόνῳ· ἢ μηδὲ τὸν Ῥώμης θρόνον ἔχειν τὸ ἐξαίρετον, ἕως ἂν τὸ κοινὸν ἴδιον γενέσθαι χώραν οὐκ ἔχῃ; ποία κοινότης, εἰ μόνος εἶχε πάλαι τοῦτο ὁ πάπας, εἶτα ὀψὲ καὶ μόγις κοινωθὲν ἄλλως ἀποδίδοται τῷ πάπᾳ, καὶ ἄλλως τοῖς πατριάρχαις; καὶ τοῦτο μὲν ὅλως γέγονε κατά τινα φαινομένην ἀκολουθίαν· πόθεν δὲ καὶ ἐκ ποίας ἀκολουθίας ἑαυτῷ προσήρπασε τὴν τοῦ οἰκουμενικοῦ ἐπιγραφὴν ὁ Κωνσταντινουπόλεως; διὰ τὸ εἶναι τὴν Κωνσταντινού-

stola ad omnes vbique solitariam vitam agentes hæc dicat.

Nam nec ipsi liberio Episcopo Romano in primis pepercerũt, sed furorem suum vsque ad ea loca extenderunt: nec ducti reuerentia sunt, quod sit Apostolica sedes, & Roma imperij Romani metropolis; nec recordati sunt, quòd illos antea, cum ad eos scriberent, Apostolicos viros vocarent.

Itaque cum tanta sit differẽtia, quã tribuitur Apostolici appellatio Oriẽtalibus & Papæ; cur dicis vel omnes æqualis esse debere dignitatis cũ Romana sede; vel nec Romanam sedem excellere, dum fieri non potest, vt cõmune transeat in priuatum. Quæ nã cõmunitas, si solus olim Papa hoc habebat, deinde aliis vix tandẽ cõmune factũ, aliter papę aliter Patriarchis tribuitur? Ceterum in hoc aliqua apparet conuenientia; quòd vero Constantinopolitanus œcumenicum se inscribat, quæ ratio, quæ cõuenientia?

πόλιν νέαν Ῥώμην; ἀλλ' ἐβόα Λέων ὁ πάπας Μαρκιανῷ τῷ Αὐγούστῳ ἐπιστέλλων.

Ἐχέτω, ὃ ποθοῦμεν, ἡ Κωνσταντινούπολις τὴν ἑαυτῆς δόξαν· Ἀλλ' ἕτερος λόγος ἐστὶ τῶν κοσμικῶν, καὶ ἕτερος τῶν θείων· παρὰ γὰρ τὴν Πέτραν, ἣν ὁ κύριος ἐν θεμελίῳ ἔθετο, οὐδεμία στάσιμος ἔσται οἰκοδομή· τῶν οἰκείων ἐκπίπτει ὁ τῶν ἀνοικείων ἐφιέμενος.

Ἕτερος, φησὶ, λόγος τῶν τοῦ κόσμου, καὶ τῶν θείων ἕτερος· οὐχ ὑγιὴς ἄρα ἡ δύναμις τοῦ ἐπιχειρήματος· τετίμηται ἡ Κωνσταντινούπολις βασιλείᾳ καὶ συγκλήτῳ, ἄρα τῶν ἴσων ἀπολαυέτω τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ πρεσβείων· οὐ γὰρ ἵδρυται τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης τὸ πρεσβεῖον ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ καὶ τῇ συγκλήτῳ, ᾗ φησιν ὁ μακάριος Λέων, ἀλλ' ἐπὶ τῇ πέτρᾳ ἣν ὁ κύριος ἐν θεμελίῳ ἔθετο·

Πῶς δὲ ὅλως δυνατὸν, δύο εἶναι οἰκουμενικοὺς ἐπισκόπους; ὃ γὰρ φησιν ὁ βιβλιοφύλαξ Ἀναστάσιος παρὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει προφερόμενον εἰς ἀπολογίαν· ὅτι οὐχ οὕτως οἰκουμενικὸς ὁ Κωνσταντινουπόλεως, ὡς εἶναι

An quia Constantinopolis noua Roma? At Leo Papa scribens ad Marcianum Augustum clamabat. 3.part. Chalced. cap. 6.

Habeat sicut optamus, Constantinopolitana ciuitas gloriam suam. alia tamen ratio est rerum seculariũ, alia diuinarum. Nec præter illam petram, quam Dominus in fundamento posuit, stabilis erit vlla constructio. Propria perdit, qui indebita concupiscit.

Alia est, inquit, ratio secularium, alia diuinorum. Itaque argumentum illud non valet; Honorata fuit Constantinopolis imperio & senatu, habeat ergo cum seniore Roma æqualia priuilegia. Non enim fundatur senioris Romæ primatus imperio & senatu, vt inquit B. Leo: sed illa petra, quam Dominus in fundamento posuit.

Omnino autem qui fieri potest, vt duo sint Episcopi œcumenici? Nam quod refert Bibliothecarius Anastasius, in sui defensionem responderi à

τῆς καθόλου πρόεδρος ἐκκλησίας, ἀλλ' ὅ-
τι μέρους τινὸς, ὁ παρὰ χριστιανῶν οἰκούμε-
νον οἰκουμένη καλεῖται· τοῦτο φημὶ τὸ
φρόνημα παιζόντων ἂν εἴη τὰ θεῖα, οὐ
σπουδαζόντων· οὐχ οὕτως ἐξέλαβον τὴν
φωνὴν οἱ πολλὰ κατ' ἐκείνης ἀθλήσαντες
ἀρχιερεῖς τῆς Ῥώμης, πελάγιος, καὶ Γρη-
γόριος ὁ διάλογος· οὐδ' ἡρμήνευσαν οὕ-
τως οἱ τὴν φωνὴν ταύτην πρῶτοι ἐφαρ-
πάσαντες πατριάρχαι, Ιωάννης ὁ νηστευτὴς
καὶ Κυριακὸς·

Ἀλλ' οἰκουμενικοὺς ἐπέγραφον ἑαυτοὺς
καταχρώμενοι τῷ σημαινομένῳ· Καὶ ὥς
φησιν ὁ διάλογος γράφων Αναστασίῳ τῷ
Αντιοχείας· τοιαύτην αἰτίαν προφερόμενοι,
ὥστε εἰ ταύτην, φησὶν, ὑπομενῶς φέρομεν,
τῆς καθόλου ἐκκλησίας τὴν πίστιν φθείρο-
μεν· Καὶ οὐκ ἔστιν ὅπου περὶ τῆς φω-
νῆς γράφων, συχνὰς δὲ περὶ ταύτης ἔδω-
κεν ἐπιστολὰς, οὐκ ἀθετεῖ, καὶ ἀπο-
βάλλεται ὡς βέβηλον, ὡς ὕβριν τῆς ἐκ-

Græcis; Quod non ita vocetur œcumenicus Constantinopolitanus, vt vniuersi orbis teneat præsulatum; sed quòd quidam parti orbis præsit, quæ à Christianis inhabitata vocatur œcumene; hoc inquam inuentum non seriò agentium, sed ludentium est in diuinis. Non ita vocem hanc intellexerunt, qui contra eam acerrimè inuecti sunt Romani Pontifices, Pelagius, & Gregorius magnus, nec ita sunt interpretati, qui primi hunc titulum sibi arrogarunt Patriarchæ, Ioannes ieiunator, & Cyriacus; sed œcumenicos se inscripserunt vero abutētes significatu; atque vt scribit Gregorius magnus Anastasio Antiocheno; talem præbentes causam; vt si hanc inquit, æquanimiter portamus, vniuersæ Ecclesiæ fidem corrumpamus. Nec locus est, in quo de hac voce mentionem fecerit; frequentes autem propter illam dedit epistolas: & non damnauerit reiecerítque vt pro-

In præfatione 7. Syn. ad Ioan. VIII.

Lib. 6. ep. 24.

κλησίας, ὡς μεγάλων ἀφορμὴν σκανδάλων, Ἀλαζονείας μεστὴν, τοῦ ἀντιχρίστου πρόδρομον, ἀπώλειαν τῆς πίστεως, ἀσέβειαν, ἀντιλέγουσαν τῷ εὐαγγελίῳ καὶ τοῖς ἱεροῖς κανόσιν, ἀλλοτρίωσιν τῆς πίστεως, καὶ οἰκείωσιν αἱρέσεως, Φησὶν ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει τῆς ἑβδόμης συνόδου ὁ πάπας Ἀδριανός.

ΝΕΙΛΟΣ

Ο δὲ μακάριος Χρυσόστομος καὶ τῶν ἀρχιερέων ἕκαστον ἐν τῷ τοῦ χριστοῦ θρόνῳ καθῆσθαι λέγει, ὥσπερ τοὺς νομικοὺς ἱερέας ἐπὶ τοῦ θρόνου Μωσέως. Ὥστε οὐ μέγα τῷ Ῥώμης θρόνῳ ὅ παρὰ τῶν ἀποστόλων καλεῖσθαι, ἑκάστου τῶν ἐπισκόπων ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ χριστοῦ καθημένου.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Ανωτέρω μὲν ἔλεγες, ἕκαστον τῶν καθολικῶν θρόνον ἀποστολικὸν ὀνομάζεσθαι,

sanam, vt vniuersalis Ecclesiæ iniuriã, vt magnorum originem scandalorũ plenam superbiæ, Antichristi præcursorem; per quam fides perditur vt scelestam, & contradicentem Euangelio sacrisq; Canonibus; qua vt Hadrianus Papa inquit, in suis litteris ad Imperatores, qui vtitur & assensum præbet, alienum se à fide orthodoxa, & rebellem Ecclesiæ Catholicæ manifestat.

NILVS. CAP. XXI.

B. Vero pater Chrysostomus etiã vnumquamq; Episcopum asserit in cathedra Christi sedere; queadmodum legales sacerdotes in cathedra Mosis. Quare non est magni faciendũ, quòd Romæ sedes vocetur Apostolica, cũ omnis Episcopus sedeat in sede Christi.

CONFVTATIO.

Supra dicebas; Quã libet principaliũ sediũ vocari Apostolicã; vt Papa quòd

κλησίας, ὡς μεγάλων ἀφορμὴν σκανδά-
λων, ἀλαζονείας μεστὴν, τοῦ ἀντιχρίστου
πρόδρομον, ἀπώλειαν τῆς πίστεως, ἀνοσίαν,
ἀντιλέγουσαν τῷ εὐαγγελίῳ καὶ τοῖς ἱεροῖς
κανόσιν, ἀλλοτρίωσιν τῆς πίστεως, καὶ οἰκείω-
σιν αἱρέσεως, φησὶν ἐν τῇ δευτέρᾳ πρά-
ξει τῆς ἑβδόμης συνόδου ὁ πάπας Ἀ-
δριανός.

ΝΕΙΛΟΣ

Ὁ δὲ μακάριος Χρυσόστομος καὶ τῶν ἀρ-
χιερέων ἕκαστον ἐν τῷ τοῦ χριστοῦ θρό-
νῳ καθίσαι λέγει, ὥσπερ τοὺς νομικοὺς ἱερέας
ἐπὶ τοῦ θρόνου Μωσέως. Ὥστε οὐ μέγα τῷ
Ῥώμης θρόνῳ τὸ παρὰ τῶν ἀποστόλων κα-
λεῖσθαι, ἑκάστου τῶν ἐπισκόπων ἐπὶ τοῦ θρόνου
τοῦ χριστοῦ καθημένου.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Ἀνωτέρω μὲν ἔλεγες, ἕκαστον τῶν κα-
θολικῶν θρόνον ἀποστολικὸν ὀνομάζεσθαι,

fanam, vt vniuerfalis Ecclefiæ iniuriã; vt magnorum originem fcandalorũ plenam fuperbiæ, Antichrifti præcurforem; per quam fides perditur vt fceleftam, & contradicentem Euangelio facrifq; Canonibus; qua vt Hadrianus Papa inquit, in fuis litteris ad Imperatores, qui vtitur & affenfum præbet, alienum fe à fide orthodoxa, & rebellem Ecclefiæ Catholicæ manifeftat.

NILVS. CAP. XXI.

B. Vero pater Chryfoftomus etiã vnumquamq; Epifcopum afferit in cathedra Chrifti federe; queádmodum legales facerdotes in cathedra Mofis. Quare non eft magni faciendũ, quòd Romæ fedes vocetur Apoftolica, cũ omnis Epifcopus fedeat in fede Chrifti.

CONFVTATIO.

Supra dicebas; Quã libet principaliũ fediũ vocari Apoftolicã; vt Papa quòd

ὥστε τὸν πάπαν μηδὲν πλέον ἔχειν κατά γε τοῦ-
το ὑπὲρ τοὺς ἀνατολικοὺς πατριάρχας· νῦν
δὲ λέγεις μὴ τῶν πατριαρχῶν μόνον, ἀλλὰ
καὶ τῶν ἐπισκόπων ἑκάστου μηδὲν πλέον ἔχειν
τὸν πάπαν, ἐπείπερ κατὰ τὸν μακάριον Χρυ-
σόστομον ἕκαστος τῶν ἐπισκόπων κάθηται ἐπὶ
τοῦ θρόνου τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ταῦτα λέγων δύο
ἁμαρτάνεις· ἓν μὲν, ὅτι τοῦ Χρυσοστόμου τὸ ῥη-
τὸν διαστρέφεις· εἶτα καὶ σαυτῷ περιπίπτεις.
ἐν οἷς γὰρ τὸν πάπαν ἐξευτελίζεις, μίαν ἁ-
πάντων δογματίζεις ἰσότητα, εἴπερ τῶν
ἐπισκόπων ἕκαστος ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἔχει τοῦ
Χριστοῦ θρόνον, πῶς τοίνυν ἔλεγες, τοὺς κα-
θολικοὺς τῶν θρόνων ὡς ἐξαίρετόν τι καλεῖσθαι
πάντας ἀποστολικούς; Εἰ γὰρ μεῖζον, ἔχειν τὸν
τὸν Χριστοῦ θρόνον, ἢ ἀποστολικὸν εἶναι· Καὶ
πάντες οἱ ἐπίσκοποι τοῦ Χριστοῦ ἔχουσι θρόνον·
πάντες ἄρα τὸ μεῖζον ἔχουσι, καὶ εἰς τὸ οὐδὲν
οἴχεται κατὰ σὲ τῶν πατριαρχῶν ἡ προτί-
μησις διὰ τὸ καλεῖσθαι ἀποστολικούς. Δια-
στρέφεις δὲ καὶ τὸ ῥητὸν τοῦ Χρυσοστόμου· λέ-
γει γάρ.

àttinet ad hoc,nihil plus habeat supra ceteros Patriarchas. Nunc dicis, Papã non solum supra nullum Patriarchã, sed neq; supra quemlibet Episcopum plus quicquam habere quandoquidẽ iuxta B.Chrysostomum quilibet Episcopus sedet in cathedra Christi, & hæc dicẽs duo peccas: primò quidem, quia dictum Chrysostomi peruertis: deinde & ipse tecum pugnas. Dum enim Papã deprimis, vnam constituis omnium æqualitatem: siquidem Episcop⁹ quilibet vnam & eandẽ Christi cathedram habet. Quomodo igitur aiebas, præcipuum hoc habere principales sedes, quòd omnes vocentur Apostolicæ? si enim plus est, habere Christi sedẽ, quã vocari Apostolicũ, & omnes Episcopi habent cathedram Christi certe omnes habẽt quod plus est; & euanescit per te Patriarcharum prærogatiua, quòd vocentur Apostolici. Peruertis autem & Chrisostomi dictum. Ait enim

Ἐπὶ τῆς Μωυσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι· νῦν δὲ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, ἐπὶ τῆς Μωϋσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ ἱερεῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῆς τοῦ χριστοῦ, τὴν γὰρ ἐκείνου διεδέξαντο διδασκαλίαν.

Ἐξηγουμένου τοίνυν τοῦ Χρυσοστόμου τὸν θρόνον εἰς τὴν διδασκαλίαν, σὺ λαμβάνεις εἰς τὴν ἐξουσίαν. καὶ κατὰ μὲν τὴν ἔννοιαν τοῦ Χρυσοστόμου ἀληθὲς ἔχομεν δόγμα, ὅτι πάντες οἱ ἐπίσκοποι τὸν χριστοῦ ἔχουσι θρόνον, δηλαδὴ τὴν εὐαγγελικὴν σπείροντες διδασκαλίαν· κατὰ δὲ τὴν στρεβλότητα τῆς σῆς ἑρμηνείας βλάσφημον ἔχομεν κακοδοξίαν, ὅτι πάντες οἱ ἐπίσκοποι τὴν αὐτὴν ἔχουσιν ἰσοτιμίαν· οἷα δὲ ἐφρόνει ὁ μέγας πατὴρ Χρυσόστομος περὶ Πέτρου καὶ τῶν διαδόχων ἔχεις ἐν τῇ εἰς τὰς πράξεις τῶν ἀποστόλων ὁμιλίᾳ γ' εἰς ἐκεῖνο τὸ ῥητόν· Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος. Καὶ ὡς θερμὸς φησι, καὶ ὡς ἐμπιστευθεὶς παρὰ χριστοῦ τὴν ποίμνην, καὶ ὡς τοῦ χοροῦ πρῶτος ἀεὶ πρότερος ἄρχεται τοῦ λόγου· Καὶ κατωτέρω.

Super Moysi cathedram sederunt Scribæ & Pharisæi; nũc vero non ita; neque enim super cathedram Moysi sederunt sacerdotes, sed super Christi sedem, illius enim suscepere doctrinã.

Cum ergo Chrysostomus cathedrã in doctrinã interpretetur? tu in potestatem accipis. Itaq; secundum Chrysostomi sensum habemus verum dogma, quòd omnes Episcopi sedem Christi habeant, doctrinam scilicet Euangelicam disseminantes. At vero secundum tuæ interpretationis peruersitatem habemus blasphemã opinionẽ; Quòd omnes Episcopi æqualitatem habeãt dignitatis. Porro quid sentiret B. pater Chrysost. de Petro & successoribus, habes Homilia III. in Acta Apostolorum, dum verba illa explicat; In diebus illis exurgẽs Petrus: Vt feruens, inquit, & is cui Christus demandauerat ouilis curam; vtque sociorum princeps, ipse semper loquitur primus. Et infra.

Εἰκότως πρῶτος τοῦ πράγματος αὐθεντεῖ Πέτρος, ἅτε γὰρ αὐτὸς πάντες ἐγχειρισθείς· πρὸς γὰρ τοῦτον εἶπεν ὁ Χριστὸς, Καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου. Καὶ ἐν τῇ κα' ὁμιλίᾳ.

Καθάπερ τις στρατηγὸς περιήει τὰς τάξεις ὁ Πέτρος ἐπισκοπῶν, ποῖον εἴη συγκεκροτημένον μέρος, ποῖον ἐν κόσμῳ, ποῖον τῆς αὐτοῦ δέοιτο παρουσίας· ὅρα πανταχοῦ αὐτὸν περιτρέχοντα, καὶ πρῶτον εὑρισκόμενον· Καὶ κατωτέρω.

Καὶ ἔνθα μὲν ἦν κίνδυνος, καὶ ἔνθα οἰκονομία, ὁ Πέτρος· ἔνθα δὲ γαλήνης τὰ πράγματα γέμει, κοινῇ πάντες· οὕτως οὐκ ἀπῄτει τιμὴν μείζονα.

Καὶ ἐν τῇ πη' ὁμιλίᾳ εἰς τὸν Ἰωάννην, ἐξηγούμενος ἐκεῖνο τοῦ ἐσχάτου κεφαλαίου· Κύριε οὗτος δὲ τί. Ἐπεί, φησι, τῷ Πέτρῳ μεγάλα προεῖπεν ὁ Χριστὸς, καὶ τὴν οἰκουμένην ἐνεχείρησε. Καὶ μικρῷ πρόσθεν· οὗτος ὁ Πέτρος τὴν προστασίαν ἐνεπιστεύθη τῶν ἀδελφῶν. (Τοιαῦτα περὶ τοῦ Πέτρου μεγαληγορῶν φθέγγεται)· περὶ δὲ τῶν διαδόχων, ἆρα οὕτως ἐφρόνει, ὥσπερ σὺ Νεῖλε; οὐ-

Merito ipse rem cum auctoritate tractat, vt qui omnes habuit sibi cōmissos: Huic enim dixit Christus; & tu aliquando conuersus cōfirma fratres tuos. & Homilia XXI.

Petrus tanquam exercitus Dux circumibat acies, quærens quæ pars esset bene apparata, quæ bene instructa, quæ indigeret eius præsentia. Vide vbique ipsum circumcursantem, & primum se ostendentem. & infra.

Et vbi quidem periculum, & gubernantis prudentia, ibi Petrus; vbi vero trāquilla omnia, communiter omnes. Ita maiorem non exigebat honorem. & Homilia in Ioannem 88. explicans illud postremi capitis; Hic autē quid? Quoniam, inquit, Petro magna Christus prædixit, & orbem terrarum, illi tradidit. & paulo ante. Huic Petro commissa est præfectura fratrum.

Hæc de Petro tam magnificis verbis Chrysostomus. De successoribus vero ita ne sentiebat, vt tu? minime

δάμεως· Καὶ γὰρ Ἰννοκεντίῳ γράφων ὁ πάπας· πρότερον μὲν ἐκτραγῳδεῖ ὅσα πέπονθε διὰ Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας, εἶτα πρὸς τοῖς ἄλλοις φησίν.

Ἀναγκαῖον ἐνομίσαμεν τοὺς κυρίους μου τοὺς τιμιωτάτους ἐπισκόπους, Δημήτριον, Πανσόφιον, Πάππον, καὶ Εὐγένιον πεῖσαι τάς τε ἑαυτῶν ἀφεῖναι, καὶ πελάγους κατατολμῆσαι τοσούτου, καὶ μακρὰν ἀποδημίαν στείλασθαι, καὶ πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀναδραμεῖν ἀγάπην, καὶ πάντα σαφῶς ἀναδιδάξαντας ταχίστην παρασκευάσαι γενέσθαι τὴν διόρθωσιν. Καὶ κατωτέρω.

Οὐ γὰρ ἀκόλουθον ἦν τὴν ἐξ Αἰγύπτου τοῖς ἐν Θράκῃ δικάζειν.

Καὶ Παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν ἀγάπην διαναστῆναι, καὶ συναλγῆσαι, καὶ πάντα ποιῆσαι, ὥστε στῆναι ταύτῃ τὰ κακά.

Καὶ Μαθόντες τοίνυν ἅπαντα κύριοί μου τιμιώτατοι, τὴν προσήκουσαν ὑμῖν ἀνδρίαν καὶ σπουδὴν ἐπιδείξασθε, ὥστε παρανομίαν τοσαύτην ἐπεισελθοῦσαν ταῖς ἐκκλησίαις ἀ-

gentium. Namque Innocentio Papę scribens, primo quidem miserabiliter deplorat, quæcunque passus erat à Theophilo Alexandrino. & inter alia.

Necessarium, inquit, duximus persuadere honorabiliss. dominis meis, Demetrio, Pansophio, Pappo, & Eugenio Episcopis suas sedes relinquere, & tam vasto mari se se committere, longámque peregrinationem suscipere, & ad vestram charitatem properare; vt omnibus apertè narratis remedium quàm citissime adhibeatur.

Et infra. Neque enim iuri consentaneum erat, Aegyptium esse iudicem incolentium Thraciam.

Et Rogo charitatem vestram, vt excitetur, condoleátque & nihil prætermittat, quò malorum sit finis.

Et Vbi ergo Domini mei summè honorandi peruenerit is ad rerum notitiam, ostendite fortitudinem quæ vos decet; & studium ponite, vt tanta iniquitas, quæ grassata est in

νασειλαι.

Καὶ ἵνα μὴ οἷον τοσαύτη σύγχυσις καταλάβῃ τὸ ὑφ' ἡλίῳ πᾶσαν ἐπιστεῖλαι παρακλήθητι, τὰ μὲν οὕτω παρανόμως γεγενημένα ἀπόντων ἡμῶν, καὶ ἐκ μιᾶς μοίρας, καὶ οὐ παραιτησαμένων κεῖσιν, μηδεμίαν ἔχειν ἰσχύν· τοὺς δὲ τοιαῦτα παρανομήσαντας, ἐλεγχομένους τῷ ἐπιτιμίῳ ὑποβάλλεσθαι τῶν ἐκκλησιαστικῶν νόμων· Ἡμᾶς δὲ τοὺς οὐκ ἁλόντας, οὐκ ἀποδειχθέντας ὑπευθύνους τῶν γραμμάτων τῶν ὑμετέρων δότε ἀπολαύειν συνεχῶς, καὶ τῆς ἀγάπης, καὶ πάντων τῶν ἄλλων, ὥσπερ καὶ ἔμπροσθεν.

Μετὰ ταῦτα γράφει ὁ θεσπέσιος πατὴρ, ἑτοιμότατα ἔχειν τοῦ κριθῆναι παρὰ τῷ πάπα, καὶ μηδαμῶς φεύγειν τὸ τοιοῦτον κριτήριον·

Γράφει καὶ δευτέραν πρὸς τὸν πάπαν ἐπιστολὴν πάνυ εὐχαριστῶν ὑπὲρ τῆς καταβληθείσης σπουδῆς, κἂν μὴ ἔτυχε τὰ πράγματα τῆς ὀφειλομένης διορθώσεως· Ἀλλ' οὐ μὴ δεῖν ἀποκρίνειν τῷ πάπᾳ, παρακειδ

Ecclesias reprimatur. &c,

Ne igitur totum peruadat orbem tanta confusio, scribe quæso, vt quæ absentibus nobis & iudicium nō detrectātibus adeo nefarie gesta sunt, altera tantum parte præsente, nullius sint roboris: eos vero, qui eiusmodi scelera ausi sunt, vbi conuicti fuerint, Ecclesiasticarum rerum censuræ subdi; Nobis autem, qui in nullo crimine deprehensi sumus, nullius rei sceleris, date vt vestris assidue litteris fruamur & charitate, aliique omnibus, sicut & antea.

subdit deinde S. Pater, Paratissimum se esse ad subeundum Papæ iudicum, & eius tribunal se nullo modo deuitare.

Scribit & alteram epistolam ad eūdem Papam, agitque magnas gratias pro studio collato, quamuis subsecutum non esset remedium, quod opus erat. Rogat tamen, ne Papa causam deserat; propositum quippe illi esse

γὰρ αὐτῷ ἀγῶνα παρατιθεμένης σχεδὸν τῆς οἰκουμένης ἁπάσης· Τρία γοῦν ἐστὶ λαβεῖν ἐκ τῶν τοῦ Χρυσοστόμου φωνῶν.

Ὅτι οὐκ ἠνείχετο ὁ Χρυσόστομος κρίνεσθαι ὑπὸ τοῦ Ἀλεξανδρείας. Ὅτι ἐπικαλεῖται τὸ κριτήριον τοῦ πάπα, ἵνα τῆς ἀδίκου κρίσεως ἀπαλλαγῇ.

Ὅτι παρατιθεμένης τῆς οἰκουμενικῆς ἐκκλησίας, τὸν πάπαν διεγείρει πρὸς ἄμυναν· τί δὲ ἄλλο ταῦτα, ἢ ὁμολογία σαφὴς τῆς ἀποστολικῆς καὶ οἰκουμενικῆς ἐν τῷ πάπα ἐξουσίας, ἣν οὔτε ὁ Ἀλεξανδρείας, οὔτε ὁ Κωνσταντινουπόλεως εἶχεν, ἢ ἔχει; πῶς οὖν οὐδὲν μέγα τῷ Ῥώμης τὸ ἀποστολικὸν καλεῖσθαι, ἑκάστου τῶν ἐπισκόπων καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ χριστοῦ; οὐκ ἔστι ταῦτα σύμφωνα τῷ φρονήματι τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ τῆς πάλαι ἀνατολικῆς ἐκκλησίας· Ἀλλὰ τὸ λέγειν ὡς λέγεις, κλέπτειν ἐστὶ τὰς πατρικὰς χρήσεις, καὶ ἀναρχίαν καὶ σχίσματα παρεισάγειν. Καίτοι οὐδὲ κατὰ τὴν σὴν ἐξήγησιν συμπεραίνεις ὃ βούλει·

certamen,interturbato fere vniuerſo terrarum orbe.

Ex quibus Chryſoſtomi verbis tria habemus. Quod non ferebat Chryſoſtomus,ſe ab Alexandrino iudicari. Quòd appellat Papæ iudicium, vt ſe iniquo iudicio liberaret. Quòd turbata per vniuerſum orbem Eccleſia, Papam excitat ad ferendũ iudiciũ. Hęc porro quid aliud ſunt,quã aperta confeſſio Apoſtolicæ & vniuerſalis in Papa auctoritatis; quã nec Alexandrinus, nec Conſtantinopolitanus habuit,aut habet?Quomodo igitur non magnifaciendum,quòd Romanus vocetur Apoſtolicus, cum Epiſcopus quiſq; ſedeat in ſede Chriſti?Hæc non conueniunt cum ſenſu Chryſoſtomi, & antiquæ Orientalis Eccleſiæ: ſed ita dicere: vt tu dicis, eſt Patrum ſententias afferre fallaciter, & negando primatum ſchiſma inducere. Quamquam ne ſic quidem, vt tu interpretaris, habes quod vis. Eſto

Ἔσω γὰρ πάντας τοὺς ἐπισκόποις καθῆσθαι ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ χριστοῦ· Ἀλλ' οὐκ ἀναί-κη καθῆσθαι ἰσοτίμως· ὥσπερ οἱ νομικοὶ ἱερεῖς ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας, ἀλλ' οὐκ ἰσοτίμως, ὑπερεῖχε γὰρ ἐν αὐτοῖς ὁ μέγας ἀρχιερεὺς· μέγα τοίνυν τῷ Ῥώμης θρόνῳ ὃ μόνον καλεῖσθαι ἐξαιρέτως ἀποστολικὸν καὶ ὃ μόνον οὕτω καθῆσθαι ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ χριστοῦ, ὥστε κρίνειν ἅπαντας τοὺς ἐπισκόποις.

ΝΕΙΛΟΣ.

ΤΟ δὲ λέγειν, μόνῳ τῷ πάπᾳ ἔξεστιν οἰκουμενικὴν ἀθροίζειν σύνοδον, πῶς οὐ τοῖς λίαν φανεροῖς ἀντιλέγειν ἐστί, μᾶλλον δὲ πῶς οὐκ αἰσχύνη, τὸν ἱερέα ἀπὸ τούτων φιλοτιμεῖσθαι, ἀφ' ὧν ἐστι μέγα καὶ τὸν βασιλέα φρονεῖν; ἵνα δὲ εἰδῆς, ὅτι βασιλεῦσι μᾶλλον, οὐκ ἐπισκόποις τὰ τοιαῦτα ἀνεῖται, ἀνάγνωθι ἀπὸ τῶν πρακτικῶν τῆς τετάρτης συνόδου τὴν ἐπιστολὴν αὐτῆς τῇ Αλε-

enim, quòd omnes Episcopi sedeant in sede Christi; non tamē necesse est, sedere omnes cum æqualitatis honore: sicut & legales sacerdotes in cathedra Moysi non omnes æqualiter sedebant; eminebat enim inter illos Pontifex. Itaque magni faciendum est quòd sola Romana sedes per excellentiam vocetur Apostolica; & solus Episcopus Romanus ita sedeat in Cathedra Christi, vt Episcoporum omnium sit iudex.

NILVS. CAP. XXII.

DIcere autē, soli Papæ licere œcumenicam congregare Synodū, an non est quæ manifestissima sunt oppugnare? an potius turpe nō est; in eo sacerdotem esse ambitiosum, in quo potest etiam Imperator se iactare? vt scias autem, ad Imperatorē potius, quàm ad Episcopos id pertinere, legito Epistolam primæ Synodi ad

ξανδρέων ἐκκλησίᾳ. Ἐπειδή φησι, τῆς τοῦ
θεοῦ χάριτος, καὶ τοῦ θεοφιλεστάτου βασιλέως
Κωνσταντίνου συναγαγόντος ἡμᾶς ἐκ διαφό-
ρων ἐπαρχιῶν. Ἀνάγνωθι ἀπὸ τῶν πρακτι-
κῶν τῆς τρίτης συνόδου τὴν ἐπιστολὴν αὐτῆς
πρὸς Θεοδόσιον καὶ Οὐαλεντινιανόν. Ἡ ἁγία
σύνοδος, φησὶν, ἡ χάριτι θεοῦ καὶ νεύματι
τοῦ ὑμετέρου κράτους συναχθεῖσα ἐν τῇ Ἐ-
φεσίων μητροπόλει· καὶ ἀπὸ τοῦ τέλους τῶν
πρακτικῶν τῆς τετάρτης συνόδου· Ἡ ἁγία
καὶ μεγάλη καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ἡ κα-
τὰ θεοῦ χάριν, καὶ θέσπισμα τῶν εὐσεβεστά-
των καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν βασιλέων συνα-
χθεῖσα· Ὁ δὲ μακάριος Λέων ὁ Ῥώμης
Θεοδοσίῳ τῷ βασιλεῖ γράφων, ἀντὶ μεγά-
λου τινὸς αἰτεῖται κατανεῦσαι τὸν βασιλέα,
γενικὴν συγκροτηθῆναι σύνοδον ἐν Ἰταλίᾳ·
οὐκ αὖ δὲ ἐζήτησεν, ὅπερ σὺν τῷ δικαίῳ ἔφ-
θασεν ἔχων.

Ecclesiam Alexandrinam. Quoniam, inquit, Dei gratia, & Constantinus Deo amabilissimus Imperator nos congregauit è diuersis prouincijs. Legito ex Actis tertiæ Synodi Epistolam eius ad Theodosium & Valentinianum Act.6. sancta Synodus Dei gratia, & nutu maiestatis vestræ congregata in Ephesiorum Metropoli, & ex fine Actorum quartæ Synodi: Sancta & magna & vniuersalis Synodus, per Dei gratiam, & sanctionem Religiosissimorum & Christi amantium Imperatorum collecta. B. quoque Leo Rom. Episcopus ad Theodosium Imperatorem scribens, loco magnæ rei petit, vt Imperator annueret fieri in Italia Synodum generalem. Non petiisset autem, si iuris sui fuisset præstare illud.

P.3.

Par.1. Chalc. c.19.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Εἰ τοῖς φανεροῖς ἀντιλέγειν ἐστὶ τὸ ζητεῖν ἐν τοῖς τῶν συνόδων πρακτικοῖς τὴν προσήκουσαν συμφωνίαν, τὸ μὴ ταύτην ζητεῖν, ἀντιλέγειν ἐστὶ ταῖς συνόδοις. Συναγηγέρθαι φησὶν, ἡ πρώτη σύνοδος ὑπὸ τῆς τοῦ χάριτος καὶ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου· ἐξηγεῖται τοῦτο ἡ ἁγία ἕκτη σύνοδος ἐν τῷ προσφωνητικῷ πρὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον.

Ἄρειος, φησὶ, διαιρέτης καὶ κατατομεὺς τῆς τριάδος ἐγήγερτο. Καὶ παραυτίκα Κωνσταντῖνος ὁ ἀεισέβαστος καὶ Σίλβεστρος ὁ ἀοίδιμος τὴν ἐν Νικαίᾳ μεγάλην τε καὶ περίβλεπτον συνέλεγον σύνοδον. συνέλεγε Κωνσταντῖνος καὶ Σίλβεστρος, οὐκ ἀληθὲς ἄρα ὃ λέγεις· ὅτι βασιλεῦσιν, οὐκ ἐπισκόποις ταῦτα ἀνεῖται.

Περὶ δὲ τῆς τρίτης καὶ δ' συνόδου ἐξηγεῖται ὁμοίως ἡ ἕκτη ἐν οἷς λέγει. Πάλιν Νε-

CONFVTATIO.

Si manifestam veritatem oppugnare est, quærere in Actis Synodorum vt nulla sit repugnantia, certè qui hęc non quærit, contradicit Synodis. Cõgregatam se ait prima Synodus à Dei gratia, & Imperatore Constantino. Exponit hoc sancta sexta Synodus in Act. 18. Prosphonetico ad Cõstantinum Imperatorem.

Arius, inquit, insurgebat, diuisor & partitor Trinitatis & continuo Constantinus semper Augustus, & Siluester celeberrimus magnã & illustrem Nicęæ Synodum congregabãt. Congregabat Constantinus & Siluester; non ergo verũ est, quod ais, nõ ad Episcopos, sed ad Imperatores hoc pertinere. De secunda vero Synodo rursus iidẽ patres in Prosphonetico.

Macedonius diuinitatem spiritus negabat; sed Theodosius & Damasus conuentum congregabant.

De tertia vero & quarta Synodo.

στόλος, καὶ πάλιν Κελεστῖνος καὶ Κύριλλος· ὁ μὲν γὰρ τὸν Χριστὸν διῄρει καὶ κατεδίκαζεν, οἱ δὲ τῷ δεσπότῃ συλλαμβανόμενοι σὺν ἐκείνῳ τῶν σκήπτρων διασώζοντι τὸν κατατομέα κατέβαλλον. Εἶτα, φησί, τῆς Εὐτυχοῦς ἀνοίας ληρωδούσης ἕτερον μύθημα, Λέοντος ἡ δέλτος καθάπερ βρύχημα Λέοντος ῥωμαλέων ἐκ Ῥώμης ἠχήσασα τὸν τέως ἀρχιμανδρίτην θῆρα κατεξεφόβησε, τῆς τε μοναστικῆς ἀγέλης ἀπήλασεν. Ὡσαύτως περὶ τῆς δευτέρας φησίν, ὅτι Θεοδόσιος καὶ Δάμασος ὁ πάπας συνήθροιζον τὸν σύλλογον.

Καὶ περὶ τῆς πέμπτης, ὅτι Βιγίλιος σὺν Ἰουστινιανῷ συνίστων τὸ τῆς πέμπτης συνέδριον. Ταῦτα λεγούσης ἀναφανδὸν τῆς ϛ΄ συνόδου, τῆς δὲ πρώτης καὶ τρίτης, καὶ τετάρτης, ἃς προέφερεις, λεγουσῶν συναχθῆναι νεύματι καὶ θεσπίσματι τῶν βασιλέων, ἀνάγκη ἢ τὰς ἁγίας συνόδους διαφωνεῖν, ἢ σὲ μὴ ἀληθεύειν ἀποφαινόμενον, ὅτι βασιλέων οὐχ' ἱερέων ἐστὶ τὸ συνάγειν οἰκουμενικὴν σύνοδον· Τὰς μὲν οὖν ἁγίας συνόδους μὴ διαφωνεῖν πρὸς

Iterum Neſtorius, & contra Cæleſtinus & Cyrillus: nam ille Chriſtum diuidebat & partiebatur. Si vero à Domino ſtantes cum ſceptorum Domino diuiſorem deiiciebant. Deinde, inquit, Eutychis delirante inſania nouam fabulam Leonis epiſtola tanquã rugitus leonis, grandi ſonitu ex vrbe perſtrepens, archimandritam tunc temporis beſtiam perterruit, & è Monachorum depulit grege.

De quinta præterea.

Vigilius, inquit, & Iuſtinianus quintæ Synodi conuentum celebrabant. Cum ſexta Synodus tam planis verbis hæc aſſerat; Prima vero, & tertia, & quarta, quas profers, dicant ſe congregatas nutu & decreto Imperatorum, neceſſe eſt aut ſanctas Synodos inter ſe diſſentire, aut non vera te dicere, dum aſſeris, Imperatorũ eſſe, non ſacerdotũ congregare Synodos œcumenicas. Nõ diſſentire autẽ ſacras

ἑαυτὰς, καὶ αὐτόθεν δῆλον. Ανάγκη γὰρ ἐν οἷς ἡ διαφωνία, θάτερον μέρος ψεύδεσθαι. δῆλον δὲ καὶ ἐξ ὧν αὐτοὶ ἐκεῖνοι γράφουσιν οἱ βασιλεῖς, δι' ὧν αἱ οἰκουμενικαὶ συνηθροίσθησαν σύνοδοι· αὐτοὶ γὰρ ἐξηγοῦνται, πῶς καὶ τίνι λόγῳ συνήθροιζον, δηλοποιοῦντες ὅτι τοῦτο ἔπραττον οὐχ ὡς ἐξουσιασταὶ, ἀλλ' ὡς ὑπερασπισταὶ· ὥστε δικαίως ἐκ τούτων συνάγεσθαι, μόνης εἶναι κυρίως τῆς ἐξουσίας τοῦ πάπα τὸ τὰς οἰκουμενικὰς συναθροίζειν συνόδους.

Κωνσταντῖνος γοῦν ὁ ἀοίδιμος βασιλεὺς πρὸς τὴν ἁγίαν πέμπτην σύνοδον περὶ εἰρήνης διαλεγόμενος, ὡς ἐν τοῖς σωζομένοις ἔνεστι τῆς συνόδου ἐκείνης.

Ἐπειδὴ, φησὶ, τὴν ὑμετέραν διάστασιν παρ' ἐλπίδα πᾶσαν ἐπυθόμην, οὐκ ἐν δευτέρῳ τὴν ἀκολουθ' ἐθέμην· τυχεῖν δὲ καὶ τοῦτο θεραπείας δι' ἐμῆς εὐξάμενος ὑπηρεσίας, τοὺς πάντας ἀμελλητὶ συμμετεστειλάμην.

Συμμετεστείλατο, φησὶ, τοὺς ἐπισκόπους, οὐ βασιλικῇ δυναστείᾳ χρησάμενος, οὐ πολιτικ

Synodos & per se constat: alioquin altera pars mentiretur, si esset dissidiũ: Constat etiã ex ipsorũmet Imperatorũ scriptis, per quæ Synodi œcumenicæ congregatæ sunt. Ipsi enim fatentur, quomodo, qua veratione congregabant, declarantes se hoc fecisse non vt auctoritate vtentes, sed vt Religionẽ propugnantes. Vt ex his iure optimo colligatur solius Papæ potestatis esse propriè, Synodos œcumenicas congregare. Itaque præclaræ memoriæ Constantinus Imperator in allocutione ad sanctã Synodũ de pace, vt videre est in fragmẽtis primę Synodi.

Postquã, inquit, de vestra dissensione præter omnẽ spẽ audiui, non posthabendũ duxi quod relatum est; sed precatus huic etiam rei adhiberi remedium per ministerium meum, omnes absque mora accersiui.

Accersisse ait se Episcopos, non regia vsum potestate, non politica administratione innixum; sed preca-

ἐπιμελείᾳ σπευδόμενος, ἀλλ' εὐξάμενος τυχεῖν θεραπείας ὁ κακὸν διὰ τῆς αὐτοῦ ὑπηρεσίας· εἴτ' οὖν ὑπηρεσίαν νοεῖς τὴν πρὸς τὸν θεὸν, εἴτε τὴν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, εὐχῆς καὶ ὑπηρεσίας ἔργον ὁμολογεῖ γίνεσθαι αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς τὴν μετάπεμψιν τῶν ἐπισκόπων, οὐχὶ ἐξουσίας καὶ δυναστείας. Εἰ δὲ κατὰ τὴν ς' σύνοδον Κωνσταντῖνος καὶ Σίλβεστρος συνέλεγον τὴν πρώτην σύνοδον· Καὶ ὁμολογεῖ Κωνσταντῖνος συναγεῖραι ὑπηρετικῶς, ἄρα Σίλβεστρος συνήγειρε ποιμαντικῶς· πῶς γὰρ ἄλλως; Εἰ γὰρ ἄλλως, διατί μὴ συναγεῖραι λέγει ὁ Ἀλεξανδρείας, ἢ ὁ Ἀντιοχείας, ἀλλὰ Σίλβεστρος ὁ Ῥώμης; Εἰ δὲ εἴποις, διὰ τὸ εἶναι τὸν Ῥώμης πρῶτον τῇ τάξει· ἀντιλεγούσας ἔχεις τὴν δ' σύνοδον καὶ τὴν ἑβδόμην· τὴν δ' ἐν οἷς λέγει κατὰ τὴν ἀρχὴν τῶν πρακτικῶν.

Σύνοδον ἐτόλμησε ποιῆσαι Διόσκορος ἐπιτροπῆς δίχα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου, ὅπερ οὐδέποτε γέγονεν, οὐδὲ ἔξον γίνεσθαι.

Τὴν ζ' ἐν οἷς λέγει κατὰ τὴν ς' πρᾶξιν. Νόμος ἐστὶ ταῖς συνόδοις ἔχειν συνεργὸν τὸν τῆς

tum,vt malo adhiberetur remedium per ministerium eius. siue ergo ministeriũ intelligas erga Deu,siue Ecclesiã precis & ministerij opus fuisse sibi cõuocationẽ Episcoporũ fatetur Imperator, non potestatis & auctoritatis. Et si Constantinus & Siluester, vt ait sexta Synodus, congregabant primã Synodum; & Constantinus fatetur se conuocasse ministri opera, restat vt Siluester cõuocauerit pastoris officio: quo enim alio titulo? si enim alio titulo,cur potius Siluester Romanus,quã Alexandrinus & Antiochenus conuocasse dicitur? si dicas, quia Romanus est ordine primus; contradicunt quarta & septima Synodus: quarta, vbi dicit Actorum initio.

Synodum celebrare ausus est Dioscorus non obtenta facultate à sede Apostolica; quod nunquam factum est,nec fieri licet.

Septima Act.6. Vbi dicit; legem Synodorum esse,vt Romanum Papã co-

Ῥωμαίων πάπαν· ταῦτα δὲ πρεσβεῖον οὐ ψιλῆς τάξεως, ἀλλ' ἐξουσίας δηλοῦσιν· ἡ γὰρ ἐπιτροπὴ, καὶ ἡ συνεργία τοῦ πάπα κατὰ τὸν νόμον τῶν συνόδων, ἀθέμιτον καὶ παράνομον δηλοῖ τοὐναντίον· τοῦτο δὲ τεκμήριον περιφανὲς οὐχὶ μόνης τάξεως, ἀλλ' ἐξουσίας καὶ ἐπιστασίας· Καὶ γὰρ ὑπῆρξαν οἰκουμενικαὶ σύνοδοι, ἐν αἷς οὐ τετήρηται τῶν πατριαρχῶν ἡ τάξις, οἷον ἐν τῇ τρίτῃ· οὐ γὰρ παρῆν ὁ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὁ Ἀντιοχείας· ἐν τῇ τετάρτῃ, ἐν ᾗ οὐ παρῆν ὁ Ἀλεξανδρείας· ἐν τῇ ἕκτῃ ἐκβέβληται ὁ Ἀντιοχείας· χωρὶς δὲ τοῦ Ῥώμης οὐδέποτε γέγονεν, οὐδὲ ἐξὸν γίνεσθαι· Εἰ δὲ μόνη ἡ τάξις ἐδίδου τὸ πρεσβεῖον τῷ πάπᾳ, ἐγίνοντο ἂν αἱ σύνοδοι καὶ χωρὶς τοῦ πάπα, καὶ τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ.

Ἑρμηνεύει δὲ τὸν ἑαυτοῦ σκοπὸν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος περιδηλότερον, ἐν οἷς λέγει καὶ γράφει ταῖς ἐκκλησίαις.

Πεῖραν, φησί, λαβὼν ἐκ τῆς τῶν κοινῶν εὐπραξίας, ὅση τῆς θείας δυνάμεως πέφυκε χάρις, τοῦτον προέγνων πάντων ἐκεῖνα εἶ-

operantem habeant. Hæc autem primatum designant non nudi ordinis, sed auctoritatis. Nam concedenda licentia, & cooperatio Papæ iuxta leg Synodorũ, nefariũ & iniquum ostendit, quod contra fit: & manifestissimũ est argumentũ non puri ordinis, sed potestatis & iurisdictionis. siquidem fuere Synodi œcumenicæ, in quibus ordo Patriarcharũ nõ est seruatus; vtpote tertia, in qua non fuit Constãtinopolitanus, & Antiochenus. quarta, in qua non adfuit Alexãdrinus, sexta, in qua eiectus est Antiochenus. At sine Papa nunquam facta est Synodus, nec fieri potest. Quod si ordo solus primatum tribueret Papæ, possent etiam fieri Synodi sine Papa & auctoritate eius.

Suum porro consilium declarat apertius Constantinus magnus in sua Epistola ad Ecclesias.

Cum, inquit, ex rebus pro Republica feliciter gestis experimento didi-

μοι προσήκειν σκοπὸν, ὅπως παρὰ τοῖς μακαριωτάτοις τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας πλήθεσι πίστις μία, καὶ εἰλικρινὴς ἀγάπη, ὁμογνώμοντε περὶ τὸν παγκρατῆ θεὸν Ευσέβεια τηρῆται· ἀλλ' ἐπεὶ τοῦτο οὐχ οἷόν τε ἦν ἀκλινῆ καὶ βεβαίαν τάξιν λαβεῖν, εἰ μὴ εἰς ταὐτὸ πάντων ὁμοῦ, ἢ τῶν γοῦν πλειόνων ἐπισκόπων συνελθόντων, ἑκάστου τῶν προσηκόντων τῇ ἁγιωτάτῃ θρησκείᾳ διάκρισις γένοιτο· τούτου ἕνεκεν πλείστων ὅσων συναθροισθέντων, καὶ αὐτὸ καθάπερ εἷς ἐξ ὑμῶν ἐτύγχανον συμπαρών· οὐ γὰρ ἀρνησαίμην ἂν, ἐφ' ᾧ μάλιστα χαίρω, συνθεράπων ὑμέτερος πεφυκέναι· Εν τούτοις ὁ μέγας Κωνσταντῖνος οὕτως ἐπιλογίζεται·

Η εὐπραξία τῶν κοινῶν ἐμοὶ περιγέγονεν ἐκ τῆς θεοῦ χάριτος; ἐγὼ δὲ βασιλεὺς ὢν τὴν εὐπραξίαν τῶν κοινῶν ὀφείλω ζητεῖν· ὀφείλω τοίνυν ἐπισπᾶσθαι τὴν θείαν χάριν· ἐπιδίδωσι δὲ ἡ θεία χάρις ἑαυτὴν γινομένων ἐκείνων, ἐν οἷς εὐαρεστεῖται θεός· εὐαρεστεῖται δὲ μάλιστα τῇ ὀρθῇ πίστει θρησκε-

cerim, quanta sit diuinæ virtutis benignitas. hoc mihi ante alia propositum statuendum putaui, vt beatissimi Ecclesiæ Catholicæ populi fidē vnā, & charitatem sinceram, & consentiētem erga omnipotentem Deum teneant cultum. Verum quia hoc non poterat fixo stabiliq; ordine firmari, nisi vel omnibus Episcopis, vel maiori eorum parte in vnum cōuenientē, quò singula ad sanctissimam Religionem pertinentia examinarentur; idcirco quampluri mis cōgregatis, ipse quoque tanquam vnus è numero vestrum adfui. Neq; enim negauerim id, ex quo maximam capio lætitiam, vestrum me esse conseruum.

In his Constantinus magnus hac ratiocinatione vtitur. felicitas Reipublicæ obuenit mihi ex Dei gratia. Ego vero cum Imperator sim, Reipublicæ statum felicem curare debeo; ergo & gratiā aucupari diuinā. Dat vero se diuina gratia, si fiant illa, quæ Deo pla-

υομένη παρὰ τῶν λαῶν· τοῦτο ἄρα ἐμοὶ ζητη-
τέον· Ἀλλ' ἐπεὶ τοῦτο ἀδυνάτον ἦν κατορθω-
θῆναι ἄνευ συνόδου οἰκουμενικῆς, διὰ τοῦτο
συνεκάλεσα τοὺς ἐπισκόπους.

Ἡ τοίνυν αἰτία καὶ ὃ τέλος τοῦ συγκαλέ-
σαι τὴν σύνοδον, ἡ εὐπραξία τῶν κοινῶν,
ἧς ἡ ἐξουσία καὶ ὃ κῦρος ἐν τῷ Βασιλεῖ· Ἀλλὰ
μὴν ἀδυνάτον τὰ σωματικὰ εἶναι τέλος τῶν
πνευματικῶν, ἀδυνάτον ἄρα καὶ τὴν εὐ-
πραξίαν τῶν κοινῶν ὃ καθ' αὑτὸ τέλος τῆς
συνόδου· Εἰ δὴ ὃ καθ' αὑτὸ τέλος τῆς συ-
νόδου ἄλλο, ἄλλον εἶναι δεῖ παρὰ τὸν βασιλέα,
οὗ ἂν εἴη ἴδιον ἐνεργεῖν σκοποῦντα ὃ καθ' αὑ-
τὸ τέλος· τοιοῦτος δὲ ἐστὶν ὁ πνευματικὸς ποι-
μήν· ἐκείνου τοίνυν καθ' αὑτὸ ἔργον ἂν εἴη
συγκαλεῖν τὰς συνόδους. Καὶ μάλα προ-
σφυῶς ἔλεγε Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, διὰ τῆς
αὐτοῦ ὑπηρεσίας μεταστελλῆναι τοὺς ἐπισκό-
πους· φησὶ γὰρ ὁ μέγας φωστὴρ Γρηγόριος ὁ
θεολόγος ἐν τῷ πρὸς τοὺς πολιτευομένους
Ναζιανζοῦ ἀγωνιῶντας, καὶ τὸν ἄρχοντα ὀρ-
γιζόμενον.

cent: placet vero potissimum Deo rectæ fidei cultus in populis. Hoc ergo est mihi curandum. Sed quia non poterat hoc ad prosperum perduci finem absque Synodo œcumenica, ideo Episcopos conuocaui.

Causa igitur & finis conuocationis Episcoporum est felix Reip. status, cuius potestas & administratio in Imperatore est. Sed quia impossibile est, finem spiritalium esse corporalia; impossibile etiam est, felicē Reipublicæ statum esse per se finem Synodi. Si ergo alius est per se finis Synodi, alius profecto ab Imperatore est, cuius propriū sit operari ad finē per se propositum: talis autem est spiritalis pastor. Illius ergo per se erit opus cōuocare Synodos, & Constantinus aptè congruenterq; dixit, suo ministerio fuisse cōuocatos Episcopos. Ait enim eximius Doctor Gregorius Nazianzenus oratione ad Nazianzenos ciuilibus fungentes muneribus & timore perculsos, necnō præfectū irascentē,

Αρα δέχεσθε σὺν παῤῥησίᾳ τῶν λόγων, ὅτι τοῦ χριστοῦ ὀνόμος ὑποτίθησιν ὑμᾶς τῇ ἐμῇ δυναστείᾳ, καὶ τῷ ἐμῷ βήματι; ἀρχόμενοι γὰρ καὶ αὐτοί· προσθήσω δὲ, ὅτι καὶ τὴν μείζονα καὶ τελεωτέραν ἀρχήν· ἢ δεῖ τὸ πνεῦμα ὑποχωρῆσαι τῇ σαρκὶ, καὶ τοῖς γηΐνοις τὰ ἐπουράνια.

Εἴπερ οὖν οὕτως ἔχει ἡ πνευματικὴ ἀρχὴ πρὸς τὴν ἔξω, ὥσπερ τὸ πνεῦμα πρὸς τὴν σάρκα· ἐπὶ δὲ ἡ σὰρξ τοῦ πνεύματος ὄργανον· ἀνάγκη καὶ τὴν βασιλείαν εἶναι ὄργανον τῆς ἱερωσύνης· Καὶ συγκαλεῖσθαι τοὺς ἐπισκόπους ὑπὸ τῶν βασιλέων ὑπηρετικῶς οὐ δεσποτικῶς, ὀργανικῶς οὐκ αὐθεντικῶς, διακονικῶς οὐκ ἐξουσιαστικῶς· ἢ τί ἄλλο ἦν τὸ συνεδρευσάσης τῆς συνόδου μὴ καθεσθῆνη Κωνσταντῖνον, εἰ μὴ ἐπινευσάντων τῶν ἐπισκόπων, εἰσελθόντα μετὰ τοὺς ἐπισκόπους εἰς τὴν ἁγίαν σύνοδον; Καὶ τὸ ῥηθὲν αὐτῷ προφάσει τῶν λιβέλλων, οὓς κατ' ἀλλήλων οἱ ἐπίσκοποι ἐδεδώκεισαν.

Τοῦ θεοῦ προχειρισαμένου ὑμᾶς ἱερεῖς

τε

Num ſermonem cum libertate prolatum accipietis? quando lex Chriſti meæ vos poteſtati, ac meo tribunali ſubijcit? ſi quidem dominamur & ipſi, & addo, principatum noſtrum maiorem & perfectiorem eſſe. An vero decet ſpiritum carni, & terrenis cœleſtia cedere?

Itaq; ſi principatus ſpiritalis ita ſe habet ad temporalem, ſicut Spiritus ad carnem; & caro eſt organum Spiritus: neceſſariò & imperium erit ſacerdotij inſtrumentũ, & conuocantur Epiſcopi per Imperatores iure miniſterij non dominatus, inſtrumenti, non principalis cauſæ; inferioris munere, non ſuperioris poteſtate. Quid vero aliud ſignificabat Imperator, quando in conuentu Epiſcoporum conſidere noluit poſtremus, niſi annuentibus Epiſcopis? & cum occaſione libellorum, quos alter alterũ accuſãtes Epiſcopi obtulerant, ipſe aiebat; Cum vos conſtituerit Deus ſacerdotes & Euſeb. lib. 3. de conſt.

Digitized by Google

τε καὶ ἄρχοντας, κρίνειν τε καὶ διακρίνειν τὰ πλήθη, καὶ θεοὺς εἶ[ναι], ἅτε δὴ ἀνθρώπων ἁπάντων ὑπερέχοντας ὁρισαμένου κατὰ τὸ εἰρημένον· Ἐγὼ εἶπα, θεοί ἐστε, καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες· Καὶ τὸ, ὁ θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ, χρὴ πᾶσαν τὴν σπουδὴν περὶ τὰ θεῖα ποιεῖσθαι.

Πῶς ἂν τοιαῦτα ἔλεγε καὶ ἐπέραττεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, εἴπερ ὡς μετ' ἐξουσίας μετεκαλεῖτο τοὺς ἱερεῖς; ὥσπερ δὲ ἡ πρώτη σύνοδος κανὼν γέγονε ταῖς μετὰ ταῦτα συνόδοις, οὕτω καὶ ἃ πέπραχε καὶ εἶπε Κωνσταντῖνος συναγείρων τὴν σύνοδον, κανὼν γέγονε τοῖς μετέπειτα βασιλεῦσιν. Τρία γὰρ ἦν, δι' ἃ τὰς οἰκουμενικὰς συνόδους ἐλέγοντο συγκροτεῖν οἱ βασιλεῖς· ὀρθοδόξου πίστεως ὑπερμαχία, σιτηρεσίων χορηγία, καὶ τοῦ πολιτεύματος εἰρηναία κατάστασις· Τὴν ὑπερμαχίαν ὁ Κωνσταντῖνος ὑπηρεσίαν καλεῖ· Περὶ τῆς χορηγίας λέγει Εὐσέβιος, ὅτι πᾶσι τοῖς ἐπισκόποις προσέταττε Κωνσταντῖνος, ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας χορηγεῖσθαι δαψιλῶς τὰ σιτηρέσια· τὴν εἰ-

Digitized by Google

principes, vt iudicetis & diiudicetis populos, dijque sitis, vt pote cunctis hominibus superiores: iuxta dictum illud ita decernens: ego dixi, dij estis, & filij excelsi omnes: & Deus stetit in Synagoga deorum; oportet vos omne studium ad diuina conferre. Ps. 81.

Quomodo hæc dixisset & egisset Constãtinus magnus, si quasi auctoritate vsus congregasset episcopos? sicut autem prima synodus posterioribus Regula extitit; ita quæ gessit & dixit Constãtinus Synodum cogens, regula fuit ijs qui successere principibus. Tria enim erant, ob quæ Imperatores dicebantur congregare synodos: Orthodoxæ fidei propugnatio, cibariorum subministratio, & palatus Reip. status. Propugnationẽ Cõstantinus vocat ministerium. De subministratione alimoniæ narrat Eusebius lib. 3. de vita Constantini, iussisse illum, vt Episcopis in dies singulos abundè suppeditarentur necessaria,

ῥηναίαν κατάστασιν καὶ αὐτὸ ὁ Κωνσταντῖνος ἔν τε ταῖς ἐπιστολαῖς καὶ ταῖς προσλαλιαῖς αὐτοῦ, καὶ οἱ λοιποὶ αὐτοκράτορες ἀπολογοῦσιν· προμαχεῖν δὲ καὶ χορηγεῖν, καὶ τῶν λαῶν τὰ σχίσματα καὶ τὰς διχονοίας διὰ ἐπισκοπικῆς ὁμηγύρεως ἀπελαύνειν· οὐκ ἔστιν αὐθεντεῖν καὶ ἐξουσιάζειν· διαφέρει γὰρ ταῦτα τὸ στώολον, ὥσπερ κελτοῦ ἔργον καὶ συνηγόρου· τοῦτο ἐξηγούμενος Γρηγόριος ὁ πάπας Λέοντι τῷ ἰσαύρῳ ἐπιστέλλων ἔγραφε· καὶ φέρεται τὰ γράμματα περὶ τῶν πρακτικῶν τῆς ζ' συνόδου.

Οἶδας βασιλεῦ, ὅτι τὰ δόγματα τῆς ἁγίας ἐκκλησίας οὐχὶ βασιλέων εἰσὶν, ἀλλὰ τῶν ἀρχιερέων. Εἶτα.

Ἡ συμβουλία δὲ τῶν φιλοχρίστων βασιλέων, καὶ τῶν εὐσεβῶν ἀρχιερέων μία δύναμις ἐστὶν, ὅταν μετ' εἰρήνης καὶ ἀγάπης τὰ πράγματα διοικῶνται.

Καὶ πάλιν ἐν τῇ β' ἐπιστολῇ. Ἄκουσον, φησὶ, βασιλεῦ τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, καὶ παῦσον, καὶ ἀκολούθησον τῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ, κα-

trãquillum Reipublicæ statum & ipse Constantinus in epistolis & allocutionibus suis, & ceteri Imperatores pro causa asserunt. Propugnare autẽ, & suppeditare, & populorum dissidia & seditiones per conuentum Episcoporum extinguere, non est ius dominij & potestatis habere. Distant enim hæc inter se plurimum, sicut iudicis & patroni opus.

Declarat hæc in priore sua epistola ad Leonem Isaurum Gregorius Papa ante septimam synodum.

Scis, inquit, Imperator, sanctæ Ecclesiæ Dogmata non Imperatorum esse, sed Pontificum. Deinde:

Consilium autem Christi amantium Imperatorum, & piorum Pontificum virtus est vna, quando cum pace atque charitate res administrantur, & in secunda epistola.

Audi, inquit, humilitatem nostram Imperator ; cessa & sanctam Ecclesiam sequere, prout inuenisti,

atque accepisti. Non sunt Imperatorum dogmata, sed Pontificum, quoniam Christi sensum nos habemus.

Et cum Iconomachus Leo scripsisset; Imperator sum & sacerdos; respōdit Papa: enimuero qui ante te fuerūt Imperatores, hoc opere ac sermone demonstrarunt, qui condiderunt & curam gesserūt Ecclesiarum vna cum Pontificibus, cupiditate zeloque incensi, rectæque fidei veritatem peruestigātes, Constātinus magnus, Theodosius magnus, Valētinianus magnus & Constantinus Iustiniani Pater, qui sextæ synodo interfuit Imperatores isti religiosè imperarunt, & cum pontificibus vno consilio ac sententia synodos congregantes, & veritatē dogmatum perquirentes, sanctas Ecclesias constituerunt & ornarunt.

En nudam habes veritatem; Quòd dogmata non sunt Imperatorum & quòd cum Pontificibus Imperatores congregabant

ῥηγνῶντες, καὶ εἰρήνην τοῖς λαοῖς πρυτανεύοντες· Θεοδόσιος καὶ Οὐαλεντινιανὸς παρακαλούμενοι τοὺς πατέρας τῆς γ΄ συνόδου.

Ἤρτηται, φασὶν, τὸ εἰς θεὸν εὐσεβείας ἡ τῆς ἡμετέρας πολιτείας κατάστασις· Εἶτα.

Βασιλεύειν σὺν τεταγμένοι παρὰ θεοῦ, σύνδεσμοί τε τῶν ὑπηκόων εὐσεβείας τε καὶ εὐπραγίας τυγχάνοντες, ἀρραγὲς ἀεὶ τὸ προσφυὲς τούτων φυλάττομεν. Εἶτα Ἑκατέρου δεόντως ἐπιμελόμενοι· οὐδὲ γὰρ ἔνεστι, τὸν θατέρου μεταποιούμενον μὴ ὁμοίως τοῦ ἑτέρου φροντίσαι· σπουδὴν τιθέμεθα περὶ τῶν ἄλλων, ὃ τὴν ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν θεῷ πρέπουσαν, καὶ τοῖς ἡμετέροις προσφορον διαμένειν καιροῖς, ἔχειν τε ἐκ τῆς τῶν πάντων ὁμονοίας τὸ ἀτάραχον, καὶ διὰ τῆς ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασιν εἰρήνης τὸ ἀστασίαστον.

Ὁρᾷς, ποίῳ λόγῳ οἱ βασιλεῖς ἐλέσθαι φασὶ προνοεῖν τῶν ἐκκλησιαστικῶν· Ὅτι, φασὶν, ἡ κατάστασις τῶν πολιτικῶν ἤρτηται

ſynodos vno conſilio, propugnantes, ſub miniſtrantes, & pacem populorum curantes.

Theodoſius & Valentinianus conuocantes tertiæ Synodi Patres:

Pendet, inquiunt, à religione, qua Deus colitur noſtræ reip. ſtatus. deinde. Conſtituti igitur à Deo, vt regnemus, & ſimus ſubditis noſtris vinculum pietatis & proſperitatis, indiuulſam ſemper conſeruamus naturalem eorum ſocietatem. mox: Vtriuſque vt par eſt, curam gerentes: Nec enim fieri poteſt, vt qui vni ſtudet, alterum negligat: ante omnia in illud incumbimus, vt Eccleſiarum ſtatus Deum condecens, noſtriſque temporibus congruens ſeruetur, habeamuſque ex communi omnium concordia tranquillitatem, perque ſeruatam in rebus Eccleſiaſticis pacem extinguamus ſeditiones. Vides, qua ratione Imperatores fatentur ſe conferre ad Eccleſiaſticorũ curam? Quoniã ſtatus Eph. p. 1. cap. 32.

τῶν πνευματικῶν· καὶ ἐπεὶ ἴδιον τοῖς βασιλεῦσιν ἔργον, τὸ διατηρεῖν ἀπάραχον καὶ ἀστασίαστον τὸ πολίτευμα, δέον αὐτοὺς φροντίσαι καὶ τῆς εὐσεβείας· ἧς μὴ συμφώνως πιστευομένης ταραχαὶ καὶ σχίσματα ἐν τοῖς λαοῖς· ὁμολογοῦσιν οὖν μὴ κατὰ πρῶτον λόγον, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀνάγκην τῶν σωματικῶν ἅπτεσθαι τῶν πνευματικῶν· τοῦτο δὲ οὐκ ἔστιν ὃ λέγεις, βασιλέων οὐκ ἐπισκόπων εἶναι τὸ συνάγειν συνόδους· μᾶλλον μὲν οὖν τοὐναντίον, κατὰ συμβεβηκὸς εἶναι τῶν βασιλέων, καθ' αὑτὸ τῶν ἐπισκόπων.

Ουαλεντιανὸς δὲ καὶ Μαρκιανὸς περὶ τῆς δ΄ συνόδου πρὸς Λέοντα γράφοντες τὸν πάπαν, ὡς ἔστιν ἰδεῖν ἐν τοῖς πρὸ τῶν πρακτικῶν τῆς συνόδου.

Τὴν σὴν ἁγιωσύνην, φασίν, ἐπισκοπεύουσαν, καὶ ἄρχουσαν τῆς θείας πίστεως, ἱεροῖς γράμμασιν ἐν πρώτοις δίκαιον ἡγησάμεθα προσειπεῖν· Εἶτα. Ὥστε πάσης ἀσεβοῦς πλάνης ἀποκινηθείσης διὰ τῆς συγκροτηθησομένης ταύτης συνόδου σοῦ αὐθεντοῦντος,

Reip. pēdet à ſpiritalibus: & quia proprium Imperatorum opus eſt, cōſeruare Remp. à turbis & ſeditionibus liberam, opus eſt illos etiam de Religione cogitare: nam ſi vna fides omniū non ſit, turbæ & ſchiſmata oriuntur in populis. Itaque fatentur, non primaria ratione, ſed ob neceſſitatem temporaliū attingere ſpiritalia. Hoc autem non eſt, quod tu dicis Imperatorum eſſe non Epiſcoporum cōgregare Synodum œcumenicam; ſed cōtra, Imperatorum eſſe per accidens, Epiſcoporum per ſe.

Valētinianus & Marcian⁹ de Quarta Synodo ſcribētes Leoni Papæ. Sanctitatem, inquiūt, tuam principatum in Epiſcopatu diuinæ fidei poſſidentem, ſacris litteris in principio iuſtum credimus alloquendam. Deinde Quatenus omni impio errore ſublato per celebrandam Synodum te auctore maxima pax circa omnes Epiſcopos fidei Catholicæ fiat. 1. Par. Chalced. cap. 33.

μεγίστη εἰρήνη περὶ πάντας τοὺς ἐπισκόπους τῆς καθολικῆς πίστεως γένηται· γράφει καὶ πουλχερία ἡ Αὐγοῦστα περὶ τούτου πρὸς τὸν αὐτὸν Λέοντα τὸν πάπαν τοιαῦτα·

Καὶ διὰ τοῦτο ἡ σὴ εὐλάβεια καθ' ὃν ἂν φανείη τρόπον, σημᾶναι καταξιώσει, ἵνα πάντες καὶ πάσης τῆς ἀνατολῆς οἱ ἐπίσκοποι, θράκης τε καὶ Ἰλλυρικοῦ εἰς μίαν πόλιν τὴν ταχίστην ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν παραγένωνται.

Βλέπεις οἷα γράφουσιν οἱ τὴν τετάρτην συναθροίσαντες σύνοδον; συγκροτηθησομένην τὴν σύνοδον αὐθεντοῦντος τοῦ πάπα, καὶ σημᾶναι καταξιοῦντος, ὅπως εἰς μίαν πόλιν παραγένωνται οἱ ἐπίσκοποι· Τοῦτ' ἄρα καὶ μόνον βούλονται αἱ ἅγιαι σύνοδοι, κατὰ θεοῦ χάριν ἑαυτὰς καὶ θέσπισμα βασιλικὸν συναθροισθῆναι διαγορεύουσαι· οὐ γὰρ δὴ πλέον ἀπονέμουσιν αἱ σύνοδοι τοῖς βασιλεῦσιν, ἢ αὐτοὶ ἑαυτοῖς οἱ βασιλεῖς.

Ὁ δὲ λέγεις, ὅτι Λέων ὁ μακάριος πάπας Θεοδοσίῳ τῷ βασιλεῖ γράφων, αἰτεῖ με-

& Pulcheria Augusta in eundem modum Leoni scribens. Et propterea, inquit, tua reuerentia quocumque modo prospexerit, significare dignetur; vt omnes etiam totius Orientis Episcopi, Thraciæ atque Illyrici in vnam ciuitatem velociter ab Orientalibus partibus valeant conuenire.

Vides, qui quartam synodũ congregauere quid scribant? Conuocandam synodum auctore Papa, & significare volente, vt in vnam ciuitatem conueniant Episcopi.

Hoc ergo solum innuunt sacræ synodi, cum se congregatas dicunt Dei gratia & Imperatorum decreto. Neque enim Synodi plus tribuunt Imperatoribus, quàm Imperatores sibi.

Quod autem obijcis: B. Leonem Papam scripsisse Imperatori Theodosio, & loco magnæ rei petiisse, vt Imperator annueret fieri in Italia synodum generalem: Quòd ais,

γάλου τινὸς αἰτεῖται κατανεῦσαι τὸν βασιλέα, γενικὴν συγκροτηθῆναι σύνοδον ἐν Ἰταλίᾳ· καὶ ὅτι οὐκ ἂν ἐζήτει ὅπερ σὺν τῷ δικαίῳ ἔφθασεν ἔχων· αὐτὸς ὁ Λέων ἄριστα διασαφεῖ, καὶ λύει τὴν ἔνστασιν ἐν οἷς γράφει κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἐπιστολήν.

Τοῖς γράμμασι τῆς ὑμετέρας φιλανθρωπίας ἐντυχόντες, ἃ πρώτῳ ἐστείλατε τῷ μακαρίου ἀποστόλου Πέτρου τῷ θρόνῳ ἐκ τῆς περὶ τὴν καθολικὴν πίστιν διαθέσεως, τοσαύτην ἐλάβομεν πεποίθησιν τοῦ ἐκδικηθῆναι δι' ὑμῶν τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν εἰρήνην. Εἶτα. Ἔγνωμεν γὰρ διηγησαμένου πιστότατα ὑμῖν Ἱλαρίου τοῦ ἡμετέρου διακόνου, πλείστους ἱερεῖς συνελθεῖν εἰς τὴν σύνοδον, ὧν ἡ πληθὺς ἐγένετο ἂν περὶ ἔργου τῇ συμβουλίᾳ καὶ τῇ κρίσει, εἴπερ ἱερατικὴν ἐπιείκειαν φυλάξαι ἠθέλησεν ἐκεῖνος, ὅστις ἑαυτῷ τόπον ἐξάρχοντος ἐξεδίκει.

Λέγει δὲ περὶ Διοσκόρου ὁ πάπας, τόπον ἄρχοντος ἑαυτῷ ἐκδικήσαντος διὰ τὸ παρὰ Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως τὴν αὐθεντίαν καὶ τὰ

nō quæsiuisset, si iuris sui fuisset præstare illud. Ipse Leo declarat optimè, & instantiam diluit per ea quæ in eadem Epistola Scribit.

Litteris clementiæ vestræ, quas dudum ad B. Petri Apostoli sedem pro Catholicæ fidei amore misistis, tantam fiduciam sumpsimus descendendæ per vos veritatis & pacis. Deinde. Comperimus enim non incerto nuntio, sed fidelissimo rerum, quæ gestæ sunt, narratore Hilare Diacono nostro, conuenisse ad Synodum plurimos Sacerdotes; quorum vtique frequentia consultationi & iudicio profuisset, si is qui sibi locum principem vindicabat, Sacerdotalem moderationem custodire noluisset.

Chalc. Par. 1. cap. 19.

Loquitur autem Pontifex de Dioscoro, qui sibi locum principem vindicauerat, quoniam ab Imperatore Theodosio primatum & auctoritatem acceperat in secunda

πρωτεῖα τῆς δευτέρας ἐν ἐφέσῳ εἰληφέναι συνόδου, ὡς δῆλον ἐκ τῆς α΄ πράξεως τῆς τετάρτης συνόδου· τοῦτο γοῦν μεμφόμενος ὁ πάπας ἐνταῦθα, καὶ ἐν τοῖς πουλχερείαν γράμμασι, καὶ ἑτέροις σαφέστατα δείκνυσιν, ὅτι εἰ βασιλέων ἦν τὸ συνάγειν τὰς συνόδους, βασιλέων ἂν ἦν καὶ τὸ δοῦναι τὴν αὐθεντίαν τῶν συνόδων καὶ τὰ πρωτεῖα οἷς ἂν βούλοιντο· ἀλλὰ μὴν τοῦτο μέμφεται ὁ μακάριος Λέων, ὅτι Διόσκορος ἐξεδίκησεν ἑαυτῷ ἐξάρχοντος τόπον, καίτοι λαβὼν παρὰ βασιλέως τὴν ἐξουσίαν· οὐκ ἄρα βασιλέων τὸ συνάγειν τὰς συνόδους, εἰ μὴ ὀργανικῶς καὶ ὑπηρετικῶς. καθ' ὃν δὴ τρόπον, οὐκ ὤφειλε Διόσκορος ἐκδικεῖν ἑαυτῷ τὰ πρωτεῖα· Εἶτα ἐπιφέρει ὁ πάπας·

Ἐπεὶ τῷ μυστηρίῳ τῆς ἀληθοῦς θεότητος, καὶ τῆς ἀληθοῦς ἐν χριστῷ ἀνθρωπότητος ὀλίγοι τινὲς ἀντιφέρονται νῦν ἀσεβῶς, πᾶσαι τῶν ἡμετέρων μερῶν αἱ ἐκκλησίαι, πάντες μετὰ στεναγμῶν καὶ δακρύων οἱ ἱερεῖς δέονται τῆς ὑμετέρας πραότητος· ἀντεῖπον γὰρ πιστῶς

καὶ

Synodo Ephesina, vt constat ex prima Act. Chalcedonensis. Hoc igitur reprehendens Papa & in litteris ad Pulcheriã, &alios, manifestimè ostendit; Quòd si munus Imperatorum esset cõgregare Synodos, ipsorũ quoq; esset dare locum principem in ijs, cui vellent. Atqui Leo Papa hoc reprehẽdit, & Dioscorum ait vindicasse sibi principem locum, quamuis ille hoc ab Imperatore accepisset. Non est ergo Imperatorum congregare Synodos, nisi per ministerij modum; qua ratione Dioscorus non debebat vindicare sibi principem locum.

Et subdit Papa;

Quia Sacramento veræ diuinitatis, & veræ in Christo humanitatis à paucis impiè nunc obuiatur, omnes partium nostrarum Ecclesiæ, omnes mansuetudini vestræ cum gemitibus & lacrymis supplicant sacerdotes; vt quia & nostri fideliter recla-

Digitized by Google

καὶ οἱ ἡμέτεροι, καὶ λίβελλον ἐγκλήτου δέδωκεν αὐτοῖς Φλαβιανὸς ὁ ἐπίσκοπος· ἵνα σύνοδον οἰκουμενικὴν ἐντὸς τῆς Ἰταλίας γενέσθαι κελεύσητε.

Κἂν τῷ τέλει τῆς ἐπιστολῆς ἐξηγεῖται, ὁποῖόν τι δέεται τοῦ βασιλέως· Βοηθήσατε, φησὶ, τοῖς ὀρθοδόξοις κατὰ τὸ ὑμέτερον καὶ πατρῷον ἦθος· δότε παῤῥησίαν τοῦ ἐκδικεῖσθαι τὴν πίστιν· ἣν, εἰρήσεται δὲ μετὰ τῆς ὀφειλομένης τῇ βασιλείᾳ ὑμῶν αἰδοῦς, οὐ βία· οὐ φόβος τοῦ κόσμου οὐδεὶς ἀποκινῆσαι δυνήσεται· ἅμα γὰρ τῷ περιστέλλειν τὰ ἐκκλησιαστικὰ, καὶ τὰ τῆς ὑμετέρας περιστέλλομεν βασιλείας καὶ σωτηρίας, ἵνα ἡσύχως τῶν ὑμετέρων ἐπαρχιῶν διασώζητε· ὑπεραγωνίσασθε κατὰ τῶν αἱρετικῶν, ἀκράδαντον τηροῦντες τῆς ἐκκλησίας τὸ κατάστημα, ἵνα καὶ τὸ ὑμέτερον βασίλειον κρατύνηται τῇ δεξιᾷ τοῦ Χριστοῦ.

Ζητεῖ γοῦν ὁ πάπας τὴν σύνοδον ὡς παρὰ προμαχοῦντος καὶ ἐκδίκου τοῦ βασιλέως, ἵνα καὶ αὐτὸς τῶν ὑπηκόων ἡσύχως διασώζῃ· Καὶ οὐκ αἰτεῖται ἀντὶ μεγάλου τινὸς ὅπερ σὺν

marunt, & eisdem libellum appellationis Flauianus Episcopus dedit, generalem Synodum iubeatis intra Italiam celebrari.

Et in fine Epistolæ declarat, cuiusmodi rem petat ab Imperatore; fauete, inquit, Catholicis vestro more, parentumque vestrorum. Date defendendæ fidei libertatem; Quam salua clementiæ vestræ reuerentia, nulla vis, nullus poterit mundanus terror auferre. Cum enim Ecclesiæ causas, tum regni vestri agamus & salutis, vt Prouinciarum vestrarum quieto iure potiamini, defendite contra hæreticos inconcussum Ecclesiæ statum, vt & vestrum Christi dextera defendatur Imperium.

Petit ergo Synodum Papa ab Imperatore tanquam propugnatore & vindice, vt & ipse subditis quietè dominetur: non loco rei magnæ, quòd sui iuris nō erat. Hoc autem esse omnino verū & certissimum; & petere ab

Digitized by Google

τῷ δικαίῳ οὐκ εἶχεν· ὅτι δὲ χωρίς τινος ἀντιλογίας τοῦτ' ἀληθὲς, καὶ τὸ ζητεῖν παρὰ βασιλέως τὴν σύνοδον οὐκ ἔστιν ὑφαίρεσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας, αὐτὸς διδάξει Λέων ὁ μέγας ἐν οἷς γράφει πρὸς τοὺς ἐπισκόπους τῆς ἁγίας συνόδου.

Ἵνα ἡ καθόλου ὑμῶν ἀδελφότης, καὶ ἁπάντων τῶν πιστῶν αἱ καρδίαι γνῶσιν, ἐμὲ μὴ διὰ τῶν ἀδελφῶν μόνον, οἳ τοποτηροῦντες ἐμοὶ ἦσαν, ἀλλὰ καὶ δι' ἐπικυρώσεως τῶν ἐν τῇ συνόδῳ πεπραγμένων ὁμογνωμονῆσαι ὑμῖν περὶ μόνην τῆς πίστεως τὴν ὑπόθεσιν· δι' ἣν καὶ θεσπίσματι τῶν χριστιανῶν βασιλέων, καὶ συναινέσει τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου οἰκουμενικὴν σύνοδον ἔδοξε συναχθῆναι.

Τὴν δὲ συναίνεσιν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου οὕτως ἀναγκαίαν ἡγοῦντο οἱ ἀνατολικοὶ πρὸς τὰς συνελεύσεις τῶν συνόδων, ὥστε καὶ Λέων ὁ ἴσαυρος, ὡς εἴρηται, ὁ εἰκονομάχος τὴν ἑαυτοῦ μανίαν κρατῦναι βουλόμενος ἔγραφε τῷ Ῥώμης Γρηγορίῳ, ὡς ἔστιν ἰδεῖν ἐν ταῖς περὶ τῶν πρακτικῶν τῆς ζ΄ συνόδου ἐπιστολαῖς,

Imperatore Synodum non esse Ecclesiasticæ potestatis imminutionem, ipse Leo magnus docebit in Epistola ad Episcopos Synodi Chalcedonēsis.

Vt vestra fraterna Vniuersitas, & omnium fidelium corda cognoscant, me nō solum per fratres, qui vicem meam executi sunt, sed etiam per approbationem gestorum Synodalium propriam vobiscum inijsse sententiam, in sola videlicet fidei causa; propter quam generale Concilium & ex præcepto Christianorum Principum, & ex consensu Apostolicæ sedis placuit congregari.

Consensum porro sedis Apostolicæ adeo necessarium censebant Orientales in celebrandis Synodis; vt Leo quoque Isaurus, vt dictum est, volens Iconomachiæ suæ insaniam stabilire, scripserit ad Gregorium II, vt œcumenicam Synodum fieri iuberet,

Digitized by Google

ἵνα οἰκουμενικὴ σύνοδος γένηται· ἀντέγραφε δὲ ὁ πάπας.

Ἐγράψας ἵνα οἰκουμενικὴ σύνοδος γένηται, καὶ ἡμῖν ἀπρόσφορον ἐφάνη περὶ τούτου σιωπᾶν, ὅτι ἐπηκούσαμέν σου καὶ συνηθροίσθησαν ἀπὸ πάσης τῆς οἰκουμένης οἱ ἀρχιερεῖς. καὶ τὰ ἑξῆς.

Καὶ σὺ μὲν λέγεις, ὅτι Λέων ὁ πάπας ᾔτει παρὰ Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως αἰτίῃ μεγάλου τινὸς, τὸ συγκροτηθῆναι σύνοδον οἰκουμενικὴν τῇ ἐκείνου κατανεύσει· ἡμεῖς δὲ φαμὲν, ὅτι Λέων ὁ βασιλεὺς ᾐτεῖτο τὸν πάπαν αἰτίῃ μεγάλου τινὸς, τὸ κατανεύσει τοῦ πάπα συγκροτηθῆναι οἰκουμενικὴν σύνοδον· Εἰ τοίνυν ἡ συναίνεσις τοῦ πάπα ἀναγκαία, οὐκ ἀληθὲς ὅτι βασιλέων ἐστὶν, οὐκ ἐπισκόπων τὸ συνάγειν τὰς συνόδους. Καὶ τὸ θεσπίσματι βασιλικῷ συνάγεσθαι, οὐ δίδωσιν ἐξουσίαν τοῖς βασιλεῦσιν ἀλλὰ θεραπείαν καὶ ὑπηρεσίαν, καὶ προστασίαν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ὅπερ ὁμολογεῖ καὶ ὁ Πωγωνάτος Κωνσταντῖνος ἐν τῇ πρὸς Λέοντα τὸν πάπαν σάκρα.

Papa vero respondit.

Scripsisti, vt Concilium vniuersale cogeretur, & nobis inutilis ea res visa est. Finge, nos te audisse, & ex vniuerso terrarum orbe Pontifices congregatos esse &c.

Et tu quidem dicis, Leonem Papam loco magnæ rei petiisse à Theodosio Imperatore, vt eius nutu Synodus œcumenica cogeretur.

Nos autem dicimus, Leonem Imperatorem petijsse loco magnæ rei à Papa vt eius nutu celebraretur Synodus œcumenica. Si ergo necessarius est Papæ consensus, falsum est, ad Imperatores, non ad Episcopos id pertinere, vt tu dicis.

Nam quòd per Imperatorum decreta conuenerint Synodi, non arguit in Imperatoribus potestatem, sed obsequium, & ministerium, & propugnationem orthodoxæ fidei. Quod etiam Imperator Constantinus Pogonatus fatetur in Episto-

Digitized by Google

Πολλάκις γὰρ φησιν, ἡ ἐκκλησία ταῖς εἰσβολαῖς τῶν αἱρέσεων ἐπικινδύνως ἐνόσησεν, ἀλλ' οὐχ ἑτέρως ἐδέξατο τῆς ὀρθοδοξίας τὴν ἴασιν, εἰ μὴ ταῖς τῶν εὐσεβῶν καὶ φιλοχρίστων βασιλέων προσκλήσεσι, ταῖς δὲ τῶν θεοφόρων ἱερέων συνευνόσεσί τε συνελεύσεσιν.

ΝΕΙΛΟΣ.

Εἰ δὲ ὅτι ὁ Πέτρος ἐν Ῥώμῃ τὸν βίον κατέλυσε, διὰ τοῦτο μέγαν τὸν τῆς Ῥώμης θρόνον ἡγῇ, πάντως ὁ τῶν Ἱεροσολύμων τὸ πλέον ἕξει, ἐκεῖ τοῦ σωτῆρος τὸν ζωοποιὸν καταδεξαμένου θάνατον.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Οὐ κατ' αὐτὸ τοῦτο, ὅτι κατέλυσε τὸν βίον ἐν Ῥώμῃ, ἀλλ' ὅτι καταλύσαντος ἐκεῖ τὸν βίον, θρόνος γέγονε τοῦ Πέτρου ἡ Ῥώμη· αὐτὸς σὺ ἐν οἷς ἀνωτέρω γράφεις, τὰς διαφορὰς ἀπαριθμούμενος Πέτρου καὶ τοῦ ἐπι-

la ad Leonem II.

Compluries, inquit, Ecclesia hære-sum impetu ægrotauit; at non aliter orthodoxiæ medicinā accepit, quàm piorum, & Christi amantium Imperatorum adhortatione, & Deiferorũ Sacerdotũ consensu & cōgregatione.

NILVS. CAP. XXIII.

SI vero quia Petrus Romæ diē suũ obijt, id circo magnam existimas Romanam sedem; certè præferenda erit Hierosolymorum sedes, cum eo in loco Saluator viuificam appetierit mortem.

CONFVTATIO.

Non hoc ipso, quòd Romę mortem obierit, sed quia Petro Romę vita functo sedes Petri euasit Roma. Tu supra dicebas, cum differentias Petri & Romani Episcopi recenseres; Petrum simpliciter audisse; Matt. 16. 19.

Digitized by Google

σκόπου Ῥώμης ἔλεγες· Ὅτι ὁ μὲν Πέτρος ἁπλῶς ἤκουσεν· ὁ λύσις ἢ δῆσις, ἔσται δεδεμένον ἢ λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· περὶ δὲ τὸν Ῥώμης αὐτὸς διαβιβάζων τὴν χάριν, οὐχ ἁπλῶς εἰρήκει· Ἀλλὰ δῆσις ὁ δεῖ δεθῆναι, καὶ λύσεις πάλιν μετὰ τοῦ δέοντος· Ὁμολογεῖς καὶ σὺ διαβιβασθῆναι παρὰ τοῦ Πέτρου τὴν χάριν εἰς τὸν Ῥώμης ἐπίσκοπον, πλὴν οὐ τοσαύτην ἢ τοιαύτην, οἵαν καὶ ὅσην ἐκεῖνος εἶχεν· Ἡμεῖς δὲ ὑπερεκθησόμεθα τοσαύτην καὶ τοιαύτην ἐν αὐτῷ ἐξουσίαν ὁμολογοῦντες, ὅσην καὶ οἵαν αὐτῷ προσμαρτυροῦσιν αἱ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι.

Ἡ γʹ καθ᾽ ἣν Κύριλλος οὐκ ἀφίσταται τῆς κοινωνίας τοῦ Νεστορίου χωρὶς τῆς ἐξουσίας τοῦ πάπα· καὶ ὁ πάπας δίδωσιν αὐθεντίαν καὶ ἐξουσίαν τῷ Κυρίλλῳ τοῦ ἀποφήνασθαι κατὰ Νεστορίου· ἐν ᾗ ὁ πάπας κηρύττεται πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν ἔχειν τὴν φροντίδα. Καὶ ἡ σύνοδος προσκαλεῖται τοῦ πάπα τὴν ἀγανάκτησιν κατὰ τῆς αἰτιολογίας Ἰωάννου· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐν ᾗ ὁ πάπας τὸν Κωνσταντινουπόλεως κατακρίνει,

Digitized by Google

Quidcumque solueris, aut ligaueris, erit ligatum aut solutum in cælis. Cũ vero ipse in Romanum Episcopum transmitteret gratiam, non dixisse simpliciter, sed cum adiuncto: ligabis quod ligandum erit, & rursus solues quod opus erit. Fateris ergo tu quoque transmissam à Petro gratiam in Episcopum Romanum, sed non talem ac tantam, qualem & quantam is habebat. Nobis vero satis erit, talem ac tantam fateri Papæ potestatem, qualem, quantamque testantur Synodi œcumenicæ.

Tertia, in qua Cyrillus non abstinet à Nestorij communime, nisi petita facultate à Papa: & Papa dat Cyrillo auctoritatem potestatemque pronuntiandi sententiam contra Nestorium. In qua de Papa dicitur, quòd omnium Ecclesiarum curã gerat. & Synod⁹ implorat Papæ indignationẽ contra Ioannẽ Antiochenũ. & summatim in qua Papa dãnat Constanti-

Digitized by Google

τῷ Ἀλεξανδρείας ἐξουσίαν δίδωσι τοῦ κρίνειν, καὶ κατὰ τῆς προπετείας τοῦ Ἀντιοχείας παρὰ τῆς συνόδου σωφρονιστὴς διεγείρεται.

Η δ΄, καθ᾽ ἣν Διόσκορος ὁ τοσοῦτον τολμήσας, ὥστε καθυποβαλεῖν ἀφορισμῷ τὸν πάπαν, τοῦ χοροῦ τῶν ἐπισκόπων, οἷς συνεκαθέζετο, ἐξεώσθη τῇ αὐθεντίᾳ τοῦ πάπα, καὶ τῆς ἱερωσύνης ἐγυμνώθη· Ἐν ᾗ συνόδῳ ὁ πάπας φύλαξ τῆς ἀμπέλου παρὰ τοῦ σωτῆρος εἶναι κηρύττεται, καὶ κηδεμὼν τῶν τῆς ἀνατολῆς ἐκκλησιῶν, καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας, τῆς ἀποστολικῆς ἀκτῖνος ἐν Ῥώμῃ κρατούσης· Καθ᾽ ἣν σύνοδον ὁ πάπας ἀκυρεῖ τὸν ἐκτεθέντα παρὰ τῶν ἀνατολικῶν κανόνα περὶ τῶν πρεσβείων Κωνσταντινουπόλεως, καὶ διὰ συνοδικῆς ἐπιστολῆς θεσμοθέτης τῶν κανόνων ἐπιγινώσκεται· καὶ κατὰ τὸ βασιλικὸν γράμμα γάλλας πλακιδίας πρὸς Θεοδόσιον, ἐκεῖνον ἔχειν τὸν θρόνον ὁ πάπας ἀναγορεύεται, ἐν ᾧ τὸ πρωτεῖον τῆς ἐπισκοπικῆς ἀξίας καθίδρυσεν ὁ τὰς κλεῖς δέξασθαι τὰς οὐρανίους ἀξιωθείς.

nopolitanum, Alexandrino potestatem iudicandi dat,& arrogantiæ Antiocheni castigator à Synodo excitatur.

Quarta, in qua Dioscorus, qui vsque adeo insolens extiterat, vt Papam excommunicationi subiecerit, è cętu Episcoporum quibus considebat, eiectus est mandato Papæ, priuatusque sacerdotio. In qua custos vineæ constitutus à Domino prædicatur. Papa, & Orientalium moderator Ecclesiarum, atque Constantinopolitanæ illustrator Ecclesiæ, Apostolico radio Romæ residente. In qua scriptum ab Orientalibus Canonem de priuilegijs Constantinopolitani reijcit Papa, perque sacræ Synodi Epistolam agnoscitur Canonũ legislator; & iuxta Imperiales Gallæ Placidiæ litteras ad Theodosium, habere illã sedẽ dicitur Papa, in qua principatum Episcopatus ordinauit, qui cælestes accipere claues dignus fuit. Par. 1. Chalc. cap. 26.

Digitized by Google

Η ϛ' σύνοδος, ἧς φασιν οἱ πατέρες ἐν τῷ προσφωνητικῷ πρὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον· Ὁ δὲ κορυφαιότατος ἡμῖν συνηγωνίζετο πρωτοαπόστολος· τὸν γὰρ ἐκείνου μιμητὴν, καὶ τῆς καθέδρας διάδοχον εἴχομεν ὑπαλείφοντα.

Εἰ γοῦν διάδοχος τοῦ Πέτρου ὁ πάπας, καὶ τοιοῦτος διάδοχος, οἷον αἱ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι προσμαρτυροῦσι, τὴν αὐτὴν δηλαδὴ τῷ Πέτρῳ ἐξουσίαν ἔχων, ὡς καὶ ἐν τῇ β' πράξει τῆς ζ' συνόδου διαῤῥήδην βοᾷ Ἀδριανὸς ὁ πάπας γράφων.

Αὐτὸς γὰρ ὁ ἔξαρχος τῶν ἀποστόλων, ὁ μακάριος Πέτρος, ὁ πρῶτος τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας προεδρεύσας, τῆς ἀποστολικῆς αὐτοῦ ἀξίας τὴν ἀκρότητα καὶ ποιμαντικῆς φροντίδος κατέλιπε τοῖς ἑαυτοῦ διαδόχοις, οἵ τινες ἐπὶ τοῦ ἱερωτάτου αὐτοῦ θρόνου εἰς τὸ διηνεκὲς καθεδοῦνται· οἷς καὶ τὴν ἐξουσίαν, καθὼς αὐτῷ παρὰ τοῦ σωτῆρος δεσπότου θεοῦ ἐδόθη, καὶ αὐτὸς τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ ἀρχιερεῦσι θείᾳ προστάξει παρέδωκεν καὶ παρακατέθετο.

Digitized by Google

Sexta Synodus, cuius Episcopi in Prosphonetico ad Constantinum Imperatorem: Summus, inquiunt, nobiscum cōcertabat Apostolorum Princeps: illius enim imitatorē, & sedis successorē habebamus inungentē.

Si ergo Petri successor est Papa, talisque successor, qualem Generalia testantur Concilia, eandem scilicet quam Petrus auctoritatem habens, vt Act. II. Septimæ Synodi Hadrianus Papa luculenter asserit in litteris ad Imperatores.

Nam ipse princeps Apostolorum B. Petrus, qui Apostolicæ sedi primitus præsedit, sui Apostolatus principatum ac Pastoralis curæ successoribus suis, qui in eius sacratissima sede perenniter sessuri sunt, dereliquit. Quibus & auctoritatis potestatem, quemadmodum à Saluatore nostro Domino Deo ei concessa est, & ipse quoque suis contulit ac tradidit diuino iussu successoribus Pontificibus. Cur

Digitized by Google

Πῶς λέγεις, ὅτι ἄλλως εἶχε τὴν ἐξουσίαν ὁ Πέτρος, καὶ ἄλλως ὁ πάπας· ἐκεῖνος ἁπλῶς, οὗτος οὐχ ἁπλῶς· τῶν συνόδων τἀναντία διδασκουσῶν; καὶ διὰ τοῦτο μέγας ὁ Ῥώμης θρόνος, ὅτι καταλύσας ἐκεῖ τὸν βίον ὁ Πέτρος, διάδοχον ἰσοδυναμοῦντα τὸν πάπαν κατέλιπεν· ὁ δὲ τῶν Ἱεροσολύμων οὐχ οὕτως· τοσοῦτον γὰρ ἀπεῖχε τοῦ πρῶτος εἶναι διὰ τὸν ἐκεῖ θάνατον τοῦ σωτῆρος, ὥστε καὶ τιμηθεὶς, ὑπέκειτο τῇ Καισαρείας μητροπόλει, ὡς φησιν ἡ α' σύνοδος ἐν τῷ ζ' κανόνι· οὐδὲ γὰρ ἔχει διαδοχὴν ἡ τοῦ χριστοῦ ἱερωσύνη.

ΝΕΙΛΟΣ.

Εἰ δέ σε θορυβεῖ τὸ τῆς τιμῆς μέγεθος, ὃ παρὰ τῶν μακαρίων πατέρων ὁ τῆς Ῥώμης ἐκληρώσατο θρόνος, τάξεως φυλακὴν τὸ τοιοῦτον ἡγοῦ· μέγα δὲ παρὰ τοῖς ἁγίοις ἡ τάξις, ἣ καὶ τὰ οὐράνια συνέχει καὶ τὰ ἐπίγεια.

tu dicis, potestatem, siue gratiam aliter in Petro, aliter esse in successoribus; in illo simpliciter, in his non simpliciter, cum Synodi cõtraria doceāt? Magna igitur sedes Romæ, quia Petrus illic vita functus successorem æquali potestate præditum reliquit papam. At Hierosolymitanus non ita; tantum enim abest, vt propter Saluatoris mortē primatu gaudeat, vt etiā honore auctus subiaceret Cæsareensi Metropoli, vt septimo suo Canone prima Synodus ait. Christi enim Sacerdotium nullum potest habere successorem.

NILVS. CAP. XXIV.

SI vero te commouet honoris Papæ magnitudo, quam à beatis Patribus Romana sedes sortita est; factum hoc puta seruandi ordinis gratia. Magni autem fit à sanctis Patribus ordo, qui & cælestia continet & terrestria.

Digitized by Google

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Πανταχοῦ κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ πάπα μηχανώμενος, παρὰ τῶν μακαρίων πατέρων αὐτὴν κατάγεις· καὶ ὡς ἀποδεδειγμένον λαμβάνεις τὸ σοὶ δοκοῦν, ἀντιφθεγγομένας ἔχων τὰς ἁγίας συνόδους, ὧν σὺ καὶ οἱ κατὰ σὲ τοῖς θεμελίοις ἐπερείδεσθαι, οὐκ οἶδ' ὅπως, μεγαληγορεῖτε· παρὰ τῶν πατέρων γοῦν νενομοθετῆσθαι λέγων τὸ μέγεθος τῆς τοῦ πάπα τιμῆς, ἐκεῖθεν καὶ τὴν τάξιν γενεαλογεῖς· Εἶτα τοῖς μὲν οὐρανίοις καὶ ἐπιγείοις τάξιν ἀπονέμεις θεοφύτευτον καὶ φυσικὴν, τῇ δὲ ἐκκλησιαστικῇ ἱεραρχίᾳ παρὰ τῶν πατέρων οἰκονομηθεῖσαν, τοῦ σωτῆρος λέγοντος· Καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ Πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν· Οἰκοδομήσαντος οὖν τοῦ χριστοῦ τὴν ἐκκλησίαν, ἀνάγκη παρ' αὐτοῦ ἐκείνου καὶ τὸ θεμέλιον εἶναι τῆς οἰκοδομῆς, εἴπερ αὐτὸς κατεβάλετο τὴν Πέτραν καὶ τὸ θεμέλιον τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, κατὰ τὰς φωνὰς τῶν πρακτικῶν τῆς γ' συνόδου,

CONFVTATIO.

Dum omnes machinas adhibes cōtra primatum Papæ, à beatis Patribus vbique illum deducis; & quasi demōstratum accipis quod tibi placet, contradicētibus tibi sacris Cōciliis: quorum fundamentis inniti tu tuique similes nescio qua fronte iactatis.

Itaque Papæ magnitudinem à Patribus acceptam ponens, inde etiam ordinis seriem pendere ais. Et cælestibus quidem ac terrestribus ordinem tribuis à Deo datum & naturalē; Hierarchiæ vero Ecclesiasticæ ordinem à Patribus destinatum; cum Saluator dicat; & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam. Cum ergo Christus ædificauerit Ecclesiam, necessariū Matt. 16.
est vt ab eodem sit ædificij fundamē- 18.
tum; cum ipse sit qui Petram & fundamentum catholicæ Ecclesiæ iecit, iuxta voces Actorum tertiæ Synodi,

Digitized by Google

ἔνθα Φίλιππος τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας πρεσβευτὴς ἔλεγεν.

Οὗ ὁ ἅγιος καὶ μακαριώτατος Πέτρος, ὁ ἔξαρχος καὶ κεφαλὴ τῶν ἀποστόλων, ὁ κίων τῆς πίστεως, ὁ θεμέλιος τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας ἐδέξατο. καὶ αὐτῷ δέδοται ἐξουσία τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν ἁμαρτίας· ὅστις ἕως τοῦ νῦν καὶ ἀεὶ ἐν τοῖς αὐτοῦ διαδόχοις καὶ ζῇ καὶ δικάζει.

Επὶ τούτῳ τῷ θεοπροβλήτῳ θεμελίῳ καὶ ἡ πρώτη σύνοδος τὰ πρεσβεῖα σώζεσθαι τῶν ἐκκλησιῶν κατὰ τὰ ἀρχαῖα ἔθη θεσπίζει, καὶ μετὰ τὸν Ρώμης θρόνον οἶδε τὸν Αλεξανδρείας, τρίτον τὸν Αντιοχείας, μεθ' οὓς τιμᾶσθαι βούλεται καὶ τὸν ἱεροσολύμων σωζομένου τοῦ ἀξιώματος τῇ μητροπόλει· Καὶ ἡ γ' σύνοδος ἐν τῇ ἀναφορᾷ πρὸς Κελεστῖνον τὸν πάπαν· Αγανακτησάτω, φησὶν, ἡ σὴ ὁσιότης κατὰ τοῦ Αντιοχείας Ιωάννου· Εἰ γὰρ δοθείη τοῖς ἐθέλουσιν ἄδεια καὶ τοὺς μείζονας ὑβρίζειν θρόνους, οἰχήσεται

vbi Philippus Apoſtolicæ ſedis legatus aiebat Act.3.

Omnibus ſeculis notũ eſt, quòd ſanctus & Beatiſſimus Petrus Apoſtolorũ princeps & caput, colũna fidei, Catholicæ Eccleſiæ fundamentũ à Domino noſtro Ieſu Chriſto regni claues accepit; & ipſi data eſt poteſtas ligãdi ac ſoluẽdi peccata. Qui ad hoc vſq; tempus & in perpetuũ viuit in ſuis ſucceſſoribus, & iudicium exercet.

Super hoc fundamento à Deo poſito & prima ſynodus ſanxit, ſeruanda eſſe Eccleſiarum priuilegia iuxta mores antiquos: & ſecundam à ſede Romana agnoſcit Alexandrinam, tertiam Antiochenam ; & poſt eas honorari vult etiam Hieroſolymitanam ſalua dignitate metropolis. Et tertia ſynodus in Relatione ad Cæleſtinum; indignetur, ait, tua ſanctitas conuenienter aduerſus Ioannem Antiochenum. Nam ſi licebit volẽtibus quibuſque ſedes etiam maiores affi- Act. 5.

πρὸς ἐσχάτην ἀταξίαν τὰ τῆς ἐκκλησίας πράγματα.

Ἐν τούτοις ἡ ἁγία ἐκείνη σύνοδος ἐπιγινώσκει τὸν πάπαν φύλακα τῆς τῶν ἐκκλησιῶν τάξεως, καθάπερ ἡ δ´ σύνοδος φύλακα τῆς ἀμπέλου παρὰ τοῦ σωτῆρος· οὐκ ἄρα ἔλαβε παρὰ τῶν πατέρων ὁ πάππας τὸ μέγεθος τῆς τιμῆς διὰ ταύτην τάξιν, ἣν αὐτῷ οἱ πατέρες δεδώκασιν· ἀλλ᾽ ἐπειδὴ τίμιον τὸ θεῖον καὶ βέλτιον, καὶ ὁ Πέτρος ἐν τοῖς διαδόχοις ζῇ καὶ δικάζει, τὸ μέγεθος τῆς τοῦ πάπα τιμῆς ἐκ τῆς ἀξίας ἐστὶ τοῦ Πέτρου· ὥστε ὅπερ λέγεις, τὸ μέγεθος τῆς τοῦ πάππα τιμῆς εἶναι φυλακικὴν τάξεως, ὀρθῶς νοούμενον ἀληθές ἐστιν· κατὰ σὲ δὲ νοούμενον, ψευδές· σὺ μὲν γὰρ ψιλὴν ἐν τῷ πάππα τάξιν λέγεις, καὶ προστατεῖον τάξεως παρὰ τῶν πατέρων· αἱ δὲ ἅγιαι σύνοδοι τάξιν ἐξουσίας ἐν τῷ πάπα ὁμολογοῦσιν, καὶ ταύτην θεσμοθεσίᾳ τοῦ χριστοῦ· διὸ κατὰ σὲ τὸ μέγεθος τῆς τιμῆς τοῦ πάπα θύραθεν, κατὰ δὲ τὴν ἀλήθειαν οἴκοθεν ἐστίν. θαυμαστὸν δὲ, πῶς μάλα σεμνῶς φιλοσοφεῖς περὶ τάξεως καὶ περὶ μεγέθους τῆς τιμῆς τοῦ πά-

cere iniurijs, in extremam ibunt confusionem Ecclesiæ res.

In his S. illa synodus agnoscit Papam ordinis Ecclesiarum custodem, sicuti quarta synodus custodē vineæ à Domino cōstitutū. Nō ergo habuit à Patribus Papa magnitudinē propter ordinē à Patribus illi datū: sed quia honorabile est, quod diuinū & excellentius est; & Petrus viuit & iudicat in successoribus, magnitudo honoris Papæ est à dignitate Petri. Itaq; quod ais, seruādi ordinis gratia esse magnitudinē honoris Papæ, si rectè intelligatur, verū est: falsū, vt tu intelligis. Tu enim nudū ponis ordinē, & primatū nudi ordinis à Patribus Sāctæ vero synodi ordinē iurisdictionis fatētur in Papa, & hunc lege Christi. Vt sit per te magnitudo honoris Papæ forinsecus, cū secundū veritatē intrinsecus sit. Ceterū admiratione dignū est, quòd adeo grauiter philosopheris de ordine, deque magnitudine honoris Papæ, cum

Digitized by Google

πα· τὴν μὲν γὰρ τάξιν ὑμεῖς ἀπεσκορακίσατε τὴν κατὰ τὰ ἀρχαῖα ἔθη καὶ τὴν α΄ σύνοδον, καὶ πολυμηχανίᾳ δεύτερον τὸν Κωνσταντινουπόλεως κατεστήσατε· Εἶτα καὶ δεύτερον, τῶν ἴσων ὅμως ἀπολαύειν πρεσβείων τῷ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐψηφίσασθε, κἀντεῦθεν τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα εἰς πρωτοκαθεδρίαν καὶ προαρίθμησιν περιεστήσατε· Εἶτα ταῖς κατὰ μικρὸν τολμηραῖς ἀναβάσεσιν οἰκουμενικὸν ἑαυτὸν ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐπέγραψεν, ἵνα μὴ δοκῇ μειονεκτεῖν τῆς παλαιᾶς Ῥώμης ἡ νέα, ἀλλ' ὥσπερ οἰκουμενικὸς τῷ ὄντι ὁ πάπας, οὕτως ἁμιλλῷτο πρὸς αὐτὸν ὁ τῶν ἴσων ἀξιωθεὶς παρ' ὑμῶν. Καὶ τοῦτον τὸν τρόπον διαρχία παρεισγέγονε τῇ ἐκκλησίᾳ, δικεφάλῳ οὔσῃ καθ' ὑμᾶς τῆς τόλμης ἐς τοσοῦτον ἐληλακυίας. ἔδοξεν ὑμῖν ἀποσχισθῆναι τοῦ πάπα, καὶ μηδὲν οἴεσθαι παρὰ τοῦτο πάσχειν δεινόν, ἔχοντας τὸν Κωνσταντινουπόλεως κεφαλὴν ἰσοδυναμοῦσαν τῷ πάπᾳ. Τὸ δὲ σχίσμα ὥσπερ χειμάρρους βίᾳ ῥαγεὶς πολὺν συρφετὸν δογμάτων συνεφελκύσατο· ἵνα γὰρ μὴ παράλογον δόξῃ τὸ τόλ-

vos ordinem iuxta mores antiquos, vt inquit prima synodus, reieceritis, & Constantinopolitanũ multis artibus vsi secundum constitueritis: Deinde quãuis ordine secundũ ijsdem decreueritis gaudere priuilegiis, quibus & Papa ex quo factũ, vt primatũ Papæ redegeritis in sedendi & numerandi priorẽ locũ. Postea crescẽte paulatim audacia titulũ œcumenici Constantinopolitanus sibi arrogauit, ne inferior esse noua Roma videretur, sed vt re vera œcumenicus est Papa, ita illum æmularetur, qui per vos est illi æqualis. Vnde factũ, vt duorũ sit in Ecclesia principatus, quia duo sunt capita per vos. Cũ ad hoc peruenisset audacia, visum est vobis seiungi à Papa, nihil ex hoc mali futurum opinãtibus, quod haberetis Cõstantinopolitanũ caput æquipollens Papæ. Schisma vero torrentis instar vi erũpentis multã dogmatũ colluuiẽ secũ pertraxit. Vt enim videremini non sine iustis cau-

Digitized by Google

μημα, τὴν καλουμένην παρ' ὑμῖν ἐν τῷ συμβόλῳ προσθήκην ἐπενοήσατε, ὅτι δὴ λατῖνοι τὸ παρὰ τῆς γ' ὁρισθὲν, ὡς φατὲ, συνόδου παραβαίντες γεγόνασιν ὑπὸ ἀνάθεμα· μετὰ ταῦτα καὶ αὐτὸ τὸ δόγμα, τὸ καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ ἐκπόρευσιν τοῦ παναγίου πνεύματος διασύρειν ἐπεχειρήσατε, τί μὴ λέγοντες, τί μὴ γράφοντες; ἅμα δὲ καὶ τὴν σαββάτου νηστείαν κωμῳδεῖν ἤρξασθε ἀποστολικόν τινα προσβαλλόμενοι κανόνα! τὸ μέχρι τοῦ τότε μάχης ἐν γωνίᾳ που κείμενον, ὡς ἐπίπλαστον, καὶ τῇ ἀρχαιότητι ἄγνωστον· Τούτοις ἐξηκολούθησε καὶ ἡ κατὰ τῆς ἀζύμου φιλονεικία, διατεινομένων ὑμῶν Ἰουδαϊκὸν εἶναι τὸ ἄζυμον, καὶ τοὺς λατίνους ἀζυμίτας καλούντων· Ἐπὶ τούτοις ἀνέκυψε καὶ ἡ τοῦ καθαρτηρίου ἀπάρνησις, καὶ τῆς ἀπολαύσεως τῶν ἁγίων· πλείους γὰρ ἀεὶ τὰς διαφορὰς ἐπεσόρευεν ἡ διχόνοια μὴ μόνον ἐν δόγμασιν, ἀλλὰ κἀν διαφόροις θρησκεύμασιν· οὕτω λατινικὸν ὑμῖν δοκεῖ ἡ ὁσημέραι γονυκλισία, καὶ τὸ ἱερεὺς ἐγείρειν τῶν ἁγίων ἀνδριάντας. Ἐῶ λέγειν, ὅτι χωρίζοντες τὰ ἀνδρόγυνα

ſis auſi quod feciſtis, additamentum ſymbolo, vt vocatis, factum crimina-mini, & latinos tertiæ ſynodi decre-tum violaſſe ditis, ac inde anathemati ſubiectos eſſe. Poſt hæc ipsũ quoque dogma, nimirũ proceſſionem S. Spi-ritus à Filio reprobare cœpiſtis, quid non dicentes, quid non ſcribentes? præterea ieiunium ſabbati reprehen-dere, pretextu cuiuſdã canonis, quem Apoſtolicum dicitis; qui ad ea vſque tempora latens tunc emerſit, nempe vt fictus & antiquitati incognitus. Hæc ſubſecuta eſt contentio de Azi-mo, aſſerentibus vobis, illud eſſe Iu-daicum; latinoſque vocantibus Azy-mitas. Hinc ortum habuit opinio, Purgatorium negans & fruitionem ſanctorum: Plures enim diſcrepãtias accumulabat indies diſſidium nõ ſo-lum per Dogmata, ſed etiam in exte-riori cultu Religionis. Ita vobis latini moris eſſe videtur quotidiana genuũ flexio, & ſacrarum ſtatuarum erectio.

Digitized by Google

τοῦ τετραγαμίαν ἀθετεῖτε· Καὶ φρονοῦντες οὕτω, καὶ οὕτω πολιτευόμενοι μεγαλαυχεῖτε, ὡς πόρρω τῶν νεωτερισμῶν καθεστηκότες, καὶ ἀπαράβατα τὰ ἀρχαῖα φυλάττοντες. ποία γοῦν τάξις ἐν τούτοις; ἢ ποῖον μέγεθος τῆς ὑμῖν τοῦ τιμῆς τοῦ πάπα; ὑμεῖς αὐτὸν ἐξεώσατε τῶν διπτύχων· ὑμεῖς αὐτὸν οὐκ ἔχετε ὀρθόδοξον. Καὶ τὸ μέγιστον αὐτῷ ἀπονέμετε, ἐὰν φησιν ὀρθόδοξος ᾖ, πρωτοκαθεδρίαν καὶ πρωταρίθμησιν. τί δὲ ἄλλο ταῦτα, ἢ ἀταξία καὶ σύγχυσις, καὶ ἀντινομοθετεῖν τῷ Χριστῷ, καὶ ἀντιλέγειν ταῖς οἰκουμενικαῖς τῶν συνόδων.

ΝΕΙΛΟΣ

Ἀλλ' οὐκ ἔστι, φησὶ, τοῦ πάπα χωρὶς τὰ ἐκκλησιαστικὰ κανονίζεσθαι καλῶς γε· Ἀλλ' οὐδὲ τῷ πάπα τῶν ἄλλων χωρὶς, ἕως ἂν τοῖς τῶν ἀποστόλων νόμοις πειθόμενος ᾖ· Ἀνάγνωθι ἀποστόλων κανόνα λδ΄.

Τοὺς ἐπισκόπους ἑκάστου ἔθνους εἰδέναι χρὴ τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτὸν ὡς

Taceo, quòd diuortia vinculi permittentes tetragamiam improbatis. Atq; ita sentientes, & his legibus viuentes gloriamini, quòd nullam admiseritis nouitatem, & integram seruetis antiquitatem. Quis ergo in his ordo? aut quæ apud vos magnitudo honoris papæ? Vos illum è Diptijchis expunxistis, Vos illum non habetis orthodoxum; & quod illi summum conceditis est, vt primus sedeat, & numeretur primus, dum Catholicus sit. At quid aliud hæc sunt, quàm ordinis cõfusio, & legũ Christi oppugnatio, & synodorũ œcumenicarũ cõtẽptio?

NILVS. CAP. XXV.

AN non licet, inquiunt, sine Papa Ecclesiasticis negocijs regulam dari, ita planè; Verum nec Papæ sine alijs licet, dum regulis Apostolicis parere velit. Lege Apostolorum canonem XXXIV.

Episcopos cuiusq; gentis scire oportet, quis eorũ primus sit, & loco capi-

Digitized by Google

κεφαλὴν, καὶ μηδέν τι πράττειν περιττὸν ἄνευ τῆς ἐκείνου γνώμης· ἀλλὰ μηδ' ἐκεῖνος ἄνευ τῆς πάντων γνώμης ποιείτω τι· οὕτω γὰρ ὁμόνοια ἔσται, καὶ δοξασθήσεται ὁ θεός.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Τοῦτον τὸν κανόνα ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ σύνοδος εἶναι πατέρων φησὶν, οὐχὶ ἀποστόλων· πλὴν ἔστω καὶ τοῦτο σὴν χάριν· Ἀλλὰ τὸ τοὺς κανόνας τούτους ὡς ταυτοδυνάμους λαμβάνειν, καὶ ἐκ τοῦ ἀντιστρέφειν τὸν δεύτερον, ἀντιστρέφοντα ποιεῖν καὶ τὸν πρῶτον, πολλῆς ἐστιν ἐθελοκακίας· Ὁ πρῶτος βούλεται τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἁπάντων εἶναι κανόνα τὸν πάπαν, ὁ β΄ τῶν κατὰ μέρος ἐκκλησιῶν τὰ μέρη σύμπνοα βούλεται καὶ ὁμόφωνα· ὁ α΄ τὰ ἐκκλησιαστικὰ λέγει τὰ πρὸς καταρτισμὸν ἑκάστης ἐκκλησίας συντείνοντα, μὴ δεῖν εἰς κανόνος δύναμιν προβαίνειν χωρὶς τοῦ πάπα· ὁ β΄ τοῖς ἐπαρχιώταις ἐπισκόποις διακελεύεται μηδὲν πράττειν περιττὸν, τουτέστιν ὡς ἐξηγεῖται ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ

tis cũ habere;nihilque agere modum excedens,id eſt ad prouinciã pertinẽs incõſulto illo.Sed nec ille quicquam agat præter voluntatem omnium ita enim erit concordia,& glorificabitur Deus.

CONFVTATIO.

Hunc Cãonẽ Atiochena ſynodus ſuo Canone Patrũ eſſe dicit,nõ Apoſtolorum ſed eſto,vt vis.Certe Canonem antiquiſſimum;vt ſine Papa non liceat Eccleſias regulari: & Canonem quẽ profers, ſumere tanquã æquiualentes:& quia poſterior conuertitur, velle vt prior etiã cõuertatur : hoc eſt animi mala ſpõte amplectẽtis.Primus mandat,vt,Papa ſit regula omniũ Eccleſiaſticarũ rerũ;poſterior,vt Prouincialiũ Eccleſiarũ membra conueniãt & concordent. Prior Eccleſiaſtica inquit,quæ ad perfectum cuiuſque Eccleſiæſtatũ ſpectãt,nõ eſſe in Canonũ formam redigenda ſine Papa. Alter pręcipit,vt Prouinciales Epiſcopi ni-

Digitized by Google

σύνοδος, μηδὲν τῇ ἑκάστου παροικίᾳ μὴ ἐπι-
βάλλον· τὰ τοιαῦτα γὰρ περαιτέρω ὄντα ὁ μη-
τροπολίτης μετὰ τῶν ἐπισκόπων ὀφείλει
πράττειν· πῶς οὖν συνάγεις ἐκ τῆς ἀντιστρο-
φῆς τοῦ β΄ ἀντιστρέφειν καὶ τὸ περιττὸν ὥσπερ εἰ
τοὺς ἀριστοκρατικοὺς κανόνας ἐξῆν ἐπὶ τοὺς βα-
σιλικοὺς μεταβιβάζειν· ἀνάλογον γὰρ ἔχουσιν
αὗται.

Οὐκ ἔστι χωρὶς τοῦ πάπα κανονίζειν τὰ ἐκ-
κλησιαστικά· Καὶ οὐκ ἔστι χωρὶς τῶν βασι-
λέων νόμον εἰσφέρειν ταῖς πόλεσι.

Καὶ πάλιν αὗται· Χρὴ τοὺς ἑκάστου ἔθνους
ἐπισκόπους τὰ οἰκεῖα διοικεῖν, περιττὸν δέ, ἤ-
γουν ἔξω τῆς παροικίας μηδὲν χωρὶς τοῦ μη-
τροπολίτου πράττειν, μηδὲ τὸν μητροπολί-
την χωρὶς τῶν ἐπισκόπων, δηλαδὴ περιττόν-
τι πράττειν.

Καὶ· Χρὴ τοὺς ἀριστοκρατικῶς πολιτευ-
ομένους μηδὲν πράττειν τῶν κοινῶν χωρὶς τῆς
ἀπολύτων γνώμης· ὥσπερ οὖν οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς
ἀντιστροφῆς τῶν ἀριστοκρατικῶν ἐπιφέρειν ἀν-
τιστροφὴν καὶ ἐπὶ τῆς βασιλικῆς ἀρχῆς· οὐδὲ
γὰρ

hil modum excedens agant; hoc est, vt exponit Antiochena synodus; quòd ad suam cuiusque diœcesim nō spectet. Huiusmodi enim cū vlteriora sint, agere debet Metropolita cum Episcopis. Cur ergo ex conuersione secundi colligis conuerti etiā primū? perinde ac si ex regulis Aristocratiæ transire liceret ad regias. Proportione enim hæc sibi respondent.

Non licet sine Papa regulari Ecclesiastica, & non licet sine Rege legem imponere ciuitatibus.

Rursus respondent. Oportet Episcopos cuiusque gentis administrare propria, nihil autē modum excedens, hoc est extra diœcesim, agere absque Metropolita; nec Metropolitā sine Episcopis, agere videlicet quòd modū excedat. &, oportet in Aristocratico regimine nihil agere ad cōmunitatem pertinēs sine Optimatū consensu. Sicut ergo non licet ex reciprocatione Aristocraticorū inferre reciprocatio-

Digitized by Google

εἰ χωρὶς τοῦ ἄρχοντος οὐκ ἔξεστι τοῖς ἐν τέλει, οὐδὲ χωρὶς ἐκείνων τῷ ἄρχοντι. Οὕτω καὶ ταῖς πόλεσι χωρὶς τοῦ βασιλέως, καὶ τῷ βασιλεῖ χωρὶς τῶν πόλεων οὐκ ἔξεστι νομοθετεῖν· ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἡ ἀντιστροφὴ ὑγιῶς ἔχει, αὕτη δὲ οὐδαμῶς· τὸν αὐτὸν τρόπον ἔρρωται ἡ ἀντιστροφὴ τοῦ μητροπολίτου πρὸς τοὺς ἐπισκόπους ἀριστοκρατικῶς ἔχουσα, οὐκ ἔρρωται δὲ ἡ τῶν ἐκκλησιῶν πρὸς τὸν πάπαν· νομοθετεῖ γὰρ ὁ βασιλεὺς, καὶ κανονίζει ὁ πάπας. ἀλλ' οὐ δέεται συννομοθετῶν ὁ βασιλεὺς οὔτε συγκανονιστῶν ὁ πάπας.

Ταύτῃ τῇ ἀληθεῖ ἐννοίᾳ συμμαρτυρεῖ τὰ πρακτικὰ τῶν συνόδων· Ἐκανόνιζε Κελεστῖνος τί πρακτέον Κύριλλον, καὶ τί οἰστέον Νεστορίῳ ἐν τῇ τρίτῃ συνόδῳ, οὐχὶ δὲ Κύριλλος σὺν τῷ πάπᾳ· διὸ δὴ καὶ Φίρμος ἐπίσκοπος Καισαρείας Καππαδοκίας ἔλεγεν ἐν τῇ β' πράξει τῆς συνόδου ἐκείνης· καὶ πρότερον ψῆφον ἐπέσχε καὶ τύπον τῷ πράγματι ὁ ἀποστολικὸς καὶ ἅγιος θρόνος τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου Κελεστίνου. ᾧ ἀκολουθήσαντες

nē in protestatē Regiā. Neque enim si non licet magistratibus sine Archō-te, nec illi sine magistratibus; ita ciuitatibus non licebit sine Rege, nec Regi sine ciuitatibus ferre leges. Sed illa quidem conuersio valet, ista minime. In eundem modum valet conuersio Metropolitæ ad Episcopos, cum Aristocratico modo se habeant; non valet autē conuersio Ecclesiarum ad Papam. Leges enim fert Rex, & Papa cō-dit Canones; sed non eget Rex socijs legislatoribus, nec Papa sociis Canonum conditoribus. Huic vero sensui concordant Acta synodorum.

Præfigebat Cælestinus regulā Cyrillo, quid agendum, & quę pena subeunda Nestorio in tertia synodo: Cyrillus autem non cum Papa. Quare & Firmus Cæsareæ Episcopus in secūda illius synodi Act. aiebat: Antea etiam sententiam tulit, & formam præscripsit Apostolica & sancta sedes sanctissimi Episcopi Cælestini; quam nos

Digitized by Google

εἰ χωρὶς τοῦ ἄρχοντος οὐκ ἔξεστι τοῖς ἐν τέλει, οὐδὲ χωρὶς ἐκείνων τῷ ἄρχοντι. Οὕτω καὶ ταῖς πόλεσι χωρὶς τοῦ βασιλέως, καὶ τῷ βασιλεῖ χωρὶς τῶν πόλεων οὐκ ἔξεστι νομοθετεῖν· ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἡ ἀντιστροφὴ ὑγιῶς ἔχει, αὕτη δὲ οὐδαμῶς· τὸν αὐτὸν τρόπον ἔρρωται ἡ ἀντιστροφὴ τοῦ μητροπολίτου πρὸς τοὺς ἐπισκόπους ἀριστοκρατικῶς ἔχουσα, οὐκ ἔρρωται δὲ ἡ τῶν ἐκκλησιῶν πρὸς τὸν πάπαν· νομοθετεῖ γὰρ ὁ βασιλεύς, καὶ κανονίζει ὁ πάπας. ἀλλ' οὐ δέεται συννομοθετῶν ὁ βασιλεὺς οὔτε συγκανονιστῶν ὁ πάπας.

Ταύτῃ τῇ ἀληθεῖ ἐννοίᾳ συμμαρτυρεῖ τὰ πρακτικὰ τῶν συνόδων· Ἐκανόνιζε Κελεστῖνος τί πρακτέον Κύριλλον, καὶ τί οἰστέον Νεστορίῳ ἐν τῇ τρίτῃ συνόδῳ, οὐχὶ δὲ Κύριλλος σὺν τῷ πάπᾳ· διὸ δὴ καὶ Φίρμος ἐπίσκοπος Καισαρείας Καππαδοκίας ἔλεγεν ἐν τῇ β' πράξει τῆς συνόδου ἐκείνης· καὶ πρότερον ψῆφον ἐπέσχε καὶ τύπον τῷ πράγματι ὁ ἀποστολικὸς καὶ ἅγιος θρόνος τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου Κελεστίνου. ᾧ ἀκολουθήσαντες

nē in proteſtatē Regiā. Neque enim ſi non licet magiſtratibus ſine Archōte, nec illi ſine magiſtratibus; ita ciuitatibus non licebit ſine Rege, nec Regi ſine ciuitatibus ferre leges. Sed illa quidem conuerſio valet, iſta minime. In eundem modum valet conuerſio Metropolitæ ad Epiſcopos, cum Ariſtocratico modo ſe habeant; non valet autē conuerſio Eccleſiarum ad papam. Leges enim fert Rex, & Papa cōdit Canones; ſed non eget Rex ſocijs legiſlatoribus, nec Papa ſociis Canonum conditoribus. Huic vero ſenſui concordant Acta ſynodorum.

Præfigebat Cæleſtinus regulā Cyrillo, quid agendum, & quę pena ſubeunda Neſtorio in tertia ſynodo: Cyrillus autem non cum Papa. Quare & Firmus Cæſareæ Epiſcopus in ſecūda illius ſynodi Act. aiebat: Antea etiam ſententiam tulit, & formam præſcripſit Apoſtolica & ſancta ſedes ſanctiſſimi Epiſcopi Cæleſtini; quam nos

καὶ ἡμεῖς τὸν τύπον ἐξεβιβάσαμεν, κανονικὴν καὶ ἀποστολικὴν αὐτοῦ κατανοήσαντες κρίσιν· Καὶ τοῦτ᾽ αὐτὸ περιέχει πολλάκις ἡ β´ καὶ γ´ πρᾶξις.

Ἐκανόνιζε Λέων ὁ πάπας τὸν Διόσκορον ἐν τῇ δ´ συνόδῳ, ὅτι πρόσωπον κριτοῦ ἥρπασε, καὶ σύνοδον ἐτόλμησε ποιῆσαι δίχα τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ πάπα· ἐπεὶ δὲ ἐτετολμήκει Διόσκορος κανονίσαι καὶ αὐτὸς τὸν πάπαν, καὶ ἀφορισμῷ καθυποβαλεῖν, διὰ τοῦτο καὶ μόνον καθῃρέθη ὑπὸ τῆς ἁγίας δ´ συνόδου, ὡς δῆλον καὶ ἐκ τῆς ὁμολογίας Ἀνατολίου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἐν τῇ ε´ πράξει.

Ἐκανόνιζεν ὁ αὐτὸς Λέων τοὺς ἀνατολικοὺς πατέρας τῆς δ´ συνόδου δεομένους περὶ τοῦ κη´ αὐτῶν κανόνος· Καὶ ἠδύνατο μόνος ὁ πάπας ἀκυροῦν τὰς ἁπάντων σπουδάς, ἐκεῖνοι δὲ οὐκ εἶχον ἄνευ τοῦ πάπα κυροῦν τὸν κανόνα.

Ὅλως δὲ προσνεμουσῶν τῷ πάπᾳ τῶν ἁγίων συνόδων ἐκεῖνα τὰ ἰδιώματα, ἐν οἷς ἀδύνατον εἶναι χώραν τῇ ἀντιστροφῇ, μάτην κα-

quoque secuti, excutioni illam mandauimus, Canonicum Apostolicúque iudicium intendentes in Nestorium.

Subijciebat regulis Leo Papa Dioscorum in Quarta synodo, quia iudicis personam arripuerat, & synodum celebrare ausus fuerat absque obtenta à Papa licentia. Quia vero Dioscorus ausus & ipse fuerat regulis subiicere Papam, & excommunicatione percellere; hac vna de causa depositus est à Quarta synodo; vt liquet Act. v. ex ipsamet confessione Anatolij Constantinopolitani.

Abrogabat pariter idem Leo Papa regulam ab orientalibus factam, & rogantibus vt à Papa confirmaretur. & poterat solus Papa omnium conatus infringere; illi vero sine Papa non poterant ratum facere Canonem,

Denique cum sacræ synodi tribuāt vt propria Papæ, in quibus non habet

Digitized by Google

locum reciprocatio, frustra confugis ad illam.

Act. 2. tertiæ synodi per Philippum sedis Apostolicæ legatũ vocatur. Papa sanctorum membrorũ sanctũ caput. & Act. 3. vocatur Petri successor, viuentis & iudicantis in suis successoribus. Si ergo Papa cũ Petro est iudex, & solus hoc habet priuilegium; quomodo dicis; sine Papa non licere aliis, neque sine aliis Papæ? Ac si diceres; Non licet ijs qui iudicantur ferre sententiam sine iudice, nec iudici sine illis.

In Quarta Synodo, in Relatione ad Papam, custos vineæ constitutus à Saluatore vocatur Papa, & filiorum pater, omnium scilicet Episcoporum & vertex natorum & Act. 3. œcumenicus Patriarcha. Hæc porro quam reciprocationem admittunt? Nisi dicas, custodem ad custodiendum indigere auxilio custoditorum, & patrem fieri filium natorum, & œcume-

χρήζειν τῆς παρὰ τῶν φυλαττομένων ἀρωγῆς· καὶ τὸν πατέρα υἱὸν γίνεσθαι τῶν τέκνων· καὶ τὸν οἰκουμενικὸν δεῖσθαι συνοικουμενικῶν· καὶ τὴν κορυφὴν μεταβάλλεσθαι εἰς ἄλλο μέλος·

Η ϛ´ σύνοδος ἐν τῷ πρὸς τὸν πάπαν γράμματι, ἰατρὸν καλεῖ χαριζόμενον τοῖς μέλεσι τῆς ἐκκλησίας τὴν ὑγείαν, ἐπὶ τὴν στερεὰν ἑστῶτα πέτραν τῆς πίστεως, ἐπισφραγίζοντα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τὴν φωταγωγίαν· Καὶ ἐν τῇ σάκρᾳ τοῦ βασιλέως πωγωνάτου, πάσης αἱρετικῆς εἰσηγήσεως ἐκτομέα, καὶ μεταφυτευτὴν τῶν καρπίμων δένδρων ταῖς κατηχήσεσι, καὶ ἐκριζωτὴν τῶν ἀκάρπων ταῖς κανονικαῖς ἐπιτιμήσεσιν· ποία γοῦν ἐν τούτοις ἀντιστροφὴ εἰ μὴ καὶ τῆς τῶν θεραπευτέων ἐπικουρείας ὁ ἰατρὸς δέοιτο, καὶ πάντα γένοιτο ἀληθῶς κατὰ τὴν παροιμίαν, ἄνω πηγαὶ ποταμῶν.

Η ζ σύνοδος ἐν τῇ πρὸς τὸν Ἴσαυρον ἐπιστολῇ Γρηγορίου τοῦ Ῥώμης, τὸν πάπαν ὁμολογεῖ κύριον τῆς συλλογῆς τῶν συνόδων, ὡς προγέγραπται· Καὶ κατὰ τὴν ϛ´ πρᾶξιν, εἰ

nicum indigere œcumenicis, & verticem mutari in aliud membrum.

Sexta synodus in litteris ad Papam vocat illum medicum largientem Ecclesiæ membris sanitatem; vocat stantem super firmam fidei petram, confirmantem & obsignantem orthodoxæ fidei splendorem. & in sacra Constantini Pogonati vocatur Papa omnis hæreticæ adinuentionis præcisor, frugiferarum arborum per institutiones transplantator, & infructuosarum per Canocicas censuras eradicator. quænam in istis reciprocatio? nisi dicas, & medicum indigere curandorum ope; & fiant omnia, vt adagio dicitur sursum aquæ ad fontes.

Septima Synodus in Epistola Gregorij Papę ad Leonem Isaurum fatetur, Papam esse Dominum celebrationis synodorum, vt dictum est, & Act. 6. legem ait esse synodorum, vt cooperantem habeant Papam. Nisi ergo Papa cooperetur per septimam

φησὶ νόμον ταῖς συνόδοις, ἔχειν συνεργὸν τὸν πάπαν· μὴ ὄντος οὖν κατὰ τὴν ζ΄ σύνοδον τοῦ πάπα συνεργοῦ, ἄκυρος ἡ σύνοδος· δέδεικται δὲ, ὅτι χωρὶς τῶν κατὰ μέρος πατριαρχῶν γεγόνασι πολλαὶ σύνοδοι· οὐκ ἀληθὲς ἄρα, ὥσπερ τοῖς ἄλλοις οὐκ ἔξεστι χωρὶς τοῦ πάπα, οὕτω μηδὲ τῷ πάπα χωρὶς τῶν ἄλλων· καὶ ἡ προσκομιδὴ τοῦ κανόνος, ὃν σὺ καλεῖς ἀποστολικὴν, οὐδέν σου τὴν φιλοτεχνίαν ὀνίνησι.

ΝΕΙΛΟΣ.

Εἰ δέ τις πρὸς τοὺς κανόνας τῶν μακαρίων ἀποστόλων ἀντιλέγειν ἐθέλοι, νόθους ἀποκαλῶν αὐτοὺς, καὶ ἥκιστα πρέποντας ἀποστολικαῖς ψυχαῖς, παρὰ τῶν μακαρίων παιδευέσθω πατέρων τῆς α΄ συνόδου, τῆς γ΄, τῆς δ΄, τῆς ϛ΄, τῆς ζ΄. οἵτινες ἀποστολικῶν μέμνηνται κανόνων· Οἱ δὲ κανόνες τῆς ϛ΄ συνόδου καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀποστολικῶν νόμων φασὶν ἐν τῷ β΄ κανόνι, δηλονότι πε΄.

ſynodum, quæ fiunt non ſunt rata Concilia. Atqui oſtenſum eſt, multa Concilia fuiſſe habita ſine aliquibus Patriarchis. Non eſt ergo verum; ſicut aliis non licet ſine Papa, ita nec Papæ ſine aliis. & Canon, quem protuliſti vt Apoſtolicum, tuis artibus non ſuffragatur.

NILVS. CAP. XXVI.

SI quis vero contra Beatorum Apoſtolorum Canones dicere voluerit ſuppoſititios vocans, & Apoſtolicis animis plane indignos; doceatur à ſanctis Patribus primæ ſynodi, Tertiæ, Quartæ, Sextæ, Septimæ; quæ Apoſtolicorum Canonum mētionem faciunt: Quin & ſextæ ſynodi Canones numerum ponunt legum Apoſtolicarum in ſecundo Canone, nimirum LXXXV.

Digitized by Google

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Εἰ μὲν ὦ θαυμάσιε οὐδένας ἐλέγομεν εἶναι ἀποστολικοὺς κανόνας, οὐκ ἀλόγως ἂν ἐνεκάλεις· νῦν δὲ οὐ τοῦτο φαμὲν, ἀλλ' ὅτι ἀνάγκη, ἢ τοὺς μεγάλους φωστῆρας, βασίλειον τὸν μέγαν, Αμβρόσιον, Ιερώνυμον, Αυγουστῖνον, Πέτρον Αλεξανδρείας, προσέτι δὲ καὶ Κασσιανὸν λέγεσθαι τῶν ἀποστολικῶν γραμμάτων ἀπείρους, καὶ μὴ μαθόντας τί παραδεδώκασιν ἐγγράφως οἱ ἀπόστολοι περὶ σαββάτου, περὶ τετράδος, καὶ παρασκευῆς, περὶ τῶν τριῶν ἐν τῷ θείῳ λουτρῷ καταδύσεων· ἢ ἀνάγκη τοὺς κανόνας τῶν ἀποστόλων μὴ εἶναι πέντε καὶ ὀγδοήκοντα, ὥς φησιν ἡ πενθέκτη· ἀλλὰ μόνους πεντήκοντα, ὡς ἐπέκρινεν ἡ ἐκκλησία τῆς Ρώμης, καθά φησιν ὁ βιβλιοθηκάριος Αναστάσιος ἐν τῷ προσφωνητικῷ πρὸς Ιωάννην ὄγδοον τὸν πάπαν περὶ τῆς ζ' συνόδου, καὶ ἡμῖν ἄνω προείρηται.

Καὶ ὃν μικρῷ πρόσθεν προέφερες ἀποστολικὸν κατὰ τὸν σε κανόνα, ἡ ἐν Αντιοχείᾳ συνο-

CONFVTATIO.

Bene diceres, si Apostolicos Canones nullos esse diceremus. Nunc vero non hoc dicimus; sed quia necesse est, aut eximios Doctores, Basilium magnum, Ambrosium, Hieronymum, Augustinum, Petrum Alexandrinum; addatur etiam Cassianus; fuisse Scriptorum Apostolicorum imperitos, & ignorasse quid Apostoli de sabbato, de quarta & sexta feria, de tribus in baptismo immersionibus scripto tradiderint: aut Apostolorũ Canones non esse quinque & octoginta, vt asserit Quinisexta synodus; sed quinquaginta tantum, vt Romana Ecclesia declarauit, attestante vt dictum est Anastasio Bibliothecario in Præfatione septimæ synodi ad Ioannẽ VIII.

Et quem paulo ante proferebas Canonem per te Apostolicum, vocat Antiochena synodus, vt annotatum

δὸς καλεῖ, ὡς ἔφημεν, κανόνα τῶν πατέρων· δῆλον δὲ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς πενθέκτης συνόδου ἐν τῷ β′ κανόνι, καὶ ἐκ τοῦ α′ κανόνος τῆς ἁγίας ζ′ συνόδου, πλεῖστον διαφέρειν, ἀποστόλων ἢ πατέρων λέγεσθαι κανόνα· ὥστε βεβαίων μενόντων τῶν ἀληθῶς ἀποστολικῶν κανόνων, οὐδεμία ἀνάγκη τοσούτους εἶναι, ὅσους ἡ πενθέκτη λέγει· ἢ τὰ παρὰ σοῦ παρεγκομισθέντα καθ' ἡμῶν εἶναι. Κἂν γὰρ ἀποστολικὸς ᾖ, οὐκ ἀφαιρεῖται τὴν κορυφαίαν τοῦ πάπα ἀξίαν, ὅτι οὐκ ἔξεστι τοῖς ἄλλοις χωρὶς αὐτοῦ κανονίσαι· ὃ δὲ ἀντιστρέφον οὐκ ἔχει χώραν ἐν τῷ πάπᾳ, οὐδὲ τοῦτο βούλεται ὁ κανὼν περὶ τῶν κατὰ μέρος ἐπαρχιῶν διαταττόμενος, ἀλλὰ σὺ τὰ τοιαῦτα στρεψοδικεῖς.

ΝΕΙΛΟΣ.

Κεφάλαιον τῶν λεγομένων· ἕως μὲν ὁ πάπας σώζῃ τὴν τάξιν, καὶ μετὰ τῆς ἀληθείας ἕστηκε, καὶ κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἀρχιερεὺς ἄκρος, καὶ Πέτρου καὶ πάντων ἀπο-

fuit, Canonẽ Patrum. Liquet autem ex ipsa etiam. Quinisexta Canone 2. & ex primo Canone S. synodi septimæ, plurimum differre, si voces Canonem Apostolicũ, & Canonem Patrum. Itaque germanis Canonibus Apostolicis in suo robore permanẽtibus, nulla cogit necessitas tot esse illorum Canones, quot numerantur à Quinisexta; aut prolatum supra à te Canonem contra nos facere. Nam licet etiã Apostolicus esset, non tollit supremam Papæ dignitatem, eo quòd aliis sine ipso non liceat condere Canones: & reciprocatio non habeat locum in Papa; neque Canon hoc velit, qui de particularibus prouinciis loquitur, & si tu illum in tuum sensum detorques.

NILVS. CAP. XXVII.

DEnique eorũ quæ diximus, sũma hæc est. Dũ Papa ordinẽ seruat, & cum veritate stat; & Ecclesiæ caput, & summus est Pontifex & Petri om-

στόλων διάδοχος, καὶ δεῖ πάντας αὐτῷ πείθεσθαι, καὶ οὐδὲν ὁ τὴν τιμὴν ἐκείνου χωρεῖ· Εἰ δὲ τῆς ἀληθείας ἀποχωρήσας οὐ βούλεται πάλιν πρὸς ἐκείνην ἐπανιέναι, τὰ τῶν καταδίκων πείσεται.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Καλλίστη δὴ ταύτῃ κορωνίδι τὸν λόγον ἐπισφραγίζεις· ἕως ὁ πάπας σώζῃ τὴν τάξιν· ποίαν λέγεις τάξιν; τὴν ὑμεῖς ἐπενοήσατε πρωτοκαθεδρίας καὶ προαριθμήσεως; ἢ τὴν ὑπὸ τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων μαρτυρουμένην; Εἰ γοῦν ταύτην ὀφείλει σώζειν, ὥσπερ καὶ σώζει, ἀδύνατον μὴ μετὰ τῆς ἀληθείας αὐτὸν ἑστάναι. ἄλλως γὰρ τὰ ῥητὰ καὶ αἱ μαρτυρίαι τῶν συνόδων εἰς τὸ μηδὲν οἴχονται· Καὶ ἔστι πάντως κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἄκρος ἀρχιερεὺς οὐ καθ' ὃν σὺ λέγεις τρόπον, γυμνῷ σχήματι καὶ τὸ πρῶτος εἶναι παρὰ τῶν πατέρων δεξάμενος· ἀλλὰ δυνάμει καὶ ἐξουσίᾳ περὶ ἐκείνου, περὶ οὗ καὶ ὁ Πέτρος, οὗ τινος ἐστὶ διάδοχος· οὐ κατὰ τὴν

νεαρὰν

niumque Apostolorum successor; & omnes illi obedire debent;& nihil est quod eius honorem capere possit. si vero nolit ad veritatem redire, à qua recessit, reorum pœnas sustinebit.

CONFVTATIO.

Egregia sane coronide sermonem tuum concludis: Dum Papa ordinem seruat. Quem dicis ordinẽ? quem vos excogitastis, vt primus sedeat, & primus numeraretur? an vero illum, quem attestâtur synodi œcumenicæ? si hũc seruare debet, sicut & seruat, impossibile est eũ cũ veritate non stare. Alioquin dicta & testimonia synodorum euanescunt. estq; æ omnino Papa Ecclesię caput, sũmusque Pontifex nõ eo quo tu dicis modo, quia fuerit cõstitutus à Patribus nudo titulo primus: sed potestate & iurisdictione primus ab eo cõstitutus, à quo & Petrus: cuius successor est, nõ iuxta tuã nouã theo-

νεαρὰν σου θεολογίαν, ὡς τῶν ἐπισκόπων ἕκαστος τῶν ὑπ' ἐκείνου χειροτονηθέντων, ἀλλ' ὡς διδάσκουσιν αἱ ἅγιαι σύνοδοι, τοιοῦτος, ὥστε ζῆν καὶ δικάζειν ἐν αὐτῷ ὡς διαδόχῳ τοῦ κορυφαίου Πέτρου· τὸ δὲ δεῖν πάντας αὐτῷ πείθεσθαι, πῶς λέγεις, οὐκ οἶδα· Ἄνω ἐφιλοσόφεις, ὅτι τὰ κλίματα τῆς γῆς διανενέμηται τοῖς καθολικοῖς τῶν ἐπισκόπων· ὧν ἀποκεκληρωμένων, οὐ μᾶλλόν γε ὁ Ῥώμης ὑπ' ἐκείνους, ἢ ἐκεῖνοι ὑπὸ τοῦ Ῥώμης, ὅσα γε εἰς τὸ διοικεῖν τὰ ἑαυτῶν· Καὶ τοῦτο ἔλεγες φιλοσοφῶν περὶ τοῦ πάπα, ἢ πάππας, οὐχ ὡς νῦν αὐτὸν ὑμεῖς ἔχετε, τῆς ὀρθοδοξίας ἐκπεπτωκότα, ἀλλ' ὡς ὑγιαίνοντα, καὶ διαπρέποντα τοῖς προνομίοις, οἷς φατὲ παρὰ τῶν πατέρων κεκοσμῆσθαι· νῦν δὲ λέγεις, ὅτι ὀρθοδοξοῦντι τῷ πάπᾳ δεῖ πάντας πείθεσθαι· τὸ δὲ πείθεσθαι, τί ἄλλο γε ἢ τοὺς καθολικοὺς τῶν ἐπισκόπων εἶναι ὑπὸ τοῦ Ῥώμης; Ἀλλ' ὡς ἔοικεν ἐναντιλογίᾳ σε περιπεσεῖν τὸ τέχνασμα κατηνάγκασεν· ἵνα γὰρ ὅλην τοῦ σχίσματος τὴν αἰτίαν ἀνάψῃς τῷ πάπᾳ ὡς περὶ τὴν πίστιν σφαλλομένῳ, συγχωρεῖς αὐτῷ καὶ

logiã, vt Episcoporum quisque ab eo consecratorum; verũ vt sacræ synodi docent, talis vt in eo tanquam successore viuat & iudicet coryphæus Petrus. Debere autẽ omnes illi obedire, quomodo dicas, non intelligo: supra philosophabaris ita: Quòd terræ climata distributa sunt Episcopis principalibus. Quibus distributis nõ magis subest Episcopis illis Romanus, quã illi Romano, quod attinet ad iurisdictionem, & hoc dicebas, loquens de Papa vt Papa est, non vt vos nunc illum habetis, minus orthodoxũ, sed vt recta fide ornatus consideratur, & illis præfulget priuilegiis, quibus eum dicitis à SS. Patribus auctũ. Nũc vero dicis, Papæ, si sit orthodoxus, debere omnes obedire. Obedire autem quid infert aliud, quam principales Episc. subesse Romano? Sed vt videre est, tecum pugnas præ calliditate nimia. Vt enim totam Schismatis causã cõiicias in Papã, quasi errantẽ in fide, cõcedis

ἃ μὴ βούλει, εἰ παλινῳδίαν ᾄσειεν· Ἀλλ' ὦ γυ-ναι, ἐν σαθρῷ θεμελίῳ τοῦ ψευδοκανόνος, ὃν εἶναι ἔ-λεγες τῶν χλʹ πατέρων· εἰ καὶ πάντες ὕστερον τὸ φιλόνεικον φεύγοντες, οὐ πάντα ἐδεήθησαν, ζη-τοῦντες τὴν ἐπικύρωσιν, ἀλλ' οὐ πάντες, μᾶλ-λον δὲ οἱ πλείους οὐκ ἀσμενίζοντες· σαθρὰν οἰκοδομίαν ἐποικοδόμησας· σαθραῖς δὲ μηχα-ναῖς πειρᾶσθαι τὴν ἀκατάβλητον τοῦ χριστοῦ κα-ταστρέφειν οἰκοδομὴν, θεομαχεῖν ἐστὶν ὦ λῷστε, καὶ τοῖς ἀδυνάτοις ἐπιχειρεῖν·

ΟΡΑΤΕ.

Ὅσοι ἀποσχίζεσθε, καὶ σὺν τῷ διαφέροντι τῆς θρησκείας συνδιατέμνετε τὸ ἄσχιστον σῶμα τῆς ἐκκλησίας, οἵους ὁδηγοὺς, οἵους ἔχετε διδα-σκάλους· Ἡ ἐθελοκακία τυφλότης, ὁ κίνδυ-νος περὶ ψυχῆς, βόθρος τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον.

illi etiam quæ negas, dummodo palinodiam canat. Verum euanido falsi Canonis fundamento innixus, quem sexcentorum triginta Patrum esse aiebas: licet omnes postmodum ad euitandas contentiones Papam rogauerint, vt illum probaret; certè non omnes illo contenti: immò plures minus contenti: caducum superstruxisti ædificium. Huiusmodi autem machinis Christi ædificium demoliri velle, cum Deo pugnare est, & impossibilia aggredi.

Quicumque schisma sectamini, & cum diuersitate ritus diuulsum etiam vultis indiuisum Ecclesiæ corpus, videte, quos duces, quos magistros habeatis. Affectata animi deprauatio, cæcitas, periculum, mortis animæ, fouea vobis, ignis æternus.

FINIS.

Errata grauiora.

In epist. dedicatoria pag. 3. *lin.* 3. *legendū.* Damasus Petri sedem ornabat

ibid.lin. 11. *leg.* Leo tum primus

5 *à fine*, in cumulum audacia

*col.*2 11 καὶ ὑπὸ τῶν ἀναιδῶς

4 3 *à fine*, tuo leonino conterritis

In Epigrammate versu 1. *legendum* πάρ-θου Νείλους

versu 3 ἀκλέα Νεῖλον

versu 4 θηροτρόφον

In Præfatione ad Lectorem pag. 3. *à fine* 8. adornarent

3 12 & si Photius iecit

15 orientali Ecclesia

4 7 *addendum*, τῆς προφανοῦς τῶν πατέρων διδασκαλίας, προσθήκην δὲ τῷ συμβόλῳ τολμηρῶς γενέσθαι βεβαιουμένων.

5 *antepen.* illos contingeret, aur aliquid subscribere; verū auctoritate omnes esse æquales

6 2 defendente dogmata

7 2 illis est iactare sese

7 multorum doctorumq́;

Syno-

	13	Synodorum dictis certissimas
		Synodorum obijcere voces
4	14	οἱ δὲ τῷ κανόνι
5	6	telæ aranearum
6	13	ἐπιτετραμμένου τὴν
8	1	εἶναι καὶ Ῥώμης
10	9	χρησάμενοι τὸν
12	4	τῆς ἐπιστολῆς τὸ ἀνόθευτον
13	2	pugnarent
18	9	μεμνημένοι τοῦ λέγοντος
	15	καὶ ὅρος ἐστὶ τῶν ἁγίων πατέρων, πάντων τῶν
20	7	*à fine,* ἀλλὰ μὴν καὶ Κύριλλος
22	8	ἕτεροι δὲ τῶν σοὶ ὁμοφρόνων
24	8	καὶ τῶν ἄλλων ἀποστόλων
25	10	quo verò ad alia
27	7	*à fine,* fisq; confusionis
28	13	σαθρᾶς τῆς πίστεως
29	5	*à fine,* qui tuas vices
39	8	*in margine,* 1. Titi 16.
42	*penult.*	τὴν ἀγαθὴν συνείδησιν
44	5	παρασυρέντας
46	11	πανουργοτέρους καὶ ἀσαφεστέρους
48	*penult.*	οὐχ ὁ τὸ ἧττον
51	13	duo non conferenda fateris
54	1	καὶ αὐτὴ ἑαυτὴν
58	2	παρ' ὑμῖν τὴν πίστιν
	6	*à fine,* ἀναγκαῖον ἄρα

illu-

65 6 illuſtrauit occidentem
antepenul. humanitatis eius
66 13 Ονώφριος ταῦτα εἰδὼς
70 5 τῶν ἐν Χριστῷ δύο
73 3 carnis ex peccato
11 ita diuerſus quoque
7 *à fine,* habente operationem
4 *à fine,* Vtrum, inquit,
76 3 *à fine,* παλιλλογεῖ Ονώφριος
penult. καὶ ἄλλως μὲν
77 7 *à fine,* aſſerens vnam
78 14 ὁ δὲ οὔτε μίαν διὰ τοὺς Ευτυχια-
νοὺς, οὔτε δύο διὰ τοὺς Νεστορια-
νοὺς ἐδοκίμαζεν, ἀλλ᾽ ἕνα τὸν
ἐνεργοῦντα
79 4 cum is fuerit
9 illi humanitatem Chriſti
80 15 ψευδὴς ἀπελήλεγκταί σου
84 2 *verbo illa* (τοῦτ᾽ αὐτὸ περιέχει καὶ
ἡ συνοδικὴ ἀναφορὰ, ἡ μετὰ
τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Πάπα)*ponen-*
da ſunt in margine.
85 *penult.* hæretico errore
86 12 ἢ οὐκ εἶχον. εἰ μὴ εἶχον, ἔχομεν ὃ
ζητοῦμεν· εἴπερ εἶχον, ἀθέ-
σμως εἶχον.
93 5 ſi vt confeſſionem
94 8 τοῦ ἀπλανοῦς τὴν

tenui-

99 9 tenuitatis Iudaicæ

100 7 ἀλλὰ τοῖς λόγοις ἐφαρμόζειν

antepenul. οὐ χρὴ, εἰ σύνοδος

109 13 hoc credat?

110 7 *à fine*, πρὸς τοὺς βασιλεῖς

114 10 *à fine*, καθαιρουμένου

119 7 *à fine*, quem non

121 8 *à fine*, debebant enim

123 4 ſolum ad conſecrandum

125 *antepenul.* tertia verò

126 12 τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων ἢ ἀρχιεπ,

14 ὅτι ἦν ἂν καὶ τότε

127 10 coniunxerat

6 *à fine*, At hoc omnes

128 13 ὅτι εἰ καὶ δοίημεν

129 8 reſpectu ſubditorum

11 præcedendi ordine

132 13 ἐκ ψηφίδων προστάσεων

135 11 vt ſit per te

penult. Antiochenum habeat

146 4 *à fine*, ὑπὸ δὲ τὸν θρόνον

148 *penult.* οὕτως ἔχει

150 10 οὕτω μὲν οὖν

158 11 ἀπαρνεῖται

161 3 limitatam

163 8 Quoniam antiquus

177 4 Si norat Dioſcotus

4 *è fine*, retundere

Ar-

183 4 Archiepiſcopum vocare
183 16 μαρτύρια;
187 11 morbum
189 6 pro ouibus ponere
11 Iudaici
14 ferentem
191 4 *à fine*, Apocriſiarium Papæ
198 11 ἑαυτῷ ὂν
15 τουναντίον
199 3 quin ſit
204 4 καὶ Σελευκείας συνόδων
206 1 τῆς Παλαιστίνης
209 2 illæ appellationes
4 in confeſſo
vlt. nam conuertuntur
211 6 deq́; 36. Quiniſextæ
216 *vlt.* σὺ δὲ τὴν
219 5 *à fine*, Qua de re multum
224 8 ἁγίας πρώτης συνόδου;
226 5 τῆς μετὰ γυναικῶν
228 4 *à fine*, πλὴν ἀλλὰ τοῖς
244 2 ταυτόν ἐστι τῷ εἶ
256 *antepen.* ἐγκράτεια καὶ σωφροσύνη
vlt. οὗτοι βαθμοὶ ἀπογραφῇ
260 14 φαίη γνωρίσματα
266 11 καὶ τοὺς ἄλλους ἁγίους καὶ ὀρθοδόξους
antepen. οὐδενὶ τοίνυν δικαίῳ
269 4 ſuſcipimus

Ar-

269 4 *a fine*, Arguis tertio
275 5 *a fine*, non solum illos quinquaginta
vlt. quin & omnium
276 3 ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας
277 2 regulas & institutiones
287 12 nec interpretatos
288 3 Καὶ πάλιν τὸ εἰπεῖν, ἐκφωνηθέντων παρ' αὐτῆς· καὶ ἐκφωνηθέντων παρ' αὐτῶν
9 οὐκ ὀλίγοι
antepen. verba illa, ἔγραφε δὲ, *vsque ad septimam lineam paginæ 290. legito vt parenthesin.*
292 *penult.* εἰ δέ τις οὐχ ὑπάγεσθαι
294 3 εἶναι δοκεῖ
316 3 δῆλον δὲ ἀπὸ τῆς
318 7 *a fine*, δηλαδὴ τοῦ Πάπα
327 14 si admittit
328 *antepen.* τοῖς χριστιανοῖς καλεῖν
335 4 quòd cuidam
337 1 vniuersali Ecclesiæ
338 5 *a fine*, καὶ εἰς τὸ μηδὲν
342 2 πάντας ἐγχειρισθεὶς
343 1 rem primus cum auctoritate
347 8 *a fine*, Papæ iudicium
349 9 ad ferendum auxilium
357 3 Hi vero à Domino

ὁμο-

360	5	ὁμολογεῖ γλυκέως
364	11	καὶ αὖτις δὲ καθάπερ
368	10	ἔστι δὲ ἡ σάρξ
	16	μὴ καθαιρεθῆναι
370	5	ἐν συναγωγῇ θεῶν
371	7	*a fine*, & pacatus
374	1	οὐκ εἰσὶ τὰ δόγματα
383	13	Hilaro diacono noſtro
384	4	ἐν τοῖς πρὸς Πουλχερίαν
386	8	πατρῷον ἔθος
392	6	καὶ συνελθοῦσιν
407	7	Papa honoris magnitudinem
412	9	ὀρθόδοξος ἦ
413	8	è Diptychis
	8	*a fine*, At non licet
415	8	Synodus nono ſuo Canone
416	10	χωρὶς τοῦ βασιλέως
418	7	ἀντιστροφὴ τοῦ μητροπολίτου
	8	*a fine*, πρακτέον Κυρίλλῳ
422	2	πρᾶξις τῆς τρίτης συνόδου
425	1	indigere coæcumenicis
426	9	ἀποστολικὸν
433	7	*a fine*, eſtq; omnino

Digitized by Google

~~16. A.~~

15. J. 3

Digitized by Google

Digitized by Google